

خبر صحیح

بشنجی جلد

ایکی فصلی شاملدر

فصل اول

قانونی سلطان سلیمانك ٤٨ سنه‌لك زمان سلطنتی
وقوعاتندن بحث ایدر

اثر

محمد مظهر فوزی

استانبولده باب عالی جاده‌سنده حاجی عزت افندینك
مطبعه‌سنده طبع اولنمشدر

سنه

١٢٩٣

خبر صحیح

قانونی سلطان سلیمان حضرتلرینك جلوسلری

جلد رابع خاتمه سنده بیان اولندیغی وجهله سلطان سلیم اول حضرتلرینك چورلی جوارنده صرت نام دیکر اوغراش نام قریه ده علت مهلکهٔ شیر پنجه دن کرفتار پنجهٔ شیر اجل اولدقلری خواص ارکان دولت طرفندن مغنیساده بولنان وارث وحید اورنك سلطنت، شهزادهٔ جوان بخت سلطان سلیمان حضرتلرینه، سلحدارلر کتخداسی سلیمان اغا واسطه سیله، عرض واعلام وبران اول تخت عالیلرینی تشریف بیورملری استرحام اولنمشیدی .

شهزادهٔ همایون طالع سکز طقوز کون ظرفنده استانبوله

بالوصول، ۹۲٦ سنه‌سی شوالك اون یدنجی بازار كونی اونجی پادشاه اوله‌رق جالس سریر شوكت مصیر عثمانی اولدیلر •

« پادشاه مشارالیه بزم لسانمزده برنجی وقانونی سلطان سلیمان ناملریله یاد اولنورسه‌ده ، اوروپالیلر ، یلدیرم بایزیدخان شهزاده‌لرندن امیر سلیمانی ملوك عثمانیه عدادندن صایدقلریچون ایكنجی وقانونی ومعظم معناسنه اوله‌رق «له‌غران» و « له‌مانیفیك » عنوانلریله ذكر وتعظیم ایدرلر» •

وزیراعظم پیری محمد پاشا سلطان سلیمك ارتحاللرینی احتیاطاً خلقدن مكتوم طوته‌رق ، پادشاه جدیدك استانبوله وصوللرینه قدر اركان سلطنته صورت قریه‌سنده ارام و ، كویا پادشاه حیاتده ایمش كبی اجرای احكام ایدرایدی ؛ شهنشاه نوجاهك پای تخته مواصلتلری كونی باتحقیق ، كندوسیده اوكون استانبوله دخول وحضور سلیمانی یه مثول ایله نائل التفات اولدی •

متعاقباً خاقان مرحومك نعش غفران نقشلری دخی تعظیمات فائقه ایله استانبوله نقل اولنه‌رق ، استانبولك

جبال سبعه سندن، فنار اسکله سنك فوقنده‌کی طاغك زروه‌سنده اعداد اولنان تربهٔ معطرلرینه دفن اولندی خلف اشرفلری طرفندن مؤخراً تربه‌لری اوزرینه برقبهٔ رفیعه ونام جهانکیرانه‌لرینه نسبتله یانی باشنه برده جامع عالی بنا بیورلشدر.

سلطان سلیمان ریاست وسیاست وعدالت رسومنی هرمزبنده ملوك سالفه‌نك مجد وشانلرینی محو ایدن سلطان سلیم اول کبی مجد مراسم ملکداری و معلم فنون جهانکیری بروالد ماجدك تعلیمخانهٔ خاصه‌لرنده اوکرنمش وپدرلرینك اکثر زمان سلطنتلرنده پای تخت قائمقاملغنده بولندرق اومارستله ملکات مکتسبه‌لرینی بردرجهٔ علیایه وارد یرمش اولدقلرندن بالاستقلال ادارهٔ سلطنتده طوته‌جقلری مسلك کندیلرنجه پك آچیق ایدی.

بناءعلیه اجراآت عجولانه ونوهوسانه یولنه کیتیوب وزیر اصف نظیر پیر محمد پاشایی مسند صدارتده وسائر وزرا وارکانی مقاملرنده ابقا وجاوس همایونلرینی قاعدهٔ

رعیه یه توفیقاً ملوك وحکمداران اطرافه وممالك محروسه یه اعلان ایتدکدن صکره نشر معدلت اسبابنك استکمالنه تشبث بیوردیلر .

سلطان سلیم مرحوم مجرد شاه اسماعیله رغماً ، ودها الدنیسی منسوجات ومعمولات داخلیه نك سورینی ارتیروب ده اولاد وطنك محصول سعی وامکاری اولان نقودی امتعهٔ اجنبیه مبایعاتی واسطه سیله خارجه چیقارماق حکمتی التزاما ، ممالك عثمانیه تجارینی تجارت شرقیه دن منع بیوردقلری حالده بعض طمعکارلر بو ممنوعیتك خلافنه سلوك ایتملرندن ناشی اللرنده بولنان امتعهٔ شرقیه ایکی سنه مقدم مجازاتا وموقتا ضبط ومصادره اولنه رق ، برمأمنده حفظ ایدلمش ایدی . عقیب جلوسده بو امتعه دن موجود اولنلر عینا ومستهلك بولنانلر بدلا اصحابنه رد اولندیغی کبی ، مصر فتحی اثناسنده مصر امرا ومعتبرانندن استانبوله نقل ایدلمش اولان بش التی یوز قدر ادم دخی وطنلرینه اعاده قلندی .

شو ایکی مثال عاطفت داخلا وخارجا حسن تأثیری

موجب اوله رق ، نام پادشاهی عدالتله شهرت بولغه باشلادی .

جان برد غزالینك عصیانی

شام وملحقاتی امیرالامراسی جان برد غزالی سلطنت سنیه نك اقتدار وعظمتی سلطان سلیك وفاتیله کسب ضعف ایتمشدر زعمنه دوشه رك ، بونك اعلان جلوس همایونی متضمن کندیسنه کوندریلان فرمان عالی یی استخفاف ایله ، تابعیت عثمانیه دن فك ربقهٔ مطاوعت ودولت منقرضهٔ چراکسه اتباعندن وعربلردن طوپلادیغی کلی سواری وپیاده ایله حلب شهرینی محاصره یه جرأت ایتدیکی ، ومجارستان قرالی (اوبی) نك دخی طرف پادشاهیدن مبعوث نامه ونامه رسی تحقیر ، و (مؤرخ « حامر » ك قولنه کوره نامه رس بهرام اغانی اعدام ایلدیکی خبرلری بر برینی متعاقب پای تخته عرض اولندی .

مجارلویه سطوت قاهره کوسترلمسی لازم ایسه ده —

عات اخلیسه اولنیغیچون – اولا جان برد غزالینك
تأدیب وتنکیلی مرجح والزم اولدیغندن ، وزیر ثالث
فرهاد پاشانك سردار تعیینیله سوریه یه براردوسوق ،
وذوالقدریه والیسی شهسوار زاده علی بك ایله
اناطولی ، قرمان وسیواس بکاربکیلرینك ، وطرابلس
شام ، انطاکیه ، حما وحمص بکلرینك ایالت والویه ده
بولنان صنوف عسکریه ایله همان حلبه کیدرك ،
سردارك وصولنه قدر حلب بکاربکیسی قره جه پاشایه
معاونتله حلبی محافظه ایتلری بالتنسیب بونلره وسائر
ایجاب ایدنره فرمانلر نشر اولندی .

اوصره ده قیش موسمی حلول ایدوب ، هرنقدر
حرکات عسکریه زمانی دکلسه ده ، مسئله نك اهمیتی
مناسبتیله تأنی دخی جائز اوله میه جغندن ، ۹۲۶ سنه سی
ذی الحجه سنك یکرمنجی کونی فرهاد پاشا پای تخت
عسکرندن درت بیك ینیچری ودرت بیك سپاه وایکی یوز
قطعه طوب ایله اسکدار یقه سنه کچیرلدی .

اشبو سردار اردوسی یواش کتمکده اولسون :

جان بردی غزالی وارقوتیله حلبی تضییق ایدر، وقره‌جه پاشا ایسه مردانه مقاومته همت ایلرایدی، شهسوار زاده وسائر امرا ازوقتده حلبه بالوصول، قلعه‌یه داخل اوله‌رق، عصاته شدتله مدافعه‌یه باشلادقلرندن، وفرهاد پاشانك منتظم برارد وایله یاقلاشمقده اولدیغی دخی شیوع بولدیغندن، بوحالر غزالی‌یی غرضنه نائل اولمقدن مأیوس، ومحاصره‌یی ترکله شامه چکلمکه مجبور ایتدی .

غزالینك حین رجعتنده شهسوار زاده عثمانلی سواریلریله ارقه‌سنه دوشه‌رك، عصاتدن خیلی آدم اتلاف ایلدی .

سردار فرهاد پاشا ٩٢٧ سنه‌سی صفرینك اون اوچنجی کونی حلبه واصل اولوب، وحلبده‌کی امرا وعسکری دخی معیتنه الوب، غزالی‌یی تدمیراتك ایچون دریت کونه عسکره شام جهتنه طوغرلندی . غزالی طوتدیغی مسلك عاصیانه‌نك چیقار یول اولمدیغنی اکلادیسه‌ده، نه‌چاره که ایش ایشدن کچدیکندن ؛

شقاوتی باشه چیقارمق اوزره اولا شامده بولنان ٥٠٠٠ قدر ترك عسکرینی — بالاخره اردوی عثمانی یه چکوبده کندی علیهنده سلاح طوتمامق ایچون — ابانسز قتل عام ایتمك وحشیلکنی اجرا ایتدکدن صکره ، برکدیره بیلدیکی حشرات ایله اردوی همایونه مقابله یه حاضرلاندی

اردوی همایون صفرك یکرمی انجی کونی شامك خارجنده‌کی (مصطبه) نام محله واصل اولنجه ، غزالی دخی قوهٔ موجوده‌سیله قارشو کلوب ، محاربه یه کیریشدی : غزالی کوله‌منلرك اك شجیعلرندن اوله‌رق قوماندەسنده‌کی سواری دخی مشهور مصر وعرب جندیلری ایدی ، بناء علیه بونلر میدان مبارزه‌ده فوق العاده بسالت کوستردیلر ! فقط اردوی همایونك کله‌لرینه ، قورشونلرینه چرکس وعرب سواریلرینك خشتلری ، مزراقلری سپر اوله‌میوب ، نهایت فرار یولنی الدیلر .

اردوی همایون سواریلری عصاتك ارقه‌سندن

ایلیوب ، یتشدکاری قیردقلری صردد ، غزالی قاچارکن اتندن یره یوارنه رق ، تکرار بینه‌کده‌یدن قالقمسزین یتشمش اولان بر سپاهینك اتدیکی بر تیر جانکدازك تأثیریله تسلیم روح ایلدی .

فرهاد پاشا مظفرا شامه داخل اوله‌رق ، غزالینك رأس مقطوعنی پای تخته ارسال ، وتفصیل موفقیتنی اشعار ایتدی .

« چرا که ــ دولتك انقراضی دها پك چوق وقت اولدیغندن ، عربستان خلقنك کوکللرندن دولت متبوعهٔ سابقه‌لرینك محبتی هنوز زائل اولمدیغی جهتله غزالی کبی بر داهینك اثنای جلوسنده سربه‌ده علم افرازبغی وطغیان اولیشی ازغائله دکلدی . بو غائله‌نك بالسهوله اندفاعی پادشاه نوجاهك سعادت بخت وطالعنه دلیل طوتیله‌رق ، دولتجه موجب مسرت اولمشدر . »

—oo—

شام ایالتی اناطولی بکلربکیسی ایاس پاشایه ، وقدس صفد وغزه سنجاقلری شام ایالتندن بالتفریق ، امرای

دولت علیه‌دن بشقه بشقه بر ذاته توجیه اولندی .
شاه اسماعیل اردیسنك (چالدران) صحراسنده
سلطان سلیمدن یدیکی ضربهٔ قهرمانی انتقامنی آلمق
ایچون شوصره‌ده پك حسن نیتده بولنمدیغی تحقیق
اولندیغندن ، انك ملحوظ اولان تجاوزینه حائل اولمق
ومجارستانه مصمم بولنان سفر همایون اثناسنده اناطولی
جهتی هر دشمندن محافظه قلمق احتیاطیله ، فرهاد
پاشا اردوسنك سوریه‌دن قیصریه‌یه عزیمتیله (ارجیش)
طاغی یایلاسنده اقامتی فرمان بیورلدی .

مجارستانه سفر همایون

مجارستان قرالی « لوئی » نك اعلان جلوس همایونی
متضمن کوندریلان نامه ونامه رسی تحقیر ایدیشی سلطان
سلیمانی اغضاب اتمکله برابر ، فاتح عصرنده بونجه
عثمانلی قانیله نشانلنوب ، او وقتدنبری دولت علیه‌نك
مخطوبهٔ حجله نشینی حکمنده بولنان عروس زیبای
قلعهٔ « بلغراد » زیور آغوش دامان اولمق زماننده
کلمشیدی .

بناءً علیه حضرت پادشاه بالذات اوجهته سفر و حرکتی
تصمیم بیوردقلرندن، اولا الّی قطعه قدرغه دینیلان
حرب ودرتیوز قطعه نقلیه سفاینی ترتیب، و بونلره
طوپ و مهمات کافیه تحمیل ایله، قپودان ده دنشمند
رئیس ده قوماندا سیله طونه نهرندن بلغراده سوق
ایتدکلری کبی، ۹۲۷ سنه سی جمادی الآخره سنك
اون ایکنجی کونی کندیلری دخی برنجی سفر همایونلری
اولمق اوزره کمال حشمتله استانبولدن حرکت بیوردیلر
اثنای راهده امرا و عساکر مرتبه طاقم، طاقم کلوب
موکب همایونه لحاق ایدرلر، وقاعدهٔ قدیمهٔ حربیه دن
اولدیغی وجهله دیار اعدایه فرقه فرقه اقنجیلر
کوندریلور ایدی . صوفیه مرحله سنه وارلدقده
اردوی همایونك هانکی جهته یوریدلمسی مناسب
اوله جغی حضور شاهانه ده عقد اولنان انجمن
مخصوصده مذاکره اولندی . وزیر اعظم پیری پاشا
— بلغراد قلعه سی مجارستانك کلیدی مقامنده اوله رق
اوراسی اله کتورلدکجه، مجارستانك دیکر طرفلرنده

نه قدر فتوحات ایدلسه بیهوده وموقت اوله جغندن بحثله — همان بغدادی کیدلوب، انك تسخیرینه تشبث اولنمسنی ایراد ایتدی، فقط اووقت زد پادشاهیده مقبول اولان، ومؤخراً مصر والیلکنه تعیین اولنوب بعده عصیان ایدن روم ایلی بکلربکیسی احمد پاشا پیری پاشانك رأی صائبنی چوروتمسیله، طوغریجه انکروسك پای تختی بولنان «بودین» ه هجوم اولنمسنه، و (بکوردلن) جهتنده (صاوه) نهری اوزرینه کوپری قوریلهرق، اورادن مجارستانه کچلمسنه قرار ویرلدی

بغدادك محاصره سیچون اوجاه سمتنده بکلربکیسی خسرو بك وسائر امرا تعیین بیورلمش ایدوکندن، انلره امداد ایتمك اوزره بغداده دخی بیك نفر ینکیچری ارسال، وبکوردلنك استیلاسی ضمننده احمد پاشا دخی موکب همایوندن ایلرویه سوق اولندی.

موکب همایون (رامکن) نام موقعه واصل اولنجه بغدادك احوالنی آکلامق، وخسرو بکه معاونت ایتمك ایچون وزیراعظم پیری پاشا بیك نفرده یکی

چری و برقاج بیك سپاه ایله بلغراده کوندرلدی .
موکب همایونك بکوردلنه بر کونلك مسافه سی بولنان
(دوایره) نام مرحله یه وصولنده ، احمد پاشا طرفندن
شعبانك او چنده بکوردلنك تسخیر اولندیغی خبری
عرض اولندی .

« اشبو بکوردلن ,, حامر ‘‘ تاریخنده ,, ساباقز ‘‘
نامیله مذکوردر . مورخ مومی الیه دیورکه : —
بوقلعه ده « سیمون — راغوبدی » نام ضابط قوماندانسنده
یوز نفر جنك آور پیاده و برمقدار سواری اولوب ، بونلر
عثمانلی یه شجیعانه مقاومت کوسترمش ، و اثنای حربده
تلف اولنلردن ماعدا قلعه ده قلان التمش قدر ایشه یرار
محاربلر ، نفسلرینی قورتاره بیلورز ایکن ، قلعه خرابه سی
التنده کوملکی ترجیح ایدرك جبخانه یه آتش ویرملریله ،
کندیلری و یدی یوز قدر عثمانلی عسکری تلف
اولنشدر . . »

سلطان سلیمان متعاقبا بکوردلنه بالوصول بوقلعه نو
تسخیر کندیلرینك مقدمه فتوحاتی اولدیغندن ، اعمار

وتحکیمی اراده بیوریلوب، خراب اولان یرلرینك تعمیریله برقاچ‌ده استحکاملر یاپلدی، واطرافنه خندقلر حفریله صاوه نهرندن صو یوریلدی .

پادشاه مظفرسپاه صاوه اوزرینه بر کوپری قوردیروب، « سرم » صحراسنه مرور بیوردیلر .

موکب شاهانه سرعده بولندیغی مدتجه عساکر عثمانیه فرقه فرقه مجارستان ایچنه آقین ایدیلر، واموال واسرا اخذیله مغتنم اولورلردی . اوصره‌ده « قوملیك » نام قلعه‌دخی بلا محاربه ضبط ایدلدی .

بلغراد جهتنه عطف کلام ایده‌لم :

وزیراعظم پیری پاشا موکب همایوندن ایرلدیغی وقت « سمندره » قلعه‌سندن کفایت مقداری محاصره طوپلری استصحابیله بلغرادی صارمش ایدی . بلغراد محافظلری مقدمجه محاصره‌یه مأمور اولان خسرو بك فرقه‌سنی منهزم ایدوب اره صره قلعه خارجنه چیقارلر، وعساکر عثمانیه ایله میدان محاربه‌سنه کیریشیرلرایکن، پیری پاشانك وصولندنصکره قلعه‌دن باش چیقاره‌ماز اولدیلر .

بلغراده قریب «سملین» قلعه سنك اول امرده استیلاسنی
صدراعظم مهم کوردیکندن ، خسرو بکی بشیوز
یکی چری وسائر صنوف عسکریه دن مرکب برفرقهٔ
مفرزه ایله سملینه سوق ایتدی . خسرو بك سملینی
حرباً فتح ایله برابر ، امداد اوله رق بلغراددن اورایه
کوندرلمش اولان درت یوز قدر مجار عسکرینی اسیر
الدی .

دیری پاشا بو موفقیتی ، وتسخیری هم اولان بلغرادك
استیلاسی عموم اردو ایله ذات همایونلرینك بالذات
تشریفلرینه منوط اولدیغنی طرف پادشاهی یه عرض
ایدوب ، لکن نصاسه پاشانك خدمات مبروره وآرای
صائبه سی پادشاهه سیئات وخطیئات کبی اکلادیغندن ،
اوسیرلك قایله ، ومحاصره نك ترکیله ، همان موکب
همایونه التحاق ایتمسی ضمننده ، طرف شاهانه دن
کندیسنه برفرمان کوندرلدی .

دیری پاشا بلغراد محاصره سنده بونجه غالرده کیله رك
امیدلغزیوزکوسترمش ایکن بلا موجب محاصره نك

ترکی اغیاره قارشو سلطنت سنیه‌نك شاننی اخلال واهمیت ویریلان اسیرلرك اعدامی ایسه نام وناموس دولتی پایمال ایده‌جکندن بحثله ، موکب همایونك بمحال بغداده یوریمسی لزوم اولدیغنی برقاچ دفعه تکرار اشعار ایتمش ایسه‌ده ، هر دفعه‌سنده توبیخلی جوابلر آلدیغندن ، ناچار محاصره‌یی ترکله ، طوپلری سفینه‌لره طولدیردیغی صیره‌ده ، اقنجیلق صورتیله مجارستانك بعض مواقعنی طولاشوب‌ده ، بغداده اوغرامش اولان وزیر ثانی مصطفی پاشا بغدادك لزوم استیلاسنده اولان اهمیتی مشاهده وتقدیر ایدرك ، حقیقت حالی شفاهاً پادشاهه عرض ایله ، موکب همایونك بغداده نقلنده غیرت ایده‌جکنی ، وعسکرك محاصره‌دن قالدیرلمسنده براز دها تأنی ایدلمسنی صدر اعظمه بیان ایدوب ، چکلدی .

فقط پیری پاشا اوراق پك شدید بر امر دها آلدیغندن بالضروره طوپلری سفینه‌یه کوندروب ، عسکری دخی سرم یقه‌سنده سکیرتکده ایکن — مصطفی پاشانك

تفهيمات شفاهيه‌سی تأثيريله پادشاه تحويل افكار ايدرك موكب همايونك بلغراده كله‌جكنی ، ومحاصره‌ده دوام اولنمسنی متضمن برامر پادشاهی ظهور ايتمسيله ييكن پاشا تكرار محاصره نقطه‌لرينه عسكرينی براشديروب طوپلرينی دخی كيرو جلب ايتديردی .

بلغرادك فتحی

شعبانك يكرمی يدنجی كونی حضرت پادشاه بالجمله اردو موجوديله بلغراد پيشكاهنه باوصول ، اوتاغ همايون (كر) اطه‌سنده قوريله‌رق ، وزرای عظامه جهت ، جهت قلعه‌نك هم طرفلرينه تعيين ، ومحاصره تشديد ايدلدی . محصورلر محافظهٔ جان و وطن غيرتيله مقاومته چالشورلردی ، لكن اردوی همايون جانبندن طونه وصاوه نهرلرينك برلشديكی نقطه‌نك حذاسی قلعه‌نك اك ضعيف محلی اولدیغی كشف ، واورايه بيوك طوپلر تعبيه اولنه‌رق ، وعثمانلی بهادرلری دخی هر قولدن قلعه‌نك برج وباروسنه صاريله‌رق ، ضربهٔ طوپ وتفنكله محصورلر اضعاف ايدلديكندن ، واتيلان

لغملرندن ابتدا ایله ، هجومی تسهیل ایده جك رخنه لرده آچلدیغندن ، رمضانك بشنجی کونی عساکر عثمانیه ایچرویه یوریوب ، طیش قلعه یی ضبط ایتدیلر . محصورلرك بقیة السیوفی ایچ قلعه یه قپانوب ، یکرمی کون دها طیانمشلر ایسه ده ، جنود عثمانیه نك مهاجمات شدیده سنه قارشو محافظهٔ حیاته مقتدر اوله میه جقلرینی اکلاملریله ۹۲۷ سنهٔ هجریه سی رمضانك یکرمی التنجی و ۱۵۲۱ سنهٔ میلادیه سی اغستوسنك اوتوزنجی پنجشنبه کونی بالاستیمان ایچ قلعه یی ده شهریار بختیاره تسلیم ایلدیلر . اوکون وزیر اعظم و بعض وزرا و ینکیچری اغاسی ضبطه مأمور اولان فرقهٔ عسکریه ایله درون قلعه یه کیروب ، عثمانلی سنجاقلریله قلعه برجلری تزیین ایلدیکی کبی ، ایرتسی کون دخی حضرت پادشاه الای والای ظفرله نهر صاودن مرور ، و مملکته دخول ایدرك ، درحال جامع شریف هیئتنه قونیلان بیوك کلیساده جمعه نمازینی ادا ، واشبو فتح جلیلك تشکرات لازمه سنی ایفا بیوردیلر .

بلغراده بولنان مجارلو عسكری طاقی ویریلان عهد وامان موجبنجه مجارستانه کوندریلوب، یرلی اهالیدن یکرمی بیك نفوس نفس استانبوله واستانبول حوالیسنه نقل ایتدیرلدی (١) .

سلطان سلیمان هر نه قدر مجارستانك پای تختی بولنان « بودین » شهرینك استیلاسی آرزوسنده ایسه‌لرده، موسم شتانك حلولی یوللرك بو سفرده حصولنه مانع اولدیغندن، بوسنه‌لك فتوحات مسرورانه‌سیله اکتفا و بلغرادك تعمیرات مقتضیه‌سیله جامع وحمام کبی شعائر اسلامیت ومدنیت ایجابندن اولان ابنیهٔ عمومیه انشاآتنه ابتدا ایدرك، بلغراد حکومتی محمد بکلربکیلکنه الحاقاً وسنده بکلربکیسی شهری اثنا زاده‌لی بکه بالتوجیه، شوالك اون بشنجی کونی بلغرادن حرکتله ذی القعده‌نك اون یدنجی کونی استانبوله مواصلت بیوردیلر، بو فتوحات جدیدهٔ ظفرنامه‌لرله اعلان

---

(١) استانبول بوغازنده: روم ایلی جهتنك فوقنده‌کی بلغراد قریه‌سی بو مهاجرلردن تشکل ایتمشدر .

ایتدیلر . ظفرنامه‌نك بر صورتی (۱) اشارتیله ذیل جلدده کورینور .

اشبو سفر همایونده بکوردلن و باغراددن ماعدا سرم ایالتنده « بارچه » ، « سلانقمان » ، « متروویچا » ، « قاراوویچا » و « ایلوك » کبی یدی سکز قدر قلعه‌لر وسائر پالنغه‌لر فتح اولنمشدر .

خاطره

« فاتح مرحوم متصف اولدقلری جلادت وعلو همت فوق العاده‌لریله برابر بلغرادك استیلاسنده موفق اوله‌میوبده ، بو فتح وظفرك ایشته صکره سلطان سلیمانه میسر اولیشده ایکی سبب بولنه‌بیلور :

برنجیسی فاتح عصرندنبری دولت علیه‌ده فنون حربیه‌نك ترقیسی ، وخصوصیله بویله قلعه‌لر استیلاسنك اعظم اسبابندن اولان طوپجیلق ، لغمجیلق فنلرینك زیاده ایلرولمسیدر ، ایکنجیسی حضرت فاتح باغرادی صاردیغی وقت مجار قرالی ومتفقلری آغر ومکمل براردو ایله موکب همایونه خارجدن معارض اوله‌رق ،

عساکر عثمانیه‌نك هم بواردو طرفندن، همده قلعه جانبندن ایکی اتش اره‌سنده براغلق کبی شدتلی بر مقاومته اوغرامیدر، سلطان سلیمك طالع همایون بختیارانه‌لری بودفعه باغرانه اوالکی کبی خارجدن اویله قوتلی امداد وقوعنه میدان ویرمدی .

پادشاه معلا درکاهك اجراآت عادلانه ومظفریات فاتحانه‌لری آفاقده منتشر اوله‌رق، هردولت وحکومت سفیرلر وهدیه‌لر ارساليله تبریك وعرض مصافات وجیبه‌لرینك اجراسنه مسارعت ایتدکلری صره‌ده، روسیه دولتی طرفندن « ترجاك — کویك » ووندیك جمهوریتی جانبندن « مارقوموں » نامارنده، وراغوزه جمهوریتی طرفندن دخی رجه نامی مجهول بر ایلچی کلدی .

راغوزه ایلچیسی زغورزالیلرك ممالك شاهانه‌دن ذخیره مبایعه ونقل ایتلری مساعده‌سنی استحصال ایتدی، کیتدی .

روسیه سفیری روسلرك اینجیدلمامسیچون قریم

خانه خطابا بر فرمان عالی اخذینه موفق اوله‌رق ، حین عودتنده سلطنت سنیه جانبندن دخی کندوسنه ترفیقا مستوده اسکندر بك نام ذات سفیر تعیین واعزام بیورلدی ٠

« اووقت روسیه چاری یونان واسپلی دولت علیه ایله اتفاقك لزومنی حس ایدوب ، تدافعی و تجاوزی بر اتفاق معاهده‌سی تنظیمنه صورت و یرمك اوزره ، برازصکره کندی سرایی مأمورلرندن «ژان موزوروف» نامنده استانبوله بر ضابط کوندرمش ایسه‌ده ، باب عالیدن او صورته موافقت کوسترلمامشدر ٠ »

وندیك جمهوریتی سلطان سلیمك وفاتندنبری دولت علیه ایله مصافات اوزره ایدی ، ایلچی مارقومون بر قاتدها تأكید مناسبتنه برابر ، باشلیجه موادی زیرده بیان اولنان بر عهدنامه‌یی دخی امضا ایتدیرمکی بجردی ٠

مواد اساسیهٔ عهدنامه شونلردر :

سربستیٔ تجارت ، طائفهٔ تجارك شخصا مظهر

امنیت اولملری ، اوچ سنه‌ده بر تبدیل اولنمق اوزره
استانبولده صورت دائمه‌ده بر وندیك ایلچیسنك اقامتی ،
فراری اسیرلرك اصحابنه رد اولنملری ، اسیرادن قبول
اسلامیت ایدوبده ، اعاده اولنمیانلرك بهری ایچون بیك
اقچه بدل ویرلسی ، اسیر دوشن پرنسلرك حر براغلملری ،
بحرا قضا زده اولنلرك طرفین ممالکنده حرمت و اعانت
کورملری ، سفاین قپودانلرینك لیمانلره دخولنده ،
کندیلری ایچنده بولنماسه‌لر بیله ، سفینه‌لری احوالندن
مسئول طوتلملری ، ایکی دولت تبعه‌سندن ارباب
جنایتك طرفینه فراری وقوعنده اعاده‌لری ، وندیکلیلرك
محاکم دولت علیه‌ده رؤیت دعوالری اثناسنده ترجمانلرك
حاضر بولندیرلملری ، بورج ایچون هیچ بر بالیوسك
(وندیك ایلچیسی) حبس ایدلمامسی ، وندیك تجارینك
اللرنده ایلچیدن رخصتنامه اولدقجه ممالك عثمانیه‌ده
سیاحت ایدلمملری ، وندیکلردن ممالك عثمانیه‌ده
وفات ایدنلرك میراثلرینك سفیرلری معرفتیله رؤیت
اولنمسی ، وندیکلرك ممالك شاهانه‌ده جزیه‌دن مستثنا

طوتملری ، وندیك تجارینك ممالك بربریهده یعنی تونس وطرابلس غرب طرفلرنده منافع تجارتلرینك تصعیباته اوغرادلماسی ، وندیك جمهوریتی سفینهلرینك چناق قلعهسی بوغازی داخلنده واستانبولده بوقیدلری اجرا اولنهرق ، بوناره کلیبولیده ایلیشلمامهسی ، نهایت قبریس وزانته اطهلرینك جمهوریتك عهدهٔ تملکنده براغلدیغنه مقابل ، دولت علیهیه اون بیك دوقا التونی پر وبشیوز دوقا التونی پر ، که سنوی جمعا اون بیك بشیوز دوقا ویرکو ویرلمسی .

اوروپالولرك قاعدهٔ دیپلوماسیه توفیقا دولت علیه ایله عقد ایتدکاری معاهداتك برنجیسی اشبو معاهدهدر بو امتیازی ابتدا وندیکلر قزنمش ، وسائر اوروپا دولتلریله بوندن صکره یاپیلان معاهداته بو عهدنامه اساس وامثال اولمشدر .

خاتره

« مواد مشروحهدن بعضلری بر دولتك غالبیتی حالنده

استحصال ایده بیله جکی قیمتدار مسئله‌لر اوله‌رق ؛ او زمان ایسه سلطنت سنیه‌نك آسیا واوروپاده غالب مطلق اولدیغی بر زمان سطوت نشان بولندیغی حالده ، وندیك جمهوریتنه او وقت بویله مساعده‌لی بر عهدنامه ویرلمسی مروت محض قبیلندندر . فقط صکره‌کی عصرلرده اوروپا دیپلوماتلری بو مروتی دولت علیه حقنده پك عکسنه استعمال ایتدکلری ایچون تأسف اولنمامق قابل دکلدر . بونکله برابر بین الدول معاهداتك قدر وقیمتی حکم غالبله وزنه وتعیین اولنه کلدیکی معلومدر ؛ زمان فاتحدن بیك تاریخنه کلنجه بر چوق عصرلرده ایسه سلطنت سنیه‌نك سیف صارم غالبانه‌سنه هر دولت وملت تسلیم کردن مسکنت ایتدکلرندن ؛ بر وقتاره اوزرینه یازیلان بو مثللو ماده‌لرك بالآخره دولت حقنده نافع ویا مضر اوله‌بیله جکی او زمان کیمك عقلنه کلوردی ؟ »

یمن حوادثی

یمن طرفلرنده اسکندر نام امیرك بعض اهالی‌یی

کندیسنه اویدیروب، دائرهٔ اطاعت خلافتپناهیدن خروج ایله، کندی نامنه خطبه اوقوتدیرمغه قدر جسارت آلمسی اوزرینه، یمن بکلربکیسی کمال پاشانك بالمحاربه اسکندرك وجودینی ازالهیه موفق اولدیغی مصر والیسی خیره بك جانبندن بو دفعه عرض اولنمشدر. بونك تفصیلاتنی آرزو ایدن ارباب مطالعه میرلوا راشد پاشانك تألیفنه همت بیوردیغی یمن وصنعا تاریخنه مراجعت ایدهبیلورلر.

ردوس فتحی

جلد ثالثده بیان قلندیغی وجهله، ردوس اطهسنده حکومت ایدن شوالیه (*) طاقمی دائما قورصانلق ایله اق دکزده سفائن اسلامیهیه تعرضدن، وسواحل ممالك محروسهیه ایراث مضرتدن خالی دکللر ایدی؛ بونلرك مضرتلری ازاله اولنمقله برابر، دولت علیه ایچون بحر سفیدده بر نقطهٔ مهمه طوتمق آرزوسیله

(*) شوالیه اوجاغی نه دیمك اولدیغی خبر صحیحك دردنجی جلدنده جم فصلنده تعریف اولنمشدر.

فاتح زماننده ردوس محاصره ايدلمش ايسه ده، او وقت استيلاسی ممكن اولهمامش، او عصرده‌كی غوائل داخليه وخارجيه مانعه‌سيله ردوسك تكرار محاصره‌سنه دولتجه اخلاص وقت اولهمامشيدی. مصر وسوريه سلطنت سنيه ادارەسنه كچدكدن صكره آق دكزك قورصانلردن تخليه‌سی وعربستان طريق بحريسنك سفاين اسلاميه‌يه تأمينی بر قاتدها اهميت كسب ايتديككندن، سلطان سليمان بو اهميتی تماميله تقدير، وحصول مقصده كافی قوه بريه وبحريه‌يی تهيه وتدبير بيورديلر.

شويله كه: يدی يوز قريب سفاين مختلفه تجهيز اولنه‌رق، بونلره مهمات كليه، والتمش بيك كورکجی وجنكجی قونيله‌رق، سرعسكر تعيين اولنان وزير ثانی داماد مصطفی پاشا قومانداسنده ٩٢٨ سنه‌سی رجبنك اون اوچنجی كونی استانبول ليماننده چيقارلديغی مثللو، حضرت پادشاه دخی اناطولی ساحلنده واطه‌نك قارشوسنده واقع «مرمريس» اسكله‌سندن

ردوسه چکدك اوزره ، رجبك اون سکزنجی کونی عساکر ایله ، ایکنجی سفر همایونلری اوله رق برّ اناطولی‌یه یوریدیلر .

شوالیه‌لر دولت علیه‌نك تدارکاتنی ایشیدنجه پاشاهی عزم ونیتندن فراغت ایتدیرمك ایچون اوجه باب عالی‌یه سفیرلر کوندروب ، دولت علیه‌یه برویرکوی سنه‌وی ویره‌جکی وعیله اطاعت چاشمقلرمده ده قبول اولنمیوب ، سفیرلر جواب یأس ایله اعاده اولندیلر .

دونغمای همایون شعبانك دردنجی کونی رودوس جزیره‌سنك « جم باغچه‌سی » دینیلان ساحلنه بالوصول ، اوموقعك طوپراغی مهم کورنمدیکندن ، دونغانك برازی اوراده براغیله رق ، رودوس‌دن متجاوز قدرغه ایله قلعه‌نك اوزرینه یوردی .

دونغمای همایون قلعه‌نك اوکندن کچرکن ، قلعه‌دن یاغمور کبی کله یاغدیریلوردی ، لکن دونغا ساحله پك قریب کچدیکی جهتله ، کله‌لری ضرب طوقنمدیغندن ،

هیچ برغصر رکو رلمکسزین اطه‌نك جانب غربیسنده‌کی «اوکوز بورنی» لیمانینه تیمور اتندی .

ایرتسی کونی محاصره طوپلری کیلردن قریه چیقاریلوب ، وقلعه‌نك مناسب محللرینه مترسلر یاپیلوب حصر وتضییقه باشلاندی .

ردوس ملحقاتندن « هلکه » نام جزیره‌نك استیلاسی ایچون سردار مصطفی پاشا « قره محمود رئیس » نام قپوداننی برقاچ پاره قدرغه ایله مأمور ایلشیدی ، محمود قپودان هلکه‌یی طوپه طوتوب ، اهالیسی مقاومت ایده‌مدکلرندن ، قبول رعیتله تسلیمه مجبور اولدیلر .

سردار مصطفی پاشا ردوس قلعه‌سنك تضییقیله مشغول اولدیغی حالده ، سردارلق مأموریتنه عزت شاهانه‌ده بولنان وزیر احمد پاشانك تعیین وارسال اولنه‌رق متعاقباً حضرت پادشاهدخی رمضانك ایکنجی کونی مرمریس اسکله سنه باوصول ، اورادن بالجمله موکب همایون خلقیله سفاینه راکباً اوچ کونده اطه‌یه مرور ایتدریله ، محاصره تشدید ایدلدی .

قلعه‌نك متانتی ، و شوالیه‌لرك شجاعتی ، و رئیسلری «یونان » و « ایه — دولیل — دادام » ك مهارت و غیرتی مسلم ایسه‌ده ، بو محاصره فاتح زماننده‌كی مسیح پاشانك محاصره‌سنه بكزه‌مزدی ، بو دفعه هم پادشاه موجود ، هم ده دونغای همایوندن مصردن دخی یكرمی پاره متنظم قدرغه كوندرلمسیله اسباب تسخیر مكمل ایدی .

بونكله برابر ، شوالیه‌لر فوق الغایه مقاومت كوستروب ایام محاصره امتداد ایتدكجه ، ایتدی ، نهایت برا و بحرا آتیلان كله‌لرك و خمپاره‌لرك تخریباتندن محصورلر پك ضعیف دوشدكلرندن و لغملرك آچدقلری كدكلردن عثمانلی قهرمانلری ایچری یه هجومدن خالی قالمدقلرندن ، شوالیه‌لر آرتق بو سفر ردوسك عثمانلی پنجه‌سندن قورتیله‌میه‌جغنی آكلادیلر ! و پادشاهه دخالتدن بشقه چاره بوله‌مدیلر .

٩٢٩ سنه‌سی محرمنك یدنجی كونی قلعه‌نك تسلیم اوله‌جغنی بیانیله تسلیمیت شرائطنی سویلشمك اوزره ایچرویه برمأمور كوندرلمسی محصورلر طرفندن استدعا

اولدیغندن اردو ودونغای همایونجه ترك قتال اولنهرق
یکیچری امراسندن زغرجی باشی آغا درون قلعه‌یه
گوندرلدی . بو ارده قلعه‌یه امداد اولهرق فرنکستا-
-ندن برقاچ فاین حربیه گلمیله ؛ محصورلر بوندن یکی
برقوت الهرق ، ینه مدافعه‌یه قالقشمش ، واوچ گون
دها بیهوده شدتلی محاربه‌یه طیانمش ایسه‌لرده ، بو
صوڭ غیرتلری دخی برچوق تلفات ویرمکدن بشقه
نتیجه ویرمدیکندن تکرار پادشاهدن امان دیلدیلر .
جناب شهریار مکارم آثار شوالیه‌لرك اولکی استیمانلرنده
کوستردکلری وقاحتلرینه باقیوب ، مستدعالرینه
مساعده کوستردیلر .

شوالیه‌لرك رئیسی «ویلیه» ۹۲۹ سنهٔ هجریه‌سی
صفرینك یدنجی کوننه مصادف اولان ۱۵۲۲ سنهٔ
میلادیه‌سی کانون اولنك یکرمی التنجی کونی قلعه‌دن
چیقوب ، حضور پادشاهانه‌یه مثول ، ونیتنه کوره
نوازش والتفات شهریاری ایله مسرور اولدقدن صکره ،
سائر شوالیه‌لر ایله وبالجمله متعلقات واموال منقوله‌لریله
کمیلره راکبا «مالطه» اطه‌سنه کیتدیلر .

„ مورخ حامر ردوس محاصره سنده عثمانلیلردن کرك حربا وکرك کیفسزلك ایله یوز بیك آدم تلف اولدیغنی یازمش ، وحارب‌جه غلبه‌ناتی دائما محصورلره حصر ایتمش ایسه‌ده ، حامر بومسئله‌لرده شوالیه‌لردن بعض مورخلرك حرارت مغلوبیتله یازدقلری تعصبلی مبالغاتی نقل ایتمش اولملیدر . مع‌مافیه بش آلتی آی امتداد ایدن بر محاصره‌ده طرفیندن ، وخصوصیله استحکام خارجنده بولندقلریچون محاصرلردن زیاده‌جه تلفات وقوعبولمش اوله‌جغنده اشتباه یوقدر “

شوالیه‌لرك مشهور اولان قورصانلقلری حسبیله ، روی دریاده اللرینه کچیردکلری سفاین اسلامیه خلقندن ردوس حبسخانه‌لرنده پك چوق مسلمان اسیرلری بولندی . حضرت پادشاه بو بیچاره‌لری درحال قیدزنجیردن آزاد ، وهربرینی عطایای کلیه ایله احیا ودلشاد بیوردیلر .

ردوسده واقع „ سن — ژاق “ کلیساسی پادشاه نامنه جامع شریف هیئتنه قونیله‌رق ، وقعه‌نك حین

محاصره‌ده خراب اولان محللرینك عمار وتحكیمی وملكتك اداره ومحافظه‌سی ایچون سنجاق بكلری ومستحفظلر براغیله‌رق، صفرك اون دردنجی جمعه كونی سلطان سلیمان جمعه نمازینی جامع جدیدده بعد الادا، ینه مرمریس اسكله‌سنه چكوب، برا قطع مراحل ایله، ربیع الاخرك اواخرینه طوغری استانبولده‌كی سرای همایونلرینه واصل اولدیلر.

اشبو سفر همایونده رودوس جزیره‌سندن ماعدا هلكه، اینجیرلی، استانكوی جزیره‌لری وبودروم قلعه‌سی تسخیر اولندی.

رودوسك فتحنامه‌سنك صورتی ذیلده (٢) رقیله كورینور.

اشبو رودوسك فتحی دولت علیه‌جه فتوحات عظیمه‌دن بولندیغیچون، ملوك عالم طرف شاهانه‌یه تبریكنامه‌لر تقدیم ایتدكاری مثللو، ایران شاهی شاه اسمعیل اردبیلی دخی (تاج الدین حسن خلیفه) نامنده برسفیری واسطه‌سیله تبریكنامه كوندرمشیدی، ٩٣٠ سنه‌سی محرمنك اون

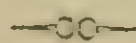
دردی تاریخیله جوابنامهٔ همایون تسطیر وسفیرانه اولنمشدر .

سلطان سلیمانك ردوسه عزیمتندن عودتنه قدر بعض وقوعات

موکب همایونك ردوس محاصرهسیله مشغولیتی اثناده ایرانیلرك ممالك شاهانه یه تجاوز وتعرض ایلهمهسی وآناطولیده سائر فسادکارانك اجرای فساده فرصت بولهمامسی احتیاطیله وزیر فرهاد پاشا موکب همایون استانبولدن حرکت ایتمزدن اول برقوتعظیمه ایله ارضروم وسیواس طرفلرینه مأمور بیورلدی .

ایران شاهی شاه اسمعیل فرهاد پاشانك مأموریتندن شبهه لنه رك نکده ده اوجان ، یایلاسنده عسکر جمعنه باشلادیغی خبری آلندی .

کرجستان امراسندن اولوب مقدماً طرف سلطنت سنیه یه عرض اطاعت وتابعیت ایتمش اولان «منوچهر» علیهنده یه‌نه کرجستان امیرلرندن وشاه اسماعیل طرفدارلرندن «جاویر» نام امیرك حركات تجاوزیه‌ده بولندیغی بیلدیرلمسیله ؛ ایجابی جانبنده منوچهره اعانه وامداد اولندرق جاویرك تأدیبنه یاقلمسی ضمننده سیواس بكلربكیلكنه فرمان عالی كوندرلدی .

—oo—

مجارلو حضرت پادشاهك ردوس جانبنه توجهنی فرصت اتخاذ ایدرك ؛ نیكبولی طرفلرینه برفرقه سوقیله اورالری چیكنتك ایستدیسه‌ده ؛ نیكبولی وسمندره‌ده بولنان حدود محافظلری اویانق بولندقلری جهتله ؛ مجارلرك اركلرینی الهزق ؛ اعمال سیف وسنان ایله دشمنی منهزم وپریشان ایتدكلری ؛ وهرسك بكی محمود بكك دخی هرسك حدودنده مجارلر یدنده بولنان « ماقرادین » نام اوفق برقلعه‌یی « بكتاش ویوده » معرفتیله تسخیر ایتدیردیكی عرض ایدلدی .

شهسوار زاده نك قتلی

ممالك ذوالقدریه حکمدرای بولنان شهسوار زاده علی بکك حرکات محابه سی خصم قویسی اولان فرهاد پاشا طرفندن باب دولته مظالم وسیئات شکلنده کوستریلوب، اهالی یه دخی شکایت ایتدیرلدیکندن، و بر روایته کوره تحقیق احوالی ضمننده باب عالیجه مأمور ایدیلان برقاضی وایکی چاوشی علی بك اعدام ایدرك علیهنده کی روایتی تصدیق ایتمش اولدیغندن، علی بکك ازالهٔ وجودیچون فرهاد پاشا اناطولی یه کیدرکن طرف شاهانه دن مأذونیت آلمشیدی .

فرهاد پاشا « دولتجه محافظهٔ حدوده مأمور سك » دیه رك علی بکی رفاقتنه دعوت ایدوب، اودخی مطیعانه اوچ نفر اوغلیله برلکده فرهاد پاشانك نزدینه کلسیله، پاشا فرصتی فوت ایتمیه رك، اولادیله برابر علی بکی ومنسوباتندن برچوق مظلومینی اعدام، ورأس مقطوعلرینی موکب همایون بروسه یکی شهری طرفلرنده ایکن حضور شاهانه یه تقدیم ایتدی .

ملاحظه

هر زمانده ارباب غیرت وصداقت علیهنده حسبجه عداوت ایدنلر اکسك دکلدر؛ شهسوار زاده‌نك ایران وعربستان سفرلرنده وقریباً غزالی مسئله‌سنده سبقت ایدن خدمات صادقانه‌سنه، وشمدی‌یه قدر بر وقرعاتله متهم اولامسنه باقیلورسه بونده ارباب حسد وعداوت شرینه اوغرامش اولملیدر؛ چونکه دردنجی جلدده اشارت ایدلدیکی وجهله، سلطان سلیم عصرنده فرهاد پاشا برادرو ایله «جلالی» نام شقینك تنکیلنه مأمور اولدیغی حالده، کندوسنك وصولندن اول شهسوار زاده جلالك تدمیرنده موفق، واو یوزدن دخی سلطان سلیمك التفاتلرینه مظهر اولدیغیچون، شهسوار زاده کندی حقنده فرهاد پاشانك کین وغضبنی جلب ایتمشیدی، ایشته بو دفعه فرهاد پاشا بیچاره‌نك خاندانك محویله اخذ ثار ایتمش اولدی؛ شهسوار زاده‌نك طرف دولتدن تفتیشنه مأمور اولان قاضی وچاوشلری اولدردیکی صحیح ایسه جزاسنی

بولدی دینیلورسه‌ده، بو ادمك شمدی‌یه قدر هیچ اطاعتسزلکی مسبوق اولمامسنه کوره، بویله بر اهانت وجنایتی ارتکاب ایدیشی غریبجه کورینور: عجبا بونلری شهسوار زاده‌می اولدردی؟ یوقسه پك چوق امثالی ایشیدلدیکی کبی انی اتهام ایچون فرهاد پاشانك صنیعه‌سیله‌می اولدرلدیلر؟ بوراسیده قرانلقدر. هر نه ایسه فرهاد پاشا اصدقای دولتدن بر خاندانك اوجاغنی سوندردی، اما چوق سوره‌یوب، مؤخرا مأمور اولدیغی سمندره والیلکنده ایتدیکی مظالمدن طولایی ۹۳۱ سنه‌سی محرمنك دردنجی کونی کندیسیده تیغ قهر پادشاهه اوغرادی.

—٥٥—

وزارت عظمانك تبدلی

وزیراعظم پیری محمد پاشا دورسلیم خانیدنبرو خطب جسیم وکالت مطلقه‌یی بحق اداره‌یه موفق اولمش بر وزیر آصف نظیر، و بر دستور فضائل سمیر ایسه‌ده، جناب شهریار لطف معتاد — کندیلرینك شهزاده

لكلرندن بری تربیت كردهٔ خاصه‌لری اولوب پك زیاده توجه واعتماد شاهانه‌لرینی قزانمش اولان — خاص اوطه باشی (*) ابراهیم اغایی مقام جلیل صدارتده استخدام ایتمكی مراد ییوردقلرندن، واحد پاشانك پیری پاشا علیهنده بعض اسناداتی دخی مراد پادشاهینك حضورلنه بر وسیلهٔ رسمیة اولدیغندن، ردوس عودتندن اوچ ای صكره، یعنی ۹۲۹ سنه‌سی شعبانك اوچنجی كونی پیری پاشا مستوفی تقاعد معاشیله چراغ اولوب ابراهیم اغا مسند وزارت عظمی ایله كامران، وروم ایلی بكلر بكلیكی مأموریت جسیمه‌سنك صدارته الحاقیله ذخی فائق امثال واقران اولمشدر.

بعض مورخلر پیری پاشانك منصوبا انفصال ایتدیكنی، ومؤخرا تحت حكارتده قالدیغنی یازیورلرسه‌ده سبب عزلی یازدیغمز وجهله مجرد ابراهیم اغانك نصبی ارزوسندن عبارت اولدیغندن، پیر پاشا بعدالانفصال

(*) خاص اوطه باشیلق مقدملری سرای همایونده شمدیكی سر قرنالق مأموریتنه معادل بر منصب ایمش.

ینه نزد دولتده وفاته ، یعنی ٩٤٠ تاریخنده قدر محترم ومعزز یشامش ، وحتی سفر همایون وقوعبولدقجه استانبولده پای تخت قائممقاملغی خدمت معتنا بهاسنده قوللانلمشدر .

بو اثناده ایران شاهی شاه اسماعیلك وفاتی شیوع بولمسیله ، صحت وعدم صحتی ٩٣٠ سنه‌سی رمضانك اواسطی تاریخلی بر نامهٔ همایون ایله کیلان حاکمندن استعلام اولنه‌رق ، مؤخرا شایعه‌نك صحتی ، وایران تختنه شاه اسماعیلك مخدومی « شاه طهماسب » ك جلوس ایتمش اولدیغی تحقق ایتمشدر .

خیره بکك وفاتی اوزرینه مصر احوالی

ردوس محاصره‌سی اثناسنده مصر والیسی خیره بکك اجل موعودیله وفات ایتدیکندن بحثله ، مصره بر والی تعیینی حقنده امرا وارکان مصریه طرفندن عرض

مصره ورود ایتدیکندن، وزیر ثانی مصطفی پاشا مصره والی تعیین اولنمشیدی .

مصطفی پاشا ٩٢٨ سنه‌سی ذی الحجه‌سنك یدنجی کونی ردوسدن سفینه‌یه راکب . وموافق هوا ایله از زمانده اسکندریه‌یه ، واورادن مصره واصل اوله‌رق ، اداره ولایتی دست اقتدارینه آلدی .

لکن دولت منقرضه چراکسه زماننده‌نبری اهالی‌یه ایتدکلری کبی جور وآزاره، ووحشیانه رفتاره الیشان بعض چرکس بکلری مصطفی پاشانك قانون عثمانی او زره هرکسك حرکاتنی تحدید ایتمسندن صیقیله‌رق ، عثمانلی تابعیتی بیوندر یغنی سیلکمك سوداسنه دوشدیلر ، واچلرندن مرحوم خیره بکك امیراخوری « قانصوه » یی کندیلرینه سلطان اتخاذ ایله عصیان بیراغنی قالدیره‌رق اوزره خیره بکك مرحومك خزینه‌داری « مصر بای » وتفنکجی باشیسی « بوداق » کبی ایلرو کلورلر یننلرنده عقد اتفاق ایتدیلر . ایتدیلر امابوتصورلرینی نصاسه

مصطفی پاشا تحقیق ایتدیکندن ، قانصو ایله مصرده کی هوادارلرینی یقالیوب ، جمله سنك باشلرینی کسدی .

« فیوم » ده بولنان « جانم کاشف » نام چرکس بکی دخی اتفاق معهوده داخل ایدی ، جانم کاشف مصرده قانصونك وسائر متفقلرك یقه سنی اله ، وحیاتلرینی پنجهٔ اجله ویردکارینی خبرالنجه ، کندیسنده بولنه رك باشنه اون بك قدر اشقیاطوپلایوب ، واهالینك تکالیف موضوعهٔ میریه لرینی یاری یاری یه تخفیف ایله ساده دلان رعایانی کندیسنه ایصندیروب ، مصرك اطرافنی کسدی آتدی .

مصطفی پاشا بوداعیه نك ازاله سی یولنده حسن تدبیر مسلکنی طوته رق اولا تکالیفك تخفیفی امرنده کاشفك کوستردیکی مساعده یی کندیسنده اجرا ایده جکنی اهالئ قرا ونواحی یه اعلان ، ومشایخ عربانه دخی خلعتلر واستمالتنامه لر ارسال ایله کاشفك طرفداری غنده بولنانلرك اکثریسنی طاغتدقدن صکره ، درت بیك نفر کزیده سواری ایله قول اغاسی خضر اغا نام ضابطی ،

سوق وتعيين ايلدى . حضر اغا « بيشيش العصر »
نام محلده عصاته هجوم ايدوب ظهوره كلان غوغايه
كاشف اوله رق انكده باشى كسلدى .

مصطفى پاشا بو صورتله ازالهٔ غائله يه موفق اوله رق
تفصيل وقوعاتى باب عالى يه عرض ايتدى . فقط
مصطفى پاشا — حليلهٔ محترمه لرى بولنان همشيرهٔ
پادشاهى سلطان حضرتلرينك رجالرى اوزرينه —
استانبوله آلديريلوب يرينه قاسم پاشا تعيين اولنمش
ايسه ده مصر واليلكنه روم ايلى بكلربكيسى سابق
وزير احمد پاشا طالب اولوب وزير اعظم ابراهيم
پاشا دخى انك حصول امنيه سنه مساعد اولديغندن
بر قاچ آى صكره قاسم پاشا عزل ايله مصره احمد پاشا
نصب ايدلدى .

بو احمد پاشا دنى ونانكور بر شخص اوله رق مصرده
وارر وارماز ايرانك حكومتنده كورديكى قوت واقتدار
كنديسنى سوداى استقلاله دوشيردى . و اوامر سلطنت
سنيه يه اطاعت ايتمامكه باشلادى . بو حال پاى تخته

عکس ایدنجه ، مستغنلین مصریه امرا مندن واعیدقادن (قره موسی بك) نام ذاته احمد پاشانك زائلنه باعق شرطیله ، مصر والیلکنك توجیه اولندیغنی متضمن بر امر عالی کوندرلدی •

لکن احمد پاشا کندی حرکات شقاوتکارانه‌سنه قارشی طرف سلطنتدن البته برمعامله ظهور ایده‌جکنی بیلدیکیچون ، دائما تجسسدن خالی اولمدیغی جهتله بیان اولنان امر عالی موسی بکه قبل الوصول احمد پاشانك النه کچدیکندن ، احمد پاشا کرك موسی بکی وکرك دوات عالیه‌یه صادق بولنان سائر بعض امرایی ومصرده‌کی بکی چریلری قتل واعدام ایله ، بسبتون طغیان ، وکندی نامنه خطبه اوقوندرمق وسکه ضرب ایتدیرمك شناعتنی دخی اجرا ایتدی •

سلطان سلیم مرحومك تبریزدن اماسیه‌یه عودتنده قریم خانی « منکلی کرای » طرفندن تبریك مظفریت مأموریتیله نزد سلیم خانی‌یه کلوبده ، اهلیتی و فطانتی مناسبتیله الیقونلمش . وابتدا توقیعی دیوان همایون

ومؤخراً خزينهٔ خاصهٔ شاهانه نظارتی مأموریتلرنده قوللانلمش اولان قاضی زاده محمد بك احمد پاشا مصره مأمور اولدیغی وقت باب عالیجه رفاقتنه تعیین اولنمشیدی .

احمد پاشا دولت علیهٔ عثمانیه یه تقلیداً کندیسنه اوچ وزیر اتخاذ ایدوب بو محمد بکی دخی وزیر اعظم مقامنده طوتمشیدی . محمد بك ایسه عقلادن و صدقادن بر ذات اولهرق . احمد پاشا کبی ولی نعمتنه اهانتی ارتکاب ایدن بر شخص دنی یه بیعت ایتمکی قبول ایتمیوب . دیکر بعض اصدقای دولت ایله خفیاً بالاتفاق . بر کون احمد پاشا حمامده بولندیغی حالده هجوم ایدوب . اوزینك ابتدای بر برینه قلیج قیجه اوغراشیرکن . احمد پاشا بر تقریب صاویشوب « بنی بقر » عربانه دخیل دوشدی . محمد بك درعقب ترتیب عسکر ایدرك . عربانك اوزرینه وارمسیله . ظهوره کلان محاربه ده احمد پاشا قتل اولنه رق ، رأس مقطوعی محمد بك طرفندن باب عالی یه ارسال ، وعرض ماجرای

احواز ایدلدی ·

موسی بکه کوندریلان فرمان عالی الهکچو بده ، احمد پاشانك مصرده بتون بتون نفرعن ایتدیکی ایشیدلدیکی وقت چارسی کورلمك اوزره پای تختدن عساکرکافیه ایله وزیر ثانی ایاس پاشا مأمور اولمشیدی ، ایاس پاشا دها کوتاهیاده ایکن محمد بکك همتیله مصلحتك نتیجه پذیر اولدیغی خبری الدیغندن ایاس پاشا اعاده ، ومصر والیلکی تکرار وزیر قاسم پاشایه احاله بیورلدی ·

وزیر اعظم ابراهیم پاشانك مصره مأموریتی خیر بکك وفاتندن صکره خطهٔ مصریه نك منوال مشروح اوزره حال اختلاله دوشمسندن طولایی برمدبر قوی واسطه سیله مصرك اصلاحاتنه باقلمسی لازم کلدیکندن ، حضرت پادشاه بوامر خطیره الك معتمد بنده لری اولان صدراعظم ابراهیم پاشایی مأمور بیوردیلر ·

ابراهیم پاشا ۹۳۰ سنه سی ذالحجه سی ابتداسنده معیتنه بشیوز نفر یکیچری آلهرق ، اون پاره قدرغه ایله استانبول لیماننده حرکتله ، ردوسده برقاچ کون

اقامتدن صکره ، اسکندریه صولرینه اچلمش ، وه درت کون کیدرك اسکندریه یه یاقلاشمش ایکن ، برشدتلی فورتنه ظهوریله ردوسه عودت ایتدی . برقاچ کون مرورنده هوا ساعد کورنمسیله ، ردوسدن تکرار الهرق بنه درت کون اسکندریه یه طوغری یول الدیسه ده اولکینك عینی اولهرق پیدا اولان بر بوره پاشایی تکرار ردوسه بوجالغه مجبور ایلدی . بونك اوزرینه ابراهیم پاشا ارتق بحرا مصره عزیمتدن نومید اولهرق ، مرمریس اسکله سنه چیقدی . واطرافدن حیوانات تدارك ایتدیروب برا حلب وشام وعریش طریقلریله ۹۳۱ سنه سی جمادی الاخره سنك سکزنجی کونی قاهره مصره داخل اولدی .

ابراهیم پاشا قاعدهٔ عدالته توفیقا ، مصرك اصلاحات مقتضیه سنه تشبثله ، « صعید » ایچندیا یه یی استقلال اولان « شیخ عمرو » ایله دیکر مشایخ عربان سرکشلرندن « احمد ابن بقر » نام شخصلری بر تقریب ایله الهکتیروب صلب ایتدی .

بونلرك اعداملری وسائر ظلمه‌نك تأدیبلری عربانجه تأثیر عظیمی موجب اولدرق، مصر خارجنده اولان شورش حال درعقب برطرف اولدیغی کبی، پاشا مرتبات میریه‌یی تخفیف، وخراب مساجد ومدارسی تعمیر، ومصر حبسخانه‌لرنده بولنان اوچ یوز قدر مدیونلرك بورجلرینی اوده‌یه‌رك، سبیللرینی تخلیه ایتمك جمله‌لریله اهالینك طرف سلطنت سنیه‌یه محبت قلبیه‌لرینی اماله‌یه موفق اولدی.

ابراهیم پاشا اوچ ماه قدر مصرده اقامتله خیلی اصلاحات وجوده کتوردکدن صکره مصرك معاملات دیوانیه‌سنی متضمن قلمه آلدیغی قانوننامه‌یی بعدالعرض صدور ایده‌جك ارادهٔ سلطانیه‌یه کوره دستورالعمل طوتلق اوزره خزینهٔ مصره اعطا، وشامدن چرکس دیمکله الهزق مصره برلکده کتورمش اولدیغی شام بکلربکیسی سلیمان پاشایی مصره والی تعیین ایده‌رك، سرعتله عودتنی متضمن طرف پادشاهیدن المش اولدیغی فرمان عالی موجبنجه براحرکت وذی القعده‌نك اون

سکزنجی کونی استانبوله مواصلت ایلدی .

—oo—

سلطان سلیم ثانینك ولادتی

۹۳۰ سنه‌سی رجب شریفنك یکرمی التنجی کونی صاحب پاك حضرت پادشاهیدن بر شهزادهٔ جوان بخت تولد ایدرك . « سلیم » تسمیه اولنمشدر . سلطان سلیمه خلف اولان سلیم ثانی بو شهزادهٔ بختیاردر .

اخطار مخصوص

« سلطان سلیمانك وسائر سلاطین آل عثمانك پك چوق اولادی وجوده کلوب ، بونلرك تزیین سریر سلطنت ایدنلریله ثبت تاریخ اعتبار ایتمکه شایان وقوعات صاحبی اولانلرندن بحث ایدیلورسه‌ده ، طوتدیغمز مسلك اختصار ایجابنجه ، دیکرلرینك تولد ووفاتلرندن هیچ بحث ایدلمامکده‌در ، مع مافیه بلطفه تعالی اشبو تاریخك ایکنجی جلدنده بالجمله پادشاهان عظام

عثمانیانك سلسلهٔ اولاد ذکوریله مقام وزارت عظمایه ومسند جلیل فتوایه بولنان ذواتك مکمل بر جدولی ربط اولنه جقدر . .:

ابراهیم پاشا مصرده بولندیغی اثناده حضرت پادشاه صید وشکار وتنزه ایچون بر ارالق بروسه یه عزیمت بیورمشلر ایدی . یکیچری طائفه سی بو ارالقده بر اختلال چیقاروب ، ابراهیم والیاس پاشالرك استانبولده کی خانه لرینی وگمرکی ویهودی محله سنی یغما ایتدیلر . پادشاه بو اختلالی ایشیدنجه درحال پای تخته عودتله ، فساده سبب اولان بعض یکیچری ضابطانی اعدام ، وکیمسنی عزل وطرد ونفراته بخششلر احسان ایدرك فسادی باصدردیلر .

ایران تختنه جلوس ایدن شاه اسمعیلك اوغلی « طهماسب » اوغلی « طهماسب » اوعنبرده بتون ملوك عالمه اقتدار

وعظمتنی طانیدیرمش اولان جناب شهریار سلیمان شعاره عریضه تقدیمیله کندی جلوسنی بیلدیرمك وردوس مظفریتنی تبریك ایله تأکید مصافات ایلك لازم کلورکن شاه نوجاه بو وجیبه‌یی ایفا ایتمدیکندن ، کندیسنه شدید المآل بر تهدید نامهٔ همایون یازلدیغی کبی ، شرق سفری مصمم اولدیغندن ، حدودك ایرانلی تجاوزندن محافظه‌سنه دقت ایدلمسنه دائر ، دیاربکر بکلربکیسی خسرو پاشایه دخی ۹۲۱ سنه‌سی رمضاننك اواسطی تاریخلی بر فرمان عالی کوندرلدی . بونلرك صورتلری ذیلده (۳) و (٤) رقملریله کوریلور .

شاه طهماسب نامهٔ همایونه جواب یازه‌جق یرده ، مجارقرالنه والمانیا ایمپراطوری «شارل کن» ه ایلچی کوندروب انلرله عثمانلی علیهنده عقد اتفاق ایتمسنه بناءً پادشاه شرق سفرینی قرارلشدیروب ، ابراهیم پاشایی مصردن سرعتله جلب ایلدیکی بو قراره مبنی ایدی ، فقط ابراهیم پاشا کلمه‌کدن مقدم ، شرق

سفرندن صرف نظر اولنه رق . بر وجه آتی مجارستان سفرینه قرار ویرلدی .

مهاج سفری و بودینك تسخیری

سلطان سلیمان اوروپا جهتنده کی ممالکنی توسیع ایله ، مکنت سلطنتی او یوزدن ارترمق مقصدنده بولنوب ، اصل نقطهٔ آرزوسی ممالك شاهانه‌یه قریب ، و دولت علیه‌یه الك زیاده مضر ورقیب کورینان مجار اولرك تدمیریله ، مجارستانك تسخیری ایدی ، حتی بلغراد فتحی عقبینده ، مجارستانك پای تختی اولان « بودین » شهرینه یوریمك ایستدکاری حالده ، اووقت موسم شتا ، ومؤخراً دخی دیکر مهام حیلولیتله ، بو مقصد تأخر ایتمش ایسه‌ده ، ردوسك فتحی ومصر احوالنك اصلاحی ، وامور داخلیه‌نك انتظامی حاصل اولدیغندن ، مجارستان فتوحاتنه شمدی صره کلمش اولدی .

بناء علیه ، بومهم سفره لازم اولان تدابیر وترتیبات

اکمال، وطونه نهرندن یوریمك اوزره طوب وجبخانه
ومهمات ایله مملو سکزیوز پاره سفاین ارسال اولندقدن
صکره، ٩٣٢ سنهٔ هجریه‌سی رجبنك اون برنجی
و ١٥٢٦ سنهٔ میلادیه‌سی نیسانك یکرمی اوچنجی
کونی موکب همایون قوهٔ جسیمه ایله استانبولدن
حرکتله، رمضانك اون طقوزنده بلغراده واصل،
واوچ کون ایچنده «صاوه» نهری اوزرینه قوریلان
کوپریدن «سرم» جانبنه مرور ایله مجارستان
ایچنه داخل اولدی .

اثنای راهده ایلرویه علی العاده طلیعه فرقه‌لری
سوق اولندیغی کبی، وزیر اعظم وروم ایلی بکلر
بکیسی ابراهیم پاشا کندی اردوسیله دائما موکب
همایوندن بر قوناق ایلری کیدردی، موکب همایون
«سیلانقمان» مرحله‌سنه واصل اولنجه، ابراهیم
پاشا طونه کنارنده بولنان «وارادین» قلعه‌سنك
بالتضییق تسخیرینه مأمور بیورلدی .

اشبو وارادین مجارستانك طونه جهتی سرداری

بولنان پاپاس طاغندن « تومور — پاولی »
محافظه‌سنده ایدی ، ابراهیم پاشا وارادینه واردیغی
وقت دونغادخی اورایه واصل اولمش اولدیغندن ،
وارادین رأ ونهراً محاصره اولنه‌رق ، برنجی کونده
واروش ضبط اولندی ، تومور پاولی بر تقریب فرار
ایدوب ، سائر مجارلر ایچ قلعه‌یه قپاندیلر ، و برقاچ کون
مدافعه‌ده غیرت کوستردیلرسه‌ده ، عثمانلی قهرمانلرینك
هجومیله ایچ قلعه دخی شوالك اون اوچنجی کونی
جبراً تسخیر ، وایچنده‌کی مجار عسکری طعمهٔ شمشیر
ایدلدی ، اوتوز قدر مجار رؤساسی برمتین قلعه‌یه
قپانوب ، استیمان ایتملریله یالکز انلره امان ویرلدی .
وارادینك فتحی مناسبتیله جوارنده بولنان « ایلوق »
« دیمتروفچه » « اوسك » و « بوراج » اهالیسی
صدر عظمه دخالت ایتدکلرندن ، بو قلعه‌لرده بلا محاربه
ضبط اولندی .

ابراهیم پاشا بو موفقیتلردن صکره ، موکب همایونه
التحاق ایدرك ، ذی القعده‌نك اون ایکنجی کونی اوسك

اوکنده « دراوه » نهری اوزرینه قوریلان کوپریدن کچیلدی ؛ و- ارزو وجهله مجارستان تسخیر اولنمقجه کیرو دونلمیه جکنی عسکره اکلاتمق ایچون - کوپری درحال ییقدیرلدی .

موکب همایون نهر بوینه یوریوب ، بوسنه و سمندره بکلربکیلری خسرو و بالی بکلر و میخال زاده‌لر ، سرحد مأمورلری بولنمق مناسبتیله ، قاعدهٔ مرعیه اوزره کندی ایالتلری و سنجاقلری عسکریله دائما صاغده ، صوله عزیمتله ، طلیعه‌لك ، قره‌غوللق و کشافلق وظیفه‌لرینی اجرا ایدرلردی .

مجار قرالی « ایکنجی لوئی » نك موهاج صحراسنده یوز اللی بیك عسکردن زیاده موجودی اولان براردو ایله مقابله‌یه حاضرلندیغی تحقق ایتدیکندن ، موکب همایون سرعتلندرك ، ذی القعده‌نك اون طقوزنجی و ٩٥٢٦ سنهٔ میلادیه‌سی اغستوسنك یکرمی طقوزنجی کونی موهاجه قریب برموقعه مواصلتله ، اوکیجه دشمنه رغما اردوی همایونده شنلك طرزنده صباحه قدر مشعله‌لر

وفنارلر یاقیله رق ، ارام وایرتسی کونی علی الصباح صف حرب ترتیبیله قیام اولنوب ، دشمن اردوسی اوزرینه یورندی .

حضرت پادشاه ــ باشلرنده طولغه (١) ، ارقه لرنده زره داودی ، بللرنده مرصع سیف یمانی ، بر هیئت رستمانه ده میدانه ات سوروب ، وعساکر عثمانیه نك شجاعت فطریه لرینی تحریك ایچون بالذات الایلرك اردولرینی طولاشوب ، هر الای سنجاغنك اوکنده توقفله ، عسکره ــ غزا وجهادك فضائلنی متضمن ــ نطقلر ایراد بیورندیلر .

« حرب زمانلرنده قوماندانلر طرفندن عسکره بو یولده کلمات تشجیعیه ایرادی تدابیر حربیه نك اك مؤثرلرندندر . »

پادشاهك مخاطبات تشویقیه سندن عثمانلی قهرمانلرینك هر بری بر آتش پاره شجاعت کسیلوب جمله سی « پادشاهمز اوغرنده یا همز جانمزی فدا ایدرز

(١) طولغه زرهك باشلغیدر .

ياخود دشمنی بتون قابچەدن چکیریز . » صدالریله
اسلان کبی نعره اورمغە باشلادیلر .

خلاصە : مجار صفلرینە ملاقات اولنەرق ،
محاربەیە کیریشلدی .

صباحلین حضور شاهانەدە محاربە ترتیباتی مذاکرە
ایدلدیکی وقت سمندرە بکلربکیسی بالی بك ــ مجارستان
سواریسنك برنجی هجومنە طیانیلەمیەجغندن بونلرك
ایلك حملەلرندە بزم عسکرك اوقدر مقاومت قیلمندە
بولنمایوب ، وهمان ایکییە بولونوبدە دشمنك اورتەیە
الینمسنی تصویب ، وسائر حرکات مدافعە ومهاجمەیی
ترتیب ایتمشیدی . فی الحقیقە وارنەدن فرار ایدن معهود
ملونه سرداری تومور پاولی کلی مجار سواریسیلە
اردوی همایونك اوزرینە غایت شدتلی بر هجوم کوستردی
واردوی همایونك برنجی صفی اولان ، وصدر اعظمك
قوماندەسندە بولنان روم ایلی قوالندن یاغمور کبی
یاغدیریلان طوپ وتفنك دانەلریلە دوشمە قالانە باقیوب
قلبکاهە کیرمك ایستدی . بالی بکك تدبیری وجهلە

بزم عسکر مجار سواریلرینك یوللرینه طوریلدقلرندن ، مجارلر مستانه ومغرورانه اردومزك ایچنه طالدیلرسه‌ده خسرو وبالی بکلر بوسنه وسمندره بهادرلریله درحال ارقه‌لرینی الدیلر ، ویکی چری طلاویلرینه قورشون سرپه‌رك ، دشمنی قارشولادیلر ، بو حادثه جریان ایدن خونریزانه مقاتله‌ده پاولی طاقندن برجان قورتلدیغی کبی کندیسی ده بکده باشی کسلدی . قرال لوئی اناطولی قولی اوزرینه هجوم ایتمشیدی . اناطولی بکلر بکیسی بهرام پاشا دخی تدبیرلی طورانیغندن ، اونلرك هجومیده نتیجه‌سز قالدی ، واو صره‌ده اردوی همایونك هر قوندن حرکت ایدیلوب ، از وقتك ایچنده بر قوجه مجار اردوسی منهزم وپریشان ، ومهاج صحراسنده سیللر کبی قانلر روان اولدی .

قرال لوئی ناچار قاچارکن یولنده تصادف ایدن بر بتاقلق بر چوق فراریلریله برلکده لوئی‌یی یوتدی .

بو محاربه‌یه ایکندی وقتنده باشلانمشیدی . غروب زماننده دشمندن برمتنفس قالمدیغی حالده ، دشمنك

بتون طوپلری ومهمات وچادرلری عثمانلویه قالدی .

عثمانلی سواریلری فراریلری تعقیب ایدرك كیمی كسوب كیمی اسیر ایتدكلرندن ، مجاراردوسنك تقریبا مجموع موجودی محواولەرق ، قاچوب قورتیلانی پك ازدر .

« بو محاربەدە عثمانلودن یالکز یوزاللی قدر شهید وقوعبولدیغی مرویدر ، بویلە ایکی ساعت ایچندە یوز اللی بیکلك بر مجاراردوسی محواولوبدە عساکراسلامیەدن دشمنك بیکدە برنسبتندە ضایعات وقوعی اشـالی كورلمامش برنصرت اولەرق ، بونك اسباب مادیەسی اردوی عثمانینك افرادجە كثرتی ، وطوب وسلاحجە انتظامی ، وخسرو وبالی بكلر ومیخال زادەلر كبی فن حرب ماهرلرینك اقدامی ، واسباب معنویەسیدە عساكراسلامیەنك صباحلین بالذات پادشاهك ایراد ایتدیکی خطابت تشجیعیە تأثیریلە قانلرینك فوق العادە قاینامسندن ناشی ارزوی تام ایلە حربە كیرشملری ،

وسلطان سلیمانك آبا واجدادینه فائق اولان سعادت بخش وطالعلرینك اثریدر .

حربك ختامیله صولر قرارمش ، و برشدتلی یغمور یاغمغه باشلامش اولدیغندن ، اردوی همایون هیچ یرندن حرکت ایدهمیوب صنوف عسکریه بولندقلری نقطهلرده واکثر عسکرات اوزرنده صباحلادیلر ، حتی پادشاه دخی یاتسو وقتنه قدر آت اوزرنده قالهرق دوقوز قوریلان برچادرده بیتوتت بیوردیلر . ایرتسی صباح موکب همایون براز اوزاغه چکیلهرك ، اوتاغ شاهانه وبالجمله اردو چادرلری قورلدی .

حضرت پادشاه اوتاغ همایون اوکنه وضع اولنان مزین برتخت عالی اوزرینه جالس اولهرق ، وزرا وامرا وتحصیلدار بندکان تشریفات اصولی وجهیله ال اوپهرك ، تبریك ظفر رسمنی اجرا ایتدیلر .

طرف شاهانهدن دخی وزیر اعظمه مرصع (صورغوج) وسائرلرینه قیمتدار خلعتلر وافراد عسکریهیه وافر عطیهلر احسان ، و بو مظفریت

جليله ٩٣٢ سنه‌سی ذی القعده‌سنك اواخری تاریخلی
ظفرنامه‌لرله ممالك محروسه‌یه اعلان اولندی .
ظفرنامه‌نك صورتی ذیل جلدده (٥) رقیله كوریلور
عثمانلی معتبرلرینك درزنجیرایدرك كتیردكلری دشمن
فراریلری اوموقعده اعدام اولندقدن صكره ، موكب
همایون اورادن « بودین » ه متوجهاً حركت ایتدی .

بودینك استیلاسی

٩٣٢ سنهٔ هجریه‌سی ذی الحجه‌سنك اوچنجی و
١٥٢٦ سنهٔ میلادیه‌سی ایلولنك اوننجی كونی موكب
پادشاهی مجارستانك اووقت پای تختی بولنان « بودین »
شهری جوارینه واصل اولنجه — مهاج وقعه‌سی
مناسبتیله مجارلرده بروجهله مقابله ومدافعه‌یه قدرت
قالمامش اولدیغندن — كرك بودینك وكرك قارشوسنده‌كی
« پشته » نك معتبران اهالیسی مطیعانه پادشاهی
استقبال ، وعلكتلرینك انختارلرینی ركاب شاهانه‌یه
تقدیم ایدرك ، مال وجانلرینه امان دیلدیلر .
جناب شهریار اسكندراقتدار اهالی‌یه امان ویروب

آلای سلطنتله بودینه و سرای قرالی یه دخول ، و اون گون قدر بودینده ارام ایله ، بو ایامی گاه بزم عیش وطربده استماع اغانی روحپرور ، و گاه قرالره مخصوص واطرافی دیوار ایله محاط بولنان واسع صید گاهده سیر و گذار ایدرك ، امرار بیوردیلر .

قرال سراینده بولنان نفایس اشیا خزینهٔ خاصهٔ شاهانه ایچون اخذ وضبط اولندیغی گبی ، قلعه قپوسنده مرکوز اولان تونجدن مصنوع ستاتولر (مجسم تمثال) وقتیله فاتحك بلغرادی محاصره ایتدیکی وقت مجارلر طرفندن ضبط ایدیلهرك ، بودینه گوتوریلان ایکی عدد بیوك طوب استانبوله نقل اولندی .

« بو ستاتولر (١) استانبولده آت میدانندهکی دیکیلی طاشك یاننه وضع ایله تشهیر ایدلمشدر ، فقط بوندن طولایی ابراهیم پاشا علیهنده بعض متعصبلر طرفندن تعریضات وقوعبولدیغندن ، انظار عامهدن قالدیرلمشلردر

---

(١) بونلر میتولوژی اعتقاد باطلنجه یعنی اساطیرالاولین ترجمانجه (جسارت) ، (صید) و (معلومات وشعر) الههلری اعتقاد اولنان (هرکول) ، (دیان) و (اپولون) تمثاللری ایمش . . . .

موکب همایون ذی الحجه‌نك اون دردنجی کونی بودیندن پشته‌یه کچه‌رك . او طریق ایله عودت اولنور کن ، وزیراعظم کیدیشده اتخاذ اولنان اصوله توفیقاً پادشاهدن بر قوناق ایلری‌یه یوریوب بو صره‌ده (سکدین) ، (تل) و (اباج) قلعه‌لرینه تسخیر اولندی .

اثنای عودتده مجارلردن (دلی رادیچ) نام سرکرده بر فرقه ایله اردوی همایونك پشنه دوشه‌رك . ذخیره ومهمات نقلنه مأمور اولان عسکردن وسائر اردو دوکنیلرندن خیلی ادم شهید ایتمش ایسه‌ده . اردوی همایونك دمدارلق خدمتنده بولنان بوسنه بکلر بکیسی خسرو بك رادیچ فرقه‌سنی بر موقعده قیصدیریب ، دلی قوتارمقسزین ، جمله‌سنی قلیجدن کچیردی .

اباج ایله واردین آراسنده بر باتاقلق محلده مجارلردن بر جمعیت کثیره موقع طوتەرق واطرافنه خندق حفریله استحکام ویره‌رك تحصن ایتمشلر ایدی . موکب همایون بو موقعك ارزینه اوغرایوب . متحصنلر

مدافعه‌یه قیام ایتمکله . بوراده شدتلی بر حرب اولندی بو حربده یکی چری اغاسی شجاع اغا وصاعقه‌جی باشی وباش چاوش اغالر وسائر برطاقم امرا وضابطان وبر چوق عسکر شهید اولدی ، نهایت عساکر عثمانیه‌نك اقدام وغیرتلری ثمره‌سیله بو موقع دخی فتح اولنه‌رق ، متحصنلر کاملا اعدام واوراده بولنان کلی اموال واشیا اغتنام ایدلدی .

شهنشاه سلیمان افسر وارادین مرحله سنه مواصلتده مجارستان قراللغی تاجنی اوته‌دنبری خاکپای شاهانه‌لرینه متردد بولنان ، ومجارستان سفرینك مشوقی وبلکه سبب مستقلی اولان اردل بان زاده‌لرندن « ژان - ژاپولیا » نام پرنسه احسان واکسا بیوردیلر ، ووارادین اوکنده قوریلان کوپریدن مرورایله قطع مراحل ایدرك ، ۹۳۳ سنه‌سی صفرینك سکزنجی کونی استانبول پای تختنه داخل اولدیلر .

—oo—

اناطوليده عصيان ظهوری

موکب همایون بو دیندن استانبوله عودت ایدرکن ، اناطولیده بر طاقم عاصیلر ظهوریله اهالیجه خسارات ودولت عسکرنجه تلفات وقوع بولدیغی خبر المنسی اوزرینه — سرعتله اناطولی‌یه کچوبده عصیانلغك اوکنی آلمق ایچون — اناطولی بکلربکیسی بهرام پاشا بالغرار مرحله سندن ایلری‌یه سوق اولنمشیدی .

« اسمتن » مرحله سنده مواصلت همایونده رؤسای عصاندن « ذوالنون » نام شقینك عونه سیله برابر وجودینك ازاله اولندیغی عرض اولنمش ایسه‌ده ، پای تختیه بعد الواصله ، « قلندر بابا » نامنده دیکر بر رئیس عصانك جمعیت شقاوتی تکثر ایدرك قورقوله‌جق بر درجه‌یه واردیغی تحقق ایتدیکندن ؛ وزیر اعظم ابراهیم پاشانك بر فرقهٔ عسکریه ایله اناطولی‌یه چیقارلمسنه لزوم کورلدی .

تفصیلاتی شویله که : بوزوق سنجاغی اهالیسندن و ترکمان طائفه سندن « ذوالنون » و « سوکلون اوغلی »

نام شخصلرك اوناده اولارك تحریر املاکنه مأمور اولان قضادن « مصلح الدین » افندی ایله کاتبنی وبوزوق میرلواسی هرسك زاده مرحومك مخدومی مصطفی بکی قتل واعدام ایتدکدن صکره، رفع لوای عصیان ایلیه‌رك، باشلرینه طوپلادقلری بر طاقم اوباش ایله سیواسه طوغری یوریه‌وب قراو قصبانی تالانه باشلادیلر.

بونلرك عصیانه سبب، سوکاون اوغلنك مزرعه‌سنه تحریر مأموری بارفندن (۲۰۰) اقچه ویرکو وضع وتقدیر اولنه‌رق، بونك فاحش اولدیغندن بحثله، نصفنك تنزیل اولنمسنی سوکاون اوغلی وهمشهریلری رجا ایتدکلرنده مأمور افندی غضبنوب، رجاجیلردن برینك صقالنی کسدیره‌رك تحقیر ایتمه‌سی ایمش !.!

{ مطالعه }

بو سوکاون اوغلی ورفقاسی ذاتاً جبلت ردیه اصحابندن ایمشلر، تحریر مأمورینك او یولده‌کی حقارتنی اجرای شقاوته بهانه طوتمشلر، دیدیله یاورسنه ده،

ـنه تبعه‌نك نوع بشردن طاغدیغی زمانلرده — بعض
ظالم مأمورلرك اهل عرض گروهنی بیله برطاقم
معاملات طاقتفرسا ایله جانلرندن بزدیروب، ظهور
ظهورینه عصیان ایتدیردکلری ده پك چوقدر؛ واختلالات
داخلیه‌نك اسباب صحیحه‌سی لایقیله ارانلسه؛ نااهل
وغدار مأمورلرك مفرطانه حرکتلرندن نشأت ایتمه شیلر
اولدیغی تسلیم اولنور . شوسوکلون اوغلنك
ترلاسنه محرر افندینك منفعت خزینه‌یه خدمت ایتمك
زعمیله فاحش ویرکو یازمش اولسنده شبهه
ایدیله‌مز سه‌ده؛ معتدل ایسه بیله — اهالی قسمی
برو بركوی جدید ایله مكلف اولنجه ازاولسون؛
چوق اولسون؛ اوزرلرندن آتغه؛ وهیچ اولمازسه
تخفیف ایتدیرمكه حتی حقسز چبالایه کلدکلرندن —
رجا ایده‌نك صقالنی کسه‌جك برده کلمات مناسبه ایله
اقناع ایتملی؛ دكلمی ایدی ؟

بحثمزه رجعت ایدهلم :

ذوالنونك وسوکلون اوغلانك خروجلرینی قرمان بكلر

بکبسی خرم پاشا ایشیدنجه ایالتنده واطرافنده بولنان امرا وعسکرك طوپلانمالرینی اعلان ایدرك، فقط قوۀ کافیه اجتماع ایدنجه‌یه قدر صبر ایده‌میوب، جزئی موجود ایله عصاتك اوزرینه یوریدی، وهمان حربه کیرشدی .

لکن اشقیا چوقلق اولدقلرندن، انلر غالب وخرم پاشا وایچ ایل وقیصریه بکلری علی وبهرام بکلر ومعیتلرنده‌کی زعما وسپاهك اکثریسی مقتول اولدیلر.

بونلردن صکره ملاطیه بکی اسکندر بك دخی بیك قدر سواری ایله عصاتك اوزرینه واروب، اوده درت یوز قداری ارقداشلریله نفسنی تلف ایتدیرمکدن بشقه برایش بجره‌مدی .

سیواس بکلربکیسی حسین پاشا ایله آدنه بکی رمضان زاده پیری بك ومرعش بکی محمود بك عصاتك تنکیلی ایچون سیواسده برلشمشلر ایدی، بونلرك قوۀ موجوده‌لری اشقیا نسبتندن دون اولدیغی حالده جسارتلرینه کووه‌نه‌رك، «هویکلی» نام محلده ایقاع

ایتدکاری محاربه‌ده اگرچه ذوالنون تلف اوله‌رق عونه‌سی طاغلمش ایسه‌ده ؛ بزمکیلر احتیاطی الدن براغوب ؛ اشقیانك اشیا وحیوانلرینك اغتنامنه قویولمدیلر ، واقشامدن صکره مغر و رانه اویقویه طالدیلر. بو صره‌ده بقیهٔ اشقیا ینه طوپلانه‌رق آپ آنسز بونلرك اوزرینه حمله ایتدکلرندن ؛ حسین پاشا طاقیده پریشان وهر بری برطرفه شتابان اولدی ؛ و حسین پاشا سیواسه واصل اولنجه کیجه اشتیادن الدیغی یاره‌دن متأثراً وفات ایتدی .

عصاة اوچ طاقم دولت عسکرینه غلبه ایتلرندن ناشی بسبتون کمی ازی‌یه الق نیتنده ایدیلر ؛ هله دیاربکر بکلربکیسی خسرو پاشا کلی سواری ایله یتیشوب ، واشقیایی برموقعده قصدیروب جمله‌سنی قلیجدن کچیردی .
آطنه وطرسوس طرفلرنده دخی خیلی جمعیتلرله رفع لوای شقاوت ایدن « طوقوز اوغلان » ، « بکجه » و « ولی خلیفه » نام‌لرنده‌کی عاصیلر رمضان زاده‌پیری بکك همت پیرانه‌سیله استیصال اولندیلرسه‌ده ، بلالك

الك بيوكى اوله‌رق برده « قلندر بابا » چيقدى .
قلندر اويله ذوالنونلر، فلانلر كبى باديرى چپلاق طاقمدن اولميوب، ساده دلانى اغفال ايده‌جك قدر باشنده برده بابالق تاجى اولديغندن، كنديسنه « قلندر شاه » بيله ديليوردى .

« بو قلندرك اعزهٔ كرامدن حاجى بكتاش ولى حضرتلرينك اولاد معنويه‌سى سلاله‌سندن اولديغنه دائر بعض مؤرخينك يازدقلرى روايتك صحتنى تعهد ايده‌مز ايسه‌ده، بو بابانك شاه اسماعيل يادكارينك مذهب شيعه‌يى تعميم ايچون (خلفا) ناميله ممالك عثمانيه ايچنه صاليويرديكى مفسدلردن اولديغنده شبهه ايتمز . »

مقتول فرهاد پاشا شهسوار زاده خاندانى بتيرديكى وقت ذوالقدريه ممالكنده نقدر ارباب تيمار و زعامت واز ايسه ديرلكلرينى اللرندن الهرق، اوته‌دنبرى دولت اكمكيله بچينان برچوق سوارى طاقمنى ميدان احتياج وسفالته براقمش اولديغندن، قلندر بابا ظهور ايدنجه

بو يله بر طاقم دولته كوسكون دوشكونلر بر كلاه قاپمق، وهيچ اولمازسه بر ايام پيلاچه ايله كچنمك اوزره بابالك باشنده طوپلانملريله، بابا اوتوز بيكدن زياده عسكر بركديرمش ايدى .

بناءً عليه، وزير اعظم ابراهيم پاشا ٩٣٣ سنه‌سى رجبنك يكرمى سكزنجى كونى يكيچرى وسائر پاى تخت عسكرندن معيننه برفرقه آلهرق، اناطولى يه چيقدى؛ وقونيه آق سرايى خارجنه اردوسنى قوروب اناطولى بكلربكيسى بهرام پاشايى وسائر امرايى رفاقتنه طوپلادى . برار اق قلندرك شاه اسماعيل نزدينه فرار ايده جكنه دائر برحوادث اشاعه‌سندن، اوكى الشوب قاچيرمامق اوزره ابراهيم پاشا بهرام پاشايى وخرم پاشانك وفاتى اوزرينه قرمان بكلربكيسى تعيين ايدلمش اولان محمود پاشايى قلندرك بولنديغى « البستان » طرفلرينه سوق ايتدى . پاشالر سرعتله يول الوب، رمضانك سكزنده قلندرله حربه كيرشدكلرنده، قوهٔ موجوده‌لرينك ازلغى ويورغونلغى مناسبتيله طبيعى

مغلوب ومنهزم ، ومحمود پاشا ايله علائيه و بيره‌جك بكلرى و بونه بر چوق دولت عسكرى مقتول ومنعدم اولدى .

بو حادثه ابراهيم پاشانك مسموعى اولنجه بلا توقف البستانه طوغرى يورومش ايديسه‌ده ، كندى موجودى دخى اون بك عسكردن عبارت اوله‌رق ، بونكله قلندرك اوتوز بيكدن زياده بولنان حشراتنه مقابله قابل اوله‌ميه‌جغنى اكلاديغندن ، حسن تدبيره بولنه كيتدى . شويله كه : ذى‌القدريه طائفه‌سى اكر قلندردن ايريليرلر ايسه‌لر ، فرهاد پاشانك مقدما ضبط ايتديرديكى تيمار وزعامتلرى ينه كاملا اعاده اولنور » يوللو تأمينات كوندردى . بو تأمينات اوزرينه حريفلر برلى برينه چكيلى ويردكلرندن قلندر جزئى حشراتله قالدى .

ابراهيم پاشا بو فرصتدن استفاده ايله يانده‌كى عساكر عثمانيه‌دن بش يوز قدر غايت بهادر سوارى سچه‌رك ، درگاه عالى چاشنيكيرلرندن وارباب بساتندن بلال محمد

اغادلی بروانه قوماندالریله قلندرك اوزرینه ارسال ایتدی ۰

بوقبهرمانلر رمضانك یکرمی ایکنجی کونی « باش ساز » دینیلان یایلاقده جمعیت اشقیایی بولدیلر ، واعمال شمشیر ایله عصاتی تدمیر واستیصال ، وقلندرك دخی باشنی کسوب حضور وزیره ایصال ایتدیلر ۰

وزیراعظم قلندر غائله‌هائله سنی بوصورتله ازاله‌یه موفق اولدقدن صکره اتنه‌بکی رمضانزده پیری بکی یزلکده الهرق ، ۹۳۳ سنه‌سی ذی القعده‌سنك اوچنجی کونی استانبوله‌واصل وحسن خدمتندن طولایی پادشاهك التفات جدیدینه نائل اولدی ۰

—oo—

(۹۳٤) سنه‌سی ممکن مرتبه آسوده لکله کچمش ، یعنی داخلی وخارجی محاربات وقوعبولامش ایسه‌ده ، زیرده سویلنه‌جك وقوعات بوسنه‌نك صحیفه‌ٔ ایامنده قانلی بر غدرلکه‌سی براقشدر ۰ اوده شودر :

ماه‌جمادی اثنا نیه‌ده استانبولده سلطان سلیم محله سنده

برخانه‌یه کیجه‌لین خرسز دخول ایدوب ایچنده‌کی ذکور واناث خانه خلق اعدام واشیای موجوده سرقت اولنمش اولدیغندن ، بوفاجعه‌نك مجراسرلری بولنمق ایچون استانبولده نقدر ارغاد ، اکمکجی ، موجی ، آشجی ، اودونیاریجی مقوله‌سی وارایسه حکومتجه طوپلادادی ، اگرچه ، ایچلرنده شرع وقانونه اویار صورتده فاعل فضاحت تبین ایتدیریله‌مامش ایسه‌ده طوپلانیلان اشخاصك ایچنده حاللرندن شبهه اولنان (٨٠٠) قدر انسان چارشولرده ، سوقاقلرده وجمعیت یرلرنده صلب اولنمغله خلقه عبرت مؤثره کوستریلدی !

حلب قاضیسی بولنان ، «قره‌قاضی» لقبیله معروف ذات برقاچ سنه دنبری عهده سنده تفتیش احوال وتحصیل اموال مأموریتی بولنمق ملابسه‌سیله اهالی‌یی تضییق ، ودلگیر ایتمش ، وعلیهنده باب دولته وقوع بولان شکایتلره دخی طاعیلرینك حمایه‌سیله اصغا اولنمامش

اولدیغندن، برجمعه کونی اهالی جامع کبیرده قاضی افندی‌یی طقوز نفر اتباعیله برابر، اعدام ایتدیلر . بو اساسدن طولایی حلبك وجوه واشرافندن پك چوق آدملر نفی وتأدیب اولنمشلردر .

—oo—

اشقودره بکی بالی بکك اهالی‌یه ظلم واعتسافی وحشی رعایا اولادینی اسیرده صاتمقده اولدیغی دوانجه تحقق ایتدیککندن، پای تختدن مأمورلر کوندریله‌رك بالی بك ومظالمده اکا شریك ومعین اولان سکسان قدر آدمی محلنده صلب ایله اجرای عدالت ایدلدی .

وزیر اعظم ابراهیم پاشانك خدمت وحرکتندن سلطان سلیمان پك زیاده خشنود اولدقلرندن رتبه‌یی تفصیل اولنه‌جغی وجهله مجارستان اوزرینه سفر همایون دخی مصمم بولندیغندن صدارت مسندینه علاوة عهده‌سنه (سرعسکرلك) مأموریت نوایجادی توجیهیله قدر وحیثیتی برقات دها اعلا و (٩٥٣) سنه‌سی شعبانك اوائلی تاریخیله مؤرخ اولەرق غایت امتیازلی رانقالی

برده برات عالی احسان واعطا بیورلدی ، و پاشانك مرتبات سنویه سی ایکی ملیون اقچه ایکن برملیون دها ضم ایله اوچ ملیون اقچه یه ابلاغ ایدلدی .

مجارستانه سفر همایون

مجار قرالی « لوئی » نك مهاج صحراسنده وفاتی و بودینك ضبط واستیلاسی اوزرینه مجار قراللغی طرف پادشاهیدن « یانوش ــــ ژاپولیا » یه احسان بیورلمش ایسه ده ، آوستریا قرالی « فردینان » متوفی لوئینك انشته سی اولهرق ، زوجه سندن طولایی مجار قرالغنه کندیسنجه برحق وراثت کوردیکندن ، و برادری والمانیا ایمپراطوری « شارل رکن » ك اوعصرده اوروپاجه نفوذی پك مؤثر اولمقله برابر ، مجارستانك اکثر کبرا واهالیسی یانوشی قبول ایتمیوب ، قراللغه اوستریا خاندانی دعوت ایتدکلرندن ، فردینان بر اردو ایله مجارستانه یوریوب یانوشی قاچیرمش و بودینی ضبط ایتمش ایدی .

یانوش بر سفیر مخصوص ایله سرکذشتنی حضور پادشاهی‌یه عرض، و استدعای حمایت اعتسیله، حضرت پادشاه کندیلرینك نصب کرده‌لری و چراغ خاصه‌لری حقنده وقوعه کلان حقارتدن پك زیاده غضبلاندقلری مثلاو؛ بودینك اوستریا خاندان قرالیسی یدینه کچمسی سلطنت سنیه‌نك پولتیقه‌سنه بر وجهله الویرمیه‌جکندن، درحال اوستریا علیهنه ترتیب عسکر اولنه‌رق، ۹۳۵ سنه‌سی شعبانك اونجی کونی اردوی همایون داود پاشا صحراسنه قوزلدی؛ و روم ایلی بکلر بکیسی قاسم پاشا طلیعه اولەرق اوجله بوله چیقارلدقدن صکره؛ رمضانك ایکنجی کونی موکب همایون دخی حرکت ایتدی.

ذی الحجه‌نك اون اوچنجی کونی موهاج صحراسنه مواصلت اولندقده، قرال یانوش مجارلردن کندیسنه تبعیت ایدن بعض سوار ایله بوراده موکب همایونه التحاق ایدرك، شانلی بر آلای وتشریفات ایله حضور پادشاهی‌یه قبول بیورلدی.

آخر ذی الحجه‌ده بودین تحت محاصره‌یه آلندرق، محصور قلان اوستریا عسکری قوت پادشاهی‌یه مقاومت واقتدارنده اولمدقلرندن، ۹۳۶ سنه‌سی محرمنك درنجی کونی بالاستیمان بودینی رد وتسلیمه مجبور اولدیلر .

اوستریالیلر وطنلرینه کیتمك اوزره امان ویریلوب چکلمکده اولدقلری حالده ایچلرندن بریسی هرنه سببه مبنی ایسه بزم عسکران برینه قلیچ چکمش اولدیغندن بو حال یکی‌چری وسائر صنوف عسکریه طرفندن نقض امانه بهانه طوتیله‌رق بالمهاجمه اوستریالیلرك کافه‌سی قلیچدن کچیرلدی .

بودین ممالك دولت علیه‌دن معدود اولمق و خزینهٔ دولته بر ویرکی سنوی ویرلك شرطیله . یاوش ژاپولیا ینه تخت قرالی‌یه اقعاد بیورلدی، واوچ بیك عثمانلی عسکریله قاسم پاشا بودینده محافظه خدمتنده براغلدی .

ویانه محاصره‌سی

حضرت پادشاه فردینانه وشارلکنه اقتدار

عثمانلی بی لایقیله کوسترمك مراد بیوردقلرندن ، یالکز بودینك استخلاصیله اکتفا اولنیوب ، اوستریانك پای تختی بوتان و یزم اسکی تاریخلرده « بچ » دینیلان « ویانه » شهرینه قدر کیدلمکه قرار ویرلدی ·

فردینان پادشاهك حرکتنی ایشیدنجه شارلکن‌دن استمداد وجمع اجناد ایدرك ، مقابله‌یه حاضرلنمش اولدیغی حوادثی اندیشه‌ده ، موکب همایون « استرغون » حوالیسنه واصل اولنجه — فردینانك عساکر عثمانیه‌نك مدافعه‌سنه کافی قوت تدارکنه موفق اوله‌مامسندن ناشی ، پای تختنی ترکله ممالکنك اوبر اوجنه صاوشمش اولدیغی — خبری کلدی ·

اردوی همایون دشمن ممالکنه دخول وصاغده وصوله سوق اولنان عثمانلی اقنجیلری اوستریا قرا وقصباتنی تخریب وچاپول ایدرك ، محرمك یکرمنجی کونی ویانه شهری خارجنه نصب خیام شوکت اولندی ·

او کون ویانه‌دن جسیم بر فرقه چیقه‌رق عثمانلیلرله ایلك محاربه‌یه کیرشدیلر · کرك بونك و کرك بوندن

صكره متواليا سكز اون دفعه ايديلان ميدان محاربه‌لرينك شرفى هپ عثمانليلرده قالوب ، نهايت صغرك اوچنجى كونى مملكتدن خارجه چيقان فرقهٔ جسيمه دخى شدتلى محاربه‌دن صكره فنا حالده منهزم ، وبزم عسكر دشمنك بوزغون عسكرى ايچنه قاريشه‌رق ، عثمانليلرك مملكته دخولندن احترازاً محاصره قاعده‌سنجه قلعه قپولرى قپانديغندن ، منهزملر ايچرى كيره‌ميوب ، اكثريسى عثمانلى النده تلف اولدى .

بوندن صكره قلعه‌دن دشمن باش چيقارمامش ايسه‌ده ، ابتدا ويانه‌نك تسخيرى مقصود اولمديغى جهتله ، بو سفرده موكب همايونده بيوك محاصره طوپلرى بولنمديغندن ، ويانه قلعه‌سنك تيز وقتده فتحى امكانسز كورنديكى كبى موسم شتا حلول ايتمك ملابسه‌سيله ، تمديد محاصره ايله اردوى همايونده موجود اولان اوچ يوز بيك عسكرى اوراده قشلاتمق مشكل كورنديكنه ، وبو صرده قلعه‌دن موكب همايونه بر مكالمه مأمورى چيقوب ، اوستريانك بعدما مجارستانه مداخله‌دن

فراغت ایتدیکنی تأمین ایله برابر، ویانه‌ده بوننان مسلمان اسیرلری صالیویرلمش، وشو صورتله دشمن جانبندن مصالحه‌یه رغبت کوسترلمش ایدوکنه مبنی، طرف پادشاهیدن دخی بالمقابله اردوده بولنان التمش قدر اوستریالی معتبر اسرا صالیویریله‌رك، صفرك اون اوچنجی کونی محاصره ترکله، موکب همایون پای تختنه متوجهاً حرکت ایتدی. موسم تشرین اول اواسطی اولوب زیاده قیش یاپدیغی جهتله، یوللرده پك زیاده زحمت چکیله‌رك، ۹۳۶ سنه‌سی ربیع الاولنك اون دردنجی کونی استانبوله مواصلت اولندی.

ویانه محاصره‌سنده عثمانلیلرك آوستریالیلر طرفندن هر چار جهتده مغلوب ایدلدیکی، وسلطان سلیمانك بو جهتله حقارت کورمش اولدیغی دشمن سوزی اوله‌رق، «هامر» تاریخنده محرر ایسه‌ده، فردینانك پای تختنی براقوب قاچمسی، وفاتندکله اوروپالیلر اساننده مظهر ستایش اولان شارلکنك، عثمانلی اوستریا طوپراغنی چیکنه‌یوب طورزکن، برحرکتیله کوسترماسی مطالعه اولنورسه

وعساكر عثمانیه‌نك كثرت وشجاعتلری ویانه محصورلرینه مقایسه ایدیلورسه، میدان محاربه‌لرنده هانكی طرفك مغلوب، وهانكی پادشاهك مظفر اولدیغی اكلاشیلور.

سلطان سلیمان ویانه‌ده نه هزیمت، نه‌ده حقارت كورمدی، قلعه‌نك تسخیرینه موفق اوله‌مامسی یوقاریده دیدیكمز كبی بیوك محاصره طوپلری بولنمامسندن وقیشك باصمسندن نشأت ایتمشدر»

—○○—

مجارستانده اولكی سفرده فتح ایدیلن قلعه‌لردن اوسك، قلعه‌سی او وقت هدم ایدلمش ایسه‌ده، بورانك اعماری محافظهٔ حدود ایچون لزوم كورلدیكندن. ویانه سفرندن عودتدن صكره مخصوص مأمورلر تعیینیله اوسك قلعه‌سی یكیدن انشا، ودرونه اوچ بیك محافظ عسكر اقعاد اولندی.

—○○—

حضرت پادشاه استانبولده بولندقلری حالده،

بوسنه‌نك ایچنده برسور عالی ترتیبیله شهزادكان جوان بختان محمد، مصطفی، سلیم حضراتنك سنت ختانلرینی اجرا ایتدیردیلر .

روم ایلی بكلربكیسی بهرام پاشا ٩٣٨ سنه‌سی شعبانینك دردنجی كیجه‌سی درسعادتده خانه‌سنده اوشاقلری طرفندن قتل اولنمسیله، ایرتسی كون بالجمله خدمه‌سی تحت توقیف واستنطاقه النه‌رق، بو قضاده متهم كورینان قپوجی باشیسی ومیراخوری ایله اون سكز نفر سائر خدمتكاری سیاسة قتل اولندیلر .

سلطان سلیمان ویانه عودتندن ٩٣٨ سنه‌سی رمضاننه قدر ایكی سنه‌دن زیاده‌جه پای تختده آرام ایله بومدتده تأسیس قوانین عدلیه واستحصال اسباب عمرانیهٔ ملكیه ایله مشغول اولدقلری مثللو، اوستریا قرالی فردینانك — مجارستانی حرباً عثمانلی پنجه‌سندن قورتاره‌میه‌جغنی اكلادیغی جهتله — فن

دیپلوماسی قوتیله افکار دولتی تعدیل ونظر شاهانه یی یانوش ژاپولیادن تحویل ایتمك اوزره ، مأمور واراسال ایتدیکی سفارت هیئتی حضور شاهانه لرینه قبول بیورمشلردر .

بو هیئت « نیقولا – ژوریسیچ » و « ژوزف – دولامبرغ » نام ذاتلردن واوندرت نفر معیت أمورلرندن مرکبدر .

یوسفیرلر ابراهیم پاشا ایله مکالمهٔ پولتیقه ایله اوغراشدقلری حالده اشاغیده سویلنه جکی وجهله ؛ فردینانك جنرالی بودینی محاصره وتضییق ایتمش بولندیغندن ؛ و رمضاندنبری فرانسه قرالی برنجی فرانسوانك سلطان سلیمانی شارلکن علیهنه تحریك ایتمك ایچون سفرای مخصوصه واسطه سیله قوللاندیغی پولتیقه دها مثمر ؛ و یانوش ژاپولیا حقنده اوستریالینك تضییقات واقعه سی یانوشك سفیری « لازسکی » جانبندن حضور پادشاهی یه عرض اولنه رق ؛ بوندن دخی حضرت پادشاه غضبناك ومتأثر اولدیغندن ؛

فردینانك سفیرلری بر نتیجه حاصل ایده‌میوب، نهایت بزوجه آتی المانیا سفری آچلدی .

« فرانسه‌نك دولت علیه ایله پولتیقه مناسباتی سلطان سلیمان زماننده باشلامشدر، چونکه : برنجی فرانسوا شارلکن طرفندن پك زیاده تضییق وحقارت کورمسندن، وحتی شارلکنك قید حبسنه کرفتار اولمسندن ناشی، کندیسی ووالده‌سی طرفندن طرف پادشاهی‌یه عریضه‌لر تقدیمیله استمداد واستعانه اولنمش، وفرانسوایه یاردم ایتمك . وشارلکنك اوروپاجه اولان شهرت شایعه‌سنی بیتیرمك سلطان سلیمانك دخی افکار جهانکیرانه‌سنه توافق ایلمش اولدیغندن، فرانسه دولت عثمانیه‌نك دوستلغنی اوعصرده پك زیاده قزانمشدر . فرانسوایه (٩٣٢) سنه‌سی ربیع الاخرینك اخری تاریخلی جواباً یازیلان نامهٔ همایون ذیلده (٦) اشارتیله کوریلور .

المانیا سفرینك تفصیلاتنه کیرشمزدن اول اوستریانك پودینی محاصره ایدیشنی بیان ایدهلم :

مجارستان قراللغی هرنقدر طرف پادشاهیدن یانوش ژاپولیایه توجیه بیورلمش ایسه‌ده، یوقاریده دخی ایراد ایلدیکی وجهله. مجارستانك اکثر اهالیسی یانوشه انقیاد ایتدکلرندن، یانوش یوده‌ده عثمانلی قوتیله اقامت ایدردی.

یانوش مجارستان کبراسنی کندیسنه انقیاد ایتدیرمك چاره‌سنی آره‌دیغی صره‌ده، سکتوار بانی اولوب الك زیاده مخالفت کوسترن «ترك - بالند» ی جبراً دائرهٔ اطاعته الق ایچون یوده‌ده کی اوچ بیك عثمانلی عسکرینی اون بیك مجار عسکریله برلکده قاسم پاشاقوماندا سنده اوله‌رق سکتواره کوندردی. قاسم پاشا «پچوی» دن محاصره طوپلری ومهمات اله‌رق، سکتواری محاصره‌یه اقدام ایتمش ایسه‌ده، اوستریا قرالی فردینان یودینك عسکرندن خالی قالدیغی فرصتی اتخاذ ایدرك اوقدر مقدار کافی عسکرله جنرالنی یودین اوزرینه سوق ایتدی.

فقط یانوش فردینانك سوء قصدینی اوجه خبر آله‌رق

سکتوار محاصره‌سنی ترکله همان عودت ایتمسنی قاسم پاشایه، وامداده بولنمرلرینی سمندره بکلربکیسی یحیی پاشا زاده محمد، بوسنه بکلربکیسی خسرو والاجه حصاربکی احمد بکلره وسائر سرحدامرا سنه بیلدیروب، کندیسیده درحال اطاعتنده بولنان مجارلردن اون بیك قدر عسکر تدارکیله مدافعه‌یه حاضرلاندی.

اوسترپالیلر استرغون وویشغراد قلعه‌لرینی ضبط ایتدکدن صکره، بودینی صاردیلر. یانوش موجودیله قلعه‌یی محافظه‌ده ایکن قاسم پاشا یتشوب، و برتقریب ایله درون قلعه‌یه گیروب، اللی یدی گون محاصرلره قوّیاً مقابله اولندیغی کبی، سمندره و بوسنه بکلربکیلرینک وسائر امرای عثمانیه‌نک قوهٔ کافیه ایله « مهاج » ه واصل اولدقلری شایع اولدیغندن ماعدا صدر اعظم ابراهیم پاشانک جنود کلیه ایله حرکت ایتدیکنده دائر بر حوادث دخی صالیویرلدیکندن، اوستریالیلر بودیندن چکلمکه مجبور اولدیلر.

—oo—

المانیا سفری

بسط و بیان اولنان اسبابدن طولایی حضرت پادشاه فردینانك و برادری المانیا امپراطوری شارل کنك حدلرینی طانتدیرمق ایچون ، اوروپایه یورینمکی قرارلشدیروب ، ۹۳۷ سنهٔ هجریه‌سی رمضاننك اون طقوزنجی و ۱۵۳۲ سنهٔ میلادیه‌سی نیسانننك یکرمی بشنجی کونی استانبولدن حرکت بیوردیلر .

فردینانك دولت علیه‌نك تشبثنی ایشتدیکی وقت ، افکار شاهانه‌نك اوکنی القاوزره ، تعیین ایتمش اولدیغی دیکر بر سفارت هیئتی موکب همایونی « نیش » موقعنده بولایسه‌ده ، بوسفارتك مأموریتی دخی برفائده ویرمه‌دی . برنجی فرانسوانك اوآنده کوندردیکی « رینسون » نام سفیر دخی بلغرادده اردوی همایونه یتشدی .

موکب همایون سرم بقاسنه کلنجه ، فردینانك سفراسی مملکتلرینه عودته مأذون اولدیلر . اشبو سفر همایونده عساکر عثمانیه اسفار سابقه‌دن زیاده ترتیب و جمع

اولندیغی مثللو، قریم خانڭ برادری « صاحب کرای »
اون بیکدن زیاده تاتار، و بودین قرالی « یانوش » دخی
خیلی مجار سوارلریله معیتده بولندقلرندن
سفیرلر لاجل الوداع حضور شاهانه یه قبول اولندقلرنده،
یوللرینه صنوف متنوعه دن مزین کیمش کلی عسکر
دیزیلوب سفیرلره فوق العاده بر احتشام کوسترلدی .

موکب همایون « اوسك » مرحله سنه واصل اولنجه
مجارستان امراسندن وقرال یانوشك مخالفلرندن
« شقلوش » بانی « پیتر پرنی » درتیوز مجار سوار ایله
حضور همایونه کلوب دخالت ایتدی . فقط بونك
اوستریالی ایله متفق بولندیغی یانوش طرفندن خبر
ویرلدیکندن، ادملریله برلکده تقیدا بغداد حبسخانه سنه
کوندرلمش ایسه ده، متعاقباً ینه یانوشك رجاسیله
صالیویرلدی .

اردوی عثمانی مجارستانك یانوشه ضد بولنان جهتلرینه
واوستریا ممالکنه دخول ایدوب، طرف طرف سوق
اولنان عثمانلی فرقه لری عدم اطاعت کوسترن محللری

اعمال سلاح ایله استیلا ، واقنجی طاقمی ایسه قرا
وقصبه‌لردن آثار معموریتی امحا ایدرلردی .

عساکر عثمانیه بو سفرده دشمن طرفندن بك اوقدر مقابله
كورمیوب ، فقط « كوسك » نام قلعه‌ده برمقاومت
شدیده‌یه اوغرامشدر . بوقلعه متین ومستحكم اولمقله
برابر موكب همایونده قلعه فتحنه یارار محاصره طوپلری
بولنمدیغندن ، وبوراسنی تسخیرسز براغوب چكمك
سلطان سلیمانك شان جهانگیرانه‌سنه طوقندیغندن ،
یدی سكز كون فداكارانه اوغراشیلوب ، وخیلی شهید
ویریلوب ، نهایت قلعه‌نك خندقلری اغاجلرله
طولدیریله‌رق ، بالنهایه جبرا النه‌جغی صره‌ده محصورلر
استئمان ایتملریله یانوشه اطاعت ایتمك شرطیله محصورلره
امان ویرلدی . برده اقنجی سركرده‌لرندن ومیخال زاده
محمد بكك مشهور باشبوغلرندن قاسم ویوده نام بهادر
بش بیك سواری ایله صارپ یرلردن بنددن آلمان طاغلرینی
مرور ایدوب ، حین عودتنده دشمن یوللرینی سد
ایتمسیله ، بوفرقه‌دن انجق برقاچ كشی قورتیله‌بلمشدر .

حضرت پادشاه دشمن ممالکنك خیلی محللرینی طولاشدیغی وعساکر عثمانیه‌یی اموال غنیمتله اغنا ایتدیکی حالده، نه فردینان، نه‌ده شارلکن طرفلرندن مرتب صورتده بر مقابله کوستریله‌مدیکندن، وبو دفعه‌کی سفر همایون ایسه بر هدف معینه منحصر، یعنی اوستریا والمانیا ممالکندن بر قلعه‌نك ویا بر مملکتك تسخیری مقصدینه مبنی اولیوب، مجرد اقتدار عثمانینك درجه‌سنی طانتدیرلوبده، فردینانك وشارلکنك مجارستاندن امیدلرینی کسمك غرضنه مستند بولندیغندن، وقیش موسمنده حلول ایتدیکندن، موکب همایون عودت. و ٩٣٩ سنه‌سی ربیع الآخرینك اون طقوزنجی و ١٥٣٢ سنهٔ میلادیه‌سی تشرین ثانیسنك اون سکزنجی کونی استانبوله مواصلت ایتمشدر.

—oo—

قریم خانی سعادت کرای خانك برادرزندن اسلام کرای تاتار خلقنی خان علیهنه تحریك وانکله محاربه‌یه قیام ایدوب، اکرچه کفه سنجاغی بکی خان جانبنه

معاونتده بولنمش ایسه‌ده، اثنای حربده تلف واسلام کرای غائب اولمسندن ناشی، سعادت کرای قریمی ترکله در سعادته فراره مجبور اولدرق، قریم خانلغی ۹۳۹ سنه‌سی ربیع‌الاولنك اونبجی کونی المانیا سفرنده معیت شاهانه‌ده بولنان صاحب کرای خانه توجیه واحسان بیورلدی، وسعادت کرای خان دخی دولتجه مقدار کافی سالیانه تخصیصیله درسعادتده اقامه اولندی

قرونك استردادی

المانیا سفری اثناسنده شارل کنك امیرال مشهوری «اندریاردوریا» اللی قطعه سفاین حربیه ایله موره قطعه‌سنده واقع «متون» قلعه‌سنی محاصره ایدوب بو قلعه‌نك محافظلری قوياً مدافعه ایتمالریله، اورادن «قرون» قلعه‌سنه یوکلنه‌رك، قرونی تسخیر ایتمشیدی.

سلطان سلیمان قرونك استخلاصیچون ۹٤۰ سنه‌سی رمضاننده سمندره بکاربکیسی یحیی پاشا زاده محمد بکی قوره‌یه تعیین بیوردیلر.

محمد بك موره‌یه بالوصول ، قرونی محاصره ایتدی ، واندریالك قرونه محافظ براقدیغی اسپانیول و ایتالیانلر ایله ارناودلر و یرلی روملر بیننده بر ضدیت ملیه اولدیغنی اکلایوب ، عمال لطایف ایله بونلرك اره سنه بر قات دها تفرقه دوشیردی .

نهایت فرنکلر اوته کیلردن ایریله رق ، ایچ قلعه یه قپانمش وارناودلره روملر ضبط ایلرنده قالان طیش قلعه یی تأمینات واستمالت ذره سیله محمد بکه تسلیم ایتمش اولدقلرندن ، فرنکلر دخی بالآخره جانلرینه امان اله رق وطنلرینه چکلدیلر . و بو صورتله قرون قلعه سی تکرار اداره‌ٔ دولت علیه یه کچدی .

« بو بحثی مؤرخ هامر اسپانیول مؤرخلرندن نقلا ، بشقه یولده یازدیغی صره ده — محصورلر مأکولاتسز قالدقلری جهتله ، روملردن اون کشی برغدا بولمق ایچون عثمانلی اردوسنه چیقدقلرنده ، بونلرك دریلری یوزیله رك ، بر اسقره اوزرنده یاقلدیلر . — دیمشدر :
عثمانلیلرك میدان حربده جبرا طوتدقلری دشمنی سیف

ایله اولدرنکاری واصدقلری ، وبعضاً بك مهین اولان دشمنی قازیغه اوردقاری واقع ایسه ده ، اویله اچاقدن صوقلوبده ، دخالت ایدنلری دریاریی بوزوب ، اسقره ده کباب ایتدیلر ، دیمنسی صرف بهتان ، واسپانیولرك کندی (انکیزسیون) لردن مشهودلری اولان وحشیلکه قیاساً برزعم وکاندر . »

—o—

موکب همایونك المانیادن عودتی اثناسنده (له) دولتی جانبندن « اوبالیناسکی » نامنده برسفیر ظهور ایدوب اوتوز اوج سنه دنبری دولتین بیننده محفوظ اولنان صلح ومسالمتك تجدید وتأکیدیله برابر ، طائفهٔ تاتار جانبندن لهستان اهالیسی حقنده مضرت حصوله کتورلماسیچون صاحب کراندن دخی تأمینات التمشدر

—oo—

بوعصرده دیوان همایون ترجمانی اولوب ، مقدمجه خدمت سفارت موقته ایله وندیك جمهوریتی نزدینه کوندرلمش ، والمانیا سفرندن عودت همایونی متعاقب

اتمام سفارتله رجعت ایتمش اولان یونس بك ایله برلكده، اوستریا قرالی فردینان طرفندن اواق اوزره، ١٥٣٣ سنهٔ میلادیه سی كانون ثانیسی اوائلنده استانبوله «ژه روم — دو — زارا» نامنده برایلچی كلەرك، دولت متبوعه سیله سلطنت سنیهٔ عثمانیه نك عقد صلح ومسالمت ایتمسنی استدعا ایلدی .

حضرت پادشاه بوارالق شرق اوزرینه اردو سوق ایتمك نیتنده بولندقلریچون، اوروپا جهتندن امین قالمق آرزوسنده بولندقلرندن، بعض مكالمات ومخابرات جریاندن صكره برمتاركه عقدینه صورت ویرلمشدر .

شرق سفری

شهر شهیر بغداد خلفای عباسیه نك انقراضندن صكره الدن اله كچوب . نهایت شاه ایران وتركستان اوزون حسن خانه ومؤخراً شاه اسماعیل اردبیلی یه انتقال ایدرك، انك طرفندن بغداد حكومتی (خلیفه

الخلفا) عنوانیله « خادم بك امیر دیوان » نام ذاته تفویض اولنمش ؛ وشاه اسماعیلك وفاتندن صکره ۹۳۹ سنه سنده حکومت بغدادیه ایران دولتی منسوبلرندن ذوالفقار خانه کچمش ایدی .

ذوالفقار خان سنی المذهب اولهرق ، شاه طهماسبه تبعیتدن نفرت ایتمسندن . و یاخود حکومت عثمانیه یی ایرانیدن دها قوی و پایدار کورمسندن ناشی ، استانبوله مخصوص آدم کوندروب ، بغدادك ممالك شاهانه یه الحاقنی ، وشاه طهماسبك مداخله ومضرتنی دفع ایچون همان قوه عسکریه کوندرلسنی عرض واستدعا ایتدی . بونك اوزرینه ، هم بغداد ضبط ومحافظه ایدلك ، همده ، سلطان سلیمانك حین جلوسندن بری متصورلری اولدیغی وجهله ، طهماسبه دخی باباسی کبی بر ضربه انتباه چالشمسی طاندیرلمق اوزره بر اردوی مرتب ایله وزیر اعظم وسرعسکر مفخم ابراهیم پاشا ۹٤٠ سنه سی ربیع الاولنك ایکنجی کونی استانبولدن حرکت ایتدیرلدی .

فقط شاه طهماسب ذوالفقار خانك طرف سلطنت سنیه‌یه میل و تبعیتی ایشیدنجه ، عسکر سوقیله بغدادی محاصره ایدوب ذوالفقار خان دولت علیه جانبندن امداد ومعاونت ظهورینه استناداً شاهك عسکرینی مدافعه‌ده دوام کوسترمش ایسه‌ده شاه طرفندن اطماع واغفال اولنان کندی اقاربندن برایکی شخص ذوالفقار خانی اعدام ایتدیرله ، بغداد ینه ایرانلی النه کیردی .

ابراهیم پاشا حلبه بالوصول ، مقدما تکه سنجاغی ارباب تیمارندن اولوبده ، مرحوم سلطان بایزید ثانی عصرنده خروج ایدن شاه قولی نام رئیس اشقیایه تبعیتله ایرانه فرار ایتمش ، وایرانجه بعض مناصبه وخانلق رتبه‌سنه نائل اولمش اولان « اولامه » بك بو دفعه ده ایراندن قاچوب ابراهیم پاشایه التجا ایلمسیله ، ابراهیم پاشا اولامه بکك ایران ممالك وحدودنجه اولان وقوف ومعلوماتندن استفاده ایتمك اوزره انکله مشاوره ایدرك — بو اردونك طرف پادشاهیدن مأموریتی

هر نقدر طوغریجه بغداده یوریمکسهده - اولاده بکلك تشویقی اوزرینه . ایران پای تختی بولنان تبریزه طوغری حرکت اولنمسنی تنسیب ایلدی .

خیرالدین باربروسك دولت علیه یه تبعیتی

عن اصل ممالك شاهانه اهالیسندن اولوب ، مقدما برادرلریله برلکده افریقا طرفلرینه کتمش . واوجهتلرده بر اوجاغك جسوق غزوالدن صکره جزایر غربی ضبط ایله ، بر حکومت مستقله تشکیل ایتمش اولان واوروپالیلر بیننده « بار بروس » نسبیله شهرت بولان خیرالدین بك غربده کوچك بر حکومت اسلامیه نك دشمن تسلطندن دین قالەمیه جغنی ادراك ایدوب ، اوعصرده ملوك اسلامیه ایچنده قدرت ومکنتله مسلم آفاق اولان سلطان سلیمانه تبعیتی جزایرده کی استقلاله ترجیح ایتمسیله ، صدر اعظمك شرق سفرینه عزیمتی متعاقب اون سکز پاره سفاین حربیه وهدایای نفیسه ایله استانبوله کلارك ، حضرت پادشاهه التجا وجزایر

وملحقاتنك ممالك شاهانه عدادینه قبولی نیاز ورجا ایتدی .

سلطان سلیمان خیرالدین بکك عرض تابعیت ویعتندن فوق الغایه ممنون اولمغله برابر . خیرالدین فن بحریده عصرینك فریدی بولندیغندن . دولت علیه قوهٔ بحریه سنك بو کبی بر ذاتك ید اداره سنده بولندیرلمسنده کوریله‌جك محسناتی دخی تقدیر وقپودان پاشالق منصبنك انك عهده سنه توجیهنی تنسیب بیوردیلر . فقط وزیر اعظم ابراهیم پاشانك نزد سلیمانیده‌کی وقع وحیثیتی هیچ بر عصرده هیچ بر وزیر اعظمه میسر اولمیوب . حل وعقد امور دولت انك دست استقلالنه مفوض اولمسیله . بو توجیه دخی رأساً طرف آصفیدن اجرا اولنمق مراد وفرمان بیورلدیغندن خیرالدین بك حلبه عزیمت تکلفنی بالاختیار ، جزایر بکلربکیلکی ینه عهده سنده قالمق اوزره ، ۹۴۰ سنه سی رمضاننك یکرمی ایکنجی کونی حلبده وزیر اعظم حضورنده قپودان پاشالق منصب عالیسنك توجیهـه

رسمیسیله بختیار اولدی ، و حلبدن برأ استانبوله عودتله ، تنظیم و تزیید قوهٔ بحریه ایله اشتغاله باشلادی .

« خیر الدین پاشانك دولت علیه‌یه قبل الدخاله غرب جهتنده افریقا و اوروپا حکومتلریله وقوعات حربیه‌سنی بعض مؤرخلر تفصیل ایدیورلرسه‌ده ، او وقوعاتك دولت علیه و عثمانلی تاریخنجه تعلق اولمدیغیچون ، بز اندن بحث ایتمکی مسلکمزه خارج عد ایلدك . »

—○—

[بو]نده ابراهیم پاشانك حرکاتنه کلهلم : اردوی همایونك حلبدن تبریزه اوزرینه یوریمسی مقرر اولمقده ایکن ، او اثناده « بتلیس » حاکمی بولنان امرای اکراددن « امیر شرف الدین » دولت علیه تابعیتندن چیقه‌رق ، ایرانلی‌یه میل ایتمش اولدیغندن اوجهته ایلری‌یه کیدیلدیکنده ، امیر شرف الدینی باستنکیل بتلیسی ضبط ایتمك اوزره اولامه بك بتلیس جانبنه سوق اولنه‌رق ، ابراهیم پاشا

دخی ذی القعده‌نك يكرمی ايكنجی كونی هيئت اردوی همايون ايله حلبدن حركت ايتدی .

اولامه بك بتليسه بالوصول ، ايقاع ايتديكی محاربه‌ده امير شرف الدينك باشنی كسوب ، وزير اعظمه كوندرمش ، و بتليسی ضبط ايتمش ايسه‌ده ، بتليس حكومتنك امير مقتولك اوغلی شمس الدين بكه احسان اولنمسی حقنده اثنای راهده ابراهيم پاشايه رجالر وشفاعتلر وقوعبولمه‌رق ، ظاهرده اكرادك تأمينيله حدود ايرانيه‌نك الحاقی دخی ابراهيم پاشانك ملتزمی اولديغندن ، اولامه بك مؤخراً ديكر برمنصبله قايرلمق اوزره ، بتليس حكومتی شمس الدين بكه توجيه اولندی . واقعا ابراهيم پاشا بو يولده‌كی تدابير وتأمينات سايه‌سنده ممالك كردستاندن اولارق ايران ضبطنده بولنان « عادلجواز » « ارجيش » « اخلاط » و « وان » قلعه‌لرينی بلاسهوله تسخيره موفق اولدی . ووان قلعه‌سی محافظه‌سنه شاه‌بكلر بكيسی خسرو پاشايی تعيين ايلدی .

ابراهیم پاشا مظفرانه تبریزه یاقلاشوب ، (سعد آباد) مرحله سنه قدر وارمش ؛ وشاه طهماسب اردوی عثمانیدن احترازاً ایله خراسان طرفلرینه چکلمکه مجبور اولمش ایسه ده ؛ سوء تدبیر ثمره سی اوله رق ازلادن پاشا قوماندسیله قرنجه طاغ نام محله سوق اولنان اون بیك قدر عثمانلی عسکرینك فنا حالده هزیمت وتلفه اوغرامسی وبو هزیمتدن جسارت آله رق شاهك قوۀ کلیه ایله اردوی عثمانی یی باصمق صددنده اولدیغنه دائر بر حوادث شایع اولمسی اوزرینه اردو خلقنه بر وسوسه دوشوب ؛ یکی چری طائفه سی بینده ایسه « شاه اوزریمزه کلورسه بووزیر ایله ایش کورلمز ، شاهده شاه کرکدر » کبی سوزلر سویلنمکه باشلادی . ابراهیم پاشا دها ایلریه عسکرك کوکلسزلکنی ، وبو شرق سفرینی باشلی باشنه باشه چیقاره میه جغنی اکلایوب ؛ بالذات تشریف همایونك لزومنی پای تخته عرض ایتمشیدی ، مقالات اخیره اوزرینه بران اول تشریف شاهانه نیازینی متضمن استانبوله بر بری متعاقب پوسته لر

چیقاردی . وفی الحقیقه شاه خراساندن تبریز جهتنه عودت ایتمیله . شاه شاید هجوم ایده جك اولور ایسه عسكرك كوكلسزلگی مناسبتیله برهزیمت شنیعه یه اوغرانلمق . و بر موقع مناسبده بولنمق اوزره . «اوجان» یایلاسنه نقل ایله . اوراده تدابیر تحفظیه یه ابتدار و پادشاهك وصولنه انتظار ایتدی .

شورای تحقق که : عسكرك « شاهك شاه كركدر » تعریضلرینه گویا برقارشولق اولق ، وچوجق اوو درجه سنده خلق آلداتمق زعمیله ، ابراهیم پاشا بعض متغلبك « عجم شاهلری وكلا وامراسنه سلطان وخان عنوانلری ویررلر ، پادشاه آل عثمان ایران شاهلرندن معظم ایكن . وزیر اعظمی وسرعسكر مفخمی نیچون (سلطان) عنوایله یاد اولنمسون ؟ » یولنده سرد ایتدكاری خلوصكارلقلرینه الدانه رق . كندیسنه (سرعسكر سلطان) دیدرتدی ! بونك برفائده سی اولمدقدن بشقه . قریبا بیان اولنه جغی وجهله ، بو جسارتی بالاخره كندیسنك سبب اعدامی اولدی .

برده ابراهيم پاشا تبريز جوارنده دائما عساكر عثمانيه يه بر نقطهٔ استناد اولق ايچون . «سنب غازان» نام محلده برچوق اقچه واوات صرفيله بر قلعه بنا ايتديروب ، بچه ده ، او اراق اردوى همايونه دخالت ايدن ، توران شاه نسلندن محمد ميرزا نام ذاتى بر طاقم عسكرله محافظ . اقش ايسه ده ، بو تدبيردن دخى برفائده كوريله مامشدر .

سلطان سليمانك شرق اوزرينه حركتى

حضرت پادشاه شرق جهتنده كى اردوى همايونلرى خلق بيننده سوزلى تكونيله بر اختلال حدوثنه استعداد حاصل اولسيغنى وزير اعظمك اشعارات متواليه سندن استدلال ايدنجه درحال پاى تختده بولنان عسكرى معيتنه آله رق ، ٩٤٠ سنه سى ذى القعده سنك يكرمى سكزنجى و حزيرانك اون برنجى كونى استكداره چوب ، وممكن مرتبه سير سريع ايله يورييوب ، ٩٤١ سنه سى ربيع الاولنك اون طقوزنجى كونى تبريز جوارنده كى

سعدآباده واصل اولدیلر، وایرتسی کون اوجان یایلاسنده وزیراعظم اردو سیله براشدیلر •

پادشاهك بالذات اورالره وصولی شاهك معلومی اولنجه ینه ایران ایچنه چکیلوب حضرت پادشاه دخی شاهی تعقیب ایتمك اوزره بلاتوقف اوجاندن حرکت بیوردیلر •

موکب همایون «مرجم خانی» و«ینکی خان» نام موقعلره وصولنده عساکر عثمانیه نك اثنای راهده اله کچیردکاری برطاقم مجرملرك اوتاغ همایون اوکنده یوزلری اورلدی •

سلطانیه مرحله سنه مواصلتده، ولاد ذوالقدریه دن اولوب ده عصر سلیم خانیده وممالك ذوالقدریه نك استیلاسی اثناده ایرانه قاچمش اولان «شاهرخ زاده محمد خان» موکب همایونه کلهرك، پادشاهه دخالت ایتدی • بو محمد خان مؤخرا «بایبرد» حکومتنه نصب اولنمشدر •

محمدخان ایله اولادینك وبعض سنجاق بکلری

عادلجواز، وان وتبریزك محافظه سنه تعیین اولنارق ، موکب همایون، شاهی تعقیبا «همدان» ه طوغری توجه ایتمش ایسه ده، شاهك صرب طاغلره تحصن ایتمش اولدیغی همدانه مواصلتده آکلاشیلوب اوراده فصل شتا حکمنی شدتله اجرا ایتمکده اولدیغندن، عساکر عثمانیه‌یی صوغوقلرده بیهوده اضعاف واتعاب ایتمکدن ایسه اصل مقصود اولان بغداده کیدلمك جهتی ترجیح اولندی .

جمادی الاولانك غره سنده « شمس تمار » مرحله سنه مواصلتده ایران خانلرندن بغداد محافظی بولنان « تکلی محمدخان » طرفندن آدم وعریضه کلوب، عرض مطاوعت ایلمسیله ، طرف شاهانه دن دخی جواب قبول وامان ایله محمدخانك آدمی ینه بغداده اعاده اولنه رق وبغدادك ضبطیچون وزیراعظم ابراهیم پاشا ایلری کوندریله رك موکب همایون یوله دوام ایتدی . لکن یوللرده چکیلان زحمتلر قابل تعداد دکلدر، حتی « شهران » نهرندن کچیلیرکن، نهرك طغیانی مناسبتیله

کلی حیوانات ومهمات وبعض عسکر غرق وتلف
اولمشدر .

خلاصه : ابراهیم پاشا اوجه کیدوب ، بغدادی
ضبط ایلدی ، و پادشاه دخی جمادی الاولانک یکرمی
دردنجی وتشرین ثانینک اوتوزنجی کونی بغداد
خارجنه اوتاغ همایونلرینی قوردردی .

بغداد محافظی محمد خان اوجه آدمی واسطه سیله
کندیسنک وقوعبولان دخالتی اوزرینه ویریلان امانه
نعماسنه اعتماد ایده مدیوب ، ابراهیم پاشانک وصولندن
اول بغداددن صاوشمش ایدی . ارکان ووجوه اهالی
حضرت پادشاهی کمال تعظیمله استقبال ایتدیلر .

پادشاه دیانتپناه بغداده قبل الدخول ، خارج بلده ده
بولنان سرمذهبمز امام اعظم افندمز حضرتلرینک
تربهٔ معطرهلرینی زیارتله ، خراب اولان قبهسنک همان
تعمیری واورایه برجامع شریف و برمدرسه و برعمارت
واطرافنه برسور انشاسی ایچون امر ویره رک ، جمادی
الاخرهنک غرهسنده الای مظفریت وسلطنتله درون

شهره وزمان خلفای عباسیه دن قالمه سرای سلطانی یه داخل اولدیلر .

هر شیدن اول ، درون بغدادده پیر طریقت ومرشد شاهراه هدایت عبد القادر کیلانی افندیمز حضرتلرینك عجملر طرفندن تخریب ایدلمش اولان تربهٔ معطرهلرینك تعمیر وتجدیدیله اورایه دخی بر جامع وعمارت انشاسنه باشلاتدیلر .

سلطان سلیمان درت آی قدر بغداد ده آرام ایدوب ، بو اثناده هارونیه ، حله ، شهربان ، لورستان ، واسط ، مشعشع ، جزایر ، قطیف ، وبحرین قلاع وبلادینی بالسهوله تسخیر اولندیغی مثللو خراسان خانی بولنان (قاضی خان) وبصره حاکمی اولان امرای عربدن (راشد) دخی عرض اطاعت ایتدیلر . قاضی خانه لورستان حکومتی توجیه وراشد دخی بصره ده ابقا بیورلدی .

وزیر اعظم ابراهیم پاشا بو سفره مأمور اولدیغی وقت او زمانك اصطلاحنجه (کتخدا) ونشدیکی

تعبيرجه (مستشار) اولـق اوزره طرف شـاهانه‌دن كنديسنه دفتردار مشهور اسكندر چلبي ترفيق وبونك رأى صائبي اوزره حركت ايتمسي تنبيه بيورلشيدى .

ابراهيم پاشا اسكندر چلبينك مظهر اولديغى توجه و التفات شاهانه‌يى بالطبع استرقاب وتبريز جانبنده ايكن بر زعم باطل اوزرينه كنديسنه (سرعسكر سلطان) دينلمسنى اردوده منادیلر واسطه‌سيله اعلان ايتدرديكى زمان اسكندر چلبينك دلالتى بو عنوانك اعلاندن منع ايتمسى دخى پاشايى اغضاب ايتمشيدى .

ابراهيم پاشا طرف شاهانه‌دن مأمور بولنديغى وجهله حلبدن طوغريجه بغداده كيتديكى وتبريز طرفلرينه عزيمتندن اولايى ظهوره كلان فناقلرك سببنى اسكندر چلبى‌يه تحميل ، وبو يوزدن پادشاهك دخى آتش غضبنى اشعال ايتمسيله ، بيچاره اسكندر چلبى رمضانك سكزنجى كونى بغدادك چارشوسنده صلب اولنه‌رق ابراهيم پاشانك رقابت وكينه‌سنه قربان ايدلدى .

پادشاهك بغداددن حركتى

شاه طهماسب موكب همايونك بغداد طرفنه چكلمسى فرصتندن استفاده ايدرك ، ينه تبريز جانبنه عودتله تبريزى محافظه يه مأمور اولان امراى عثمانيه يى قاچيروب وان قلعه سنى محاصره ايتدى .

حضرت پادشاه بو حالى استخبار ايدنجه درحال ديار بكر بكلربكيسنى وانده بولنان اولامه بكه معاونت ايتمك اوزره سوق ايتدكدن ، وقيشلاقلره طاغيلان صنوف عسكريه نك « الا اونو كوريى » جوارنده كوكتپه نام محلده تحشد ايتملرى ايچون فرمانلر نشر ايلدكدن صكره ده امام على وامام حسين رضى الله عنهما افنديلريمز حضرتلرينك مرقد ومشهد مقدسلرينى زيارت ايتمك اوزره رمضانك اون سكزنجى كونى بغداددن حركت وينه عودتله نيسانك ابتداسنه مصادف اولان رمضانك يكرمى سكزنجى كونى وان جهتنه توجهاً بغداددن چيقديلر ، وبغداد حكومتنه سليمان پاشايى تعيين بيورديلر .

موكب همايونك حركتى شايعه سى اوزرينه شاه

طهماسبك وان محاصره سنی ترکله تبریزه چکامش اولدیغی خبر النديغندن، موکب همایون طوغریجه تبریز اوزرینه توجه ایتدی .

صاری قاش نام مرحله یه مواصلتده، شاهدن استعفای قصوری ورجای صلحی شامل نامه وایلچی کلمش ایسه ده، طرف شاهانه دن مصالحه یه تنزل اولنمایوب، ایلچی جواب یأس ایله اعاده اولندیغندن شاه ینه فراره مجبور اولدی .

ذی الحجه نك یکرمی طقوزنجی کونی تبریز جوارنده کی سعد اباد صحراسنده موکب همایون چادرلری قوریلوب اهالیٔ تبریز تکرار خاکپای شاهانه یه دوکلدیلر، ۹٤۲ سنه سی محرمنك ایکنجی کونی حضرت پادشاه دبدبه ودارات ایله تبریز شهرینه دخول بیوردیلر .

وزیر اعظم ابراهیم پاشانك شاه طهماسبی تعقیب ایتمك ارزوی هوسکارانه سی اوزرینه موکب همایون صفر ابتداسنده ینه تبریزدن چیقوب، « درکزین » ه طوغری یورومش ایسه ده، شاهك اردوی همایونه قارشو

طوروبده، محاربه ایتمسی ، ویاخود بر تقریب ایله کندیسنك اله کچیراسی احتمالی متصور اولاوب ، بهوده ایران مملکتنده اضاعهٔ وقت ایدیله جکی اکلاشلدیغندن عودت اوانه رق ، ودیاربکر وحلب طریقلریله قطع مراحل ایدیله رك ، ابراهیم پاشا اردوسنك استانبولدن حرکتندن ٢٨ و پادشاهك حرکتندن ١٩ ماه صکره یعنی ٩٤٢ سنه سی رجبنك اون دردنجی وکانون ثانینك یدنجی کونی پای تخته مواصلت اولندی .

ابراهیم پاشانك اعدامی

ابراهیم پاشانك شرق سفرنده سوق واداره عسکرجه ایتدیکی خطالرك سیئه سی اوله رق خیلی ضایعات وقوعبولوب ، بالاخره عسکر بیننده پادشاهك عدم وجودینی حس ایتدیرمامك زعمیله — کندیسنه سرعسکر سلطان چاغرتمق ، وبو عنوانی پاشاهك اردویه التحاقلرندن صکره دخی اوامر ومناشیرده

استعمال ایتدیرمك كبی ـ حقوق سلطنته شركتی ایدیرر ـ جنتلری ذاتاً پادشاهك توجه و اعتمادلرینی بوزمش ایدی . اسكندر چلبینك خطیئات واقعه‌ده هیچ مدخلی یوغیكن ' مجرد ابراهیم پاشانك اسنادرقیبانه‌سنه اوغرایوب ، مظلوماً صلب اولنمش اولدیغی دخی مؤخراً نزد شاهانه‌ده تعین ایتمیله ، ابراهیم پاشا رمضانك یكرمی ایكنجی كیجه‌سی سرای همایونده كندیسنه مخصوص اوطه‌ده یاتركن بوغدیرلدی .

مسند وزارت عظمی وزیر ثانی ایاس پاشایه توجیه بیورلدی .

« ابراهیم پاشا خروات امراسندن اولوب چوجقلغنده خدمت پادشاهی‌یه واصل ' و اون ایكی سنه‌دن زیاده جه مدت صدارتنده اسلاف و اخلافنك مظهر اوله‌مدقلری استقلال تامه نائل اولمشدر . سلسله نسبی استانبول سورینك بانیسی اولان « یانقو ـ ماریان » ه منتهی اولمق اولمق اوزره اصحاب اصالتدن اولدیغی

دخی مرویدر . فقط زمان صدارتنده بر کره ادعمان ایله نظر اولنسه ، کندندن اولکی پیری پاشا و کرك صکره کی مشاهیر وزرا زمانلری کبی اعتدال اجرا آت سیاسیات مشاهده اولنمامق ، چونکه ابراهیم پاشا هرنقدر فرط زکا اربابندن ایدیسه ده ، کنجلکی و تجربه سزلکی سببیله غایت شان وعظمته وسفاهته مائل ایدی . بو سوزیمزی اثباته یالکز سلطان سلیم محله سنده برخانه خلقنك کیجه لین اعدام اولنمسندن طولایی سکز یوز قدر بیکناه آدمی اتلاف ایتمسی ماده سی کافیدر .

—oo—

سلطان سلیمان ایراندن عودتندن صکره برنجق سنه قدر استانبول پای تختنده تنظیم امور ملکیة وعدلیه ایله امرار وقت ایدوب ٩٤٣ سنه سی اواخرنده ایتالیا وکرنس (قورفو) سفری ظهور ایتدی .

بو سفرك تفصیلاتنه کیرشمزدن اول بوآرهده ظهوره کلان بعض وقوعات مهمه نك ایرادی مناسب کورلمشدر .

كرجستانه فرقهٔ عسكريه سوقى

كرجستانك بعض جهلرى دولت عليه يه تابع ايسهده اكثريلرينك اهاليسى غير مطيع اولهرق ممالك شاهانه حدودينه تجاوزدن خالى اولمز قلرندن ، بابير دحاكمى محمد خان باب عاليدن الديغى امر اوزرينه ٩٤٣ سنه‌سى محرمى ايچنده ايالت عسكريله كرجستانه سفر ايدرك ، كرجيلرله بالمحاربه مظفر ، و كرجستاندن خيلى محللرى دولت عليه يه اطاعت ايتديرمكه موفق اولدى . اطاعت ايدن مملكتلره ينه كندى بكلرندن اولمق اوزره دولتجه حاكملر تعيين اولندى .

بوسنه جهتنده محاربات

بوسنه حدودنده غايت صرپ بر موقعده بولنان «كليس» قلعه‌سى خروات ماتنك مدار استنادى اولهرق ، بوراده اجتماع ايدن خرواتلر برى طرفلر اهاليسنى دائما اضرار ايده گلدكلرندن ، بوسنه بكلر بكيسى خسرو بك كليس قلعه‌سنك استيلاسنى ده كوروب ، بونك حصوانى

تسهیل ایچون، جوارنده واقع خراب «صولین» نام قلعه‌یی تعمیر ایله ایچنه مقدار کافی عساکر عثمانیه اقامه ایتدی. بوندن صکره کلینده‌کی خرواتلر خارجه باش چیقاره‌مازاولدقلرندن، وقوعبولان استمدادلری اوزرینه اوستریالی طرفندن بونلره «پتر و قورسیچ» قوماندانسیله اون بیك قدر عساکر معاونه کوندرلدی. خسرو بکك دخی رؤسای عسکریه‌سندن مشهور (غازی مراد ویوده) قوماندانسیله بش بیك نفردن مرکب بر قوه‌یی سوق ایتمسیله، صولین قلعه‌سی اوکنده ظهوره کلان شدتلی بر محاربه‌ده عثمانلی غالب، دشمن فناحالده منهزم ومغلوب اولدیغی مثللو، کلیس قلعه‌سنده بولنان خرواتلر دخی ارتق ثبات ایده‌میه‌رك، فراره مجبور اولدقلرندن، کلیس مراد ویوده طرفندن ضبط اولندی. مؤخرا خسرو بکك اقداماتی ومراد ویوده‌نك شجاعتی ثمره‌سی اوله‌رق اوحوالیده بولنان «نیواریند» «قانین» و«اوبروجه» نام محللر دخی تسخیر ایدلدیکندن، (کلیس سنجاغی) نامیله برلواء ق

تشکیل وغازی مراد ویوده‌یه توجیه بیورلدی .

—oo—

ایتالیایه دونما ارسالی . — وندیك جمهوریتنه اعلان حرب ایله قورفو محاصره‌سی

مطالعه ایتدارمز اولان بعض عثمانلی تاریخلری شوایکی مسئله‌یی « کورفس » سفری نامیله برماده کبی کوستریشلر ایسه‌ده ، وقوعاتك دلالتنه کوره ، سلطان سلیمان ابتدا شارلکن علیهنده اوراق اوزره ایتالیا جانبنه دونما وعسکر سوق ایتدیکی حالده ، وندیك جمهوریتی اوصره‌ده اوتوز بش سنه‌لك دوستلغی فدا ایدرك ، دولت علیه علیهنه خفی وجلی حرکات خصمانه‌ده بولنمسندن ناشی ، حضرت پادشاه دخی ایتالیا جهتنجه اولان فتوحات وتشبثاتنی ترکله جمهوریته اعلان حرب ایتمکه مجبور اولدیغی اکلاشلور .

ایتالیایه دونما واردو سوقك کیفیتی شویله‌در که : کچن آلمانیا سفری اثناسنده ایمپراطور شارلکن برا

موکب همایونك مقابله‌سنه چیقه مامش ایسه‌ده، مشهور امیرالی اندریا دوریا واسطه‌سیله سوره نقطه‌سنده واقع قرون قلعه‌سنی ضبط ایتدیرمش ایدی، كه تفصیلی ومؤخرا صورت استردادی یوقاریده سویلنمشدر. سلطان سلیمان ایسه بونك انتقامنی آلمق، وخصوصیله خیرالدین پاشا کبی بر قپودانه مالك اولدقدن صکره بحر ادخی غالب مطلق اولدیغنی دشمنلرینه طانتدیرمق ایستردی. بونکله برابر صدر اعظم یاس پاشا وطن اصلیسی بولنان واوا اق اختلال حاله دوچار اولان آرناودلغك اصلاحاتی آرزوسنده بولنور، وقپودان خیر الدین پاشا ده شارل کنك افریقا جهتنده ایتدیکی اهانتلرك اوجنی چیقارمق ایچون پادشاهی شارل کن علیهنه حرکته تشویق ایدر ایدی. ایشته شو سببلره بناء، جنکجی عسکرینك قوماندانی سردار تعیین اولنان وزیر ثانی لطفی پاشاده واداره بحریه‌سی خیر الدین پاشاده ایلق اوزره دونغای همایون ایتالیا جانبنه سوق اولنه‌رق، موکب پادشاهی

دخی ٩٤٣ سنه‌سی ذی الحجه‌سنك یدیسنده و ١٥٣٧ سنهٔ میلادیه‌سی مایسی ایچنده، ارناودلغك ایتالیایه قارشو سواحلنده بولنان «اولونیا» یه متوجهاً استانبولدن حرکت ایتدی .

دونانمای همایون ایتالیا سواحلنه بالوصول ، فاتح مرحومك اواخر سلطنتلرنده کدك احمد پاشانك ضبط ایله اوترانتو خیلی فتوحاته مظهر اولدیغی پولیه طرفلرینه عساکر بریه‌یی اخراج ، ومؤخراً طرف شاهانه‌دن روم ایلی بکلر بکیسی معیتنده بر طاقم عسکر دها ارسالیله امداد اولنه‌رق ، «قاستره» و «اوزانتو» نام محللر ایله حوالیسی ضبط ایلدیکی کبی ، عساکر عثمانیه بر ماه قدر اورالری چکنه‌یوب ، اون بیکدن زیاده اسیر وکلی اموال نفیسه اغتنام ایتدکدن صکره بروجه آتی ونديك جمهوریتنه اعلان حرب اولندیغندن ، قورفونك محاصره‌سی ایچون ایتالیادن عساکرمز ودونانمامز چکلدی .

فقط دونانما دها ایتالیا قیسنده ایکن ، کاپیولی

ترسانه‌سی کتخداسی قپودان علی چلبی دونغای همایونه
التحاق ایچون اون ایکی قطعه قادرغه ایله گیدرکن؛
مسینا لیماننده صاقلانوب بده؛ بر فرصت گوزه‌تمکده اولان
مشهور اندریا دوریا یکرمی سکز قطعه‌دن مکمل سفاین
حربیه ایله «پانتریو» اطه‌سی صولرنده بر صباحده
قارشو علی قپوداناك فیلوسی اوزرینه هجوم ایدوب،
سفاین اسلامیه دشمنه نسبتله پك آزوقوتسز اولدیغی
حالده، علی قپودان بر بچوق ساعت قدر فدا کارانه
محاربه‌یه دوام ایدوب؛ نهایت دشمنك کثرت وقوتی
مناسبتیله؛ اشبو اون ایکی قدرغه‌نك بر طاقمی غرق
وتلف اولدی؛ وبر طاقمی دشمن الینه دوشدی. واچلرنده
بولنان عساکر عثمانیه عموماً دوکوشه دوکوشه شهید
اولدی. اندریا دوریا خرسزلقله شو یولده بر آو
آولامش ایسه ده؛ خیر الدین باربروسك قورقوسندن
ینه مسینا لیماننه صوقولوب؛ برده باش چیقارامادی.

وندیك جمهوریتی دولت علیه‌نك معاهده قدیمی

بولندیغی حالده، صورت خفیه‌ده شارل کنه، اعاده‌دن ه
ودوغه‌سی دخی بعض . فاین تجاریهٔ اسلامیه‌یه مضرتدن
کیرو طورمازدی . صدر اعظم ایاس پاشانك افکار
معتدلانه و صلح جویانه‌سی جمهوریتك کوستردیکی
اساسلری بر نظریه ایله کچشدیرکه مساعد اوله‌بیلمش
ایسه‌ده، جمهوریتك بو دفعه ایتدیکی خطا بر حضرت
پادشاهی بر صورتله اغضاب ایتدی که، یا شاه نزده
شاهانه‌لرنده الك معتنا طرفدارلری ایتالیا فتوحاتی
براغوبده، جمهوریت علیهنه قیامه مجبور اولدی .

شویله که : باب عالی ترجمانی یونسك ، وندیکلونك
اوجه قورصانلقله ضبط ایتمش اولدیغی بر سفینه‌دن
طولایی مصالحه‌نه تسویهٔ مصلحت ضمننده ترسانه
کتخداسی بوستان قپودان سفینه‌سیله جمهوریت نزدینه
اعزام اولنمسیله ، قورفوزمانه کیرر کن ، جمهوریتك
« ژه‌روم — په زارو » نام امیرالی قوماندسنده بولنان
دوننماسندن درت قطعه سفینه طوب آته‌رق یونس
بکك کیسی ارزینه هجوم و هر نه قدر سفیر سفینه‌سی

اولدیغنی بیان اولندیسه‌ده، دیکلدیله‌میوب، کمی‌یی ضبط ایله ایچنده بولنانلرك جمله‌سنی اعدام ایتدیلر. ونددیکلر هیچ بر ملتك قبول ایتمیه‌جکی شیء وحشیانه حرکتلرینی میدانه چیقارماق رغمیله کمی‌یی دخی باتردیلر. لکن اسلامدن بر چوجق رفقاسنی وندیکلر کسدکاری اثناده کندیسنی دکزه آتوب، و بر تخته پارچه‌سنه صاریلوب، طاغلرك وقیه کیدرکن، دونانمای همایونه مهمات نقلنه مأمور اولان بر قره مرسال ‌تاینی با تصادف چوجنی دکزدن اخذ ایله سردار لطفی پاشایه ایصال، واونی دخی حضور شاهانه‌یه ارسال ایتدیلر. پادشاهك آتش غضبلری بحق علولندی.

« ترجمان یونس بکك بو بارطه‌دن قورتلمش اولدیغی حامر تاریخندن اکلاشیلیور سه‌ده، عثمانلی تاریخلرنده بوکا دائر هیچ بر بحث کوریله‌مامشدر. »

وندیك جمهوریتی شوخطانك کویا بیلمزلکله صدور ایتدیکنی بیانله اعتذار، و مجرملرینی حبس ایتمك کبی بر تمایشه ابتدار ایتدیسه‌ده، ارتق بر سفارت سفینه‌سنك

طوپه طوتلوب بارنامه سی اوله اعتذار وترضیه ایله
هنیم اونور معامله لردن اولدیغندن . جمهوریتده
اعلان حرب اولندرق ، همان ایتالیاپی ترکله قورفو
اطه سنی محاصره ایتلر ایچون اطنی وخیرالدین پاشالره
امرلر کوندرلدی .

دونتا ایتالیادن قورفویه کلهرك ، وموکب همایون
دخی اوالونیادن حرکتله قورفو حذاسنده وساحل بحرده
بردونم طوتهرق ، بالجمله عساکر عثمانیه آطه یه
چیقارلدی .

قورفوقلعه سی براً وبحراً بر چوق ماه قدر محاصره
وتضییق اولنهرق ، تسخیری دخی قره قریبه یه
کتیرلدیکی صرده وندیکلر فرانسه قرالی برنجی
فرانسوانك توسطیله پادشاهك عفوینی استرحام
ومصارف سفریه نك تضمینی تأمین ایتدکلرندن ،
وموسم شتا دخی تقرب ایدوب ، سفر زمانی مرور
ایتدیکندن ، عساکر عثمانیه اطه دن قالدیریلوب ،
دونتای همایونك استانبوله عودتی فرمان بیورلدی .

بو محاصره‌ده قورفو قلعه‌سی تسخیر اولنه‌مامشدر . فقط اطه‌ده تخریب ایدلوب ، هله اهالینك سائر محللرنده اثر عمران براغلمدی .

حضرت پادشاه شو سفر همایونلرنده هم ایمپراطور شارلکنی تهدید ، هم ده وندیك جمهوریتنی تأدیب ایتمکله برابر ، ارناودلقده برچوق محال عاصیه‌یی دائرهٔ اطاعته ادخال و «اولونیه» نامیله بر سنجاق تشکیل ایدرك ۹٤٤ سنه‌سی جمادی الاخره‌سنك یکرمی ایکنجی و ۱۵۳۷ سنه‌سی تشرین ثانیسنك اون سکزنجی کونی استانبول پای تختنه عودت بیوردیلر .

لطفی وخیرالدین پاشالر قورفودن عودت ایدرکن ، ینه جمهوریت اداره‌سنده بولنان «کفالونیا» جزیره‌سنده عسکر چیقاروب ، اورادن دخی غنائم واسرای کثیره اغتنام ایتدیلر .

—o—

بو سنه‌نك ذی الحجه‌سنده وزیر اعظم ایاس پاشا

علت و بادن وفات ایدوب، مسند وزارت عظمی
لطفی پاشایه توجیه بیورلمشدر .

—oo—

مجارستانده محاربات

حضرت پادشاه اولونیا جانبنه حرکتلری اثناده
مجارستان ملحقاتندن قرال یانوشك اطاعتنده اولیه‌ن
و اوستریا قرالی فردیناند میل و تبعیت کوسترن محلاره
یوریوب، اوراره فتوحات جدیدهیه اقدام ایتمسیچون
سمندره بکلربکیسی غازی پاشا زاده محمد بکه امر
ویرمشلرایدی .

محمد بك حدود امراسیله براشوب، « بوزغه » نام
قلعه‌یی بالمحاصره تسخیر ایتمش، وعثمانلی اقنجیلری
مجارستان بالایه صالدیرمش اولمسیله، قرال فردینان بو
احواندن وکین سنه بوسنه بکلربکیسی خسرو بکك
هراد و یودی واسطه‌سیله داناچیاجانبنده وقوعده کلان
فتوحاتندن متأثر اولدیغندن، هرنه قدر دولت علیه ایله

معاهده ایسه ده، موکب همایون اولونیه طرفلرنده ورع عساکر عثمانیه قورفو محاصره سیله اشتغالده ایکن، ۱۶۰۰۰ پیاده وسواریدن واوستریا، مجار، بوهمیا، اسلاو وخرواتلرندن مرکب بر اردو یی «ویوان قوجیان» نام بان قوماندسنده اوله‌رق یوزغه‌یی وذاتاً عثمانلی بدنده بولنان اوسك قلعه‌سنی وسائر مجارستان ممالکنی استرداد ایتمك اوزره سوق ایتدی .

بنجی پاشازاده محمد بك فردینانك بوندارکات جسیمه‌سنی ایشیدنجه، خسرو بکله وایزورنیق بکی جعفر، ولاجه حصار بکی بولنان برادری احمد بکلر، وکلیس بکی غازی مراد بکه خبرلر کوندروب، بو بکلر ایالت بوستجیانلری عسکریله درحال حرکت ایدرك «ووقووار» نام موقعده محمد بکله برلشدیلر .

بو صره‌ده دشمن طاقی اردولرینی «والپوه» نام قلعه جوارینه قوروب، «قرزاشیجه» نهری اوزرینه یاپدقلری کوپریدن مرورایله اوسك اوزرینه یوریدیلر .

محمد بك اولا دشمنی آوجیاق صورتنده سوارلره

اثنای راهده اشقیای اعرابك برابر ، افلاق وچنكانه وسائر طائفه‌لردن غصب وغارتده مهارتلی بر طاقم چاپوچیلری یواره‌راو مالنلر ایچنه اخفا ایدرك ، دشمنك حیوانات ومهمات وذخیره‌لرینی نهب ایتدیردیكندن دشمنه باطبع شاشقنلق عارض اولدی .

دشمن ذخیره قتلدن وعساكر عثمانیه‌نك لاینقطع مهاجماتندن صیقیلوب اوسك قلعه‌سنه ظفر بوله‌دكل رجعت یولنی آرامغه باشلادی .

فقط بونلر اثنای رجعتده « روقه » نهری اوزرینه كوپری قوروب ، یوك دالریلری گچیردكلری صرهده كوپری یقلدیغندن ، بعض طوپلر وبرچوق عساكر صویه دوكلدیكی صره‌ده عساكر عثمانیه شدتله هجوم گوستردكلریله ، بیوك طوپلری اوراجقده براغوب ، كوچك طوپلرله كندیلرینی قورویه ، قورویه بر واسع اوواپه چكلدیلر . اوراده ترتیب صف ایله ظهوره‌كلان محاربه‌ده مشاهیر روسادن وافرادن تلفات كلیه ویره‌رك كچشدیروب ، بو صورت تحفظده برموقعده

کیجه ایلدیلرسه ده ، کیجه‌لین ایچلرندن « زاغرب » باشبوغنک کندی عسکرینی الدرق ، فرار ایتمسندن دها زیاده ضعف حاله دوچار اولدقلری حالده ، ایرتسی کون عثمانلی بونلرک اطرافنی چویروب ، بسبتون پریشان اولدیلر .

محمد بک الدیغی اسرادن بیک نفر زرهلی وغایت کوسترلی اسیرلری اللری باغلی اولدیغی حالده هیئتلریله اوغلی اسلان بکه تسلیما و بر چوق هدایا علاوه طرف شاهانه‌یه کوندروب ، بونلر حضرت پادشاهک اولونیادن عودتله ادرنه‌یه وصوللرنده نظرکاه پادشاهی‌یه عرض اولنمش ، وطرف پادشاهیدن دخی باباسنک وکندیسنک خدمتلرینه مکافاة اسلان بکه پاشالق ایله پوژغه سنجاغنی توجیه بیورلمشدر .

بغدان سفری

بغدان ولایتی داخلنده کائن « کلی » و « اق کرمان » قلعه‌لری سلطان بایزید ثانی عصرنده تسخیر اولندیغی زمان بغدانلی بعض شرائطایله و یرکوی سنویه‌یه ربط

اولنه‌رق ، بو ویرکو خیلی مدت تأدیه ایدلمش ایسه‌ده صکره‌لری سلطنت سنیه‌نك مصر و شرق جانبلرنده واوروپا طرفلرنده بربرینی متعاقب ظهور ایدن مشاغل حربیه‌سی اراسنده بغدادلی متعهد اولدیغی ویرکونك اداسنده مماطله کوسترمکدن ماعدا اعدای دولتله دخی معامله‌ٔ خفیه‌ده‌ن کیر و طورمازدی . بناءعلیه بونلره برضربهٔ تأدیب اورلمسی لازم کلدیکندن ، پادشاه بالذات بغدادن جانبنه سفر اتمك اوزره تدارکات جسیمه سفریه کوریلوب ، واناطولی جانبنده وممالك شاهانه‌نك سائر جهاتنده بولنان امرایه وقت وحاله کوره اوامر وتعلیمات مقتضیه ویرلمکله برابر استانبول محافظه‌سنه آیدین سنجاغی بکی فرهاد اغا براغیلوب ، ٩٤٥ سنه‌سی صفرینك اونجی و١٠٣٨ سنه‌سی تموزینك طقوزنجی بازار کونی موکب همایون استانبولدن ادرنه‌یه نقل اولندی .

نه ملاحظه‌یه مبنی ایسه بو سفرك نه جانبده اولدیغی اولاخلقدن مکتوم طوتلدیغی جهتله ، اوروپا حکومتلری

شبهه‌لند کارندن ، هپسی پادشاهك هدف حرکتنی اوکره‌نوبد. ، کندیلرنجه برتهلکه وارایسه دفعی چاره‌سنی کورمك ایچون ، باب دولته بشقه بشقه سفیرلر کوندردیلر .

سلطان سلیمان علو همتلری ایجابنجه فتوحات مقصدینی برنقطه‌یه حصر ایتمیوب ، برا بحرا ، وشرقا ، غربا شان ظفر قزانمق وعثمانلی نامنی تا هندستانه قدر کوتورمك ارزوسنده بولندقلرندن ، بودفعه استانبولدن حرکتلری اثناسنده ــ برقاچ سنه‌دنبری « سویش » لیما ننده یمن وعدن وهندستان فتوحاتیچون برطاقم سفائن حربیه یاپدیرمقده اولان ــ مصر والیسی خادم سلیمان پاشایه تهیئه ایتدیکی دونغا ایله حرکت ایتمسنی امر و اشعار ، وتمیم نقایص بحریه ‌ایچون قپودان دریا خیرالدین پاشا واسطه سیله اسکندریه‌یه یکرمی قدرغه طولیسی مهمات ایصال ، وموره والیسی وزیر قاسم پاشادخی بر مدتدنبری ونديك جمهوریتی ادارسنده بولنان «انابولی» قلعه‌سنك تضییقیله اوغراشدیغی حالده‌ بوز تسخیرینه

موفق اوله‌مديغندن ، اكادنجى پاى تختدن امداداوله‌رق برمقدار عسكر ارسال ايتديلر ، وكذلك قپودان خيرالدين پاشانك مكمل دونغا ايله آق دكزه چيقمسى ، وازميد ، تكه ، علائيه وصيدا سنجاقلرى بكلرينك قپودان پاشا معيتنه طوپلانمسى ضمننده امرلر ويرديلر ·

قپودان وسليمان پاشالرك بحرسفيد وبحراحمرجه وهندجه مظفريات واقعه‌لرى قريبا بشقه بشقه تفصيل اولنه‌جقدر ·

حضرت پادشاه ادرنه‌يه بالوصول . اتمام مهمات سفريه ايله حركت ايده‌جكلرى صره‌ده بصره حاكمى امير راشدك اوغلى « مانع » باباسى طرفندن اغر هدايا وبصره‌نك نخت‌ارلرى ايله ادرنه‌يه ورود ايدوب خاكپاى شاهانه‌يه يوز سوردى ·

امير راشد بغداد فتحنده پادشاهه عرض اطاعت ايتمسيله ، ينه حكومتنده ابقا اولنمشيدى · بودفعه بصره‌نك مفتاحلرينى ارسال ايله تبعيت كامله كوسترمشى صدق مطاوعتنه دلالت ايتديكندن اوغلى مانعه زياده

انتقات اولنه‌رق ، بصره حکومتی بکلر بکیلك عنوانیله ینه امیر راشده احسان ، ومانع مطیبا اعاده اولندی . ادرنه‌ده جهت سفر بغدادن اولدیغی بعدالاعلان ، موکب همایون صفرك یکرمی سکزنجی کونی ادرنه‌دن حرکتله ، سلطان جابری مرحله سنه مواصلتده بغدان ویووده‌سی « پترو » طرفندن برمبعوث کلوب . عفو پادشاهی رجا اولندی . پترونك بالذات کلوب عفو دیلمسی ، و بعدالیوم دائرهٔ اطاعتدن چیقمایوب ، ویرکوسنی بلاتردد تأدیه ایده‌جکنی تعهد ایلمسی اراده بیورلدیغندن بوصورتلری پترویه باب عالی جانبندن تبلیغ وتوثیق ایلك اوزره ، بغدانك احوالنه وقوف تامی بوانان کتخدا امینی سنان چلبی کلان مبعوثه ترفیقاً اعزام وینه یوله دوام ایدالدی .

ایساقجی اوکنده طونه اوزرینه قوریلان کوپریدن مرور ایدلدیکی صره‌ده سنان چلبی عودتله ، پترونك امر وتکلیف پادشاهی‌یی قبول ایتمیه‌رك . اردوی همایونه مقابله قیدنده اولدیغی بیلدیرلدی .

بوراده قارلی ایلی سنجاغی بکی حسین شاه بکدن تبشیراتی متضمن تاتار مخصوص ایله عرض کلمشدر . مضموننده دن : وندیك امیرالنك سكسان اوچ پاره كمی ایله پروزه قلعه سنی بالمحاصره خارجه طوپلر چیقاره رق ومتریسلر قوره رق ، قلعه یی فوق العاده صیقشدیردیغی حالده ، حسین شاه بك اوحوالیده بولنان عساكر اسلامیه یی جمع ایله ، متریسلرده كی دشمن اوزرینه بغتةً هجوم ایدرك ، برچوغنی اتلاف ایتدیكی ، وبقیة السیوفی كیلرینه جان اتوب ، فراره مجبور اولدقلری اكلاشلمغله مقدمهٔ فتوحات عد اولندی .

موكب همایون « پروت » نهرینی مرور ایدنجه تاتار خانی صاحب كرای سكز اون بیك تاتار سواریسیله اردوی همایونه التحاق ایتدی .

و بوده پترو طوپلایه بیلدیكی عسكرله « بوطشان » نام صعب برطاغه تحصن ایدرك ، طاغك كچیدمحللرینی دخی محكم باغلامش ایدی ، لكن حضرت پادشاه همایون معیتنده بولنان اقلاقلی باطه جیلر

واسطه سیله اورمانلری کسدیروب عساکر عثمانیه‌نك سلامت وسهولتله مرورینه کافی یوللر آچدیردیغندن ، پترو عسکرینه بیلدیرمکسزین قاچدی ، عساکر مجتمعه سی دخی درحال طاغلدی . پترونك فراری موکب همایونجه معلوم اولنجه سمندره وتاتار سواریلرندن بر فرقه تعقیبنه مأمور ایدلدیکی مثللو بودین قرالی یانوشه دخی پترونك بولنـوب ؛ طوتلسی ضمننـده فرمان کوندرلدی ، و بو اره‌لقده « یاش » قصبه سی عساکر عثمانیه جانبنـدن یغما واحراق ایدلدی .

پادشاه بغدانك اووقت مقرحکومتی اولان « سنجاو » نام شهره داخل اوله‌رق ، بغدان اهالیسنه عفو وامان عمومی اعلان بیوردیغندن ، بالجملـه بویارلر ورؤسـای روحانیه ایله سائر معتبران اهالی حضورشاهانه‌یه کله‌رك ، عرض مطاوعت وعبودیت ایتدیلر .

فراری ویووده‌نك یرینه ایچلرندن منـاسب برینـك انتخابیچون طرف پادشاهیدن اهالی‌یه حریت ویرلسی اوزرینه رؤسای اهالی دخی بالاتفاق ، فراری ویووده‌نك

برادری « استفان » ی بکلکه انتخاب وعرض ایتلریله
کلی وآقکرمان قلعه‌لریچون اوته‌دن بری جریان ایدن
منازعه‌یه بعدما محل قالماق اوزره بغدان اراضیسندن
بر مقدار محلك افرازیله ، پروت نهرینك آق کرمان
طرفندن « قلیج » نام شهرك مقابله‌سنده طورلی صویه
قدر اولان حدود سلطنت سنیه‌نك اداره مستقله‌سنده
قالمق ، وبو حدودك ایکی جانبنده بر قلعه بنا اولنمق ،
وهر ایکی سنه ده بر کره یوده بالذات بغدان ویرکوسنی
پای تخت سلطنته ایصال ایله وظایف تابعیتی ایفا
ایلمك شرائطیله اهالینك منتخبی اولان استفانه بغدان
ویوده‌لغی احسان ، واصول قدیمه اوزره قزل بورك
واسکوف اکسا اولندی .

قریم خانی صاحب کرایه واوغله نزد شاهانه‌یه کاوب
موکب همایون ایله برلکده کزدیریلان پولونیا (لهستان)
ایلچیسنه محللرینه عودت ایچون اورادن رخصت
ویریله‌رك ، موکب شاهانه عودت ، و ٩٤٥ جمادی
الاولاسنك یکرمی طقوزنجی کونی ادرنه‌یه مواصلت

ایلدی . حین عودتده یانیوه‌لی مرحله‌سنده زیرده تفصیل اولنه‌جق دونغا فتوحاتی وسائر مظفریات تبشیراتی دخی آلندی .

خیرالدین پاشانك بحر سفیدجه مظفریاتی

قپودان دریا خیرالدین پاشا پادشاهك بغدان سفرینه توجهندن بر کون اول یعنی ۹٤٥ صفرینك اوتنجی کونی مهیا اولان دونغای همایون ایله استانبول لیماندن آچیلوب، موافق هوا ایله «ارشیپل» یعنی اطه‌لر دکزنده وونه‌دیك جمهوریتی اداره‌سنده بولنان «استندیل» ، «اندره» و «سیرقوس» آطه‌لرینه یناشدی . استندیل جزیره‌سی اهالیسی عرض اطاعت ایتملریله، بونلره، تابعیت سلطنت سنیه‌ده بولنمق وخزینهٔ دولته سنوی اوچ بیك اوچ یوز دوقا آلتونی ویرکوی مقطوع ویرمك اوزره، امان ویریلوب، اندره وسیرقوس خلقی فرار ایتمش اولدقلرندن ، بونلردن وارشیپل دکزنده‌کی سائر بر طاقم جزایردن کلی اموال واسرا اغتنام اولندقدن وسلاح طوتدقلرینه مجازاتاً قصبات

وقریه‌لری یاقیلوب ییقالدقدن صکره، خیرالدین پاشا دوننمای کریدجزیره‌سنه طوغری صالدردی ·

اثنای راهده قندیه لیمانندن حرکت ایتمش، پارچه تعبیر اولنور ایکی بیوك وندیك سفینه‌سنه راست کلوب انلر بعدالضبط دوننمای همایون جزیره‌نك جانبه جهتنه تیمور آته‌رق، عساکرشاهانه قریه‌یه دوکلدی ·

رتیمو وجانبه قلعه‌لری برمقدار حصر وتضییق ایدلمش ایسه‌ده، بوقلعه‌لر قلاع مستحکمه‌دن بولندقلری جهتله، تسخیرلری محاصرهٔ مدیده وتدابیرقویه‌یه محتاج اولدیغندن، قپودان پاشا انلری ترکله «پلوپوتامو» و«سیتیا» اوزرینه یوریوب، بونلرك اهالیسی عموما طاغلره قاچمش بولندیغندن، بوایکی مملکت وسکسان قدر قریه عساکرعثمانیه طرفندن یغما وتخریب، واله کچن دشمن خلق اسیرایدلدی ·

خیرالدین پاشا کریددن «قارپاتو» اطه‌سنه مرور ایتدی · بواطه اوچ قصبه‌یی وبرطاقم کویلری شامل اوله‌رق، بونلرك اهالیسیده فرارایتدکلرندن، بوقصبات

وقرا دخی دیکرلری حالنه کتوریلهرك ، دونغای همایون اورادن دخی حرکتله ، اغریبوز ساحلنه اوغرایوب استانکوی لیماننه تیورلدی .

خیرالدین پاشا شو سفرنده یکرمی بش قدر ونديك اطه‌لرینك النی اوستنه کتیرمش اولدیغی حالده ، جمهوریت دونغاسی هیچ بر یرده قارشوسنه چیقه‌مامش ایسه ده ، جمهوریتك پاپادن و اوروپالولردن استدعا واستمدادی اوزرینه دولت علیه‌دن اخذ انتقام ایچون برمتفقه دونغاسی تشکل ایدرك ، پروزه اوزرینه هجوم ایتمك صددنده اولدقلرینی خیرالدین پاشا خبر الدیغندن ، قوماندهسنده‌کی دونغای همایوندن یولی آزجه وچوروك کمیلری استانکویده براغوب ، یوز یکرمی قدر یوکروك قدرغه وسائر سفاین ایله پروزه‌صولرینه یوزیدی .

۹٤٥ سنه‌سی جمادی الاولاسنك غره‌سنه مصادف اولان ۱۵۳۸ سنه‌سی ایلولنك یکرمی بشنجی کونی خیرالدین پاشا « ارتا » کورفزینه داخل اوله‌رق ، اوزمان

متفقه دونغاسیده پروزه اوکنه تیور آتمشلرایدی .

« متفقه دونغاسنك جمعا ١٦٧ قطعه‌دن عبارت اولدیغنی و بونك ٥٠ قطعه‌سی معهود اندریادوریا قوماندهسنده اوله‌رق اسپانیا . و ٨١ قطعه‌سی امیرال . قاپالی » قوماندهسنده اوله‌رق وندیك . و ٣٨ قطعه‌سیده پاپا طرفندن مرتب اولدیغی حامرتاریخنده محرر ایسه‌ده بزم مؤرخلر بونلرك اوچیوز قطعه‌دن زیاده اولدیغنی یازیورلر . »

طرفین بربرینی کوردکلری کون وقت کچمش اولدیغندن ، هیچ برطرفدن اغزاوتی قالدیرلیوب ، یکدیکرندن قورونه‌رق اقشاملادیلر .

بزم تاریخلرك یازیشنه کوره . اوته‌نبری اوروپالیلرك باربروس نام دهشت فزاسیله یراماز چوجقلرینی قورقوتدقلری خیرالدین پاشا کبی برقپودان کمالات نشانك قوماندهسنده بولنان دونغای همایونك انتظامندن قورقدقلرندن ، متفقه دونغاسی همان او کیجه قاچدیلر ، حامرك روش افادهسنه باقیلورسه ، اوچ کون صکره

خیر الدین پاشا کورفزدن چیقوب ده ، آتشلر صاچدرق یورییدیکی زمان وندیك آمیرالی قاپللو جسورانه ومهرانه مقابله ایتمش ایسه ده ، اندریا دوریانك او صیره ده جبانت کوسترمسندن ناشی ، قاپللو و پاپا آمیرالی دخی بوزه اوکندن صاوشدیلر . روایتك هانکیسنی طوتارسه‌ق طوته‌لم ، حریفلر باربروس نامنی کندیلرینك کثرت وشهرتندن دها مدهش کوروب ، عادتا عار فراری ارتکاب ایتدیلر .

لکن پاشا مشهور قورصانلردن « مراد رئیس » ، « طورغودجه » ، « کوزلجه » و « صالح رئیس » نام قپودانلری صاغ ، صول جناحلره واوکه ، ارقه‌یه بالتعیین کندیسیده دونغانك قلبنده مکین اوله‌رق بر هیئت منتظمه ایله دشمنی تعقیب ایتدی ، وبتشوب حربه کیرشدی .

او اثناده روزکاره سکونت کلمش ، ومتفقه دونغاسنك اکثریسی یلکن قالیون اوله‌رق سیر وحرکتدن قالمش اولدیغندن ، دونغای همایون ایسه او مصیرك واپوری

حکمنده اولان، متعدد کورکارله چکیاور و مع مافیه متعدد طوب قالدیرز، قدرغه وچکدیرملردن عبارت بولندیغندن. خیرالدین پاشا متفقه دوننماسنی ایستدیکی کبی طوپه طوتدی .

اندریا کندی قوماندهسنده بولنان قدرغه چکدیریلر یله کیروده قالهرق، دوننمای همایونی مدافعه قیدنده بولندیسهده، بار بروسك آتشنه طیانه میوب، ینه فرار یولنی الهآلدی .

« متفقه دوننماسنك قالیونلری، کندیلر بنی براغوب قاچدقلری ایچون، کندی قدرغهلرینه که اندقلریده مرو یدر »

خلاصه : قپودان پاشا دشمن سفاینك بر طاقمنی باتیروب، بر طاقنی دخی ضبط ایدوب، هر صورتله مظفر اولدیغی حالده، بر شدتلی فورتنه ظهوریله ایکی طرف یکدیکرندن ایرلدی، وفورتنهدن سفاین اسلامیهیه پریشانلق عارض اولهرق، بو صرهده بعض تلفات دخی ظهوره کلدی .

خیرالدین پاشا اولنبای نه دوشدرك اوراده پراکنده اولان کیلرك تجمعنه قدر بکلیوب وحربدن وفورتنه‌دن خراب اولان سفینه‌لری تعمیر ایدوب ارتق دشمنی تعقیبه حال مساعد کوره‌مدیکندن بو سفرینك ابتداسندن اك صکره‌کی شوشانلی محاربه‌بحریه‌یه کلنجه مظهر اولدیغی غالبیت وفتوحاتك تفصیلاتنی متضمن یازمش اولدیغی عرضحالی نفایس مغتنمات ایله برابر مخدومنه تودیعاً خاکپای شاهانه‌یه تقدیم وکندیسیده استانبول لیماننه عودت ایتدی .

—:c—

نوه قلعه‌سنك متفقه دونانمه‌سی طرفندن استیلاسی وینه استردادی

دونانمای همایونك عودتندن صکره متفقه جنراللری قرار ورزالتنه دولت وملتلری نزدنده بر پردهٔ حجاب اوله‌بیلمك ایچون ازچوق برظفر قزانمق اوزره اثنای عزیمتلرنده هرسك سنجاغی مضافاتندن ساحلده واقع

« نوه » قلعه‌سنه اوغرایوب ، تحت محاصره‌یه الدیلر .

هرسك بكی بالی بك درحال سنجاق دلاورلرینی جمعله قلعه‌نك امدادینه وارمشسه‌ده ، قلعه دشمن طرفندن براً و بحراً بك صیقی محاصره اولنمش بولندیغی جهتله برفائده كوستره‌میوب ، نوه قلعه‌سی برقاچ كون ظرفنده دشمنك دست استیلاسنه دوشدی ، وایچنده‌كی مسلمین كافه‌سی سیف غدر و انتقامدن كچیرلدی .

بوحادثه طرف پادشاهی‌یه عكس ایدنجه ، موسم سفر كچمش بولندیغندن ، روم‌ایلی بكلربكیسی خسرو پاشایه فصل بهار حلولنده نوه‌نك استخلاصنه مسارعت ایتمسیچون امر ویرلدیكی كبی ، موسم دریا حلول ایدراینجه قپودان پاشا دخی دونغا ایله كوندریلوب ، نوه قلعه‌سی ضرب وجبر ایله ٩٤٦ سنه‌سی ربیع‌الاخرنده ینه استخلاص اولندی .

—○—

بوسنه جهتنده محاربات

بوسنه والیسی خسرو بك اثرمحاصره‌ده دشمن ممالكتنه

هجومندن خالی اولدیغی شاو ' بواراق دخی ونديك ادارەسنده وساحل درياده واقع « تيره » نام قلعەيه اوزرینه واروب ' ایچندەکی خلق خسرو بکك قوتنه مقاومتدن عاجز بولندیغی جهتله فراره مجبور اولدقلرندن خسرو بك مملکتی یغما ایتدیردکدن صکره کاملاً احراق بالنار ایتدیردی .

بونك انتقامنی المق ، وکلیس سنجاغنی استرداد ایتمك اوزره اوجوارلرده واقع « زادره » قلعەسنك جنرالی کلی عسکر جمعیله کلیسی اوزرینه یوریدی ؛ لکن کلیس سنجاغی بکی غازی مراد بك اولجه دشمنك تدابیرینی تحقیق ایدرك ' خسرو بکدن بالاستمداد خیلی دلاور جلب ایتمسیله ' ظهوره کلان محاربەده دشمن فنا حالده منهزم اولدی ، وزادرەنك سواری قوماندانی دخی عساکر اسلامیه طرفندن اسیر ایدلدی . بوندن صکره خسرو بك غرادشقه جانبنه عزیمت ایتمسیله ' زادره جنرالی خسرو بکك اوزامسنی فرصت عد ایدرك نادین قلعەسنی محاصرەیه صالدرمش ایسەده ، خسرو

بك درحال يتيشوب . دشمنى زادريه قدر تعقيب
ايدوب ، حتى غازى مراد بكك قوماندهسنده اولهرق
زبوصو تعبيهسيله دشمن عسكرندن كلى نفوس
اتلاف ايتمش وايلان اسرايى مراد بكه ترفيقاً حضور
پادشاهى يه تقديم ايله مظفرياتنى عرض ايلشدر .

—oo—

مصر واليسى سليمان پاشانك يمن وعدن وهندده طرفلرنده مظفرياتى

يقاروده ازاجق بيان اولنهجغى وجهله ، سلطان
سليمان عالمشتان اوروپاده واسياده ازبان قزانمقده
اولدقلرى نشانلرنى سلطنت سنيهلرينك عظمت
وشوكتنه كوره كوجك كوردرك . سطوت قاهرهٔ عثمانيهيى
بحر هندده‌كى يار واغياره كوسترمك فكر عاليسنده
بولندقلرندن ، مصر واليسى وفطانت وشجاعت صفت
ممتازهسى جامع اولان عصرك دستور بى همتاسى
يونان وزير بى نظير سليمان پاشا وقپودان بحريه ماهرلرندن

مقدما مخصوصا پای تختدن تعیین و اعزام اولنان سلیمان رئيس معرفتيله سویش لیماننده مکمل بر دونغا حاضرلانمش ایدی .

او عصرده هند پادشاهی « همایون شاه » هندستانی بر طاقم متفرق حکمدارلردن قورتارمق قیدنده بولندیغی طوائف ملوکی محواتسنیکی صیره‌ده « گجرات » ملکی بهادر شاهی دخی صقشدیرمسندن ناشی ، بهادر شاه ۹٤۳ تاریخنده طرف شاهانه‌یه ایلچی کوندروب ، سلطنت سنیه‌نك صحابت وامدادینی استدعا ایتمیله ، بو صورت دخی سلطان سلیمان ایچون هنده دونغا وعسکر سوقنه بر وسیله اولدی .

۹٤٥ سنه‌سی محرمی اواسطنده مصادف اولان ۱۵۳۸ سنهٔ میلادیه‌سی حزیرانك اون اوچنجی کونی سلیمان پاشا یکرمی بیك گزیده عسکری ویتمش کوچك متعدد محاصره طوپلریله مهمات کافیه‌یی حامل اولان سکسان قطعه سفاین حربیه ایله سویش لیماننده حرکت ایتدی ، وصفر اواخرنده « عدن » اسکله‌سنه

واصل اولەرق ، امرای عربدن عدن اسیری « عامر ابن داود » ی تأمین صورتیله پاشا کمیسنه جلب وکمینك جندەسنه صلب ایدوب ، بلا حرب وجدال عدن امارتنی ضبط ، وعدنی سنجاق اعتباریله امرای دولت علیەدن بهرام بکه احاله ایتدکدن صکره ، موافق هوا ایله عدندن بحر هندده اچلدی ، برقاچ هفته فرورنده « بحرات » ساحلنه یناشدی .

حالبوکه مقدما دولت علیه دونغاسنی دعوت ایدن بهادر شاه پادشاه هندستان « همایون » ایله کاه محاربه وکاه متارکه اوزره ایکن ، پورتکیز دونغاسی اولجه اورایه مسلط اولەرق ، بحراتك معمور اسکەلرندن « دیو » بندریله سائر محللری پورتکیزلرك النه دوشمش ومحاربات اثناسنده بهادر شاه تلف اولوب ، یرینه انتخاب اولنان « ملك محمود » دخی پورتکیزلرله خوش چکنمکه مجبور اولمش ایدی .

سلیمان پاشا ملك محمودی اتحاده دعوت ایتمکله برابر قرەیه عسکر دوکوب ، پورتکیزلر یدندەکی قلعەلردن

« کوله » و « کات » قلعه‌لرینی بالتضییق تسخیر ، ویك قدر پورتکیزی طعمهٔ شمشیر ایتدکدن صکره بندر دیو اوزرینه یوریدی ، وعسکرك کافه‌سنی قره‌یه دوکه‌رك ، دیویی برآی قدر شدتله دوکدی ، وطیش قلعه‌نك تسخیرینه موفق اولدی .

فقط دیو قلعه‌سی متین ومستحکم اولمقله برابر پورتکیز قومانداني « انطوان » جسورانه وماهرانه مدافعه ایتدیکی ، جهتله ایچ قلعه‌نك قولایلقله استیلاسی ممکن اوله‌میه جغی اکلاشلدیغی کبی ، عساکر عثمانیه‌نك ذخیره‌سی ختامه یوزطوتوب ، سلیمان پاشا ملك محموددن ذخیره‌جه امداد امیدنده بولندیغی حالده ، ملك محمود — عدن امیری عامر کبی کندیسنکده بر فلاکته اوغرادلمسندن قورقدیغیچون — سلیمان پاشا ایله اتفاقه یناشمیوب ، بالعکس پورتکیزلرله اولکندن زیاده اتحاد ایتدیکنه بناء ، ذخیره امیدی دخی منقطع اولدیغندن ، سلیمان پاشا عودته قرار ویردی .

مطالعه

« بو بله دیار بعیدهٔ اجنبیه ده فتوحات مفیده یه موفق اولمق یالکز سلاح استعمالیله حاصل اوله میوب، اولسه ده برچوق نفوس بشریه نك افناسیله موقت بر استیلای جنکیزانه دن عبارت اوله جغندن، بر فاتح سلطنت دائمه یعنی تسخیر ایتدیکی یرده یرلشمه آرزوسنده ایسه یرینه کوره یرلیلرندن و اصحاب عصبیتدن مقتدر ادملری اله المق وخصوصیله عموم اهالینی اسکی حاکملرندن اعلا بر سعادت حاله مظهریت ایدینه دوشیره جك عدل و شفقت نمایشلرنده بولنمق لازمدر؛ سلیمان پاشا عدن امیری عامری آصیوبده یرنده ابقا ایتسیدی هندستانده بوله جغی امرای اسلامیه یه بر مثال معدلت اولور ده ملك محمودك توحش و نفرتنی موجب اولماز؛ و او حالده سلیمان پاشانك برچوق کلفتله هنده کیدیشی نتیجه سز بر سیاحت حکمنده قالماز ایدی. »

هرنه ایسه سلیمان پاشا عسکری و طوپلری ینه دونمایه الهرق، عودتله عدن مضافاتندن « شهر » دینیلان

مملکتلك اوکنه وصولنده او رانك امیری پاشانك نزدینه کلدرك عرض اطاعت ایتدیکندن ، و بو امیره امنیت ویرلدیکندن ، اوراسی ممالك محروسه عدادینه ادخال اولندی .

بزمدتدنبری یمن طرفلرینده رومیلردن برطاقم اجلاف مستولی اولەرق ، اوراری آتش ظلم وجورله یاقوب یقمقده اولدقلرندن ، دوننمای همایون یمن سواحلندن « دربند » اسکله سنه واصل اولنجه ، سلیمان پاشا رومیلرك رئیسی « امیراحمد » نام شخصه استمالتنامه کوندروب ، اطاعت پادشاهی‌یه دعوت ایتمش ایسەده ، بونلر عدم اطاعتله طاغلره تحصن ایتدکلرندن ، پاشا مقدار کافی عسکر سوقیله امیراحمدی وعونه‌سنی طوتدیروب ، وادئ عدمه کوندردی ، و برمده قدر اورالرده اقامتله یمنك اداره‌سنی اصلاح وتأمین ، ومرحوم یقلی محمد پاشا زاده مصطفی بکی یمن حکومتنه تعیین ایتدکدندن صکره ، ٩٤٥ سنه‌سی شوالنك یکرمی ایکنجی کونی جده‌یه بالوصول ، حج موسمی قربیته

اولدیغندن، اورادن دوغریجه سویشه ګوندروب، کندیسی مکهٔ مکرمه یه وبعدالحج برأ مصره عزیمتله اوراندن استانبوله کلدی، ومصره خسرو پاشا تعیین اولنه رق، سلیمان پاشا دیوان همایون وزراسی سلکنه داخل وچوق چکمکسزین اطق پاشانك یرینه مسند جلیل صدارته واصل اولدی .

—oo—

سلطان سلیمان بغدان سفرندن بعدالعوده ایکی بچوق سنه قدر پای تختلرنده آرام، وبومدتده وضع وتأسیس قوانین ونظامات داخلیه ایله اشتغال بیوروب برارالق دخی شهزاده بایزیدك ختانی وکریمه‌لری «هما» سلطانك رستم پاشایه عقدی بهانه‌سیله استانبولده آت میداننده بر عالی سور سرور اجرا ایتدیلر .

—oo—

ینه مجارستان سفری

پادشاهك چراغ دست خاصی اولان بودین قرالی

بانوش « ژان. ژاپولیا » بو اثناده وفات ایدوب، وفاتندن اون بش کون اول وجوده کلان و « سیژ سموند » تسمیه اولنسان بر اوغلی قالمش اولدیغندن بو چوجق بویتجه‌یه قدر امور قرالیتی والده‌سی ولهستان قرالی سیژسموتك کریمه‌سی قرالیچه « ازابللا » اداره ایتمك اوزره بودین قراللغی طرف شاهانه‌دن حسب الوراثه صبی سیژسمونه توجیه بیورلمشیدی، اوستریا قرالی فردینان بانوشك وفاتیله بودینك استیلاسنده سهولت کوروب، عساکر کلیه ایله « لئونار. فاس » نام جنرالنی بودین اوزرینه سوق و اعزام ایتمکله برابر بر یاندنده واسطهٔ دیپلوماسی ایله حضرت پادشاهك توجهنی جلب و مجارستان قراللغنی کندیسیچون طلب ایتمك اوزره — مقدما دخی استانبوله کلوب کیتمش اولان « لازسکی » نام سفیرینی تکرار استانبوله کوندردی.

لازسکی باب عالیجه مکالمه‌یه کیرشدیکی صره‌ده ازابللا طرفندن دخی « وریبچی » و « سرسکی » نام مبعوثلر ظهور ایدرك فردینانك ناکهان مجارستانه کلی عسکر ادخال

ایله بودینك ضبطنه تصدی ایتدیکی بیلدیرلمش،
و امداد و اعانت پادشاهی نیاز ایدلمش اولدیغندن،
بو حوادثدن پادشاه فردینان علیهنه غضبناك اولەرق،
مؤخراً کندیلریده بالذات سفر ایتمك اوزره، درحال
اوچنجی وزیر محمد پاشا پای تخت عسکرندن بر فرقه ایله
مجارستانه سوق و روم ایلی بکلربکیسی خسرو پاشانك
دخی بالجمله روم ایلی عسکریله بودین مقابلەسنه چیقوب،
بونلره یاردم ایتمسی فرمان بیورلدی .

لازمکی حضور شاهانەیه قبولنده متبوعنك حرکت
غیرلایقەسندن طولایی مؤاخذه اولندقدن صکره وزیر
اعظم قوناغنده تحت توقیفه آلندی .

جنرال لیونار « پشته » ، « وزن » و « ویشغراد »
قلعەلرینی الە کچیروب، بودینه قارشو طاغ اتکنه
متین استحکاملر انشا ایله بودینی شدتله تضییق ایتمکده
ایکن، محمد پاشا و امرای سائرهٔ عثمانیه یتیشدیلر،
وانلرده دشمنه قارشو اوردولرینی قوروب محاربەیه
کیرشدیلر .

اوستریا اردوسی ارتق قلعه قضیه‌سنی ترك ایدرك، عساكر عثمانیه‌نك صولتنی مدافعه ایله اوغراشیر، و كندیلری استحكامات ایچنده طوروب، اره‌صره طوپ آتشنه سواری و پیاده طابورلر چیقاره‌رق عثمانلی ایله چارپیشیر ایدیلر.

بو حال بر ماهدن زیاده امتداد ایتدی، و عثمانلی قهرمانلرینك مهاجماتندن دشمنك كوزی بیلدی.

بو صره‌ده حضرت پادشاهك اغر اردو ایله بودینه‌یه یاقلاشدیغی شایع اولمسیله، دشمن بسبتون دهشته دوشه‌رك، پادشاهك وصولندن اول بر تقریب ایله جانلرینی سلامته چیقارمغی قوردیلر؛ اما بجره‌مدیلر:

٩٤٨ سنه‌سی ربیع الآخرینك یكرمی طقوزنجی كیجه‌سی یاتسودن صكره اوستریالیلرك طونه‌نك اوته یقه‌سنه كچمك تداركنده اولدقلری بزم اردودن خبر النجه بر طرفدن بالجمله عساكر عثمانیه و بر جانبدن دونغای همایون هجوم ایتدكلرندن، كیجه‌این نقل و فرار غائله‌سیله مشغول و انتظامسز بر حالده بولنان اوستریالیلر شاشیروب، كیمیسی كمیلرینه اتیله‌یم دیركن طونه نهرینه دوكلدی،

و پك چوغیده قلیجدن کچدی ، و برازیده بنچهٔ اسارنه
دوشدی ، جنرال لیونار جزئی المقدار ارقداشلریله
خلاص اوله بیلدیسه ده ، اوده آلمش اولدیغی یاره نك
تأثیریله « قومران »ده وفات ایتدی .

دشمنك بالجمله مهمات و اسلحه سی بالطبع برنده
قالدیغندن محمد پاشا ایرتسی کون مغتنماتی ضبط
ایتدکدن صکره پادشاهك استقبالنه مسارعت
کوستردی .

سلطان سلیمان ، بیان ایلدیکی وجهله ، فردینانك
سفیری لازسکی یی حبس ایله محمد پاشا اردوسنی سوق
ایتدکدن صکره ، کانون اول ابتدالرنده ادرنه یه کیدوب ،
و ایام شتایی اوراده کچیروب ، ینه استانبوله عودت
ایتمشلر ، و موکب همایون اوروپاده بولندقجه شاه عباس
طرفندن اناطولی یه وقوعی ملحوظ اولان تجاوز و تسلطی
منع ایتمك ایچون وزیر اعظم سلیمان پاشایی اناطولی یه
کوندروب ، موکب همایونلرنده بولنه جق جنود کثیره نك
اجتماعندن صکره شهزاده لری سلیم و محمد و دامادلری

ایکنجی وزیر رستم پاشا وسائر وزرا وارکان معیتلرنده بولندیغی حالده ۹٤۸ سنهٔ هجریه‌سی صفرینک یکرمی سکزنجی و ١٥٤١ سنهٔ میلادیه‌سی حزیرانک یکرمی اوچنجی کونی بودینه متوجهاً حرکت بیورمشلر ایدی .

دشمن اردوسنک منوال مبسوط اوزره هزیمتندن بش التی کون صکره یعنی جمادی الاولی اوائلنده موکب شاهانه بودین شهری خارجنه بالوصول ، اوتاغ همایون قورلدی ، و بوراده اوستریالیلردن الینان اسیرلر و بیراقلر محمد پاشا طرفندن نظرکاه پادشاهی‌یه عرض اولنه‌رق اسرانک بیونلری اورلدی .

اوستریا قرالی فردینان مجارستانه اوتهدنبری کوز دیکوب ، باندفعات سفر همایون وقوعنی انتاج ایتدیرن تجاوزلرده بولنمش ، و یانوشک وفاتنی متعاقب روجه محرر ایتدیکی تسلطی منع ایدلمش ایسه‌ده ، ادارهٔ مملکت برینده قوی الاقتدارده بولنمادقجه فردینانک مجارستان اوزرندن حرص وطمعی منقطع اوله‌میه‌جغی

اکلاشدلدیغندن ، حضرت پادشاه انکروس مقر حکومتنك على الاطلاق ادارهٔ سلطنت سنیه‌یه الحقنی تنسیب و بوصورتك اجراسی صره‌سنده برحرکت ملیهٔ داخلیه وقوعه کلمك ایچون بو یولده برحسن تدبیر اعمالی تصویت بیوردیلر .

شویله‌که : اولا چاپش باشی علی اغا واسطه‌سیله قرالیچه ازابللایه واوغلی سیژ سمونه طرف شاهانه‌لرندن و شهزاده‌لر جانبندن اولمق اوزره غایت قیمتدار هدیه‌لر ارسالیله قرالیچه تلطیف بیورادی . متعاقبا ذخی باباسنك صندالی قرالیمی احسان بیورلقله جمله بندکان سلطنتدن عد اولنان صبی سیژ سمونك بالذات منظور شاهانه‌لری اولمق اوزره کبرای مملکتله اوتاغ همایونه کوندراسی فرمان اولندی .

ازابلا هنوز بریاشنده بولنان بر اوغلنی آغوش شفقتندن آیرمامق ایستمش ایسه‌ده ، کندیسنك مستشارلری بولنانلر اویله معظم بر پادشاهك امر و تکلیفنه جواب رد ویرلك قابل اولمیه‌جغنی

اکلاندقدن صوکره ، چوجقلری دایه و دادیلریله برابر ، مرین بر فیلوته بندیروب ، « مارتینوززی » ، « پتروویچ » ، « والانتین - ترك » ، « تیبن - وربکزی » ، « اون - بانیانی » و « بودمانسکی » نام کبرای مملکته ترفیقاً کوندردی .

قرال زاده مجار وکلا و عسکرندن ماعدا اردوی همایوندن ترتیب اولنان وزرا و بکلر بکیلردن و مرینکیلی عساکر عثمانیه‌دن مرکب بر الای حشمتله حضور شاهانه‌یه ادخال اولندی .

بو اثناده ایسه ، اولجه ترتیب اولندیغی وجهله ، ینی چری بلوکاری سیر ایتمك بهانه‌سیله مملکته داوله‌رق ، قپولری طوتمشلر ایدی . مملکتلیده قلدانق احتمالی قالمامش ایسه‌ده ، شاید اهالینك تعصباتملیه‌لری اویانوبده مناسبتسز مجادله وقوعی احتمالی بر طرف ایتمك ایچون مملکته منادیلر صالیویریلوب ، « بوندن صکره بودین شهری پادشاه معظم سلطان سلیمانکدر ، اهالی پادشاه رعایاسیدر . هر کس سلاحی براقسون ،

مال و جاندن امین اولسون » یولنده اعلانلر اولندی .

مملکتك بو صورتله تحت ضابطه یه آلندیغی پادشاهك معلومی اولنجه ، چوجق والده سنه اعاده اولنمقله برابر اوغلی بیوینجه یه قدر بودینك دشمندن محافظه سیچون بالذات اداره ٔ دولت غایه ده قالمسی لازم اولدیغندن ، شمدیلك کندیلرینه اردل (ترانسلوانیا) سنجاغنك احسان اولندیغی ازابلایه تبلیغ ، و متعاقباً دخی ، سن رشد و بلوغه واصل اولدقده ضبط ایتمك شرطیله سیز شهزاده یه بودین قرالنك توجیه بیورلدیغی متضمن بشقه ، و اردل سنجاغیچون بشقه اوله رق قرالیچه یه براتلر ارسال قلندی .

ازابلا اسباب سفریه سنی بعد الاتمام ، کمال خرمتله ١٥٤١ سنه سی ایلولنك اون التیسنده بودین سراینندن چیقاریلوب ، اردله کوندرلدی .

بودین بکلر بکیلکی بغداد بکلر بکیلکندن منفصل مجاری الاصل سلیمان پاشایه و قاضیلکی خیر الدین

افندی‌یه توجیه، و مجار کبراسندن « ور. بچی » دخی یرلی اهالی بینده اجرای احکام ایتمك ایچون مأمور بیوریلوب، سائر کبرانك بعضیلرینه دخی سنجاق بکلکی وخدمات سائره مناسبه احسان اولندی .

اوستریا سفیری لازسکی موکب همایون ایله استانبولدن برلکده چیقاریلوب، دولت علیه‌نك مصالحه‌یی نه شرطلرله قبول ایده‌بیله‌جکنی متوعند تبلیغ ایتمك اوزره بلغراد مرحله‌سندن ویانه‌یه کوندرلمش ایدی . فردینان جانبندن بو دفعه دخی بودینه « نیقولا . قونت . دوسالم » و « سیرسمون . دو . هربرچین » نامنده ایکی سفیر کلوب، مجار قراللغنك . متوفی ژان ژاپولیایه ویرلدیکی کبی، سلطنت سنیه‌یه سنوی ویرکو تعیین اعطا اولنمق شرطیله فردینانه ترك ایدلمسنی تکلیف ایتدیلرسه‌ده، طرف شاهانه‌دن بو تکلیف قبول اولنمادیغی کبی، عقد صلح ایچون بیله پك اغر شرطلر درمیان اولندیغندن، بو سفیرلر دخی بش اون کون

ظرفنده آلدقلری جواب‌نامهٔ همایونی حاملا عودته مجبور اولدیلر .

حضرت پادشاه بودینك ، ودشمنك انهزام وفرارنده استرداد ایدیلان بشته نك اسباب محافظه سنی بالاکمال ، ایلولك یکرمی ایکنجی کونی بودیندن حرکت وتشرین ثانی ایچنده استانبوله مواصلت بیورمشلردر .

اشبو سفر همایونك اسبابنی وموفقیات واقعه‌سنی متضمن بودیندن وزیراعظم سلیمان پاشایه خطاباً یازلمش اولان فرمان عالیشانك صورتی ذیل جلدده (٧) اشارتیله کوریلور .

شارل کنك جزایرغربه تسلطی

المانیا امپراطوری واسپانیا قرالی شارل کنك جزایر غرب اوزرینه هجوم ایتمك صددنده بولندیغی بودین سفراخیرندن اوجله خبرالنمسی اوزرینه ، جزایر بکلربکیلکی الحاقیله قپودان دریا بولنان غازی خیرالدین

پاشا دونانمای همایون ایله جزایری محافظه ایتمك ایچون اووقت بحر سفیده چیقارلمش ایدی . موکب همایونك بودیندن عودتندن بر ماه صکره خیرالدین پاشا مظفریت طوپلری صداسیله شهر استانبولی صارصه رق لیمانه داخل اولدی .

بو وقوعاته دائر «هامر» تاریخنده کوریلان تحقیقات، اسپانیا متعصبین مؤرخیننك بیله اعترافلرینه مستند اولدیغیچون، حقیقته اقرب اولمق لازم کله جکندن، بروجه آتی خلاصة ترجمه ایدیلور :

شارلکن ایتالیان، المان، اسپانیول وماطرلردن مرکب و ١٠٠٠ نفری سواری وقصوری پیاده اولەرق ٢٢٠٠٠ کزیده عسکری، وحتی مقرر بیلدیکی مظفریتی سیر ایتدرمك وخرستیان شجعانه هدیهٔ ظفر (١)

---

(١) مقدملری اوروپاده (تورنوا) تعبیر اولنور تیاتروکبی مخصوص محللرده جنکاورلر یکدیکریله مزراق وسائر اسلحه اویونلری اوینایوب، غلبه‌سی کوریلنلره اطرافده‌کی سیرجی قادینلر طرفلرندن هدیهٔ تحسین آتیلور رمش . شارلکن دخی جزایر قلعه‌سی اوکنده برتورنوا یاپمق ایستمش، اما کندی اردو ودونماسنك حالی قلعه اهالیسنه پك اکلنجه‌لی بر تیاترو اولمشدر ..

ويردرمك ايچون برچوق اسپانيا خانلريني حامل اولان ٢٦٤ قطعه سفاين متنوعه ايله ١٥٤١ سنه سي تشرين اولنك يكرميسنده جزايرك جانب شرقيسنده واقع «ماتا فوس» نام كورفز ساحلنه تيور براقدي .

جزاير قلعه سي ماتافوسه طوغري يولدن ١٢ وساحل بحردن ٢٠ ميل بعدنده اولديغي ، شارلكن ايرتسي كون اردوسني اوچ خط اوزرنده يوريدوب ، دونغاسي دخي بالجمله مهمات وارزاق وطوپ وچادرلري حاملا ساحلجه فرقه لري كوزه دركه يوريدي .

خيرالدين پاشانك جزايرده وكيلي بولنان حسن بكك يالكز التي يوز ترك سواريسي ايله بر قاچ بيك عرب عسكري وار ايدي . اسلام سواريلري دشمن فرقه لرينه اثناي راهده تعرضدن خالي قالمدقلري حالده فرقه لر اوچ كون ظرفنده ، مملكتي حصر وتضييق ايده بيله جك نقطه لري طوتدي . دونغا دخي ٢٣ تشرين اولده اقسامي مهمات وسائرهيي جزاير اوكنه دوكك اوزره ايكن ، بردنبره غايت شديد بر روزكار ايله

یاغمور یاغمغده ، ومدهش فورطنه قوپمغه باشلادی ؛ بودهشتلی فورطنه‌دن دشمن سفاینڭ اون درت قطعه‌سی قره‌یه دوشه‌رك پارچالندی ، و یوز اوتوز قطعه‌سیده نابدید اولدی .

دشمن عسکری ایسه چادرسز ، یاغمورلقسز صباحه قدر لاینقطع یاغان یاغموردن پك فنا حاله دوشدكلری ، و بوانده قلری اراضی چامور دریاسی كسیلوب ، حركته مجاللری قالمدیغی حالده ، عساكر اسلامیه طرفندن كوستریلان مهاجماتده ایتالیان طاقمنك همان كافه‌سی قلیجدن كچیرلدی .

قره‌یه دوشن قدرغه‌لرده بولنان ١٨٠٠ مسلمان اسیری قورتلوب ، خرستیان مارنللر اعدام ایدلدی .

فورتنه اوچ كون امتداد ایتدیكی جهتله ، شارلكن كمیلردن ارزاق چیقاره‌میوب ، سواریلرینك حیوانلرینی كسدیره‌رك عسكرینی برقاچ كون اعاشه ایده‌بیلمش ایسه‌ده ، ارتق جزایرك حصر وتسخیرینه اقتداری قالمدیغندن ، بیك بلا ایله ینه ماتافوسه عودتله ، بقیه

السیوف عسکریله ۳۱ تشرین اولده فورتنه‌دن قورتیله بیلان کمیلرینه جان آتدی .

فقط اورادن آچلدیغنك اوچنجی کونی ینه برشدتلی فورتنه ظهوریله « بوجبا » لیماننه صوقولوب ، اوچ هفته دخی اولیمانده قالدقدن صکره ، مأیوساً ومخذولاً وطننه چکلدی کیتدی .

شارل کن افریقا سواحلنده برآی قدر قالمیوب ، بوایامده خیرالدین شالك برلیمانده یاتمش اولدیغی و دشمن دوننماسنی هیچ کورمدیکی مرویدر .

پشته‌نك اوستریالی طرفندن محاصره‌سی

بودینك ادارهٔ مستقلهٔ سلطنت سنیه‌یه چکمسی اوروپاجه پك بیوك برتهلکه دیمك اوله‌رق ، اوستریا قرالی فردینانك ، خنکار بودینده ایکن ، سفیرلری واسطه‌سیله بودین قراللغنك کندیسنه ترکی حقنده‌کی استدعاسنه جواب رد ویرلدیکی کبی ، مؤخراً استانبوله « ترانکیلاز ـ اندرونیکز » نامنده برسفیر دها کوندروب ،

اودخی استدعای سابقی تکرار، و خنی مجارستان حکومتی متوفی ژان ژاپولیایه ویرلدیکی کبجه فردینانه ترک اولندیغی حالده خزینهٔ جلیله یه سنوی یوز بیك مجار التونی تأدیه ایدیله جکنی تعهد ایلمش ایکن، بنده موافقت پادشاهینك استحصالنه موفق اولنه مامسی فردینانی بتون دهشته دوشیردی . بناء علیه ؛ عثمانلینك مجارستاندن ایاغنی کسوبده، اوروپاجه تهلکهٔ عظیمهٔ آتیه نك بر ایاق اول دفعی چارهسنه باقلمق اوزره، فردینان برادری ایمپراطور شارل کندن و سائر اوروپا حکمدارلرندن استمداد ایدرك، طوپلامش اولدیغی یوز بیکدن زیاده عساکر متنوعه یی بودینك و پشته اوزرینه سوق ایتدی .

بودین بکلر بکیسی سلیمان پاشانك متدحجه وفاتی وقوعنه مبنی بودینه مشهور بالی بك تعیین اولنمشیدی . دشمنك تصمیماتی بالی پاشانك مسموعی اولنجه درحال بوسنه بکلربکیسی اولامه پاشایه و حدودده بولنان سائر

امرایه و طرف شاهانه‌یه خبرلر کوندروب ، کندیسیده مدافعه‌یه حاضرلاندی ٭

دشمن اردوسی پشته صحرالرینه واصل اولدی ؛ بزم حدود امراسیده موجود معیتلریله یتشدی .

اولامه پاشا دشمن ایله آچیقدن آچیغه چارپشمق تدبیرینی درمیان ایتمش ایسه‌ده ، دشمنك كثرتی مناسبتیله سائر امرا او صورتی تنسیب ایتمدکلرندن ، روم ایلندن و پای تختدن عساکر عثمانیه یتشنجه‌یه قدر تدافعی حرکت اولنمق اورزه ، جمله‌سی و بودینده اوچ بیك یکی چری ایله خدمت محافظه‌ده بولنان سکبان باشی اغا پشته قلعه‌سنه کیردیلر ، و قلعه‌یه کیره‌جکلری کون دشمن طایفه‌سیله خونریزانه بر میدان جربی ایدوب ، بر مقدمهٔ ظفر قزاندیلر .

اوستریا عسکری پشته‌یی بالمحاصره شدتله تضییق و ضرب دانهٔ طوپ ایله قلعه دیوارلرینی تخریب ایدرك ، ایچری‌یه یوریمش ایتمشلر سه‌ده ، محصورلر دیوارك ایچ طرفنده غایت درین بر خندق حفریله

دیواردن مستحکم بر سپر پیدا ایتمش اولدقلرندن ، دشمن مهاجملری دیوار کدکلرندن ایچری یه طالوب ، معهود خندقه طیاندقلری وقت عثمانلی قهرمانلری قلیج اوشوره‌لریله ایچری یه کیرن دشمندن همان دیل قورتلدی . بو هجومده اعدانك پك چوق تلفاتی وقوعبولوب ، ایرتسی کون بودین قلعه‌سندن اتیلان بر طوپ دانه‌سیله اوستریالینك بر معتبر جنرالی دخی تلف اولدیغندن ، ارتق پشته تسخیری شویله طورسون ، اوراده دیکیلمش طوتدیره‌میه‌جقلرینی دشمن اکلایوب ، و کیجه‌داین مهمات و طوپلرینی کمیلرینه طولدیروب ، فراریولنی آلدیلر . لکن ترك سربازلری قولایلقله دشمنی قاچیررمی ؟ اوستریا اردوسنك حرکتنی ایشیدر ایشتمز قلعه‌دن خارجه فرلایوب ، دشمنی اوچ درت قوناقاق یره قدر قیره ، قیره قووالدیلر .

« غریبدرکه : ایکی دفعه‌در ، اوستریالی وار قوتنی بازویه کتیروب ، عثمانلی یی مجارستاندن پوسکورتمك اوزره ؛ علی الغفله بودین و پشته اوزرینه هجوم

هجوم ایتمشیکن ، ایکیسنده دخی پای تخت اردوسی و پادشاه یتشمزدن اول منهزم و رجعت قهقری‌یه مجبور اولمش ، وفقط بوسفر ، اوسته اوله‌رق ، بروجه‌اتی خیلی قلعه‌لرده ویرمشدر »

اوستریالینك پشته اوزرینه حرکتی پای تختده معلوم اولنجه حضرت پادشاه عساکر عثمانیه‌نك اجتماعنی اطرافه فرمان ، وروم ایلی بکلربکیسی احمد پاشایی دخی روم ایلی عسکرینی صوفیه‌یه طوپلامق ایچون ادرنه‌یه اعزام ایتدکلری مثللو ، کندیلری دخی ایام شتایی ادرنه‌ده کچیرمك ، وایلك بهارده بالذات مجارستانه یوریمك اوزره ، ۹۵۹ سنه‌سی شعبانك سکزنده استانبولدن ادرنه‌یه متوجهاً حرکت بیوردیلر .

شوا ثناده فرانسه ایلچیسی « پولن » شارل کن علیهنه اوله‌رق دونغای همایونك ایتالیا وفرانسه سواحلنه سوقی امرنده مساعدهٔ پادشاهی استحصالنده موفق اولمشدر .

دونغای همایون پادشاهك مجارستانه عزیمتندن صکره حرکت ایتمش ایسه ده، سفر همایون وقوعاتنه تداخل ایتمامك ایچون بومادەنك بوراده ایرادینی مناسب کورینوز. شویله که:

فرانسه قرالی برنجی « فرانسوا » دشمن قویسی بولنان شارلکن طرفندن کوردیکی تضییقاتدن قورتلمق، وتمامیء ملکیتنی محافظه ایتك اوزره، اوتەدن بری سفیرلر واسطه سیله ومعروضات مخصوصه تقدیمیله سلطان سلیمانك امداد واعانه سنه مراجعت ایدردی.

کچنکی بودین سفری اثناسنده، فرانسوانك سفیری پولن پادشاهی بودینده بولوب، وبرلکده استانبوله کلوب، مستدعیات مکررەسی اوزرینه، قپودان دریا خیرالدین پاشانك دونغای همایونایله سوقنه قرار ویرلدی.

بو صرەده ونديك جمهوریتنك دخی دائرهء اتفاقه التماسی اوزرینه وسیله دیوان همایون ترجمانی یونس بك سفارت صفتیله پولنله برلکده، ونديکه کوندرلمش ایسه ده،

جمهوریت ایکی دولت معظمه اراسنده قارشیقلق کندیسنجه خطرلی کوره رك، بی طرف قاله جغنی بیان، واعتذار ایتدیکندن، یونس بك وپولن استانبوله عودت ایتدیلر .

خیرالدین پاشا یوزاللی قطعه سفاین متنوعه ایله ٩٥٠ سنه‌سی بهارنده، پولن دخی برابرکده اولدیغی حالده، استانبول لیمانندن اچیلوب، موافق هوا ایله « مسینا » پیشکاهنه دهشت اندازاولدی .

خیرالدین پاشانك برنجی تکلیفی اوزرینه مسینا قلعه‌سی محافظلری عرض اطاعت ایتدکلرندن، خیرالدین پاشا اورادن « مارسلیا » یه طوغری ایلرولدی .

دونغای همایون ایتالیا صولرنده کوروندیکی وقت ایتالیانلر پك زیاده دهشته دوشه رك، حتی رومانك بتون پاپاسلری وچوجقلر وقادینلر ایچریلره طوغری قاچدیلر .

عساکر عثمانیه مارسلیاده فرانسزلر طرفندن فوق العاده احترامات ایله قبول اولندی .

فرانسه‌نك قرق پارچه‌سفاین متنوعه‌دن عبارت اولان و « انزیین » دوقه‌سنك تحت قوماندەسنده بولنان قوهٔ بحریه‌سی دخی او راده دونانمای همایون ایله برلشدرك ، فرانسه مملکتندن اولوبده شارل کنك دست استیلاسنه دوشمش اولان « نیس » قلعه‌سنی محاصره ایتدیلر .

محاصره برمدت دوام ایدوب ، نهایت محصورینه وریلان امان اوزرینه نیس قلعه‌سی ۱۵٤۳ سنه‌سی اغستوسنك یکرمیسنده تسخیر و فرانسه قرالنه تسلیم ایدلدکدن صکره ، خیرالدین پاشا مظفراً استانبوله عودت ایلشدر .

پادشاهك مجارستانه حرکتی

حضرت پادشاه ۹۵۰ سنهٔ هجریه‌سی محرمنك یکرمی دردنجی و ۱۵٤۳ سنهٔ میلادیه‌سی نیسانك یکرمی طقوزنجی کونی ، شهزاده بایزید و بالجمله وزرا معیت همایونلرنده اولدیغی حالده ادرنه‌دن حرکتله بکوارداین

موقعنده طونه او زرينه قوريلان كوپريدن كچه‌رك، مجارستانه داخل اولديلر .

مجارستاندن اوستريالى تابعيتنده بولنان « والپوه » قلعه‌سى كوستنديل، اولونيه واينه بختى بكارى حضرت، مسيح و يحيى پاشا زاده احمد بكلر طرفندن اولجه تحت محاصره‌يه آلنه‌رق مؤخراً موكب همايونك طليعه‌سى بولنان روم ايلى بكلر بكيسى احمد پاشا دخى روم ايلى عسكريله والپوه‌يه واروب، محاصره‌يى تشديد ايتمشيدى .

محصورين اون سكز كون شدت محاصره ومحاربه‌يه طيانديلرسه‌ده ، پادشاه اورايه قريب بولنان « اوسك » قلعه‌سى آلتنه واصل اولنجه عرض اطاعت ايتلريله ، والپوه قلعه‌سى دخى ٩٥٠ سنه‌سى ربيع الاولنك اونطقوزنجى و١٥٤٣ سنه‌سى حزيراننك يكرمى ايكنجى كونى ممالك عثمانيه سلكنه ادخال قلندى .

موكب همايون اورادن « دراوه » نهرينى مرور ايله، مقدما متوفى مجار قرالى بانوشك اطاعتنده اولوبده

وفاتندن صکره اوستربالی یه کچمش اولان « پچوی »
اوزرینه یوریدی .

پچوی قلعه سی اهالیسی موکب همایوندن اول
طایفه اوله رق ایلری یه سوق اولنان اوسك ومهاج
سنجاقلری بکلری مراد وقاسم بکلره بلا حرب اطاعت
ایتدکلرندن ، موکب پادشاهی اثنای طریقده بو خبری
آلنجه « شقلوش » اوزرینه توجه ایتدی .

ربیع الآخرك ابتداسنده شقلوش قلعه سی محاصره
اولنه رق ، اون درت کون شدتله دوکلدکدن صکره ،
قلعه نك جبراً عثمانلی النه دوشه جکنی محصورین
اکلاملریله ، استیمان وتسلیمه مجبور اولدیلر .

اشبو یکی تسخیر ایدیلان والپوه ، پچوی ، شقلوش
مهاج سنجاغنه الحاقاً سنجاق بکی قاسم بك عهده سنه
تفویض اولنه رق ، حضرت پادشاه اورادن حرکتله
الای ظفرله بودینه داخل اولدی .

حضرت شهریار ظفر آثار بودینده ، والپوه و شقلوش
محاصره لرنده اثبات بسالت ایدن شجعان امرا و افراد

حقلرنده اجرای مكافاتدن صكره، موكب همايونلرينی «استرغون» قلعه‌سی اوزرينه يورتدی .

استرغون شهری «طونه» و «غران» نهرلرينك برلشديكی يرده بر تپه اوزرينه مبنی، بلاد معظمه‌دن اوله‌رق، اوراده فن معمارينك درجهٔ علياسنی كوستر بر عظيم كليسا و برده درت يوزاللی ارشون ارتفاعه قدر طونه‌دن صو چيقارر صو چرخی واردر .

موكب همايون استرغون جهتنه كچنجه «زهرمار» لقبيله معروف محمد بك قوماندسنده بولنان دونغای همايون دخی طونه‌دن يورييوب، مملكت ٢٦ ربيع الاخر ٩٥٠ و ٢٩ تموز ١٣٤٣ ده براً و نهراً تحت محاصره‌يه آلندی .

استرغون قلعه‌سی كلی اسپانيول، المان، ايتاليان، و يرلی مجار عسكری محافظه‌سنده اوله‌رق، قلعه‌نك متانتی دخی درجهٔ كافيه‌ده اولديغندن، محصورلر بونی عديم التسخير عد ايدرك اردوی عثمانی‌يه پك سرز بست مقابله‌ده بولنديلر، وحتی عثمانليلرك بردفعه ايچری‌يه

هجومنه شدتله مقاومت ایلیه‌رك ، دوغنا سرداری زهرمار محمد بك وبولی بکی جندی سنان بك کبی بعض رؤسانك وخیلی عساکر اسلامیه‌نك شهادتلرینه سبب اولدیلرسه ده ، کرك بو هجومده ، وکرك صکره موکب همایونده‌کی لایعد صنوف عساکر عثمانیه‌نك مهاجمانی وطونه دوتماسیله استانبولدن وبودیندن نقل اولنان متعدد طوپلرك لاینقطع کلن یاغدرمه‌لری اوزرینه ، محصورلر کده چوغی تلف اولوب ، نهایت جمادی الاخره‌نك التنجی واغستوسك اوتنجی کونی قلعه حضرت پادشاهه تسلیم اولندی :

بو اثناده پادشاهك اوراره تشریفلرندن طولایی متبوعی طرفندن عرض خلوص وتأکید مصافاته مأمورا « له » دولتنك برایلچیسی کله‌رك ، حضور شاهانه‌یه قبول اولنمشدر :

استرغونك بیوك کلیساسی درحال جامع شریف هیئتنه قونیله‌رق ، جناب پادشاه ایلك جمعه‌یی اوراده ادا بیوردیلر ، و قلعه‌نك صدمات محاصره‌دن خراب

اولان برلريني ، او وقتك قاعدهٔ مستحسنه سي اوزره
عجم عسكره و پاشالره و بكلره وحتى سراى خدمه سنه
ارشون حسابيله باتوزيع ، ازكون ظرفنده اعمار وتحكيم
وامر محافظه سيچون مقداركافى عسكر ومهمله حكومتنى
دخى بودين بكلر بكيلكنه الحاقا يحيى پاشازاده محمد
بكه توجيه ايتدكدن صكره ، « استونى بلغراد » اوزرينه
يوريدبلر .

بول اوزرنده واقع « تانا » و « ويلاق » نام اوفق
قلعه لر بالتخريب چكيلوب ، ٩٥٠ سنهٔ هجريه سي
جمادى الاولاسنك اون طقوزنجى و ١٥٤٣ سنهٔ ميلاديه نى
اغستوسنك يكرمنجى كونى استونى بلغراد محاصره
اولندى .

بومملكت دخى اسكى ومشهور برشهر اولوب ، قلعه سيده
قلاع مستحكمه دن اوله رق ، بتون مجارستان قراللرينك
مزارلرى بوراده ، وقراللر حين جلوسلرنده رسم
تتويجى بوراده اجرا ايدرلرمش .

قريم خانى صاحب كراى طرفندن ٥٠٠٠ خفيف

تاتار سواریسیله کوندرلمش اولان برادری «امین کرای» یوللرده دشمن مالکنی چاپول ایدرك کلمش، و بوراده موکب همایونه التحاق، و نظرگاه پادشاهی به بیك بشیوز اسیر عرض ایلمشدر.

اناطولی بکلربکیسی ابراهیم پاشا بودین قلعه‌سندن بورایه متعدد محاصره طوپلری نقلنه مأمور ایدلمشیدی؛ طوپلرك وصولنه قدر قلعه‌نك اطرافنه مترسلر یاپیله‌رق، بر ایام اوصورتله حصر و تضییق اولنمقدن صکره، طوپلرك وصولنده قلعه ایچنه آتشلر یاغدیرلمغه باشلانلدی.

اچیلان کدکلرندن ایکی دفعه قلعه‌نك درونه هجوم اولنه‌رق، برنجیسنده وزیر خسرو پاشانك سوء تدبیری سببیله استیلا قابل اوله‌مامش ایسه‌ده، جمادی الثانیه‌نك ایکنجی وایلولك دردنجی کونی ایدیلان ایکنجی هجومده قلعه جبراً النّدی.

شوایکی مهاجمه‌ده طرفیندن کلّی تلفات وقوعبولوب، محصورلرك بقیة السیوفندن برقله یه قپانانلر دخی برکون

صكره استيمانه مجبور اولدقلريله ، ايچلرندن اوستريالى عسكرى طاقمى و برليدن سائر استك ايدنلره و يريلان امان موجبنجه ويانه يه كوندرلدى .

« بعد الفتح شهرك جنازه‌لردن تطهيرى اوچ كونده قابل اولديغى مروى اولوب ، حربك شدتى بونكله قياس اولنه بيلور . »

بو شهر جسيمه‌كى قراللر قبرستاننه متصل بولنان بيوك كليسا اهالينك استرحامنه مبنى ينه اهالى يدنده براغلدى .

مملكتك اداره وحكومتى بودين بكلربكيسى محمد پاشانك برادرى و « اينه بختى » بكى احمد بكه توجيه وقلعه‌نك تعميراتى اجرا اولنه رق ، لاجل المحافظه درونده درت بيك عثمانلى عسكرى قونلدى .

سلطان سليمان بو سفرلرنده مجارستانك بلاد معظمه‌سنى واطرافنه سوق اولنان فرقه‌لر واسطه‌سيله دها برطاقم قصبات و پلنقه‌لرى استيلا ، وفردينانك بغتةً بشته‌يه صارقنديلق ايديشى مقابله‌سنى شو صورتله اجرا بيورمش

اولدقرندن ، وموسم شتا حلول ایدرك دها ایلر وسنه
رکیدلکه وقت مساعد قالمدیغندن ، موکب همایون
استونی بلغرادن کیرو دونه رك ٩٥٠ سنه سی شعباننك
اون سکزنجی و١٥٤٣ سنه سی تشرین ثانیسنك اون
التنجی کونی استانبول پای تختنه مواصلت ایتدی .

شوقدرکه : اثنای عودتده مغنیسا والیسی وزند
شاهانه ده شهزادکانك الك سوکیلیسی (شهزاده محمد)ك
وفاتی خبری الممغله ، فتوحات واقعه مسرتی پادشاهجه
وخلقجه مبدل اسف اولشدر .

حضرت پادشاه استانبوله بعدالوصول ، شهزاده
مرحومك نعشنی استانبوله نقل و یکی چری قشله سی
جوارنده تهیئه ایدیلان تربه مخصوصه یه دفن ایتدیروب ،
شهزاده نك نامنی ابقا ایچون اوراده مع تمات برعالی جامع
شریف انشا بیورمشلردر ، که استانبولك وسطنده کی
شهزاده جامعی دیدیکمز جامع نورلامع اودر .

—oo—

مجارستانده بعض فتوحات

بودين بكلربكيسى يحيى پاشا زاده محمد پاشا طرف پادشاهيدن الديغى تعليمات موجبنجه ٩٥١ سنهٔ هجريه‌سى و ١٥٤٤ سنهٔ ميلاديه‌سى بهارى حلوانده ايالته تابع اولان استونى بلغراد، سكدين، مهاج و پوژغه سنجاقلرى امراسى احمد، درويش، قاسم و مراد بكلرى وقلعه‌لرده خدمت محافظه‌ده بولنان يكيچريلرك نصفنى بودينه جلب ايله برمنتظم اردو ترتيب، و بودين قلعه سندن بيوك طوپلر استصحاب ايدرك، مجارستانك قلاع مشهوره‌سندن «ويشغراد» اوزرينه يورىدى؛ بوقلعه اون ايكى كون شدتله محاصره اولنه‌رق، استيمانا آلندى .

فقط يكيچريلر مغاير شريعت اسلاميه اوله‌رق ويريلان امانى بربهانه ايله بوزوب، محصورلردن ايكى يوز قدر ادمى غدراً اولديرمشلردر .

محصورينك رئيسى بولنان «پيبر - آماد» نام ذاتى محمد پاشا يكيچريلرك الندن كوجله قورتاره بيلمشدر .

محمد پاشا و بلغرادك اسباب محافظه سنی بعد الاكمال، اردوسی « نو یغراد » اوزرینه چكوب، بورانك خلقی اردونك حركتنی خبرالنجه فرار ایتمش بولنمسیله، نو یغراد بلا محاربه ضبط اولندی؛ واورادن « حطوان » قلعه سی جانبنه توجه اولندی .

حطوان محافظلری ایسه مملكتده آتش و یره رك صاوشمش اولدقلرندن، محمد پاشا وصولنده آتشك اطفسنه همتله كرك بورانك وكرك اورالرده كی سائر قصبات وقرانك اهالیسنی بالتأمین، تحت رعیت عثمانیه یه ادخال ایتدیروب، مظفراً وموفقاً ایالتی مركزینه چكلدی .

تاتارلردن « سیون طورینا » نام قلعه نك قومانداننی بولنان «طوما - مارقوجی » بودین یوللرینه لاینقطع اشقیا صالدیرز؛ وابنای سبیلی ازعاج واضرار ایدردی؛ مهاج بكی قاسم بكك افاده سی اوزرینه، محمد پاشا اورایه دخی عسكر چكه رك، طوما مارقوجی فرار ایتمسیله، مملكتی ضبط ایتدی .

—co—

بوسنه یه جوار ولیقه‌نك تسخیری

اصلاو ونبا ممالکندن بوسنه یه قریب « ولیقه » قلعه سنك تسخیری دولت علیه‌جه مهم اولدیغندن، بوسنه بکلر بکیسی اولامه پاشا ایله هرسك بکی « مالقوج » بك ایالت عسکر یله ولیقه‌یی محاصره تحتنه المقله برابر، پای تختدن دخی استمداد ایتملریله، بودین بکلر بکیسی محمد پاشا سیمون طورینا قلعه‌سنی استیلا ایتدیکی صیره‌ده بوسنه یه امداد ایتمسیچون کندیسنه امر ویرلشیدی .

محمد پاشا پوژغه ، سرم وسمندره عسکرینی درحال اولامه پاشا معیتنه کوندردیکندن ، بونلرك وصولنده محاصره بالتشدید، ولیقه قلعه‌سی دخی ٩٥١ سنه سنده جرباً تسخیر اولندی .

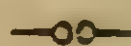
جویقه واندریك قلعه‌لرینك تسخیری

اِستونی بلغراد بکی احمد بك دخی سنه ٩٥١ سنه سنده

سنجاغی جوارنده اولوب اطاعتده اولمیان مجار قلعه‌لرندن «جوَیقه» و«اندریك» قلعه‌لرینی بالتضییق، ممالك محروسه‌یه الحاق ایلدی .

اشبو ۹۵۱ سنه‌سی خلالنده صدراعظم خادم سلیمان پاشا، وزرادن خسرو پاشا ایله دیوانده مناسبتسز مناقشه و مجادله ایتدیکیچون، مسند وزرات عظمادن عزل اولنه‌رق، یرینه ایکنجی وزیر داماد رستم پاشا تعیین بیورلدی .

۹۵۳ سنه‌سی وقوعاتندن دولتجه پك بیوك ضایعاتدن عد ایدیله‌جك شی غازی خیرالدین پاشانك وفاتیدر . غازی خیر الدین دولت علیه‌نك قوهٔ بحریه‌سنی اوعصرده موجود اولان کافهٔ دولتلرك بحریه‌سنه تفوق ایتدیرمش ؛ ودورغودجه ، صالح رئیس ، پیاله ، سیدی علی رئیس واولج علی کبی فنون بحریه‌ده ماهر چراقلر

يتشدبروب براقشدر، كه اوسايه ده شوكت وقدرت بحريه مز نيجه سنه لر دها واوله انداز آفاق اولشدر. غازئ مشاراليه بشكطاشده تربهٔ مخصوصه لرنده مدفوندر. «مات رئيس البحر» تاريخ وفاتيدر. رحمة الله عليه.

—oo—

سلطان سليمان مجارستاندن عودتلرندن ٩٥٥ سنه سنه قدركا استانبولده وكاه ادرنه ده ارام ايله، بومدت ايچنده ممالك محروسه جه پك چوق تنظيمات واصلاحاته موفق اولدقلرى مثللو، قريباً بيان اولنديغى وجهله، امرا واسطه سيله مجارستان و بوسنه جهتلرنده خيليجه فتوحات دخى حصوله كتورديلر.

مصالحه

اوستريا قرالى فردينان ايله برادرى والمانيا ايمپراطورى شارلكن سلطان سليمان ايله خصومتك دوامنده كوريله جك تهلكه يى شمدى يه قدر مجارستانك يار يسنى

غیب ایتك، وقریده‌ده وکرده پك فنا هزیمتلر کورمك کبی مصیبتلی تجربه‌لرله آکلادقلرندن، فردینان اول امرده بودین بکلربکیسی محمد پاشایه مراجعتله برمتارکهٔ حربیه قرارلشدردقدن صکره، «نیقوله - سیقو» نام سفیرینی استانبوله کوندرمش، وشارل طرفندن دخی هولانده‌لی «ولتوبج» نامنده برایلچی کلمش اولدیغندن، بونلر پادشاهی صلح ومسالمته اماله ایچون استانبولده وادرنه‌ده اوچ سنه قدر اوغراشوب، نهایت خزینهٔ سلطنت سنیه‌یه سنوی اوتوز بیك دوقا ویرکو وصدر اعظمه وسائر وزرایه دخی مقدارمعین هدیهٔ سنویه ویرمك اوزره، بش سنه ایچون برمصالحه عقدینه موفق اولدیلر.

اشبو مصالحه‌یه دائر سلطان سلیمان طرفندن ویرلمش اولان عهدنامه‌نك برصورتی ذیل جلدده (۸) رقیله کورینور.

—∞—

القاص میرزانك سلطنت سنیه‌یه التجاسی

حضرت پادشاه ۹۵٤ سنه سنده ادرنه پای تختنده بولندقلری حالده ، ایران شاهی (شاه طهماسب)ك كوچك برادری و شروان حكمداری « القاص میرزا » ، قرنداشنك سوء قصدندن قورقوب مقر حكومتندن قرارایله ، دشت قپچاق یولندن قریمه واوراده بحرا قرادكز بوغازینه كلمش اولدیغی حضور شاهانه‌یه عرض اولنمسیله ، میرزانك مع الاحترام استانبوله بالادخال ، حقنده ایفای مراسم مهمان نوازی‌یه دقت اولنمسیچون استانبول قائمقامنه امر ویرلدی . پادشاه دخی كمال دبدبه ودارات ایله ادرنه‌دن استانبوله نقل بیوردیلر .

موكب همایون استانبوله كیدركن ؛ الای سیرایتمك ایچون القاص میرزا خارج سورده برمحله اقامه اولنمشیدی ؛ سلطنت عثمانیه‌نك آیین شكوه وشوكتی وخصوصیله صنوف عسكریه‌نك حسن وترتیب وزینتی میرزانك فوق الغایه حیرتنی جالب اوله‌رق ، بكی چری

سپاه وسلحدار طاقمنك كوچك ضابطلری یكدیگرجه پادشاه یكیور طنیله میرزا ایاغه قالقار ، ویانندهکی مأمورین دولت علیه پادشاه اولدیغنی سویلدیكجه یننه اوتورر ایمش ؛ یكیچری وسائر بلوكلر اغالری كبی بیوك امرانك ووزرانك مرورلرنده دخی اومعامله دهبولنوب ، نهایت حضرت پادشاهی كورنجه مبهوت قالمش اولدیغی مرویدر .

بومیرزایه سلطان سلیمان پك زیاده التفات كوستروب ، بر پادشاهه لازم اولان اسباب احتشامی مع زیادة احسان بیورمشلردر .

القاصدن مقدم شروان شاهان شهزادهلرندن « خلیل پادشاه زاده برهان علی سلطان » نام ذات دخی ، مملكتنجه دوچار اولدیغی فلاكت اجباریله ، دولت علیهیه دخالت ایدرك ، استانبولده سعادت حال ایله یشامقده ایدی . انك صورت ورودی دخی شویله كه :

خلیل پادهشا قدیم شروان شاهلری سلالهسندن بولندیغی حالده شاه اسماعیل اردبیلینك عموم ایران ، تركستان وشروانه

تسلط واستیلاسی اثناسنده شاه اسماعیلك كریمه‌سنی تزوج ایتمكله، هم انك شرندن كندینی محافظه ایتمش، همده نزاعسزجه ملك شروانه مالك اولمش ایدی .

خلیل پادشاه مؤخراً وفات ایدوب، حین وفاتنده اوغلی برهان علی، صغیرالسین بولنمق ملابسه‌سیله، عم زاده‌سی « شاهرخ » حكومت شروانی ضبط ایتمش ایسه‌ده، شاه طهماسب شروانه عسكر چكه‌رك شاهرخی اخذ واعدام وشروان حكومتنی كندی قرنداشی « القاص میرزا » یه توجیه ایتدی .

برهان علی كسب رشد واقتدار ایدنجه اجدادینك ملكنی اجنبیدن قورتارمق ایچون بالدفعات القاص میرزا ایله جنك وجدال ایدوب، لكن هر دفعه‌سنده منهزم اولهرق، نهایت وطننی ترك ایله ملاذ فلكزدكان اولان درگاه سلیمانی‌یه التجا ایلدی .

بونك خصمی القاص میرزادخی، دمنجك سویلندیكی وجهله، او درگاه سعادت اكتناهه كاوب، دوشمش اولدیغندن، محاول حكمنده قالان شروان ملكنی

استحقاق وارثیتی حسبیله کیدوب ضبط ایتمك اوزره یدینه پادشاه اعظم طرفندن اهالئ شروانه خطاباً برفرمان عالی ویریله رك برهان علی شروانه کوندرلدی .

—ᴑᴑ—

شرق سفری

سلطنت سنیه نك اوروپا جهتنده اولان مشغولیتندن شاه طهماسب بالاستفاده برارالق وان قلعه سنی استیلا ایتمش اولدیغندن ، حضرت پادشاهك طهماسب حقنده ذاتاً برحسن نیتلری یوغیکن القاص میرزا پادشاه ایله کورشدکجه دائما قرنداشنك اعتسافاتندن شکایتله پادشاهی شرق سفرینه تشویق ایدر ایده یکیدن بر شرق سفرینك اچلمسنه سبب اولدی .

اسباب سفر تهیئه بوسنه بکلربکیسی اولاما پاشا مقدما پك چوق زمان ایرانده بولنمق مناسبتیله اورالرك احوالنه معلوماتلی اولدیغی جهتله اوجه میرزا القاصه توفیقاً ارضروم جانبنه کوندریلوب ، ۹۵۵ صفرینك

اون سکزنجی کونی حضرت پادشاه، دخی اك کوچك مخدوملری « شهزاده جهانکیر » وو زرا معیتلرنده اولدیغی حالده استانبولدن اسکداره بچه‌رك قونیه طریقیله شرقه توجه بیوردیلر •

موکب همایون سید غازی مرحله سنه وارنجه « صاروخان » والیسی ایکنجی شهزاده « سلیم » حضور شاهانه یه مثول اولمسیله، روم ایلینك محافظه سنه باقق اوزره قائمقاملق صفتیله ادرنه‌یه کوندرلدی •

(اق شهر) مرحله سنده قونیه والیسی شهزاده « بایزید » وسیواس مرحله سنده دخی اماسیه والیسی بولنان اك بیوك شهزاده « سلطان مصطفی » ایالتلری عسکریله موکب همایونه التحاق ایتدیلر •

بو شهزاده‌لر برلکده کوتورلیوب ینه ایالتلرنده براغلمشدر •

سیواس وارضروم کچلوب عادلجواز مرحله سنه وارلنجه وان قلعه سنك ایرانلیدن استردادی ضمننده اولامه پاشا وقرمان بکلر بکیسی پیری پاشا وان محاصره سنه مأمور بیورلدی •

مقدما شروانه کوندرلان برهان علی سلطانك

یدنده کی فرمان عالی سایه‌سنده اهالی‌یی کندینه اطاعت ایتدیروب، شروان حکومتنی قبضهٔ اداره سنه المش اولدیغی خبری دخی عادلجوازمرحله سنده النذی .

عادلجوازدن وان اوزرینه وارلمق مصمم ایکن ، القاص میرزانک تشویقیله موکب همایون ایران پای تختی اولان « تبریز » شهرینه طوغرلدی .

شاه طهماسب اولجه مرکز حکومتنی ترك ایله ایرانك ایچریلرینه چکلمشیدی .

جمادی الاخره‌نك یکرمنجی کونی تبریزخارجنده بولنان « شنب غازان » موقعنه اوتاغ همایون قورلدی ؛ وتبریزشهرینك حسن ضبط ومحافظه سیچون بلوکلر کوندرلدی .

تبریزجه قتل عام اجراسیله اموال اهالینك نهب وغارت ایدلمسنی القاص میرزا پادشاهه عرض والقا ایلدی . نه‌غدارانه ، نه وحشیانه برفکر !!! پادشاه عدالت پناه بویله برظلم جنکیزانه‌یی قبول ایتمامکله برابر ، شهر خلقنك محفوظیت جان ومال وناموسلرینی پك

زياده التزام بيوردقلرندن، عسكريدن وسائردن هيچ فردك فقرانك مجاناً برچوينه ال اوزاتمغه اقتداری اولمهدی؛ فقط شاهك سرايلری غارت وتخريب ايتديرلدی .

حضرت پادشاهك ابتدا نيت عاليهلری تبريز تخت شاهيسنه القاص ميرزايی اقعاد ايله، تقرر حكومت وسلطنتی ايچون، اوراده عثمانلی عسكری ولوازم حربيه براقمق ايدی؛ لكن القاص غايت ظالم وسفاك اولهرق شروانده حكومتی اثناده اهاليه ايتديكی مظالم قالمامش، و بتون شروان وايران خلقی كنديسندن تنفر ايتمش اولديغنی پادشاه مؤخراً آكلامهلريله، تبريزی حاليله ترك ايدرك وان قلعهسی اوزرينه توجه بيورديلر .

رجبك اونبجی كونی وان قلعهسی جوارينه مواصلت اولنهرق، قلعهنك تشديد محاصرهسنه وزير اعظم رستم پاشا مأمور اولدی .

برهفته قدر قلعه شدتله تضييق ايدلدكده، محصورلر استيمانه مجبور اولدقلرندن، طرف پادشاهيدن امان

ویریلوب ، وان یه ممالك محروسه یه علاوه ودرونده مقدارکافی عساکر عثمانیه ادخال اولنه رق ، بکلر بکیلکی اناطولی دفترداری چرکس اسکندر پاشایه احاله واحسان بیورلدی .

وان قلعه سی بوصورتله انوب تعمیراتی اجرا اولنورکن ، شاه طهماسبك عاجلواز ، موش واخلاط قصبات وقرامنه علی الغفله هجوم ایدرك ، النه کچیردیکی اهالی فقراسنی قتل واعدام واموال ومواشی بی غارتله تقلیجه سلطنت سنیه دن اخذ انتقام ایتمش اولدیغی ، و بوندن ماعدا بر زماندنبری خراب اولوبده طرف شاهانه دن لاجل الاعمار « پاسین » سنجاغی میرلواسی ذوالقدرلی علی بکك تحت محافظه سنه ویرلمش اولان « قارص » قلعه سی اوزرینه دخی برفرقه کوندروب ، انشاآت ایله مشغول اولان عمله ومأمورین ومستحفظ طاقمنی قتل عام ایتدیردیکی عرض اولنمسیله ، حضرت پادشاه شاهی قیصدیروب تدمیرایتمك اوزره ، درحال واندن عاجلواز جانبنه حرکت بیوردیلرسه ده ، شاه بو حرکتی ایشیدر

ایشتمر غارت ایتدیکی حیوانات ومواشی‌یی دشمنه براقامق زعمیله بیهوده اتلاف ایتدیروب، ینه ایران طاغلرینه قاچمش اولدیغندن، وقیش موسمی دخی تقرب ایتدیکندن، موکب همایون «دیار بکر» طرفنه چکلدی .

وزیر ثانی احمد پاشانك سرداره تعیینی

موکب همایون قشلاقده ایکن شاه ینه ممالك محروسه‌یه تجاوز وتسلطه میدان بوله‌مامق اوزره وزیر ثانی احمد پاشا برفرقه عساکر عثمانیه‌یه سردار تعیین اولنه‌رق حدوده سوق اولندی .

احمد پاشا کماخه بالوصول، دشمنك احوالنی اکلامق ودشمندن اسیر المق ایچون، معیتنده بولنان شجعان امرادن چرکس عثمان پاشایی برفرقه سواری ایله قره‌غوله چیقارمشیدی .

عثمان پاشا کماخه برقوناقلق مسافه‌ده ایرانلیلرك چادرلرله اقامت ایتمکده اولان برفرقه‌سنی کشف ایدوب، بونلری برخدعهٔ حربیه ایله تار ومار ایتدی .

شویله که : کوپلولردن قرق اللی قدر طورو وارکاك

خرکاه الهرق ، قو یرقلرینه قرغان ولکن کبی شیلر باغیشدیروب ، برقرانلق کیجه ده ایران فرقه سنك چادرلری اوزرینه صوردی ؛ کندیسیده ارقه لرندن شدتله هجوم ایتدی .

حیوانلرك بربرینه چارپه رق قوشمه لرندن حاصل اولان کورلدی ، وعثمانلی سواریلرینك اوزنکی شاقیرده دی رق و « الله الله » صدای نصرت افزاسنی عیوقه چیقاره رق دشمن باشنه بلای آسمانی کبی صوغانلری ایرانلیلری فنا حالده شاشیردوب ، یکدیکرینه دوشدکاری صره عثمان پاشا وعسکرینك خیلیسی آتلرندن اینه رك پیاده جه چادرلر اره سنه دخول ایله دشمنه قلیج اوشوردیلر ، و پك چوغنی قیردیلر .

ایرانلیلرك برایه قریب برمحلده بیوك اردوسی اولمسیله ، عثمان پاشا بنه تسیوقی تعقیب ایتمه رك سردار اردوسنه التحاق ایتدی . لکن ایران فراریلری کندی بیوك اردولرینه عثمانلیلرك بیوك اردوسی باصدی دیه رك دهشت ویرمسیله ، انلردخی قره باغه قدر قاچدیلر ؛

اگرچه سردار احمد پاشا اوآناده بوریمش اولسیدی، بزیوك مظفریت قزانمش اوله جغی عسکره دن اکلاشلدی .

القاص میرزانك اصفهانه هجومی

القاص میرزا قرنداشندن انتقام المغه ، وخصوصیله طبیعت ظالمانه سی ایجابنجه ممالك تخریب ایتمکه پك حریص اولدیغندن، شاه طهماسبك وسائر قرنداشلرینك اصفهان ، قم وکاشانده بولنان سرایلرینی یغما وتخریب ایتمك ایچون طرف پادشاهیدن رخصت استدعاسنده بولنوب ، بونك اخلاق واطوار ردیه سندن طولایی پادشاهك ذاتا توجه عالیلری منسلب اولمسیله ، موکب همایوندن دفع اولوب کتمسی موافق کورلدیکندن ، عساکر مرتبه ٔ عثمانیه دن یانه کیسه ترفیق اولنمقسزین ، دیار بکردن عزیمتنه مساعده اولندی .

القاص میرزا برطاقم یغماجی اکرادواوباش مقوله سندن اوچ درت بیك ادم طوپلایوب ، ویولارده غارتلکنی تزیید ایدوب ، بغداد طریقندن ایرانه دخول ،

وایستدیکی کبی اصفهان ، قم وکاشان وسائر قصبات ایرانی یغما و چاپول ایدرك ، پادشاه حلب مشتاسنده ایکن وزیری سید عزیزاه شروانی ایله مغتنماتندن طرف شاهانه یه دخی هدایای کلیهٔ نفیسه تقدیم ایتدی .

بومیرزا مؤخراً هرنه سببدن ایسه طرف سلطنتدن دخی امنیتی قالدیروب ، وحتی جانب شاهانه دن بانامهٔ مخصوص وقوعبولان دعوته اجابت ایتمیوب ، اکراد بکلرینك حمایه لریله حدوداو زرنده طولاشیر ، وبر اراالق کیزه نزاولدیغی حالده «کسك چنار» نام محلده چادرلریله یاتارایکن ، امرای اکراددن «سهراب» بك بغتةً میرزایی باصدیرق ، اخذ وگرفتله شاه طهماسبه کوتوردی .

شاه دخی بونی اولا «قهقها» قلعه سنده قلعه بند ایدرك ، بالاخره دیارعدمه کوندردی .

دونبه‌لی حاجی خانك هزیمت وقتلی

مقدما دولتعلیه منتسبارندن ایکن ، مؤخراً ایرانلی یه تبعیت و«خوی» خانلغیله کسب حرمت ایتمش اولان امرای عشایر

شرقدن « دونبلّی حاجی خان » حدود ممالك محروسه یه ایصال خساردن خالی قالدیغندن ، وان بکلربکیسی اسکندر پاشا ، برارالق خوی قصبه سنده حاجی خانی بالمحاصره محاربهٔ شدیده دن صکره ملکنی تسخیر و برچوق عونه سیله برابر حاجی خانك باشنی کسوب ، حضور شاهانه یه تقدیم ایلدی ، و بو خدمتی تقدیراً اسکندر پاشایه طرف شاهانه دن قلیج و خفتان کوندرلدی .

حضرت پادشاه فصل شتاده حلبده تزیین سریر شوکت واره صره حلبك اطرافنده صید و شکار ایله تنزهه رغبت بیوردقلری حالده ، هر جهتده عثمانلی فرقه لری غلبات ومظفریانه نائل اولدقلری کبی ، ارضروم بکلربکیسی محمد پاشا دخی کرجستانه دخول ایله برکان ، بناك ، برناك ، کومکه ، کوچك ، صماغار واخا نام قلعه لری استیلا ایتمشدر .

موکب همایونك حلبدن دیاربکره نقلی

فصل شتا کچوب ، موسم بهار ایرشمش اولدیغندن ، حضرت پادشاه ٩٥٦ سنه سی جمادی الاولاسنك اونجی

کونی حلبدن حرکتله دیار بکره طوغری توجه بیوردیلر. دیار بکره قریب الما نام مرحله یه مواصلتده، مزاج همایونه براز انحراف عارض اولمسیله، حضرت پادشاه سرای خفیله لطافت هواسیله مشهور اولان «قره جه طاغ» یایلاسنه تشریف بیوروب برقاچ کون ظرفنده تصحیح مزاج ایله دیار بکره عزیمت ایتدیلر.

بو وجهله محرر ارضروم بکلر بکیسی محمد پاشا کرجستاندن بعض محللر استیلا ایتمش ایسه‌ده، کرجستانک تماماً دائرهٔ انقیاده ادخالی ضمننده بیوجك بر اردو سوقی لازم کلوب، ارضروم، قرمان، مرعش وسیواس بکلر بکیلری و برقاچ بیك ینی چری ایله غربا بلوکلری وزیر ثانی سردار احمد پاشا معیتنه ویریله‌رك، ٩٥٦ سنه‌سی شعبانده کرجستانه سوق اولندی.

بو اردو کرجستانه داخل اوله‌رق، ابتدا «تورتوم» قلعه‌سنی شدتلی بر محاربه ایله تسخیر ایتدکدنصکره، تجاح، امیرآخور، اقچه، تپکر، اشرد ودیکر قلعه

قلعه‌لریله سائر اون بش قدر قلاعی حرباً واستیلاءً فتح ایله برابر برچوق اسرا واموال اغتنام ایتدی .

قلاع مفتوحه‌نڭ بعضیسی تخریب اولنه‌رق ، تورتوم وقیچه قلعه ودیوانه دره‌سی بر سنجاق یاپیلوب امرادن برینه باتوجیه‌ده احمد پاشا عودتله شوالڭ ایکنجی کونی جولك صحراسنده موکب همایونه التحاق ایلدی .

جناب شهریار ظفر آثار شاه طهماسبی لایقیله تنکیل وحدود عثمانیه‌نڭ دوام امنیتی اسبابنی تکمیل ایله برابر ، کرجستانی دخی وجه مشروح اوزره دائرهٔ اطاعته ادخال بیورملریله ارتق اوراده اقامته لزوم قالمدیغندن ، ۹۵۶ سنه‌سی شوالنڭ اون دردنجی کونی دیاربکردن حرکتله ، ذی‌الحجه غره‌سنده استانبول تختکاهنی تشریف بیوردیلر .

مجارستانده بعض فتوحات

حضرت پادشاه شرق سفری عودتندن صکره برمدت استانبول وادرنه پای تختلرنده اسوده برزمان کچیروب ،

فقط بلغراد و بودین جانبلرنده واوستریالی اداره‌سنده بولنان یجی ، پچکرك ، وارات ، جناد ، لپوه وطمشوار قلعه‌لری خلق حدود ممالك شاهانه‌یه ایصال مضرت ایده‌گلدکلرندن ، واوستریالی ایله اخیراً بش سنه ایچون قرارلاشدیریلان مصالحه‌نك مدتی دخی منقضیه اولدیغندن ، شوقلعه‌لرك استیلاسیله مجارستانجه حکومت سلطنت سنیه‌نك تقرری دولتجه آرزو ، وروم ایلی بکلربکیسی صوقوللی محمد پاشا قوماندانسیله ٩٥٨ سنهٔ هجریه و ١٥٥١ سنهٔ میلادیه‌سنده اوجهتلره یه سوق اردو اولندی . محمد پاشا ٩٥٨ سنه‌سی رجبنك التنجی کونی بلغراده ، واوراندن اردوسنی بعدالاکمال مجارستانه داخل اوله‌رق ، اولا یجی قلعه‌سنی بالمحاصره حرباً ، وثانیاً پچکرك قلعه‌سنی برقاچ کون حصر ایله انی دخی استیماناً تسخیر ایتدیکی کبی وارات ، قنلان وجناد قلعه‌لرینی دخی محاصره‌سیله واستیمان طریقیله قبضهٔ تسخیره اله‌رق ، « لپوه » قلعه‌سی اوزرینه یوریدی .

لپوه‌ده اوستریالینك « پاتوری — اندراشی » نام جنرالی قوماندهسنده یکرمی بیك موجودلی باردوسی اولدیغی خبرالندیغندن، محمد پاشاده شمدیك احوالی اکلایوب، بر « دل » الق اوزره سوار یدن بر کشاف قولی کوندرمش ایدی .

بوقول یولده دشمن طرفندن دخی اوغرضله چیقارلمش اولان سواریلره تصادف ایدرك بینلرنده ظهوره کلان محاربه‌یی عثمانلی فرقه‌سی قزاندی . دشمن منهزملری اردولرینه قاچه‌رق قضیه‌یی خبر و برنجه اندراشی یه بردهشت دوشه‌رك، طاقیله فراز یونی الدی .

بوصورت محمد پاشا طرفندن استخبار اولندقده، بوبه واروب، ایچنده‌کی رعیه طاقمی عرض اطاعت ایتدکلرندن، اورایه اولانده باشانی محافظ براغه‌رق، اورادن دخی قلاع مشهوره‌دن (طمشوار) اوزرینه یوریدی .

محمد پاشا طمشواری برمدت حصر وتضییق ایتمش ایسه‌ده، بونك اویله آززمان ایچنده تسخیری ممکن

اوله‌میه‌جغنی وقیش موسمنده تقرب ایتدیکی جهتله، تمدید محاصره دخی اویه‌میه‌جغنی اکلادیغندن، حضور شاهانه‌دن بالاستیذان صادر اولان فرمان موجبنجه محاصره‌یی ترك ایله عساکر عثمانیه‌یی قشلاقلره طاغتدی، کندیسیده بلغراد قلعه‌سنه چکلدی.

سکدین قلعه‌سنك دشمن طرفندن محاصره‌سی

سردار بلغراده چکلنجه سکدین قلعه‌سنك اسکی محافظی بولنان مجارلردن (طوت میخال) برلی اهالی ایله خفیاً مخابره واتفاق ایدرك، برکون سواری و پیاده اون بیك قدر عسکرله علی الغفله سکدینك واروشنه دخول ایله قلعه‌یی تضییقه باشلدی.

سکدین سنجاغی بکی میخال زاده «حضر بك» دشمنك نیت وتداركاتندن اولجه خبردار اوله‌رق قلعه‌یی امکانی قدر تحکیم ایله برابر سرداردن وجوارده بولنان سائر امرای عثمانیه‌دن استمداد ایتمیشدی. بناءً علیه طوت میخال، میخال زاده‌یی غفلته‌ده یاصدیره‌میوب، شدتله مقاومت کوردی.

سردار محمد پاشا ، حسن بکك استمدادی اوزرینه ، درحال سمندره سنجاغی بکی (رستم) بکی سنجاغی عسکری ایله مأمور ایتدی . بودین بکلربکیسی خادم علی پاشا دخی سرحدلردن بر مقدار عسکر طوپلایوب ، رستم بکدن اول سکدینه یتشدی .

محاصرلر علی پاشانك ورودینی خبر الیجه محاصره‌یی ترك ایدرك ، علی پاشا غرقه‌سنی قارشولدیلر .

علی پاشانك وجودی دشمنه نسبتله پك از ایدیسه‌ده ، کندیسی غایت شجیع وفن حربده ماهر برذات اولدیغندن ، عسکرینی بکدیکرندن آیرلمق اوزره بر صف اوزرینه ترتیب ایدوب ، وصفك اوکنه طوپلرینی دیزوب ، ماهرانه بر صورتله دشمن اوزرینه هجوم کوسترمسیله ، دشمن درجنك اول منهزم و پریشان اولدی ، وأثنای حربده وتعقیبده اعدانك جزؤ اعظمی اتلاف اولندی .

علی پاشا بومظفریتدن صکره سردار محمد پاشانك نزدینه عزیمتیله ، موفقیت واقعه‌یی سردار ایله مشترکا حضور شاهانه‌یه عرض ایتمسیله ، طرف پادشاهیدن

قليج وخفتان احسانيله علی پاشا تلطیف بیورلدی ·

اپوه قلعه سنك دشمن طرفندن استيلاسى

مقدمجه اپوه قلعه سنه سردارك توجهنی ایشیدوبده یکرمی بیك موجودی وارایکن منهزما فرار ایدن « پانوزی اندراشی » اردوی عثمانینك قشلاقلره طاغلمسنی فرصت اتخاذ ایدرك بغتة اپوه قلعه سنی محاصره ایتدی ·

اپوه کوچك واستحکامسز بر پلانقه اولدیغندن ، وایچنده کی عساکر عثمانیه دخی پك جزئی بولندیغندن ، محافظ اولامه پاشا امکاننك فوقنده مدافعه یه چالشدقدن صکره ، بالاستیمان قلعه یی تسلیمه مجبور اولدی ·

اندراشی اولامه پاشایی ومحصورلری ، امان شرائطنه توفیقا ، سالما یوله چیقارمش ایسه ده ، مجارو کلاسندن اولوبده مقدما بودین فتحنده حضرت پادشاه طرفندن استانبولده یدی قله ده حبس وتوقیف ایدلمش واوراده محبوسا وفات ایتمش اولان « ترك بالند » ك اوغلی « ترك فرنج » بش التی یوز سواری ایله اولامه پاشانك یولنی کسوب ،

پاشاني و یاننده‌کی سلاحسز عثمانلیلرك اکثریسنی غدراً اولدرمك و حشیلکنی ارتکاب ایله ، کویا باباسنك انتقامنی الدی !

پجی محافظی قیطاس اغانك اسارتی

طمشوار محافظی « لوشانجی » دخی اردصره (پچی) قلعه‌سی جوارینه صالدیروب ، قلعه‌دن خارجه چیقان عثمانلی عسکرندن النه پچیره بیلدیکنی شهید و اسیرایدردی .

برکون ینه اوصورتله تسلطنده ، قلعه محافظه‌سنده بولنان سواری رؤساسندن « قیطاس اغا » دشمنك موجودینی ازکوروب ، تعقیبه قوشمش اولدیغندن ، ومکرسه اوشانجی عسکرینك برازینی قلعه او کنه کوندزوب ، قسم کلیسنی پوصویه یازمش ایدوکندن ، قیطاس اغا پوصونك اوزرینه وارنجه دشمن اطرافنی صاردی ، وقاچارکن آتندن یوارلنمسیله ، دشمنه اسیر دوشدی .

حمزه بکك شهادتی

« استونی بلغراد » سنجاغی پای تختجه سرحدقدمای امراسندن حمزه بکه توجیه اولنه‌رق ، ویانه‌یه برمقدار یکیچری ترفیق ایدیله‌رك ، کوندرلمشیدی .
حمزه بك مرکز مأموریتنه کیدرکن ، « فودواز » نام محلده سیرم اهالیسندن برطاقم حیدود حمزه بکك علی الغفله یولنی کسه‌رك ، حمزه بکله یکیچریلرك قوماندانی « الیاس اغا » یی شهید وماللرینی یغما ایتدیلر .

سیرم قلعه‌سنك تسخیری

شواوچ وقوعات مکدره اوزرینه بودین بکلربکیسی خادم علی پاشا دشمنك دها زیاده شمارملرینه میدان ویرمامك اوزره سرحد عسکرینی طوپلایوب ، اون قطعه بالیمز طوپ ایله سیرم قلعه‌سنی بالمحاصره اون کون شدتله تضییق ایدنجه ، محصورلر استیمانه مجبور اوله‌قلرندن ، سیرم قلعه‌سی تسخیر اولنه‌رق ، هم دشمن

طرفندن استیلا ایدیلان اپوه قلعه‌سی عوضی ، همده اولامه پاشا وحمزه بك والیاس اغا كبی مشاهیر شجعان امرا ورؤسانك شهادتلری وقیطاس اغانك اسارتی انتقامی النذی .

طمشوار قلعه‌سنك تسخیری

مقدمجه طمشوار قلعه‌سی صوقوللی محمد پاشا طرفندن محاصره اولنوب بده اردوی عثمانینك بی فتح وظفر عودت ایتدیرلمسی ، ومؤخرا دخی اپوه قلعه‌سنك ینه دشمنه ترکیله بر طاقم دلاوران رؤسانك غیب ایداسی حضرت پادشاهك تأثرلرینی مستلزم اولدیغندن ، طمشواری استیلا ودشمنك خسارات واقعه‌سی مقابله‌سی اجرا اولنمق ایچون ، صوقوللی محمد پاشا دخی سائر امرا كبی معیتنده اولمق اوزره ، وزیر ثانی احمد پاشا سردار تعیین ، و پای تخت عسكرندن سكبان باشی اغاسو ماندوسیله مقدار كافی یكیچری وجبه جی وصنوف سائرهٔ عسكریه ترفیق اولنه‌رق ، ۹۵۹ سنه سی ربیع الاولنك یكرمی یدنجی كونی ادرنه‌دن چیقارلدی .

احمد پاشا بلغراددن بالجمله روم ایلی عسکریله محمد پاشایی و سائر حدود امراسنی معیتنه الەرق ، رمضانك بشنجی کونی ، طمشوار قلعه‌سنی صاردی .

طمشوارده لوشانجی قوماندەسندە اسپانیول ، ایتالیان ، مجار ، خروات واوستریالی اولەرق ایکی بیك بشیوز قدر ایشه یرار محافظ وار ایدی .

قلعه‌نك متانتی حسبیله لوشانجی اوتوز بش کون اردوی عثمانینك شدت حصر وتضییقنه طیاندی ؛ لکن نهایت عثمانلینك مهاجمات متوالیه‌سی محصورلری استیمانه مجبور ایتدی .

بوقلعه دخی ضبط اولنه‌رق ، وبریلان امان موجبنجه محصورلر سلامتله چیقاریلورکن بریکی چری نفری لوشانجینك شاب امرد اوشاغنه ال اوزادوب ، لوشانجی دخی قلیجیله یکی چری‌یی اوردیغندن ، ولبوه‌دن اولامه پاشا ورفقاسنك امان ایله چیقارلمش ایکن ، اثنای راهده غدراً شهید ایدلمرندن طولایی ، عساکر عثمانیه دشمندن انتقام المغه وسیله ارادقلرندن ، یکی چری

نفرینك اوشانجی طرفندن اورلمسی امانك بوزلمسنه بهانه طوتیله رق، محصورلرك اكثریسی اعدام و برطاقی دخی اسیر ایدلدی . طمشوار قلعه‌سی مع ملحقات برسنجاق اعتباریله بكاربكیلكی قاسم پاشایه توجیه اولندی .

بو اثناده اردوی سرداری یه الحاق ایتمك اوزره «داونیه» میراواسی طورخان بك طمشواره طوغری كیدركن ، بیك قدر دشمن عسكری یولنی كسوب وقوعه كلان شدتلی محاربه‌ده طورخان مظفر و دشمنك كافه‌سی مقتول ومدمر اولدیغی كبی، قریباً تفصیلی كچن «سكدین» محاربه‌سنده منهزم اولان طوت میخال دخی اردوی عثمانی‌یه تعرض ایتمك اوزره برطاقم فدایی سواری ایله طمشوار اطرافنده طولاشمقده اولدیغی خبر المنسیله، انك اوزرینه‌ده برفرقه عثمانلی قهرمانلری كوندریله‌رك، جمعیتی تدمیر واوغلی دخی اسیر ایدلدی .

سردار احمد پاشا طمشوارك اسباب محافظه‌سنی بعدالاكمال (صوناق) قلعه‌سنه طوغری یوریدی .

اردونك یوانه وصاغنه صولنه تصادف ایدن لپوه، صولمش، برناق، ایرش، ایلنه، یانقونه، مورشوار، مارچنه، قاچت، بیوك صاچ، کوچك صاچ، چاپه، تابلاق، قنلاق، شقوه وشمعلوش نام قلاع وقصبات ودها سائر برطاقم محللر عرض تبعیت ایتدیلر.

اردوی سرداری طمشواردن یدی کونده صونلق التنه واصل اولوب، دها اولجه بودین بکلر بکیسی خادم علی پاشا صونلق قلعه سنی تحت محاصره یه الەرق، تضییق ایتمکده بولندیغندن، اردونك وصولنده محصورلرك بتون بتون امید مقاومتلری کسلدی، وکیجه لین برتقریب ایله قلعه دن چیقوب فرار یوانی الدیلرسه ده، عساکر عثمانیه پشلرینی برقیوب یتشدکلرندن، جمله سی قلیجدن کچیرلدی.

سردار احمد پاشا صونلق قلعه سنی دخی بعد الضبط مشهور «اکره» قلعه سنی (١) محاصره وتمام قرق

(١) بو اکره قلعه سی ١٠٠٥ تاریخنده برملحمهٔ عظیمهٔ مشهوره دن صکره اکری فاتحی شهرتیله یاد اولنان اوچنجی سلطان محمد خان

بش كون شدتله محاربه ایتدی ؛ لكن بو قلعه غایت
متین و محافظلری كثرتلی بولندیغی جهتله ، تسخیری قابل
اوله مدقدن بشقه بوراده عساكر عثمانیه دن پك چوق
دلاورلر شهید اولدیغندن ، وایام شتا دخی تقرب
ایتدیكندن ، سردار پاشا عساكره اوجوارده كی دشمن
ممالكنی چاپول ایتدیردكدن صكره عودت ایلدی .

یته شرق سفری

شاه طهماسب كچنكی سفر همایوندن صكره برمدتجك
راحت طوره بیلمش ایسه ده ، طبیعت ظالمانه سی اقتضاسنجه ،
یینه فقرای اهالی یه اعتسافانه باشلایوب « وان »
حدودنده بولنان « عادلجواز » ، « ارجیش » و « اخلاط »
كویلرینی یغما وغارت ایتدیردكدن صكره ، ارجیش
قلعه سنی ومؤخراً عادلجوازی تحت محاصره یه آلدیردی ؛
فقط ارجیش محافظی بولنان امرای اكراددن (میر
ابراهیم) ایله عادلجواز محافظی « دولار قصدی » سنان

طرفندن فتح اولنمشدر . بونك تمامی تفصیلاتی آتیجی جلدده
یازیله جقدر .

پاشا زاده مصطفی بك شجیعانه مقابله ایتدکلرندن، ایرانیلر ارجیش وعادلجوازدن چکیلوب اخلاط قلعه‌سنی محاصره ایتدیلر . اخلاط قلعه‌سی اوفق ومتانتسز بر محل اولدیغی حالده ایچنده بولنان قلیل العدد محافظلر خیلی مدافعه ایتدیلر؛ لکن ایرانیلر بونلری بعض دسایس ایله اغفال واخافه ایدرك بالتأمین، قلعه‌دن چیقاردقدن صکره، ذکور ونسا جمله‌سنی وحشیانه کسدیلر؛ وقلعه‌یی دخی بنای انسانیتلری کبی کلیاً ییقدیلر.

بو صره‌ده ارجیشده بر اختلال داخلی وقوعبوله‌رق، ایچنده‌کی محافظلرك برفرقه‌سی میر ابراهیمی قتل ایله براغوب، صاوشمش اولدقلرندن، ایرانیلر بو فرصتدن بالاستفاده اخلاطی دخی ضبط ایله هدم ایلدیلر.

ایرانیلرك حدود ممالك شاهانه‌یه مهاجماتی پای تختدن ایشیدلدیکی وقت اسکندر پاشا قوماندەسنده اوله‌رق ارضروم حدودینه طربزون ، ملاطیه وقره حصار شرقی بکلری وسائر امرا ایله بر مقدار یکیچری تعیین اولنوب ، فقط ایام شتا تعاقب ایدرك ، اورالرده

ایسه قیش وقتنده زیاده‌جه عسکرك بارنمالریچون ابتیه اولمدیغندن ؛ اسکندر پاشا عسکر اکثریسنی طاغیدوب ، ارضرومده جزئی عسکرله امرا طاقنی ایلقویمش ایدی .

بو حالده شاه طهماسبك اوغلی « اسماعیل میرزا » بر قوتلی اردو ایله ارضروم حوالیسنه صالدیردی ، واردوستنك قسم کلیسنی پوصویه یاتیروب ، بر ایکی الای ایله ارضرومه کوروندی .

اسکندر پاشا قوه موجوده‌سیله ایران الایلرینی تعقیبه مسارعتله ، غافلانه پوصو اوزرینه دوشنجه اطرافنی دشمن الدی . اسکندر پاشا غایت جنکاور برمرد دلاوز اولدیغندن ، دشمنك کثرتندن چکنمیه‌رك حربه کیرشدی ، واقتدار بشرك خارجنده جلادت کوستروب ، حتی میدان حربده بالذات دشمندن پك چوق بهادرلری طوغرادی ؛ لکن نه چاره که : دشمنك چوقلغی و بزمکیلرك آزلغی مناسبتیله ، طربزون ، ملاطیه ، بوزاوق وقره‌حصار شرقی بکلری مقتول ،

و بیغا میرلوا سی محمود بك ایله ارضرومك یمین و یسار اغالری اسیر اولدقلرندن؛ اسکندر پاشا قورتاره بیلدیکی قلیل العدد ارقداشلریله ناچار چکلمکه مجبور اولدی •

حضرت پادشاه بو وقعه‌یی ایشیدنجه ٬ درحال ایران اوزرینه سفر همایونلرینی اعلان ، و روم ایلی بکلر بکیسی صوقوللی محمد پاشانك روم ایلی اردوسیله کلیبولیدن اناطولی‌یه کچه‌رك ، امر منتظراً توقادده قشلامه‌سنی ٬ واناطولی امراسنك دخی مهیا بولنملرینی فرمان بیوردیلر • وعموم عساکر متحشده‌یه سرداراولمق اوزره صدر اعظم داماد رستم پاشایی پای تختده‌کی یکیچریلر وسائر بلوکلر ایله اناطولی‌یه چیقاروب ؛ مجارستان جهتنك محافظه‌سی ایچون وزیر ثانی احمد پاشایده بودینه تعیین ایتدیلر •

رستم پاشا « اق سرای » مرحله‌سنه وصولنده ــ فرمان حکمداری برنجی شهزاده سلطان مصطفی‌یه « پدریکز اختیارلشدی ٬ بالذات سفر ایتمکه اقتداری قالمدیغی ایچون رستم پاشایی سردار تعیین ایتدی ؛

پدریکز حیاتنده سزی تختنه اجلاس ایتمك ایستر؛ لکن رستم پاشا مانع اولیور؛ رستم پاشایی اولدیروب عسکری معیتکزه السه‌کز ایش سهولتله بیتر» یوللو القای خیال حکمرانی ایتلری او زرینه شهزاده‌نکده بو مقصدی اجرا ایچون عسکر طوپلامغه باشلادیغنی تحقیق ایتدیکنی و برآن اول بالذات اردوی همایونی تشریفلرینی طرف شاهانه‌یه عرض ایلدی .

سلطان سلیمان رستم پاشانك اشعار بنی تصدیق ایتملرندن ، ویاخود بوحوادثك تصدیقنده اصابت کورملرندن ناشی اولیدرکه « اوغلم شهزاده مصطفی بنم حیاتمده تخت آرزوسنده دکلدر ؛ بوسوز غرضکارلرك اشاعه ایتدکلری بربهتاندر . بردها بو سوزی کیمسه لسانه السسون » دیوب اول بهارده بالذات کندیلری حرکت ایده‌جکلری یا بیله شمدیلك عسکرك طاغیدلمسیله ، کندیسنه کده‌سنر یه‌أعودتنی رستم پاشایه بیلدیردکلرندن رستم پاشا استانبوله کلدی .

بو ارانقده ایران شاهی دولت عایه‌لك کدی

علیهنه اولان تصمیماتنی فسخ ایله ، عقد مصالحه‌یه وسیله تسهیلیه اولمق اوزره ، مقدمجه ارضروم وقعه‌سنده ایرانلی یدینه اسیر دوشن بیغا سنجاغی بکی محمودبکی اعاده وانکله حضور پادشاهی‌یه برده نامهٔ مخصوص تقدیم ایتدی .

طرف شاهانه‌دن شاهك نامه‌سنه ملایمانه بر جواب یازلسی اوزرینه ، شاه درحال بر سفیر مخصوص دخی کوندردیسه‌ده ، عقد مصالحه قابل اوله‌میوب ، بر وجه آتی سفر همایون تقرر ایتدی .

سلطان سلیمانك ایرانه حرکتی

٩٦٠ سنه‌سی موسم بهاری ایریشنجه ، حضرت پادشاه رمضانك اون سکزنجی کونی مکمل اردوی همایونلریله شرقه متوجهاً استانبولدن حرکت بیوردیلر . یکی شهره قریب بر مرحله‌ده صاروخان والیسی « شهزاده بایزید » موکب همایونه التحاق ایتمسیله ، روم ایلی جهتنك محافظه‌سنه باقمق اوزره بو شهزاده ادرنه‌یه ارسال ، و بولاوادین مرحله‌سنده استقبال

ایدن اماسیه والیسی شهزاده سلیم دخی معیت همایونده توقیف بیورلدی ٠

شهزاده مصطفانك اعدامی

موکب همایون ارکلیدن کچوب دهٔ شوالك یکرمی التنجی کونی « آق ایوك » نام محله مواصلتند، قرمان والیسی شهزاده مصطفانك دخی حضور شاهانه‌یه کلمکده اولدیغی خبر ویریلوب، بالجمله وکلا وامرا شهزاده‌یی بالاستقبال الای ایله اوتاغ همایونه کتوردیلر ٠ شهزاده اوتاغ همایونه قریب بر محلده اتندن اینوب، بر زماندن بری متحسر اولدیغی دیدار والد ماجدینی اوزلیه‌رك چادر قپوسندن ایچری کیرر کیرمز جلادان بی امان بی چاره‌نك یاقه‌سنه یاپشوب، اعزام دارالجنان ایتدیلر ٠

« بعض مؤرخلر شهزاده بی جرم اولوب، رستم پاشانك مکرینه اوغرادی دیرلر ٠ واقعا فرق باشنه وارمش بر شهزاده سنك حیاتنی محوه قدر سلطان سلیمانی غضبلندیران حال، مقدمجه رستم پاشا طرفندن القا اولنان جلوس تهمتی ایدی، فقط شهزاده نك بودفعه

مطیعانه حضور شاهانه یه کلمی او تهمتك اسناد اولمسنه دلالت ایدرمی ؟ » رحمة الله علیه .

شهزاده مغفورك نعشی بروسه یه نقل اولنمشدر .

سلطان سلیمان بو یله یتشمش و شایان تخت و تاج بر جگر پاره سنه قیدیسه ده ، رستم پاشادن دخی صوغیدقلرندن و بونکله برابر عموم عسکری و مأمورین بیننده قیل وقال چوغالوب ، شهزاده مرحوم ایچون مرثیه لر و رستم پاشا علیهنده هجولر اوقونمغه باشلادیغندن ، پادشاه درحال رستم پاشایی عزله ، وزارت عظمایی و زیر ثانی احمد پاشایه توجیه بیوردیلر .

—oo—

بو فاجعه دن صکره سلطان سلیمان اورحله دن حرکتله ذی الحجه غره سنده حلبه مواصلت ایتدی ۹۶۰ ایام صیفك قسم کلیسی بولرده مرور ایدوب ، ممالك ایرانه قدر کیدلکه مساعد وقت قالمدیغندن ، حضرت پادشاه حلبده قیشلامغه قرار و یردیلر ، و بتده نا کلمش اولان ایران ایلچیسی حلبدن متبوعی جانبنه اعاده

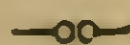
وسنهٔ آتيه موسم بهارنده حدود ايرانه توجه همايونلرى مصمم اولديغنه دائر انكله برده نامه اطاره بيورديلر .

شهزاده جهانكيرك وفاتى

الك كوچك شهزاده جهانكير باباسنك پك سوكيليسى اولديغيچون سفر و حضرده دائما معيت شاهانه‌ده بولنور ايدى؛ زواللى حلبده بر كيفسزلكه مبتلا اولهرق اطبا صحتنه چاره بوله‌مدقلرندن، اوراده ارتحال، و پدرينى دوچار حزن وملال ايتدى . « رحمة الله عليه . »

بوشهزاده‌نك نعشى دخى استانبوله نقل اولندى .

« استانبولده طوپخانه‌نك اوستنده‌كى جهانكير جامع شريفى بوشهزاده‌نك روحيچون سلطان سليمان طرفندن انشا اولنمشدر . »

جناب شهريار مكارم آثار حلبده ايام شتايى امرار بيوردقلرى صره‌ده حلبك چرا كسه‌ى زماننده خيرات ومبرات اوقافنه طارى اولان عوارض مضره ومداخلات

غیر مشروعه‌دی روم ایلی قاضیعسکری عبدالرحمن افندی معرفتیله شرعاً رؤیت واصلاح ایتشلردر .

۹۶۱ سنه‌سنك بهاری ایریشوب ، سفر وحرکته اقتدار کلدیکندن، حضرت پادشاه حلبك کوك میدانته اوتاغ همایونلرینی قوردیروب، قشلاقلرده بولنان صنوف عسکریه طوپلاندقدن صکره، جمادی‌الاخره‌نك التنجی کونی کوك میداندن حرکت بیوردیلر، و بورادن وزیر ثانی ابراهیم پاشایی استانبول محافظه‌سنه مأمور ایتدیلر .

دیار بکر خارجنده‌کی صحرایه مواصلت بیورلدیغی زمان پادشاه بر دیوان عمومی کشاد بیورمشلردر . بونك تعریف وتفصیلی تاریخجه فائده‌دن خالی دکلدر شویله که: برعالی اوتاغ وسایبان قوریلوب، واوتاغك سراپرده‌لری اچیلوب، وضع اولنان مزین تخت سلیمانی‌یه (*) حضرت شهریار اسکندر اقتدار جالس وطرفین

(*) بو تخت عالی الان خزینهٔ همایونده موجود اولان مصنع وهر جانبی شاهدانه انجوایله مرصع صندالیٔ سلطنتدر .

پادشاهیده خواص بندکان قائم اولدقلری حالده ابتدا
یکیچری اغاسی و کتخداسی و یکیچری کاتبلری
واوجاق اغالری و بابا باشیلری واوطه باشیلری و یکی
چری و کیلخرجلری وصولاقلری وحتی بلوکلرك اسکی
نفرلری تشریفات اصولنجه حضور شاهانه‌یه مثول
اوله‌رق، بونلرك جمله‌سی پادشاهك قارشوسنده صفبستهٔ
ادب وعبودیت اولدیلر؛ سلطان سلیمان عسکرك حال
وراحتلرینی لطفاً سؤال و چکمکده اولدقلری مشاق
سفریه‌دن طولایی خاطرلرینی تسلیه ایله برابر شو یولده
بر نطق عالی ایراد بیوردیلر:

« ایرانلینك حدود ممالك عثمانیه‌یی بغیر حق تجاوزی
و بیکلرجه اهالی مسلمه‌یه وقوع اولان غدر واهانتی
معلومکزدر؛ مقتضای ناموس سلطنت وحمیت خلافت
دشمنك منع تجاوزاتیله، تبعه‌نك محافظه‌سی ضمننده شو
سفرك اختیارینه باعث اولمشدر. یکیچری غازیلری
اجداد عظام زمانلرندنبری دولت وملت اغورنده
فداکارانه خدمتده قصور ایتدکلری کبی ، بوسفرده‌دخی

دها زیاده غیرت ایده جکلرنده اشتباهم یوقدر . اثبات صداقت وشجاعت ایدنلره طرف شاهانه مدن فوق الغایه رعایت ومکافات اولنه جقدر . »

بو نطق همایون یکی چریلرك عروق حمیت وغیرتلرینی پك زیاده تحریك ایدرك ، جمله سی براغزدن « پادشاهمزك هر امرینه منقادز . اغور شاهانه لرده فدای جان ایتمکه وفرمان بیور یلورسه هندوستنده قدر کیتمکه حاضر ومهیایز . » دیه رك وکمال تأثرلرندن اتك شادی دوکه رك خنکاری القشلایوب چکلدیلر . بونلردن صکره قاضیعسکرلر وانلردن صکره ده بالجمله وزرای عظام وسائر بلوکارك امرا وضابطانی واختیار نفرلری حضور همایونه داخل اوله رق ، بونلردخی یکی چریلرکبی خطاب مخصوص پادشاهی ایله تلطیف اولندیلر .

خاطره

« خطابت بلیغه نك نفوس بشریه یه تازیانه شدتدن زیاده مؤثر اولدیغی جای انکار دکلدر ، بوکا دائر تاریخمزك اولکی جلدلرنده دخی بعض سوزلر کچمشدر ، فقط

سلطان سليمانك عسكرپرورلكنه وعسكرك ناموس وشجاعت فطريه‌لرینی اوياندیرو بده كندی كوكللريله دشمن آتشنه صالدیره‌جق صورتده مهارت فاتحانه‌لرینه دقت اولنسون كه، جمله‌دن اول ديوانلرينه قوة الظهر سلطنت وملت اولان عسكرطاقنی قبول ونطق همايونلريله نفره وارنجیه قدر جمله‌سنی مسرور ومبهوردرلردی . قانونی سلطان سليمان كبی نفرك حال وخاطرينی سؤاله تنزل بيوران بر پادشاهك، خصوصيله عثمانلی پادشاهنك، اوروپاده، آسياده، هند وسندده رايت سلطنت وظفرينی اعلا ونام جهانگيرانه‌سنی ايشيته بيله‌جك تاريخلرده ابقا ايتمسی طبيعيدر.»

بحثمزه دوام ايده‌لم :

موكب همايون جمادى الآخره‌نك اون يدنجی كونی دياربكردن حدود ايرانيه‌یه متوجهاً حركت ايدوب، «طوپ بياری» نام مرحله‌يه مواصلتده كرد بكلرندن زينل بكك آدملری ايرانيلردن (دل) كتيردكلرندن،

لدی الاستنطاق دشمنك صورت حركاتی اوكره نلدی ۰ بو مرحله ده روم ایلی بكلربكیسی صوقوللی محمد پاشا غایت منتظم اولان اردوسیله موكب همایونه التحاق ایتمسیله ، عساكر عثمانیه نك قاعده سی رسم چكیداصونجه طاقم طاقم حضور پادشاهیدن چكیریلوب ، صاغ جناح ، صول جناح ، پیشدار ، دمدار وطلیعه قوللری ترتیب اولندی ۰

بو ترتیب اوزره یولده دوام اولنه رق ، شعبانك درد نجی كونی قارص صحراسنه مواصلت اولندقده ، شاه طهماسبه شدید المآل بر تهدیدنامهٔ همایون كوندرلدی ۰ قارصدن ایران ممالكنه كیرلهرك ، شوره كل ، نیل فراق ، اریه چاینی ، قره باغ ، ونخجوان نواحیسی وایرانك ایچریلرنده دها سائر محللر وخصوصیله شاهه ومتعلقاتنه منسوب اولان باغلر وسرایلر عساكر عثمانیه یه یغما وتخریب ایتدیرلدی ۰

ایرانلینك كچن سنه اخلاط وعادلجواز طرفلرنده تبعهٔ دولت علیه یه ایتدكلری تعدیاته قارشو ممالك ایرانیه نك

تخریبی بولندء عساکر عثمانیه‌نك ارزوی اخذ انتقاملرینه شوصورتله میدان ویرلمش ایسه‌دء بوصورت شرعا وعدالتاً ممنوع اولان ظلمه ظلم ایله مقابله قبیلندن اولدیغیچون پادشاهك قلب همایونلرینه رقت کلدیککندن، وشاهك «اور» طاغلرینه چکیلوب، موکب همایونه قارشو طورمق احتمالی اولدیغی واوزرینه کیدلسه بیهوده برچوق فقرای رعیتك ازیله جکی اکلاشلدیغندن، ارتق اوردن عودت اختیار اولندی.

بایزید قلعه‌سی جوارینه مواصلتده، شاه طهماسبك وکلاسی طرفندن وزیر اعظمه برمکتوب کلمشدر. بونك مألی «شاهمزده سزك مملکتکزه تجاوزله اخذ انتقام ایتسه‌ك کرك. عثمانلینك شجاعتی قلیج ایله دکلدر، بهارتکز طوب تفنك اتش ایله در، بوقدر جلادت صایلمماز، عثمانلی اون کره دها ملك ایرانه کیرسه شاه طوتیله مماز» کبی غریب غریب کولنه‌جك تعریضاتی ونهایتنده ینه تمنی صلح وسلامتی شامل ایدی.

وزیراعظم جانبندن دخی بوکا و مؤخراً تکرار کلان مکتوبه مناسب جوابلر یازلشدر .

بو جوابلرك وارضروم بکلربکیسی ایاس پاشا طرفندن ینه شاهك وکلاسنه بااراده سنیه یازلمش اولان جواب نامه نك صورتلری (٩) (١٠) (١١) رقملریله ذیل جلدده علاوه اولنور .

موکب همایون حسن قلعه سندن بری «سازلق دره سی» مرحله سنه کلنجه شاهك کرجستانده بعض قلاع شاهانه یه مستولی اولدیغی خبرالمسی اوزرینه ، درحال وزیراعظم احمد پاشا درت بیك یکیچری عسکری و بتون روم ایلی و اناطولی و قرمان صنوف عسکریه سی ایله کرجستان جانبنه سوق اولندی . فقط احمد پاشا اولتیه وارنجه شاهك — کندی مملکتنده قحط وغلا اولدیغیچون موکب همایونك حدودن عودتنده خلقنی اعاشه ایتك وفرصت دوشیره بیلورسه بعض قلاع خاقانی یه دست استیلا اوزاتمق افکاریله — اوطرفلره کچمش ایسه ده ، اوزرینه اردو سوق اولندیغنی

ایشیدر ایشترینه ایرانه صاوشدیغنی خبر الدیغندن ، ارتق کرجستانه قدر کیتمکه حاجت کورمیوب ، عودتله موکب همایونه التحاق ایتدی .

حضرت پادشاه ٩٦١ سنه سی ذی الحجه سنک اوچنجی و ١٥٥٤ سنه سی تشرین اولنک یکرمی طقوزنجی کونی اماسیه یه بالمواصله ، صنوف عسکریه یی قشلاقلره توزیع ایله ، کندیلری موسم بهاره قدر اماسیه ده ارام بیورردیلر .

موکب همایون حدود ایرانه کیردیکی اثناده دولت علیه یه منتسب اکراد مشاهیر امراسندن « عمادیه » بکی سلطان حسین بك کرد بهادرلریله تبریز طرفلرینه صالدیروب ، تبریز ، مراغه ، شهند مملکتلرینی تالان ایدوب ده عثمانیه یه عودت ایتدیکی صره ده — ایران عشایری امراسندن خنس اوغلی حمزه سلطان ، سیفی بك ، علی سلطان ، اوشارلی ابوالفتح سلطان ، کوزی بیوك حضرسلطان ، ابراهیم قولی سلطان وخلیفه نام امرانك تحت سلیمانی دیمکله معروف محلده

اجتماع ایتمش اولدقلرینی خبرالمسیله ، همان بونلرك اوزرینه هجوم ایدوب، ظهوره کلان خونریزانه بر محاربه ده ایران منسوبلری مغلوب ، وسلطان حسین بك غالب اولدی .

بو محاربه ده کسیلان رؤسای مخالفین باشلری حضور پادشاهی یه کوندرلدی .

شهرزول وظالم علی قلعه لرینك استیلاسی

بغداد جوارنده وایرانلی اداره سنده بولنان «ظالم علی» قلعه سنك تسخیری « شهرزول » قطعه سنك استیلاسنی تسهیل، و بغداد جهتنك امنیتنی تأیید ایده جکی حضور شاهانه یه عرض اولنمسیله ، موکب همایون شرقه توجه ایتدیکی زمان امرای دولتدن عثمان پاشا ایله بغداد بکلربکیسی بالته جی محمد پاشا ظالم علی قلعه سنك وشهرزولك استیلاسنه مأمور بیورلمشلر ایدی .

بو پاشالر بغداد ولورستان عسکرینی جمعله ظالم علی قلعه سنی بالمحاصره خیلی مدت تضییق ایدرك، اثنای محاصره ده عثمان پاشا اجلیله وفات ایتمش ایسه ده ،

محصورلرك دخی قوت مقاومتلری کسیله رك؛ نهایت امیرلری بولنان «سهراب بك» بر کیجه فرار ایتدیکندن، محمد پاشا قلعه یی ضبطه موفق اولدی؛ و درونده لزومی قدر عساکر عثمانیه یرلشدیردی. اندن صکره هوار، نقود، باسکه، شمیران و فرانجه قلعه لرینی صره سیله فتح ایدرك، شهرزول قطعه سنده کی امرای اکرادی سلطنت سنیه یه تبعیت ایتدیردیکندن، بونلرك استدعالری و جهله اوزرلرینه بای تخته دن مراد بك حاکم و امیرالامرا تعیین و اعزام بیورلدی.

ایرانلی ایله مصالحه

موکب همایون اماسیه یه طوغری کاورکن شاه طهماسب طرفندن «قورجی قاچارشاه قولی» نام نامه رس یدیله رجای صلحی متضمن بر نامه ورود ایتمسیله، طرف پادشاهیدن دخی موافقت جوابیله نامه رس اعاده بیورلمشیدی. بونك اوزرینه شاه درعقب «ایشك اغاسی فرخزاد بك» نامنده بر سفیر ایله حضور شهنشاهی یه تعظیمات فائقه و عبارات بلیغه یی محتوی بر ده عریضه

کوندرمش اولدیغندن، بوسفیرایله ۹۶۲ سنه‌سی رجبنك سکزنجی و ۱۵۵۵ سنه‌سی مارتنك یکرمی طقوزنجی کونی اماسیه‌ده عقد صلح ومسالمته صورت، واللی التمش سنه‌دنبری ایکی ملت اسلامیه بیننده دوام ایدن محاربات ومعاداته نهایت ویرلدی . شاهك نامه‌سیله طرف پادشاهیدن [یازیلان وانعقاد صلحی متضمن اولان جوابنامهٔ همایونك صورتلری (۱۲)(۱۳) رقملریله ذیل جلدده مسطوردر .

بو دفعه‌کی شرق سفری مصالحهٔ خیریه نتیجه‌سیله حسن ختام بولسیله، سلطان سلیمان ۹۶۲ سنه‌سی شعبانی ابتداسنده اماسیه‌دن حرکتله رمضانك اون ایکنجی کونی استانبول پای تختنه مواصلت بیورمشلردر .

بردوزمه مصطفی ظهوری

یکی شهر طرفلری اهالیسندن مصطفی نامنده برشخص، مقدمجه مقتولا وفات ایدن شهزاده مصطفی مرحومه وجهاً مشابه اولدیغندن، شو بو، بو شخصه « طبق

سلطان مصطفی یه بکزرسك.» دید کچه حز یفك دماغنه
سودای سلطنت صاروب، بر دسیسه ایله کلاه قاپمق
افکارینه دوشدی، و کندیسنه شهزاده‌یه بکزه‌یورسك
دیدیلره «امان سریمی کشف ایتمیك، ینچه جلاددن قورتیلان
جانمی تکرار تهلکه‌یه دوشیرمیك.» کبی ابلهفریب
سوزلر سویلمکه باشلادی. بو مناسبتله عوام ناس —
کویا شهزاده مصطفانك یرینه جلاد بشقه بر ادمی
اولدرمشده، شهزاده‌یی قاچرمش، شهزاده دخی بو
ایمش — زعم باطلنه دوشمش، وکیت کیت بو اعتقاد
اوحوالی خلقنك ذهنلرنده یرلشمش اولدیغندن، مصطفی
یکی شهر وسلانیك اهالیسندن باشنه اون بیك قدر
کوکللی فدایی برکدیریوردی، واقنجی قبا دایلرندن
«اویل طوغجه» نامنده برینی کندینه صدراعظم و بر
جاهل سوخته‌یی قاضی عسکر اتخاذ ایدرك دوبریجه‌یه
طوغری یوریدی، ومملکتلرك اصحاب ثروتندن
وملتزملرندن وپرکوزر اخذیله کسب مکنت ایلدی.
بو حادثه ادرنه‌ده بولنان شهزاده سلیمك مسموعی اولنجه

درحال ادرنه اهالیسندن اسب واسلحه صاحبی بهادرلری جمعله، منسو باتندن برینی اوزرلرینه سردار تعیین ومصطفانك بولندیغی محله سوق ایله برابر، ذوالقدریه سلالهسندن اولوب نیکبولی والیسی بولنان «محمدخان» ده دخی ادرنهدن چیقارلان سردار ایله برلشوب شو فتنهنك ازالهسنه باقسنی اشعار ایتدی.

حضرت پادشاه دخی اماسیهدن استانبوله کلورکن وقوعاتی خبرالهرق، روم ایلی بکلر بکیسی اولوب یدهاقدمجه عهدهسنه اوچنجی وزارت توجیه اولنان مشهور صوقوللی محمد پاشایی؛ لغار ایله یتشمك اوزره، اوچ بیك یکیچری ودرت بلوك اغاسی طاقی ایله تعیین بیورمشلر ایدی.

نیکبولی والیسی محمد خان سائر عسکرك یتشملرینه حاجت براقیوب، وعد مکافات ایله اوبل طوغجهیی بالتأمین، مصطفایی اکلوتدیرمش، ومقیداً شهزاده حضورینه کوندرمش اولدیغندن، اورادن

دخی استانبوله اعزام ، وديوان پادشاهيده بعدالمؤاخذه صلب واعدام اولندی .

وزيراعظم احمد پاشانك قتلی

شرق سفری عودتندن ايكی آی صكره يعنی ۹٦۲ سنه‌سی ذی القعده‌سنك اون اوچنده وزير اعظم احمد پاشا بامر پادشاهی اعدام اولنه‌رق ، مسند وزارت عظمی ثانياً داماد رستم پاشا عهده‌سنه توجيه بيورلدی .

« احمد پاشانك قتلی بحثنده مؤرخلر برسبب بيان ايدمديكلرينه ، واحمد پاشا اول وآخر دولتده كوزل خدمت ايدنلردن بولنمسنه باقيلورسه ، بوده نزد شهرياريده غايت نفوذلی اولان رستم پاشانك مكرينه اوغرامش اولمليدر . »

سلطان سليمانك شرق سفراخيری اثناسنده بحريه مزجه

خیلی وقوعات مهمه ظهوره کلدیکندن، انلردنده بحث ایده‌لم :

طورغودجه بکك فرانسه‌یه اعانه‌یه مأموریتی فرانسه قرالی « برنجی فرانسوا » ینه المانیا ایمپراطوری واسپانیا قرالی شارلکندن شکایتله امداد پادشاهی‌یه مراجعت ایتمسیله ، فنون بحریه‌ده خیرالدین ثانی وعصرنده قپودان بی‌مدانی ، قارلی‌ایلی سنجاغی بکی « طورغودجه بك » ٩٦٠ سنه‌سنده سفاین متعدده ایله فرانسه‌نك امدادینه مأمور بیورلدی .

طورغودبك فرانسه دونغاسیله برلشه‌رك ، ایتالیا سواحلنه دهشت انداز اولوب ، او سواحلده ، واسپانیا اداره‌سنده بولنان پشتیه ، اسپانیا ، نارلو ، اینه ، مویقه ، فارموس ، لیس ومارپانور نام قلعه‌لرك کینی حربا ، کیمی استیمانا شارلکن اداره‌سندن بالتخلیص فرانسه قرایتنه الحاق ایلدی ، وپشتیه قلعه‌سنده زنجیر بند اولان یدی‌بیك قدر مسلمان اسیرلرینی دخی قورتاروب ، مظفرا عودت ایلدی .

پادشاه اماسیه‌ده ایکن فرانسوا سفیر مخصوص واسطه‌سیله حضور شاهانه‌یه بوموفقیتی عرض، واعانت پادشاهیدن طولایی ایفای شکرانیت ایتمشدر • طورغودجه‌نك بوسفرده‌کی خدمتنه مکافاة، واهلیتنه بناء حضرت پادشاه طورغودجه‌یه جزایر بکلربکلیکی انضمامیله قپودانلق منصبنی توجیه ایتمك ایستمشلرسه‌ده، رستم پاشا ــ اوزانلق قپودانلق مسندنده بولنان برادری سنان پاشایی محافظة ــ پادشاهه « طورغودجه بك «بن طشره‌لرده بیودم ، درسعادت مأموریتی ایستمم» دیور یوانده لسان قوللانمسیله ، طورغودجه‌نه قارلی ایلی بکلکنده قالدی ! فقط برقاچ سنه صکره پادشاه ادرنه‌یه کیدرکن پادشاهك رکابنه صاریلوب جزایر بکلربکیلکنی استدعا ایتدیکندن استدعاسنه مساعده اولندی •

جزایر بکاربکیسی صالح پاشانك محاربه‌سی

امرای عربدن « محمد » نام امیر، افریقاده برحکومت

مستقله یه نائل اوله بیلمك ارزوسیله ، دولت علیهٔ عثمانیه علیهنه اسپانیوللر ایله اتفاق ایدرك ' کندی کلی عرب عسکری ایله براً ' واسپانیا دونغاسی دخی بحراً ' جزایر غرب توابعندن « پاووس » قلعه سنی ۹٦۱ سنه سنده محاصره ایتمش اولدقلرندن ' جزایر بکلر بکیسی قپودان مشهور صالح پاشا دخی براً برفرقهٔ عسکریه ترتیب وسوقیله برابر ' جزایرده کی سفاین حربیه ایله دوشمن دونغاسی اوزرینه هجوم ایتدی ، وغایت قانلی برمحاربه ایله کرك عرب امیری محمدی ، وکرك اسپانیا دونغاسنی قاچردقدن صکره اورادن اسپانیا اداره سنده بولنان « بجایه » قلعه سی او زرینه یوریوب ، اوراسنی ومتعاقبا دخی اسپانیوللرك یقینده مجدداً تعمیر ایتمش اولدقلری « لؤلؤ » نام برج متینی تسخیری ' و بورالردن کلی اسرا واموال اغتنام ایلدی .

—oo—

پیاله پاشانك فرانسه یه اعانه یه مأموریتی

ینه فرانسه قرالنك استدعاسی او زرینه ، حضرت

پادشاه « ترجان » صحراسندن کوندرمش اولدقلری برفرمان عالی موجبنجه قپودان دریا پیاله پاشایی اسپانیا علیهنه مأمور بیوردیلر ․

پیاله پاشا ، طورغودجه بك وسائر امرای بحریه معیتنده اولدیغی ، ودونمه ده بیکی چری وسائر صنوف عسکریه دن مقدار کافی جنکجی بولندیغی حالده ، استانبول لیماننندن حرکت ایدوب ، اثنای راهده اسپانیا امیرالی « اندریا دوریا » نك التمش قدر قدرغه وقالیوندن مرکب بردونمه ایله ناپولی اوکارنده طولاشمقده اولدیغی خبر النه رق ، درحال اوجهته کیدلمش ایسه ده ، اندریا خیرالدین پاشا مرحوم زماننده عثمانلی دونمه سندن یدیکی ضربه لری هنوز اونتامش اولدیغیچون ، پیاله پاشانك توجهنی ایشیدر ایشتمز پانیه یی چوزوب قاچمش اولدیغندن تصادف ایدیله مدی ․

پیاله پاشا ایتالیا سواحلنه یناشوب ، برطاقم دشمن قلاع وممالکنی طوپه طوته رق تخریب ، واورالردن کلی اسرا وغنایم الدرمقله عساکر عثمانیه یی اقدار ایتدکدن صکره فرانسه دونمه سیله برلشه رك « قالیه » نام قلعهٔ مستحکمه یی

محاصره ایتدی . بوقلعه‌نك واروشی استیلا ایدلمش ایسه‌ده، ایچ قلعه‌نك تسخیری قابل اوله‌میوب، بوصره‌ده فرانسه عسکریله بزم عسکر بیننده چات پات منازعه ظهور ایتمکه باشلادیغندن، و روزقاسم دخول ایدرك دریا موسمی‌ده گچدیکندن، پیاله پاشا دونغای همایونی استانبول لیمانه عودت ایتدیردی .

« بو سفر حقنده پیاله پاشایه یازلمش اولان فرمان عالینك صورتی ذیلده (١٤) رقیله گوریلور؛ او وقت فرانسه‌نك حمایه‌سی نزد دولت علیه‌ده نه‌درجه ملتزم ایدوکی بوفرمان عالی مطالعه‌سندن اکلاشیلور . »

مصر قپودانی پیری بكك هرمز اطه‌سنی محاصره‌سی

بحر فارسده وعدن ایله بصره بیننده اولوب پورتکیزلر النده بولنان هرمز اطه‌سنك بصره‌یه قریبی جهتیله تسخیری دولت علیه‌جه ملتزم اولدیغندن، هرمزك

استیلاسنه مصر قپودانی «پیری رئیس» مأمور ایدلدی .

پیری رئیس ۹٦۰ سنه سنده سویش ترسانه سنده تهیه اولنان اوتوز قطعه سفائن حربیه ایله بحر احمردن بحر محیطه چیقه رق ، هرمز جزیره سنه بالوصول ، بعض سواحلنی تخریب و غارتدن صکره قلعه سنی تحت محاصره یه الدی .

بر مدت حصر وتضییق ایله تسخیرینی قوه قریبه یه کتیرمش ایکن ، روایته کوره ، محصورلر رشوت ایله پیری رئیسی اطماع ایتملرندن ناشی ، پیری رئیس محاصره یی ترکله اورادن بصره یه کیدرك دونناندن یکرمی یدی قطعه سنی بصره ده براقوب ، کندیسی اوچ قطعه سفینه ایله سویشه عودت ایلدی ، و اثنای عودتده یمن سواحلنده قورتنه ظهور یله کیلرك بر قطعه سیده تلف اولدی .

پیری رئیسك بو صورتله بلا موفقیت رجعتی ، وخصوصیله رشوت اخذی روایتی طرف پادشاهی یه عکس ایدنجه غضب شاهانه فوران ایدرك ، کوندریلان

فرمان جلادت نشان موجبنجه مصر ديوانده پيرى رئيسك باشى كسلدى .

سيدى على قپودانك بصره يه عزيمتيله نتيجهٔ حالى

پيرى رئيسك بصره ده برقيش اولديغى سويمش دونغامزى ، سويشه اعاده ايتمك ايچون ، بصره بكلر بكيسى « قباد پاشا » او ارالق « قطيف » ميرلوالغندن معزولا بصره ده بولنان مراد بكه توديعاً يوله چيقارمش ايسه ده ، بصره دن چيقار چيقماز پورتكيز دونغاسى مساط اوله رق حرب عظيمه دن وخيلى تلفات و برد كدن صكره مراد بك ثانيةً بصره يه رجعته مجبور اولمشيدى .

بو خبر حلبده بولندقلرى اثناده طرف شاهانه يه واصل اولنجه ، دونغانك سويشه ايصالى ايچون ترسانهٔ عامره كتخداسى مشهور سيدى على قپودانى مأمور بيورديلر . على قپودان ٩٦١ سنه سى محرمى ابتداسنده حلبدن براً بصره يه عزيمتله دونغايى يوله چيقاردى ؛ لكن

اثنای راهده بالدفعات دشمنه تصادفله گاه غالب، گاه مغلوب اوله‌رق، و پك شدید فورتنه‌لره طوتیله‌رق، تمام اوچ ماه بحر عمانده طولاشدقدن صکره نهایت هندستان سواحلنه دوشدی. دونانمه‌کی جنکجیلر وکورکجیلر مدت مدیده دکز اوزرنده محاربات متوالیه‌دن وفورتنه‌لردن بیلش اولدقلرندن، جمله‌سی قره‌یه دوکیلوب هندستان حکمدارلری خدمتنه کیردیلر.

علی قپودان ایسه، یاننده صادق ارقداشلرندن اللی قدر آدم قالمش اولدیغی جهتله، ناچار کیلری طوپلریله وسائر ادواتیله برابر، اثمانی مؤخراً دولت علیه‌یه کوندرملك اوزره، بانسند «سرت» حاکمی (خداوند خان) ه براغه‌رق، وهندستاندن کابل، سمرقند، بدخشان، خراسان، وایران توران طرفلرینی طولاشه‌رق، ٩٦٣ سنه‌سی رجبنده استانبوله بالورود، هند وایران حکمدارلرندن الدیغی محرراتی پادشاهه تقدیم وسرکذشتنی نقل وحکایه ایلدی.

سلطان سلیمان سیدی علی قپودانك یانندن آیرلمیان

آلای قدر ارقداشلرینی تلطیف، و متراکم علوفه‌لرینی تماماً تأدیه ایله برابر، مجدداً علوفه و جرایه تخصیصی ایله مصره اعاده، و علی قپودانه دخی دیار بکر دفتردارلغنی توجیه بیوردیلر.

«بو سیدی علی قپودان خیرالدین پاشا مرحومك چراقلرندن، و علوم ریاضیه‌ده و فنون بحریه‌ده ماهر اصحاب کمال و معارفدن اولوب، اشبو بصره و هندستان سیاحتنده باشنه کلان احوالی و کوردیکی عجائبی متضمن «مرآت الممالك» نامیله برکتاب تألیف ایدوب سلطان سلیمانه تقدیم ایتمشدر. سائر مؤلفاتیده وار ایمش.»

سلطان سلیمان بو تاریخلرده سمرقند شاهی «براق خان» ه دشمنلری علیهنده اعانة بر مقدار تفنك انداز یکیچری نفراتیله چند عدد طوب کوندرمش ایسه‌ده، تاریخلرمز بو بحثی پك قرانلق بازدقلرندن، تفصیلاتنه دسترس اولنه‌مدی.

خرواتلقده بر موفقیت

٩٦١ سنه‌سی خلالنده خرواتلق واصلاوونیا جنرالی «زرنسکی» طرفندن رقاچ بیك خروات ایله بوسنه ولایتنده واقع کلیس سنجاغی حدودینه تسلیط اولنان «هواسك» نامنده بر سرکرده، بر ناحیه‌نك کویلرینی یغمایه قویولدیغی صره‌ده کلیس میراواسی مالقوچ بك سنجاق دلاولرینی طوپلایوب، اولا دشمنی یالاشغال قاچرمامق ایچون «بلغای» قلعه‌سنك «بشلو اغاسی» حسن اغا ایله «کلوج» قلعه‌سی کتخداسی محمد کتخدا قوماندالر یله ایلری‌یه بر مفرزه کوندروب، کندیسیده عقبلرنجه یوریدی.

بو مفرزه نصف‌اللیلده دشمنه ایریشوب، ومحاربه‌یه کیریشوب، خرواتلرك مغصوبلری اولان اموال اهالی‌یی قورتاردیلر.

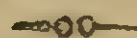
جنرال زرنسکی ایسه مالقوچ بکك تدارکات وحرکاتنی تحقیق ایدرك، اوده مالقوچ بکی طوزاغه دوشیرمك اوزره، قوهٔ موجوده‌سیله پوصو طوتمش

ایدی ؛ مالقوچ بك یوصویه اوغرادیسه ده، شجیعانه وماهرانه طاورانوب دشمنی فنا حالده بوزدی ، وزرنسکی کلی تلفات واسیر براقدن صکره کوجله نفسنی قورتاره بیلدی .

قریمده مظفریت

ینه ٩٦١ سنه‌سنده روسیه چاری « یوان واسیلی » التمش بیك قدر عسکر تهیه ایدرك قریمده‌کی ممالك اسلامیه اوزرینه هجوم اتمك صددنده بولندیغنی قریم خانی « سعادت کرای » حبر الوب ، روسلرك هجومندن اول تاتار رؤساسندن محمد میرزا یی کلی تاتار عسکریله سوق ایتدیکندن ، ظهور ایدن محاربه‌ده یوانك قوهٔ موجوده‌سنك پك چوغی اتلاف ایدلدیکی حضور شاهانه‌یه عرض اولندی .

مجارستانده محاربات

اوستریالی ایله مقدمجه بر مصالحه عقد اولنمش ایسه‌ده ، موکب همایون شرق سفرنده ایکن اوستریا- لیلر ، مجارستانده بولنان ممالك شاهانه‌یه چته‌لر صالدیروب غارت واضراردن خالی قالمازلری .

بو دین بکلر بکیسی « طیغون پاشا » ایالتی داخلنده بولنان استونی بلغراد ، استرغون ، نویغراد ، سنار ، غرژغال ، حطوان وشمونطورنه میرلوالری اسلان ، احمد ، سلیمان ، سنان ، دیگر احمد ، محمد ونصوح بکلری سنجاقلری عسکرىله نزدینه جلب ایدوب ، چته‌جی طاقمنك یواسی اولان « قپوشوار » قلعه‌سی اوزرینه یوریدی .

قلعه محافظلری ابتدا عساکر عثمانیه‌نك طلیعه‌سیله میدان محاربه‌سنه چیقمشلرسه‌ده ، منهزماً قلعه‌یه تحصن ایتدکلرندن ، طیغون پاشا قلعه‌یی تحت محاصره‌یه الدرق ، وبرمدت حصر وتضییق ایدرك ، ٩٦٢ سنه- سی ذی‌القعده‌سنك برنجی کونی عساکر اسلامیه‌نك

هجومیله طیش قلعه‌ء حرباً ، ومحصورینك بعضیلری
ایچ قلعه‌یه قپانوب استمن ایتملریله ، ایچ قلعه دخی
تأمیناً ضبط واستیلا ، و بورادن خیلی مسلمان اسیرلری
تخلیص ایدلدی .

اورادن « قوطورنه » و « بوبوفجه » نام قلعه‌لرك
اوزرینه کیدیلوب محافظلری فرار ایتملریله بو قلعه‌لر
بلا حرب ضبط اولندی .

طیغون پاشا « سکتوار » قلعهٔ جسیمه‌سنی تحت
محاصره‌یه الدق اوزره اردوسنی سکتوار صحراسنه
یورتمش ایسه‌ده ، ایام شتانك تقربی مناسبتیله محاصره‌
دن بر نتیجه حاصل اوله‌میه‌جغی اکلاشلدیغندن ، او
افکاردن فراغتله عسکری یرلی یرینه طاغتدی .

سکتوارك قربنده وعثمانلی یدنده بولنان « غرزغال »
قلعه‌سی محافظی احمد بك اکثر عسکریله بکلربکی
اردوسنده بولنمق مناسبتیله قلعه‌ده ١١٤ اسلام
بهادرلری قالمش ایدی . بکلربکی اردوسنك اورالردن
چکلمسی ، واحمد بکك دخی بکلربکی طیغون پاشایی

ایالت مرکزینه صوقولمق ایچون التی قوناقلق مسافه یه اوزامسی فرصتندن بالاستفاده سکتوار محافظی «قراچین» بیکدن زیاده عسکرله غرژغال اوزرینه هجوم ایتدی ؛ فقط قلعه ده بولنان عثمانلی قهرمانلری ازلقلریله برابر دشمنی خارج قلعه ده قارشولیوب اعمال سیف وسنان ایله منهزم و پریشان ایتدیلر .

شهزاده‌لر محاربه‌سی

شرق سفر اخیرنده دولت علیه ایله ایرانلی بیننده صلح ومسالمت حصوله کلدیکی کبی ، اوروپا جهتنده‌کی دشمنلرك دخی سطوت قاهرهٔ عثمانیه یه قارشو قالدانمغه مجاللری قالمامش اولدیغندن ، ٩٧٢ سنه‌سنه قدر اولدقجه غوائل خارجیه دن وارسته قالندی .

حیفا که : دور و زمان شو قدرجق آسایشیده چوق کوروب ، ٩٦٦ سنه‌سی خلالنده اناطولیده ناکاه شهزاده‌لر وقعه‌سی ظهور یله ینه برچوق قانلر دوکلدی .

کیفیتی شو یله که : شهزاده مصطفی مرحومك قتلندن صکره ولی عهد سلطنت اولان شهزاده سلیم صاروخان ' وشهزاده بایزید کوتاهیه ده حکومتلرنده بولندقلری حالده ، حضرت پادشاه ' شهزاده سلیمه مع قونیه کوتاهیه ' و بایزیده دخی اماسیه حکومتلرینی توجیه ایله محل مأموریتلرینه کیتمك اوزره منشورلرینی ارسال بیورمشلر ایدی .

شهزاده سلیم مع الممنونیه بو توجیهی قبول ایدرك همان مغنیسادن حرکت ایلدیسه ده شهزاده بایزید کوتاهیه یه نسبتله پای تختدن اوزاقجه اولان اماسیه یه کیتمکی ایستمدیکندن ' ینه کوتاهیه ده ابقاسنی پدرندن استدعا ایله یرندن قلدانمادی .

شهزاده سلیم بروسه یه وصولنده ، برادرینك کوتاهیه دن حرکت ایتمدیکنی ' و حرکت ایتمك ایستمدیکنی ایشیدنجه ' بروسه ده بالتوقف ضرورت حالی طرف پادشاهی یه بیلدیردی .

پادشاه بو ایکی برادرك محاسدهٔ اخوت سائقه سیله

برمنازعه چیقاره جقلرینی آکلایوب ، درحال ایکیسنه ده بشقه بشقه نصایح وتسلیتی متضمن بر ر خط همایون تسطیر ولساناً دخی نصیحت ایتدك اوزره ، وزیر ثالث صوقوللی محمد پاشایی شهزاده سلیمه ، ووزیر رابع پرتو پاشایی شهزاده بایزیده اعزام بیوردیلر .

بونك اوزرینه شهزاده بایزید پدرینك امرینه مخالفت ایتمیوب ، منصب جدیدی جانبنه کیتدی ؛ فقط بوندن طولایی برادرینه فنا حالده کیلندی .

شهزاده سلیمك لالاسی بوانسان مصطفی پاشا دخی انواع دسایس وحیل ایله ایکی قرنداش بیننده آتش کین وحسدی علولاندیرمسیله ، نهایت شهزاده بایزید ۱۵,۰۰۰ قدر عسکرله قونیه اوزرینه یوریمه رك ، قونیه شهری اوکنده کی صحرای وسیعده ۹٦٦ سنه سی شعبانك یکرمی ایکنجی واوچنجی کونلرنده غایت قانلی برمحاربه ظهوره کلدی .

شهزاده سلیم جانبنده ، باامر پادشاهی ادنه ، مرعش وناطولی صنوف عسکریه سندن کلی قوت بولندیغی

ایچون، شهزاده بایزید بوزولوب اماسیه‌یه چکلدی .

حضرت پادشاه بایزیدك حرکتنی ایشتدیکی وقت، آناطولیجه شورش وفتن بیوماملك اوزره کندیلری بالذات اناطولی‌یه کیتمك شادیه‌سیله، اسکدار یقه‌سنه اوتاغ همایونلرینی قوردیروب، صوقوللی محمد پاشا قوماندەسیله اناطولی‌یه کلی عسکر چیقارمشلر ایدی .

بو اثناده شهزاده بایزید منوال مشروح اوزره منهزماً اماسیه‌یه چکلمش ایسه‌ده، محمد پاشا وقونیه‌دن عساکر مجتمعه ایله شهزاده سلیم اماسیه‌یه طوغری یورینمش اولدقلرندن، بایزید اماسیه‌ده‌دخی طوره‌میوب، درت نفر مخدوملریله وکندیسنه اتباع ایدن ایالت عسکریله ایرانه فراره مجبور اولدی .

« لالا مصطفی پاشانك نه‌درلو دسیسه‌لر قوللانه‌رق بومسئله‌یی نصل میدانه کتیردیکنی، وقونیه صحراسنده ومؤخراً شهزاده‌نك ایران حدودینه قدر تعقیبی صره‌سنده وقوعبولان محاربانی بعض مؤرخین تفصیل ایدیورلر؛ لکن بز، مصطفی پاشانك، حصول نفوذ شخصیه‌سیچون

اساله‌سنه سبب اولدیغی بونجه وطن اولادینك کوهر گرانمایهٔ خون ناحقلریله لکه‌دار اولان دفتر اعمالی بورادهٔ آچه‌رده بر عبرت ، و اولاد وطن بیننده‌کی حرب و جدالی تفصیل ایدوبده اخلافی آجنـدر مقدمه‌ده بر اصابت کورمه‌دك . »

شهزاده‌نك انجام حالی

شهزاده بایزید کندیسنی تعقیب ایدن سنجاق بکلریله اوغراشه اوغراشه ایران حدودینه داخل و « روان » شهرینه واصل اولدی .

روان محافظی بولنان « شاه‌قولی سلطان » شهزاده‌یی کمال تعظیم و حرمتله قبول ایدوب ، فقط اوارالق شاه طهماسب « استراباد » طرفلرنده بعض مخالفلریله محارب بولندیغندن ، شهزاده‌یی رواننده اییتـویوب ، کیفیتی شاه طهماسبه بیلدیردی .

شاه ، شهزاده‌نك کندیسنه دخالتی ، مقدما سلطان سلیمانه دخیل دوشن برادری القاص میرزایه بدل طوته‌رق ، شهزاده‌یی دولت عثمانیـه علیهنده قوللانه‌ـ

بیله جکی امیدیله . استراباده کی مشغولیتی درحال برصورتده ربط ایله همان پای تختی اولان « قزوین » شهرینه عودت ، وشهزاده نك رواندن جلبنه مسارعت ایتدی ، وشهزاده یه پدرانه معامله مجامله کوستردی .

لکن شهزاده بایزید ایرانده قالدقجه بریده حضرت پادشاهك ، وخصوصیله شهزاده سلیمك امنیت وراحتلری منسلب اوله جغندن ، بایزیدك بتون ازالهٔ وجودی چاره سنه باقلمق اوزره ، پای تختدن سفارت صفتیله سنان بك ، وشهزاده سلیم جانبندن دخی امیراخور طوزراق اغا نام ذاتلر شاه طهماسب طرفنه ارسال ، وشهزاده نك مخدوملریله برابر سفیرلره ترفیقا اعادهسی بانامهٔ همایون طلب اولندی .

شاه ابتدا موافقت کوسترمدیکندن ، برچوق مخابرات ومکاتبات جریان ایتدی . نهایت — سلطان بایزید ثانی مرحومك برادرلری شهزاده جم حقنده استعمال ایتدیکی اصوله توفیقاً — شاه طهماسب کلی مبلغ ایله اطماع ایدیله رك ، ۹٦۹ سنه سی محرمنك اون بشنجی کونی شهزاده

بایزید درت نفر بی گناه مخدوملریله برابرده سفیرلره تسلیم ایدلمریله ، اوانده بیچاره لرك حیاتلری ازاله ، ونعش مبارکاری سیواسه نقل ودفن اولندی . رحمة الله علیهم .

« بو شهزاده لرك تربه لری « ملك عجم » شهرتیله سیواسك خارجنده اولوب خیلی اوقاف ومرتباتی اولدیغی حالده خراب ومندرس بولندیغی مشهود عاجزانه م اولشدر . حاصلات اوقافی تربه دار وشیخ واجزا خوان نامیله بر طاقم اشخاصك مأکلیدر . »

قزوین خلقی شهزاده لرك اعدامی فاجعه سندن پك متأثر ومتأسف اوله رق ، بزم ایلچیلره وشاه طهماسبه علناً سب ولعنت ایتمش اولدقلری مرویدر .

شهزاده بایزیدك استردادی بولنده او وقت طرف پادشاهیدن ، وشهزاده سلیم وو زرا طرفلرندن و بونلره جواباً شاه طهماسب جانبندن متعدد مکتوبلر یازیلوب ، بونلرك کافه سی شایان مطالعه ایسه ده ، جمله سنك درجنه نسخه مز متحمل اولمدیغندن ، محاربه اوراقندن یالکز شهزاده نك تسلیمی مقابله سنده بر ملیون

ایکی یوز بیك التون (*) کوندریله جکنه وقارص قلعه سنك ویریله جکنه دائر سلطان سلیمانك طهماسبه یازمش اولدقلری مختصر جه بر نامهٔ همایون (١٥) رقیله ذیل جلدده نقل اولندی»

—○○—

وزیراعظم رستم پاشانك وفاتی

وزیر اعظم داماد رستم پاشا ٩٦٨ سنه سی شوالنك یکرمی التنجی کونی حلول اجل موعودیله وفات ایدرك مسند وزارت عظمی وزیر ثانی سمیز علی پاشایه توجیه بیورلمشدر .

رستم پاشا فوق العاده اقبال وثروته نائل اولان وزرادن ودرایت وفطانتله شهرتلنمش کبراندندر . بونك زماننه کلنجه یه قدر دولت علیهٔ عثمانیه ده رشوت اخذواعطاسی شایع دکل ایکن اوسیئهٔ ملعونه‌یی رستم پاشانك

(*) او عصرده‌کی التون دوقا یعنی مجار التونی اولوب عصریمزك حسابنجه التی یوز بیك کسور عثمانلی لیره‌سی دیمکدر .

احداث ایتمش اولدیغی مسطور صحایف تواریخدر ·
مشارالیهك مجموعی تاریخنده کوریلان ترکه‌سی دفتری
(١٦) رقیله ذیل جلده نقل اولنور ·

—oo—

سیل عظیم

۹۷۱ سنه‌سی صفری ابتداسنده، استانبولده رعد و برق
هولناك ایله بر باران عظیم ظهور ایدوب، یکرمی درت
ساعت کمال شدتله یاغمش اولدیغندن، حاصل اولان
سیللر استانبولك بك چوق ابنیه‌سنی خاکله یکسان،
وکلی خسار و زیان ایتمشدر؛ حتی سلطان سلیمانك
مقدما یاپدرمش اولدقلری قلعه دیواری کبی صو کمرلری
بیله یقلمش، وصولر کاغدخانه‌ده واقع یوکسك چنار
اغاجلرینك تپه‌لرینه قدر چیقمشدر ·

و طوفان اثناسنده، حضرت پادشاه ایا استافانوسده
اسکندر چلبی باغچه‌سی کوشکنده بولنه‌رق، کوشکی
سیل باصدیغندن، اغاردن بریسی پادشاهی ارقه‌سنه

الەرق کوشکك موصاندرەسنه چیقارو بده قورتارمش اولدیغی مرویدر .

سلطان سلیمان بوندن صکره یه کلی نقود صرفیله صوکرلرینی تکرار انشا ، وسیلك سائر خساراتنی تعمیر ایله شهر استانبولی یکیدن احیا بیورمشلردر .

مالطه محاصرەسی

ردوسك فتح و تسخیرندن صکره ، شوالیه طاقمی « مالطه » جزیرەسنده طوپلانوب قورصانلقله آق دکزك ، وسوریه وافریقا سواحلنك امنیتنی سلب ایتمشلرایدی . بوندن طولایی مالطەنك دخی استیلاسی دولت علیەجه پك مهم کورندیکندن ، قپودان دریا پیاله پاشا مقدما برقاچ دفعه مالطه صولرینه عزیمتله ، شوالیەلرك ، وانلره معاون اولان اسپانیانك سفائن حربیەسیله بالدفعات چارپشوب ، بحراً پك چوق مظفریته نائل اولدیغی کبی ، مالطه یه جوار

اولان « جربه » قلعه‌سنی دخی طرابلس غرب بکلر بکیسی « طورغودجه پاشا » ایله برلکده صیقشدیروب شوالیه‌لرك یدینه تیلاسندن قورتارمشیدی .

٩٧٢ سنه‌سنده مکمل دونغای همایون تجهیز ، و روم ایلی ، واناطولی صنوف عسکریه‌سندن و یکی چریلردن دونغایه کافی عسکر ارکاب اولنمشدرق ، و بوعسکره وزرادن مصطفی پاشا سردار تعیین ایدیله‌رك ، ینه قپودان پیاله پاشا قوماندەسیله مالطه اوزرینه کوندرلدی ، وطورغودجه پاشانك دخی دونغای همایون ایله برلشمسی کندیسنه بیلدیرلدی .

دونغای همایون مالطه جزیره‌سنه بالوصول ، طورغودجه پاشا هنوز یتشمامش اولدیغندن ، انك وصولنه قدر بزم پاشالر برایش کورمك امیدیله مالطه قلعه‌سنك جوارنده بولنان « سنتا ـ ماریا » برج متیننی طوپه طوتمغه باشلادیلر .

یدی کون مرورنده طورغودجه پاشا جزایر دونغاسیله بالوصول ، اصل هدف مطلوب اولان مالطه قلعه‌سی

طورغودکن سنتا ماریا برجنك دوکاسی بیهوده وخطا اولدیغنی طورغودجه پاشا بیان ایتمش ایسه‌ده، برکره باشلانمش بولندیغندن، سنتا ماریانك تضییقنه دوام ایدلدی. ومحاصره‌نك اون یدنجی کونی آلندی.

لکن بو برجك اوکنده عسکریمزك کزیده‌سی شهید ومجروح اولمقله برابر جبخانه ومهماتك قسم اعظمی تلف ایدلمش اولدیغندن، ارتق مالطه‌نك استیلاسنه اقتدار قالمامش ایدی.

بوحال ایله مالطه قلعه‌سی‌ده تحت محاصره‌یه آلنمش، وفداکارانه چالیشلمش ایسه‌ده، برکاه‌نك طاغتدیغی طاش سرپندیسنك اصابتیله طورغودجه پاشا شهید، وسرداره مصطفی پاشا دخی نصلسه قپودان پاشایی کوجندیروب، موفقیتدن نومید اولدیغندن، ناچار محاصره ترك اولنه‌رق، دوننما وعساکر عثمانیه استانبوله عودت ایتدیرلدی. بو سفرده برمنفعت حاصل اولمه‌مقدن بشقه، طورغودجه پاشا کبی مهرهٔ فنون بحریه‌دن برامیرال

ضایع ایدلسیله ، بوموفقیتسزلك مصطفی پاشانك سوء اداره‌سنه حمل اولنه‌رق ، مصطفی پاشا برمدت عزل جزاسیله جزالندیرلدی .

وزیراعظم سمیز علی پاشانك وفاتی

اشبو ٩٧٢ سنه‌سنده وزیراعظم سمیز علی پاشا وفات ایدرك ، مسند وزارت عظمی وزیرثانی مشهور صوقوللی طویل محمد پاشایه توجیه بیورلدی .

سكتوار سفری

دولت علیهٔ عثمانیه‌یه سنه‌یی بیك اوتوز بیك دوقا ویركو ویرمك شرطیله اوستریالی ایله مقدما عقد مصالحه اولنمش ، وقرال فردینانك وفاتیله اوغلی « مقسیمیلیان » لك صندالیٔ قرالی‌یه جلوسنده بومصالحه تجدید ایدلمش ایسه‌ده ، اوستریایه

تابع اولان مجارلر، مجارستانده کی ممالك شاهانه‌یه تجاوزدن
خالی قالمدقلری جهتله، بودین بکلر بکیسی یحیی پاشا
حفیدی اصلان پاشا بو تجاوزدن لاینقطع شکایت،
وسلطان سلیمانك بنده و بنده‌زاده‌سی، واردل (ترانسلوانیا)
بکی «پرنس سیژسموند - ژاپولیا» دخی اوستریانك
ترانسلوانیادن «سقمار» و «طوقای» قلعه‌لرینی ضبط
ایتمسندن بث شکوا ایتمکده اولدقلری مثللو، ویرکوی
مقطوع سنوینك تأدیه‌سنده اوستریاده بعض ائت
کوستردیکندن، مجارستانه ینه بر سفر همایون وقوعنه
استعدادلر حاصل اولمسیله، روم ایلی بکلر بکیسی احمد
شمسی پاشا احتیاطاً صوفیه مرکزنده بولنمق اوزره
٩٧٢ سنه‌سی ذی القعده‌سی اواسطنده صوفیه جانبنه
کوندرلمش، و ممالك محروسه‌ده بولنان زعما وارباب
تیمارك محللرنده مهیا بولنملری اعلان اولنمشیدی.

افکار صلح جویی ایله متصف بولنان وزیراعظم
سمیز علی پاشانك مؤخراً وفاتیله وکلا وامرای دولت
بیننده حرب وفتوحات آرزولری دها زیاده قوتلشدی؛

ومقسيليانك ٩٧٣ سنه‌سنه مصادف اولان ١٥٦٦ سنه‌سی
ابتدالرنده درسعادته تعیین ایتدیکی ایلچیسی بقای صلح
ایچون خیلی سعی ایتدیسه‌ده ، وزیراعظم جدید
صوقوللی محمد پاشانك فکرینی تعدیله موفق اوله‌میوب ،
ینه مجارستان سفرینه قرار ویرلدی ٠

بناءعلیه ، وزیر ثانی پرتو پاشا طلیعه سرداری تعیین
اولنه‌رق بر فرقه ایله ایلری‌یه سوق اولندیغی مثللو ،
جناب شهریار غزا شعار دخی وزیراعظم محمد پاشا ،
واوچنجی وزیر فرهاد ، ودردنجی وزیر احمد ، وبشنجی
وزیر مصطفی پاشالری معیتلرینه الەرق ، واستانبول
محافظه‌سنه سابقا اناطولی بکلربکیسی اسکندر پاشایی
براغه‌رق ، ٩٧٣ سنه‌سی شوالنك اون برنجی کونی اون
دردنجی وصولك سفرلری اولمق اوزره مجارستانه متوجهاً
حرکت بیوردیلر ٠

اثنای راهده هر طرفدن عساکر مرتبه موکب همایونه
التحاق ایدردی ٠ زمون صحراسنه مواصلتده اردل بکی
پرنس سیژسمون ژاپولیا دخی کندی عسکریله بالورود ،

کندیسی پادشاهك فاملیاجه چراغ مخصوصی بولنمق حیثیتیله فوق العاده التفات شاهانه‌یه مظهر اولدی .

اوستریالینك مقدما اردلدن ضبط ایتمش اولدیغی ستمار وطوقای قلعه‌لری استرداد اولنمق اوزره ، سیرمه‌نك استدعاسی وجهله تاتار عسکری کندیسنه ترفیق اولنه‌رق ، اوطرفه کوندرلدی .

موکب همایونك « وارادین » اوکنده قوریلان کوپریدن « اکره » جانبنه یوریمسی ابتدا قرارلشدیرلمش ایکن ، سکتوار محافظی « زرنسکی » یاخود « زرینی » دولت علیه اداره‌سنده بولنان « پچوی » قلعه‌سنی باصمق ، وموکب همایونك احوالنی اکلامق ایچون بر فرقه سوق ایدوب ، بو فرقه پچوی محافظه‌سنه مأمور اولان ترحاله سنجاغی میرلواسی محمد بکی اورایه قریب « شقلوش » نام موقعده علی الغفله باصوب ، کندیسنی شهید وعسکرینی منهزم ایتمش اولدیغندن ، حضرت پادشاه زرنسکیدن اخذ انتقام

ایدلك اوزره اکر ه به عزیمتدن فراغتله سكتوار اوزرینه توجه بیوردیلر ·

پادشاهك « دراوه » نهرندن « دراج » یقه سنه مرور ایله « ارشان » صحراسنه مواصلتلرنده بودین بکلربکیسی اسلان پاشا محل مأموریتنی ترکله ، خاکپای شاهانه یه شفاهاً بعض شی عرض ایتمك بهانه سیله بلا مأذونیت اورایه کلمش اولدیغندن ، و اسلان پاشا موکب همایون دها مجارستانه واصل اولمازدن مقدم خودبخود اوستریا اداره سنده کی « پولاطه » قلعه سنی محاصره ایتدیکی حالده ، آوستریالی طرفندن کوندریلان قوهٔ عسکریه یه مقاومت ایده میه‌روب ، ارتکاب رجعت ایتمسی اوزرینه ، اوستریالی « بسبرم » و « تاتا » قلعه لرینی استیلا ایتمش ایدوکندن ، شوایکی خطاسندن ، وسائر قباحتلرندن طولایی حضرت پادشاه اسلان پاشانك بوینی اوردیروب ، بودین بکلربکیلکنی صدراعظمك برادرزاده سی و بوسنه بکلربکیسی صوقوللی مصطفی پاشایه احسان ایتدیلر ·

موکب همایون ٩٧٤ سنه‌سی محرمنك یکرمنجی و ١٥٦٦ سنه‌سی اغستوسنك بشنجی کونی سکتوار خارجنه بالوصول، وزیر ثالث فرهاد پاشا ایله اناطولی بکلربکیسی زال محمود پاشا قلعه‌نك جنوب و غرب جهتلرینه، و وزیر خامس مصطفی پاشا ایله برادری و روم ایلی بکلربکیسی شمسی احمد پاشا شمال جانبنه و یکیچریلر ایله طونه قپودانی اولوب شجاعت و غیرتی مسلم اولان علی پورتوق قپودان وسائر امرا دخی بر جهته مأمور اوله‌رق، سکتواری دائرأ مادار احاطه، وحصر وتضییقه دوام ایلدیلر.

بش التی کون ایچنده واروش تسخیر اولندی؛ لکن سکتوار قلعه‌سی غایت مستحکم، وقلعه‌نك اطرافی دخی صو ایله مملو درین بر خندق ایله محاط اوله‌رق، هجومه امکان اولمدیغندن، برمدت صویك اقیداسی، وخندقك اغاج و چالی و طپراق ایله طولدیرلسی عملیاتیله اوغراشلدی.

بو عملیاتك اجراسنده محصورلر ممانعت کوستره‌که پك چوق چالشدیلرسه‌ده؛ عساکر عثمانیه‌نك فوق العاده

غیرتلری ثریسیله خندقلره قدر اطولدیریلوب، و برقاچ دفعه هجوم اولنوب، الڭ صکره صفرڭ یکرمی دردنجی، وایلولڭ اوننجی کونی، عساکر عثمانیه هر قولدن ایچری یه آتیله رق، قانلی بر محاربه وتلفات کلیه مقابلنده سکتوار قلعه سی جبراً آلندی.

چه فائده که: قلعه نڭ فتحندن ایکی کون اول حضرت پادشاهڭ قلعهٔ وجود مسعودلری نشانهٔ طوپ اجل اولمشیدی. تفصیلی قریباً کلیر.

زرنسکی قلعه نڭ عثمانلی پنجه سندن قورتلیه جغنی صوڭ هجوم کونی اکلاینجه ملتی یننده بر نام براقمق زعمیله عساکر عثمانیه ایچری یه کیردکاری وقت آتش المق حسابیله اوجاغه حاضرلامش اولدیغی لغمه فتیل براغوب، برقاچ یوز فدایی ایله عساکر عثمانیه اوزرینه کندیسنی چارپمش ایسه ده، برنجی حمله ده کوکسونه اصابت ایدن برقورشون دانه سی کندیسنی یره دوشیردی، وحیاتندن دها رمق وار ایکن، ینی چری اغاسنڭ

حضورینه کوتورلدی ، وصاغ قاله میه جنی اکلاشیلنجه باشی کسیلوب اوتاغ همایونه تقدیم ایدلدی .

زرنسکینك خواص تبعه سی صاغ طوتلمشلر ایدی ؛ بونلرك استنطاقندن لغمه آتش ویرلدیکی اکلاشیلیه ، وزیراعظم عسکرك کری یه چکلمسی ایچون درحال امرا وضابطانه چاوشلر کوندردیکندن ، امرا کسب معلومات ایدرك عسکرك برطاقیله کندیلرینی تهلکه دن قورتارمش اولسه ده ، اغتنام طمعیله قلعه نك ایچلرینه طاغیلان برطاقم عسکر ، لغمك آتش النسندن برهوا اولدیلر .

موکب همایونك درسعادتدن حرکتندن اول طلیعه اوله رق ایلری یه سوق ایدلدیکی یوقاریده بیان اولنان وزیر ثانی پرتو پاشا الدیغی تعلیمات موجبنجه « کوله » قلعه سنی محاصره ایتمشیدی .

برماه قدر کوله نك محاصره سی دوام ایدوب ، محصورین استیمانه مجبور اولدیلر ؛ کوله قلعه سنك وانی متعاقب « دلاغوش » و « ایانوا » قلعه لرینك تسخیر ایدلدیکی

خبرلری ده سکتوار استیلاسی اثناسنده استبشار ایدلدی .

ساقزك ادارهٔ مستقلهٔ دولته دخولی

« ساقز » جزیره‌سی سلطنت سنیه‌یه سنوی و برکوی مقطوع ویرمکله مکلف ، وبر نوع تابع اولمقله برابر ، جمهوریت وجهله ، جنوه‌لیلرك النده اداره اولنوردی .

بونلر صورت ظاهرده دولت علیه‌یه صادق کچینرلر ایسه‌ده ، خفیاً دولت دشمنلرینه معاونتدن ، ومغایر صفت تابعیت فسادکارانه حرکتدن خالی دکللر ایدی .

بناء علیه موکب همایونك سکتوار سفرینه حرکتی اثناده ، یعنی ٩٧٣ سنه‌سی موسم بهارنده ، ساقز بکلرینی تأدیب ایتمك ، اوزره قپودان دریا پیاله پاشا دونغای همایون ایله مأمور واعزام بیورلدی .

دونغای همایون ساقزك قارشوسنده‌کی چشمه لیماننه کیروب آنجه ، ساقز بکلری برمقدار هدیه ایله برآدم کوندروب ، قپودان پاشانی بالارضا چکشدیرمك ایستدیلر ایسه‌ده ، پاشا بعض تهدیدات ایله بکلری نزدینه جلب

ایله جمله سنی استئمانه کوندردکدن صکره بلا حرب وجدال جزیره‌یی ضبط ایله اهالی‌یه أمین ومملکته محافظ وقاضی ومستحفظ تعیین ایدیلک ، بو موفقیتی سکتوار محاصره‌سنده سلطان سلیمانك حضور جهانگیرانه‌لرینه عرض ایتدی .

پیاله پاشا ساقزدن «پولیه» بقه‌سنه دخی عزیمتله اورالرجه دشمن ممالکنه پك چوق خسارات ویروب ، اغتنام غنایم کلیه ایله ، پادشاه جدید سلطان سلیم ثانینك کوتاهیه‌دن استانبوله مواصلتلرندن برقاچ کون اول دونغای همایون ایله مظفراً استانبوله لیمانه داخل اولمشدر .

سلطان سلیمانك وفاتی

سلطان سلیمان سن پیری‌یه واصل اولمقله برابر ، اياقلرنده نقریس علتی بولنمق مناسبتیله ، وجودجه پك ضعیف اولدقلری حالده ، سکتوار سفر اخیرینی بالذات اختیارلری مجرد فرط حمیت وغیرتلری اثری ایدی .

مشاق سفریه ایسه ضعف وعلتلرینی باطبع آرتیروب ، سکتوار قلعه‌سی تحت محاصره‌یه آلندیغی زمان ، کیفسزلکاری بسبتون شدتلندی . بو حالده دخی قلعه‌نك تسخیری ودشمنك تنکیلی ضمننده وزرانك غیرت وغیرتلرینی جلب ایدرلردی . نهایت قلعه‌نك فتحندن ایکی کون اول ۹۷٤ سنه‌سی صفرینك یکرمی ایکنجی جمعه ایرته‌سی کیجه‌سی صباحه درت ساعت قالەرق روح پاکلری سرای علیینه طیران ایلدی .

وزیر اعظم محمد پاشا خنکارك وفاتی اعلان اولنسه عسکرك فتورینی وبلکه براختلال ظهورینی ، وبو حال دخی قوهٔ قریبه‌یه کلان سکتوار قلعه‌سی تسخیرینی تأخیر ایله برابر ، دشمن قارشوسنده برهزیمت وقوعنی مستلزم اوله‌بیله‌جکنی ملاحظه ایدرك ، پادشاه مغفورك نعش مغفرت نقشلرینی موقتاً اوتاغ همایونك ایچنه دفن ایله پادشاه جدیدك تشریفلرینه قدر کیفیتك مکتوم طوتلسی تدبیرینی اتخاذ ایلدی ، وایکی کون صکره قلعه دخی فتح اولنمسیله ، کوتاهیه‌ده بولنان وارث تخت سلطنت

« شهزاده سلیم » حضرتلرینه پدرلرینك وفاتنی ویران اول اردویه تشریفلرینی متضمن درحال کندی قلمیله بر عریضه یازوب ، سکتوار فتحی مژده سنی کوتوریجی کبی کیتدك و یوللرده پادشاه قلعه یی کاملا تعمیر ایتدیکجه سکتوار اردوکاهندن حرکت ایده جکندر یوللو اشاعه لر ایتك اوزره — درکاه عالی چاوشلرندن حسن اغا ایله علی جناح الاستعجال کوندردی .

وزیراعظم بر دیوان ترتیب ایدوب ، سرای اغازندن وجهاً پادشاهه مشابهتی بولنان اختیار حسن اغانی کیفسز حالنده اوتاغك قرانلق برجانبنه اقامه ایله اثنای محاصره وتسخیرده حسن خدمت وشجاعتی مشهود اولنلره مکافات اجرا ایلدی ، وحقیقتی کیسه یه سزدرمامك ایچون عسکرك بر طاقمنی آقینه صالدیروب ، قلعه نك تعمیری بهانه سیله بعد الفتح سکتوارك اوکنده قرق اوچ کون اقامتله ، سلحدار جعفر اغانك یازیسی سلطان سلیمان مرحومك یازیلرینه شبیه اولدیغندن ، بوارالقده ایجاب ایدن توجیهات و سائر خصوصات خطلرینی

جعفر اغایه یازدیردی ، وعسکر بیننده شبهه دوشدیکجه بر حسن تدبیر ایله ازاد ایدردی .

وقتا که پادشاهك نوجاهك بلغراده تشریفلری خبر النُدی ، شهریار مغفورك جسد مبارکلری ، موقتاً مدفون اولان محلدن چیقاریلوب بر عربه یه قونیله رق ، وحسن اغا دخی جنازه عربه سنه بندیریله رك ، هیئت اردوی همایون ایله برلکده سکتوار اردوگاهندن حرکت اولندی .

حسن اغا عسکر صفلرینه تصادف ایتدکجه بلیرسزجه عسکره سلام ویرر ، والتفات ایدردی .

بلغراده تقرب اولندقده ، وزیر اعظم کیجه یول الحق ایچون اردویی حرکت ، وحافظ افندیلری جنازه عربه سنك اطرافنه تعیین ایله قرأن کریم تلاوت ایتدیرمسیله ، خلق ذاتاً بعض امارادن پادشاهك وفاتنی ازاجق سزمش بولندقلری جهتله ، قرأن عظیم تلاوتندن حقیقت حالی اکلاینجه ، چونکه سلطان سلیمان اللی سنه لك برپادشاه معدلت بارگاه اوله رق ،

عموم گنجلر وحتی اورته یاشلیلر انلردن طوغوب
انی پادشاه، وبلکه اب مشفق طانیمش، و زمان
عدلنده جمله تبعه رفاه و راحتله وقت گچیرمش
اولدقلرندن، اردوده بولنان بالجمله عسکر و امرا وخدمه
اره سنده بر فریاد وفغان قوپدی، وخلق اغلاشمقدن
یول یوریمکی شاشیردی ٠

محمد پاشا بلغراده مواصلتدن اول اعلان کیفیت
ایتدیکنه نادم اولهرق، مع مافیه اجرای تسلیت ونصیحتله
اردویی یوله مداومت، وتهلکه سزجه بلغراده ایصال
ایله پادشاه جدیده ارکان اردویی بیعت ایتدیردی ٠
سلطان سلیم ثانینک کیفیت جلوس و ورودی فصل
ثانیده تفصیل اولنه جقدر ٠

پادشاه مغفورک نعش مسعودلری بلغراددن مأمورین
مخصوصه یه تودیعاً استانبوله نقل ایله « سلیمانیه » نامیله
مشهور عالم اولان جامع انوار لامعلرینک قبله جانبنده کی
تربهٔ معطره لرینه دفن اولندی ٠

اثنای راهده بتون قرا وقصبات وشهرلر اهالیسی

وخصوصيله استانبول خلقی خاقان مرحومك جنازه‌لرینی ماتم اباسلریله قارشولیوب ، تأثرات عظیمه ایله اغلاشمشلردر .

پادشاه مشارالیهك ولادتلری ۹۰۰ سنه‌سی ابتداسنده طربزونده وقوعبولوب عمر شریفلری ۷۳ سنه و مدت سلطنتلری ۴۸ سنه ٤ ماه ۱۱ کوندر . قرق سکز سنه پادشاهلق ایتدکاری کبی ، بعدالوفات ۴۸ کون دخی حکملرینك نافذ ، وبو ایامده مجارستان ایچنده عساکر عثمانیه‌نك اونفوذ سایه‌سنده مظفریات متعدده‌یه نائل اولمسی کندیلرینك نه عالی طالعت ، نه قوی بخت پادشاه اولدیغنه بیوك بر برهاندر .

سلطان سلیمانك اوصاف ومحامد جمله‌لری الی الان مثل سائر کبی عامنك دیلنده دائر اولدیغندن ، بز بوراده نه سویلیه‌لم ؟ هرکسك بیلدیکنی تکرار بیلدیرمکدن عبارت اوله‌جقدر .

بلغراد ، رودوس کبی مهم نقطه‌لری ، و مجارستان کبی اوروپانك معتنابر پارچه‌سنی ممالك عثمانیه‌یه

الحـاق ، واسیا ، اوروپا و هندستان حکمدارلرینی واوروپا پالیلرك طاپینیرجه سنه ممدوحلری اولان شارل کن کبی بر داهیه‌یی قلیجنه باش اکسدیروبده ، شان عثمانی‌یی ولوله انداز افاق ایدن سلطان سلیماندر .

مدت سلطنتلری فی الحقیقه یارم عصر ممتد اولدی ؛ لکن بومدتی بیهوده چیرمیوب ، برطرفدن کاه بالذات ، کاه سردار تعیینیله‌لر وملی سفرلر اچه رق ، شرقاً ، غرباً و براً ، بحراً اعدای دولتی تهدید ، وبرطرفدنده ممالك محروسه‌لرنده مقتضیات زمانیه‌یه کوره قوانین عدلیه وسیاسیه ، وقواعد مدنیه واساسیه وضع وتمهید بیوررلردی .

زمانلرنده هر نوع فنون ومعارفك درجهٔ ترقیاتی الحالة هذه ، کوز یمزك اوکنـده طوران مدارس علمیه وابنیهٔ عمومیه‌دن استدلال اولنه بیلور .

استانبولده‌کی سلیمانیه ، سلطان سلیم ، شهزاده جوامع شریفه‌سی و بونلرك یانلرنده‌کی مدرسه‌لر ، بیمارخانه‌لر ، عمارتلر ، شهر جسیم استانبولك مابه الحیاتی اولان

قرق چشمه صوینی کمرلری ، بیوك چکمجه ده کی جسر کبیر ووالدهٔ ماجده‌لری ' کریمهٔ محترمه‌لری وخاصکی سلطان نام‌لرینه منسوب بولنان دیکر خیرات ومبراتدن ماعدا ' قونیه، شام شریف ' قدس شریف، و بغدادده و سائر جهاتده‌کی نیجه آثار بدیعه وخیریه‌لری هم کندی علو همتلرینه ' همده زمانلرنده‌فن معمارینك درجهٔ علیایه وصولنه برر دلیلدر .

اهلیتسز وحمیتسز اولنلر نزد ملوکانه‌لرنده نه قدر منفور ومحقور ایدیسه ارباب کمال وصداقت محترم ومنظور ایدی .

صدق وحمیتنی تجربه ایتدیکی مأمورلری بلاموجب مأموریتندن عزل ایتمزدی . حتی غازی خسرو بك مرحوم بوسنه بکلر بکیلکی که : زمانمزده اردو مشیرلکی انضمامیله بوسنه (*) والیلکی تعبیریله تفسیر اولنه‌بیلور، بو مأموریتده تمام اوتوز سنه قالمشدر .

(*) هرسك ' دالماچیا وصربیه‌نك بعض محلریده برلکده حساب اولنمیدر .

والحاصل سلطان سليمان بو ذوات قوى شوكت عثمانيه‌يى عصرينك استعدادى درجه سنده ذروهٔ كماله اعلا، ونام همايونلرينى هر ملتك تاريخلرنده مدح وتقديس ايله ابقا ايدوب كيتمشدر .

رحمة الله عليه رحمة واسعة

فصل ثانی

سلطان سلیم ثانی حضرتلرینك ۸ سنه‌لك
زمان سلطنتلری وقوعاتندن بحث ایدر

سلطان سليم ثانی حضرتلرينك جلوسلری

جنتمكان سلطان سليمانك سكتوار قلعه‌سی اوكنده ارتحاللری اوزرينه وزير اعظم محمد پاشا طرفندن حسن چاوش ايله كوندريلان عريضه سكز كون ظرفنده كوتاهيه‌ده پادشاه نوجاه سليم ثانی‌يه واصل اولمسيله، كنديلری‌ده برايكی كون ايچنده حاضرلنوب، خواجه‌لری عطاء الله افندی، لالالری حسين پاشا، مصاحب جلال بك وسائر خدمه ايله برابر كوتاهيه‌دن حركت، وسرعتله يوله دوام ايدرك ٩٧٤ سنهٔ عربيه‌سی ربيع الاولنك طقوزنجی و١٥٦٦ سنهٔ ميلاديه‌سی ايلولنك يكرمی دردنجی كونی استانبوله بالوصول، ٤٥ ياشنده واون برنجی پادشاه اولدقلری حالده بالارث والاستحقاق تخت عالیٔ عثمانی‌يه جلوس بيورديلر.

استانبولده بولنان شيخ الاسلام بنام ابوالسعود افندى واستانبول قائمقامى اسكندر پاشا وسائر علما وامرا طرفندن رسم بيعت اجرا سندن ، وحضرت خالد تربهٔ مقدسه سى وفاتح وسلطان بايزيد ثانى وسلطان سليم اول مراقد معطره سى زيارتله ايكى اوچ كون استراحتدن صكره ، حدودده بولنان اردوى عثمانيڭ قوما ندهسنى الرينه المق اوزره استانبولدن مجارستانه توجه ايتديلر .

بلغراده بالوصول اورادن « سرم » بقعه سنه گچه رك ، « وولقوار » قصبه سنه وارد قلرنده وزير اعظم طرفندن كندولرينى قارشوليان برعريضه ده ارتق سفر زمانى گچوب ، اردوى همايون بالطبع پاى تخته عودت ايتديريله جكندن ، ذات شاهانه لرينڭ بلغرادده اردوى همايونلرينه منتظر آرام بيورملرى عرض و بيان ايدلمسيله ، تكرار بلغراده دونديلر .

وزير اعظم ، حدودده بولنان بكلر بكيلره روز قاسم حلولنه قدر يرلرندن حركت ايتمامك ايچون اوامر مقتضيه

طاغیدوب ، بالکز موکب همایون طاقمی وشهریار مغفورك نعشلرینی سکتوار اوکندن قالدیره‌رق ، بلغراده ایصال ایتمسیله ، بلغراد خارجنده « سلطان تپه‌سی » نام موقعده اوتاغ همایون ، وخاقان مرحومك برلکده کوتورمش اولدقلری التوون تخت قوریلوب ، ارکان و رؤسای اردو جانبندن رسم بیعت اجرا اولندی .

لکن ، پادشاه جدیدك عسکرله رنجیی ملاقاتنده ایده‌جکی معامله‌یی ، یعنی کرك مظفریات واقعه‌دن ، وکرك جلوسدن طولایی ایجاب ایدن ترقیات علوفه ومکافاتك تماماً ایفا اولنه‌جغنه دائر بالذات لسان پادشاهیدن عسکره نطق ووعد اجراسنی وزیراعظم اوجله برعریضه ایله اخطار ایتمشیکن ، نزدشاهانه‌ده بولنانلر محمد پاشانك مغروضات صادقانه وخیرخواهانه سنه درلو معنالر ویره‌رك ، اومعامله‌لرك لزومسزلغنی بیان ایتملریله ، سلطان سلیم پدرلری مرحومك نعشنی بالاستقبال یکچیرد کدن صکره ، عسکره هیچ التفات ایتمکسزین ، همان اوتاغ همایونه کیریویرمسیله ، ینیچریلر فنا

حالده منكسر اولمشلر؛ و «البته برده استانبول وسراى قپوسندن كيرلكده واردر؛ بقالم او زمان نصل اولور؟» ديو مرادلرنجه، وسلطان سليم ايله برلكده كيدن بعض عسكرى طقمنى تحقير وتهديده باشلاديلر. بونلرك طور وحركتلرندن رفته رفته چيقاره‌جقلرى اكلاشلديغندن، لالا حسين پاشا كنديلريله برلكده كيدن عسكراله برابر همان يوله چيقارلدى؛ ويكى چريلرك جلوس بخششلرينك برمقدارى ويريلوب؛ اگرچه كنديلرى «بخششمزى تمام استرز.» ديه‌رك باغرشديلر ايسه‌ده، اردوده كفايت مقدارى خزينه اولمديغندن؛ بقيه‌سنك استانبولده ويريله‌جكى وزيراعظم طرفندن تأمين اولنه‌رق صوصديرلدى.

اردوى همايونك بلغراده وصولندن بش كون صكره جناب پادشاه ثوجاه بلغراددن حركتله، ٩٧٤ سنه‌سى جمادى الآخره‌سى اواخرنده و١٥٦٦ سنه‌سى كانون اولى ابتدالرنده استانبوله داخل اولديلر.

يكى چريلر، بلغرادده پادشاه جديد ايله حين ملاقاتده

ادرنولری و جمله النفات کورمه‌دکاری‌چون « البته استانبول وسرای قپوسندن کیرلمکده واردر . » دیمدیلرمیدی ؟ حریفلر بوسوزلرینی یرینه کتیروب ، بوصره‌ده خیلی ادبسزلك ایتدیلر .

شویله که : خنکار الای سلطنتله ادرنه قپوسندن شهره کیروبده شهزاده باشی جاده‌سنه کلنجه یکیچریلر بر برینه « طوره ، طوره » دیه باغیروب ایرکلدیلر ، والایی یورتمدیلر .

وزیرثانی برتو پاشا ، نصیح و پند یولنده « یولداشلر بوحرکت لایق دکلدر . » دیه‌جك اولدی ، بیچاره‌یی برحربه ضربیله آتندن یره دوشیردیلر . قپودان دریا پیاله پاشا بوحالی کورمه‌رك « یولداشلر نه یاپیورسکز ؟ عیب دکلمی ؟ » کبی مصلحانه تو بیخ ایتمك ایستدکده « سن برکمیجی عرب اغاسیسك ، سنك بزه سوز سویلمك نه حدکدر ؟ » دیه‌رك انیده آتندن یوارلدقلرندن ، پیاله پاشا کوجله کندیسنی بایزید جامعنك کلخانه‌سنه آتوب قورتلدی . فرهاد پاشایی دخی تفنك دیبجکیله ایچه دوکدیلر .

يكيچرى اغاسى على اغا متذللانه بيوننه برمندل طاقوب، و پياده جه نفراتك اوكلرينه واروب، « امان ارقداشلر يكاقيديكز، بكا آجييك، اچميك، گيتميك » يوللو يالواردى ايسه ده، حريفلر بونى هيچ ايشيتمديلر. وزيراعظم محمد پاشا ايله وزير احمد پاشا يكيچريلرك ديشليلرينه آووچ آووچ آلتون ويره رك كنديلرينى محافظه ايتديلر.

بو كشاكشله ادرنه قپوسندن باب همايونه تمام درت ساعتده واريلوب، اوراده ايسه سراى قپوسنى سد ايله يكيچريلرك كيمى سراى ايچنده، كيمى طيشاريسنده بسبتون طياندقلرى طورديلر.

نهايت، وزيراعظم و وزراى سائره نك رجاوافاداتى اوزرينه، پادشاه يكيچريلره « قانون اوزره هر ترقيات ومطلوباتكز مقبول همايونمدر. » عبارەسيله بالذات نطق بيوردقلرندن، قپو آچيلوب، سرايه دخول ميسر اولدى.

« ايشته يكيچريلرك يوزه چيقوب ده اره صره اختلال چيقارمهلرى، وقرانقاندير مهلرى بو وقعه دن باشلامشدر. »

هر نه حال ایسه، کرك یکیچریلرك وکرك اوراق حدودندن بکلربکیلر مغبتیله عودت ایدوب بده استانبول شهرینی کمال ازدحام ایله اردوکاه حالنه قویان صنوف سائرهٔ عسکریه‌نك متراکم علوفه‌لری ومکافاتلری تماماً بالتسویه، پای تخت عسکرندن ماعداسی یرلی یرینه طاغیدلدی؛ حضرت پادشاه دخی سریر سلطنتلرنده یراشوب، ملوك اطرافه جلوس همایونلرینی متضمن نامه‌لر طاغتدی، و وکلایی بولندقلری مسندلرنده ابقا ایدوب، فقط پدرلری مرحوم زمانلرنده شرف صهریت سنیه‌لرینه نائل اولان قپودان دریا پیاله پاشایه قبه وزارتی رتبهٔ سامیه‌سی احسان، وقپودانلق منصبی یکیچری اغاسی مؤذن زاده علی اغایه توجیه بیوردیلر.

پیاله پاشانك مقدما آق دکزده موفقیتلرینك برنده رتبهٔ وزارتله تلطیفی وزیر اعظم طرفندن عرض وتلخیص اولندقده سلطان سلیمان «پیاله واقعا شایان مکافات ایسه‌ده، کندیسنه میرمیرانلق ویریله‌لی دها اوچ

سنه اولدی ، بویله تیز وقتده رتبهٔ وزارت ویرلمك اورتبهٔ عالیه نك قدرینی تنزیل ایدر ، کندیسی کوچك سلطانلرك برینك عقدیله تلطیف اولنسون . » بیورمش اولدقلری مرویدر . فی الحقیقه او زمانلر وزرانك عددی پك آز ، قدر واقتداری پك عالی ایدی .... »

۹۷٤ سنه سنك بقیه سی استانبولده کچیرلوب ، ذی الحجة اواخرنده ذات پادشاهی یالهٔ پاشایی استانبول قائممقاملغنده براقه رق ، سائر وزرا وارکان ایله برلکده ادرنه یه نقل بیورمشلردر .

ایلچیلر ورودی

بتون اوروپا دولتلری ، وارندل ، افلاق و بغدان بکلری وسائر حکمداران طرفلرندن تبریك جلوس همایون ایچون ادرنه یه سفیرلر ومبعوثلر کلدیکی صره ده ایران شاهی طهماسب جانبندن دخی نخجوان ووالی

حاکمی « شاه‌قولی خان » نامند ، معتبر برایلچی کلمش ، وسلطان سلیم اوجه طهماسبه هم‌جلوس همایونلرینی ، همده سکتوار سفری فتوحاتنی متضمن غایت دوستانه ومتحدانه برنامهٔ همایون کوندرملریله ، طهماسب دخی بوایلچی‌ایله فوق‌الغایه تعظیملی و مفصل برجواب وهدایای نفیسه کوندرمشدر .

بوشاه قولیخان حدوددن بری مأمورین سلطنت سنیه طرفندن مراعات مخصوصه‌یه نائل اوله‌رق ، استانبول قائممقامی پیاله پاشا دخی زیاده حرمت کوسترمش ، وادرنه‌یه ۹۷۵ سنه‌سی شعبانده واصل اولوب ، طرف شاهانه‌دن روم‌ایلی بکلربکیسی احمد پاشا استقباله تعیین ایدیله‌رک ، شانلی برآلای‌ایله شهره قبول ایدلمشدر .

شاه‌قولی کندیسنك استقباله چیقاریلان مزین کیملی عسکر الایلرینی کورنجه تزییف قصدیله احمد پاشایه « بوعسکر دوکون خلقنه بکزر . » دیمسیله ، احمد پاشا دخی « بلی ، چالدیراندن تاجلی خانمی کلین

کتیرن (*) بو عسکردر . » جوابله مقابله ایتمشدر .

اوستریالی ایله تجدید صلح

اوستریا قرالی « مقسیملیان » جلوس همایونی متعاقب نزد شاهانه یه « اکری » پسقپوسی دالماچیالی « انطوان - وه‌رانیوس » ، « قرستوف ون فن باخ » و « البر وواپس » نام ذاتلردن مرکب بر سفارت هیئتی کوندروب ، هم جلوس همایونی تبریك ، همده معاداته ختام و یریله‌رك مصالحه‌نك تجدیدینی استدعا ایتمشیدی .

بعدالمکالمه و المخابره طرفینجه حسن موافقت حاصل اوله‌رق — اوستریالی کاکان دولت علیه یه سنوی ۳۰,۰۰۰ دوقا ویرکوی مقطوع ویرمك اساسی ، وشرایط سائره اوزرینه — ۹۷۵ سنهٔ هجریه‌سی

(*) احمد پاشانك بو سوزی صاحبقران عدیم الاقران سلطان سلیم اول مرحومك چالدیرانده طهماسبك باباسی شاه اسماعیلی بوزوبده زوجه‌لرندن برینی وعلی روایة برنجی زوجه‌سی تاجلی خانمی اسیر اله‌رق قاضی عسکر افندی یه تزویج ایتدیکی فقره‌سنی ایلچی یه اخطاردر .

رجی، و ١٥٦٦ سنهٔ میلادیه‌سی ابتداسندن اعتباراً
٨ سنه ایچون تجدید صلح ایدیلوب، طرف پادشاهیدن
٩٧٥ سنه‌سی رمضاننك اوائلی تاریخلی عهدنامه
ویرلدی . بو عهدنامه‌نك صورتی ذیلده (١٧) رقیله
مسطوردر . بونك مطالعه‌سندن معلوم اوله‌جغی وجهله،
دولت علیه بو معاهده‌یه قدیم دوستلری اولان فرانسه
و پولونیا قراللرینك و ونديك دوژینك دوستلقلرینك
محافظه‌سنی درج و ادخال ایتمشدر .

—oo—

بصره وقوعاتی

بصره جانبندن بولنان طوایف عرب شیخ المشایخی
« ابن علیان » جلوس همایون اثناسنده اظهار عصیان
ایدرك، او حوالیده اضرار عباداللهه جرأت باشلدی .
ابن علیانك تأدیبیله، طوائف عربانك دائرهٔ اطاعته
ادخالی ضمننده دیاربکر بکلربکیسی اسکندر پاشا ٩٧٤
سنه‌سی اواخرنده بغداد بکلربکیلکی علاوه‌سیله

سردار ، وشهر زول بكلربكيلكنه تعيين ايديلان مظفر
پاشا انك معيتنه تعيين ايدلديكى كبى ، پاى تختدن دخى
ايكى بيك يكى چرى وايكى يوز طوپچى كوندرلدى ؛
و يوردلق ' اوجاقلق وجهله حلب جوارنده كى « كليس »
سنجاغى ميرلواسى اولان « جانپولاد » بك دخى ، نهر
فراتدن بصره يه سوق اولنمق ايچون ' « بيره جك » اوكنده
سفاين انشاسنه مأمور بيورلدى .

اسكندر پاشا ديار بكردن عساكر كافيه ايله برأ
يوريديكى مثللو ' جانپولاد بك دخى از وقت ايچنده
بيره جكده ٥٥٠ قطعه نهر سفينه لرى تدارك وانشا ،
وحلب واورفه طرفلرندن ٦,٠٠٠ قدر عسكر جمع ايله
بونلرى ' واردويه لازم اولان مهمات ، طوپ وسائره يى
كميلره وضع ايده رك ، بيره جكدن نهرا عزيمت ايتدى .

فرات ايله دجله نك برلشديكى محلك الت طرفنده '
اسكندر پاشا وجانپولاد بك فرقه لرى ' واسكندر
پاشانك دخى بغداددن سوق ايتديكى يوز اللى قدر
سفاين برلشه رك ' وايجاب ايدن موقعلره خرما اغاجلرندن

وطپراقدن استحکاملر انشاسیله عسکر دوکه‌رك ، عربانی هر طرفدن تضییق ، و بر قاچ چار پشنه‌ده عربلری تدمیر ایتدکلرندن ، نهایت ابن عیان عفو وامان دیلمکه مجبور اولمغله ، بصره خزینه‌سنه سنوی ۱۵,۰۰۰ التون ویرکو ویرمك ، ومعتبر مشایخ اولادندن بصره‌ده بر قاچ نفر « وثق » (*) قالمق شرطلریله ، ابن علیانك سیئاتی عفو اولنه‌رق عساکر مجتمعه یرلی یرینه طاغیدلدی .

تن واتل نهرلرینك برلشدیرلمسی تدوری

آل جنکیزدن « سلطان محمود غازان » ه تبعیتاً ابتدا شرف اسلام ایله مشرف اولان تاتار طائفه‌سندن بر فرقه ، سلطان مشار الیهك نامنه الحالة هذه « قازان » دینیلان محلده بر شهر انشاسیله توطن ، وسائر طوایف

(*) عربلرك لاجل التأمين نزد حکومتده براقدقلری رهنلره وثق دینیلور .

غـير مسلمه ايله حرب وجدال ايدرك اورالرده تمكن وتمدن ايتمشلر ايدى .

دولت غازانيه نك انقراضيله بونلره ضعف كلديكى صرده « روس » طائفه سى قازانى ضبط واستيلا ايله تاتارلرى تحت قهر وظلملرينه المش اولدقلرندن ، بو عصرده قازانليلر استانبوله ادم وعرضحال ارساليله مركز خلافت اسلاميه دن استمداد ، و قره دكزه منصب اولان « تن » نهرى ايله بحر حزره دوكيلان « اتل » نهرى « اژدرهان » نام شهر قديم خرابه سى جوارنده بر برينه بك يقين جريان ايتدكلرى جهتله ، بو ايكى نهر يكديكرينه قارشدرلديغى تقديرده ، اورالرك استيلاسى آسان اوله جغنى عرض ايتديلر .

وزير اعظم صوقوللى محمد پاشا دائما شرق طرفنده امم اسلاميه نك وخصوصيله ايران خلقنك تابعيت دولت عثمانيه تحتنده بر دائرۀ اتحاده النمسى افكارنده بولنديغى جهتله ، فى الحقيقه تن واتل نهرلرى برلشوبده قره دكزدن عسكر ومهمات وذخاير نقلى قابل اولديغى حالده ممالك

شرقيه نك الهالنمسى كسب سهولت ايده جكى مطالعه سنه مبنى ، قازانليلرك افاده لرينى بالتلقى ، او حواليه وقوفى بولنان شق ثانى دفتردارى چركس قاسم بكى كفه ايالتى بكلر بكيلكنه تعيين ونهرلرك كشف ومعاينه سيله برلشوب برلشه ميه جكنك تحقيقنى اكا حواله ايتدى .

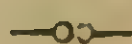
قاسم بك كفه يه بالمواصله كوندرديكى مهندسلر واسطه سيله اجرا ايتديرديكى كشفيات ومساحه ده ايكى نهرك بربرينه الك يقين وحفر وكشادى ممكن محلى التى ميل مسافه دن عبارت اولديغى تعين ايتديكنى باب عالى يه عرض وانها ايتديكندن وزير اعظم درحال دونمای همايون ايله كفه جانبنه بر اردو ترتيب وسوق واستانبولدن كلى ادوات حفريه ارسال ايتمكله برابر، قريم خاننك دخى اقوام تاتاردن مقدار كافى عمله سوقيله ايشه معاونت ايتمسنى خانه بيلدردى .

بو اردو قاسم بكك دلالتيله اژدرهان خرابه سنه قدر كيدرك اوراده نوغاى تاتارندن دخى اوتوز بيك عمله اجتماع ايتمسيله ، اوچ آى حفرياته دوام ايدلمش ،

وعمليانك ثلث درجه‌سى وجوده كتيرلمش ايسه‌ده، قريم خانى ـ دولت عليه اورالرجه مكنت تامه حاصل ايدرسه، قريم خانلغنك اهميتى قالميوب، كندى حكومتنجه زوال وانقراض مقرراولديغى زعميله، بوماده‌نك حصوله كلسنى ايستمديكندن ـ «بورالرده قيش پك اركن كلير، عثمانلى عسكرى بورالرك صوغوغنه طيانه‌ماز.» يوللو اردو ايچنده واهمه‌لر تكون ايتديرمسيله، عثمانلى طاقمى خوف ودهشته دوشه‌رك، ادوات حفريه‌نك بريرده محافظه‌سى تدبيرينى دوشنمكسزين، فرار صورتنده طاغلدقلرندن، او قدر امكار ومصرفلر هبايه كيتدى؛ وسلطان سليم بوندن طولايى محمد پاشايى مؤاخذه ايتديكندن، اوجهته بر دها اماله‌ٔ نظر همت اولنه‌مدى.

«نهرينك برلشوب برلشه‌ميه‌جكى، وفنا برلشمسى ممكن اولديغى تقديرده او وقت اسباب لازمه‌سنه مكمل صورتده تشبث ايديلوب ايدلمديكى بزجه معلوم دكلدر؛ فقط صوقوللى محمد پاشانك امم اسلاميه‌يى بر نقطه‌ٔ اتحاده جمع ايتمك فكر ومطالعه‌سى اوزرينه دشت قپچاق

جهتنده نفوذ و مکنت عثمانیه‌نك اساسلندیرلمسنی تدبیر ایدیشی پك مصیب ایدی، بو مقصدك حصوله کلمه‌مسنده بالطبع ایدیله جك تأسفدن زیاده قریم خاننك برزعم باطل اوزرینه اویله خیرلی بر ایشك تأخیرینه سببیت ویرمسنه تعجب اولنمیلیدر. دولت علیه جامع خلافت کبرای اسلامیت اولمق ملابسه‌سیله، خان حضرتلری متبوع مشروعندن قورقه‌جق یرده، قازانی ضبط ایدوبده کوزینی اوکنده کندی هم جنس وهم مذهبی بیچاره‌اسارتنه الان، والك صکره‌ده - کندیسنك ترس مطالعه‌سی کبی - خلفلرینك سیئاتی نتیجه‌سی اوله‌رق قریم حکومتنی بسبتون یودان روسلردن قورقمالیدی.»

یمن وقوعاتی

سلطان سلیم اول عصرنده، ممالك عثمانیه‌یه الحاق اولنان یمن ولایتی بر بکلر بکی اداره‌سنده بولنور کن، یمن بکلر بکیسی اواو بده بالانفصال استانبوله کلمه‌رك مصر

واليلكنه تعيين اولنان محمود پاشا ، مجرد خلفى رضوان پاشايه رغماً ، يمنك ايكى بكلر بكيلكه تقسيمنده حسن اداره حصوله كله جكنى باب عالى يه عرض و بيان ايدوب ، بو غرضكارانه افاده اوزرينه يمن ولايتى ايكى يه بولنه رك جبل جهتى يعنى ، صنعا وتعز وساٸر محللرك بكلر بكيلكى مراد پاشايه ، و زبيد وتوابعندن عبارت اولان ساحل جهتى بكلر بكيلكى دخى درويش حسن پاشايه احاله اولنمشيدى .

مراد وحسن پاشالر قاعدهٔ قديمه دن اولديغى وجهله منصبلرينى ضبط ايتديرمك اوزره ابتدا متسلملرينى كوندروب ، كنديلريده متعاقبا عزيمت ايتديلرسه ده ، رضوان پاشا بكلر بكيلرك وصوللرينى بكلمكسزين ، متسلملرك اورايه مواصلتلرنده همان يمندن براقدى ، صاوشدى .

يمنك قديم ملوك زاده لرندن اولوب ، حكومت موروثه سنى استرداد ايچون داٸما فرصت كوزه دن « مطهر » اورالرك

قوهٔ کافیهٔ عثمانیه‌دن خالی قالدیغنی کورنجه رفع لوای عصیان ایدرك صنعایی تحت محاصره‌یه الدی .

صنعاده بولنان قلیل العدد عثمانلی دلاورلری ، آزلقلریله برابر ، عصاتی مدافعه‌ده قصور ایتمدیلر ؛ فقط بکلربکی مراد پاشا ، تعزه بالوصول احوالی اکلایوب ، محصورلره کوندرمش اولدیغی ذخیره عصاتك یداغتصابنه دوشدیکی کبی ، کندیسیده قوهٔ موجوده‌سیله صنعایه کیرمك اوزره تعزدن حرکتله کیدرکن ، اثنای راهده کلی عرب عسکری اطرافنی الەرق ، مراد پاشایی وعسکرینك همان کافه‌سنی اتلاف ، وپاشانك سرمقطوعنی صنعایه کوتوروب محصورلره ارائه ایتدکلرندن ؛ محصورلر ارتق امداد وسلامت امیدینی کسه‌رك ضروری بالاستیان صنعایی مطهره تسلیم ایتدیلر .

بوندن‌صکره تعز ، مورغه ، مخا ، عدن وسائر ملحقات یمن مطهر طرفندن ضبط اولندی .

عربلر زبید اوزرینه دخی هجوم ایتدیلرسه‌ده ؛

اوجهتك بكلربكيسى حسن پاشا مهاجملرى قارشوليوب، محاربهٔ شديده‌دن عسكره كيرو يه پوسكورتمش اولديغندن، خطهٔ يمندن يالكز زبيد عثمانلى النده قالدى .

بو احوال پاى تختده منعكس اولنجه، شام بكلربكيسى مصطفى پاشا سردار، ومقدما يمنده پك چوق فتوحات ومظفريته موفق اولان متوفى اوزتمورك اوغلى شجعان مشهوره‌دن حبش بكلربكيسى عثمان پاشا دخى يمن بكلربكيسى تعيين، وعثمان پاشا سرعتله اعزام اولنديغى حالده، مصر واليسى محمود پاشانڭ مقدما يمنده قزانمش اولديغى خصماسندن بريسى برمحله كيدركن قورشونله اوروب، اولدرمش اولديغندن، يمنه عسكر ومهمات يتشديرمك اوزره مصر واليلكى دخى قوجه سنان پاشايه توجيه اولندى .

سردار مصطفى پاشا شامدن مصره واروب، اردوسنى اكماله چالشديغى صره‌ده تسويهٔ مهماتدن طولايى سنان پاشا ايله بينلرى بوزلديغندن، يكديكريني باب دولتده

شکایت ایتملریله ، مصطفی پاشا عزل اولنه‌رق ، سردارلق سنان پاشایه احاله قلندی .

سنان پاشا ٩٧٦ سنه‌سی رجبنده مکه‌لجه برارد وایله مصردن چیقوب زبیده بالوصول ، کندیسندن اول ایکی اوچ بیك گزیده عسکر ایله گتمش اولان بکلربکی عثمان پاشا تعزی عربلردن قورتارمش اولدیغندن ، سنان پاشادخی عثمان پاشانی وسائر امرایی حسن استخدام ، وعصات اوزرینه فرقه‌لر سوق واعزام ایدرك ، خلاصه : ٩٧٨ سنه‌سنه قدر خطه‌ٔ یمنك اکثر محللرینی حرباً وتأمیناً عصاتدن استرداده موفق اولدی ؛ و بوسببله خلق لسانده « فاتح یمن » عنواننی قزاندی .

عثمان پاشا برارالق قصابسنه سنان پاشادن قوجنوب یمندن صاویشه‌رق استانبوله گلمش اولدیغندن ، سنان پاشا یمن بکلربکیلکنی بهرام پاشایه احاله ورئیس عصات مطهری تأمینه ربط ایدرك ، کندیسیده ٩٧٨ سنه‌سنده استانبوله عودتله یدنجی وزارت منصبنه نائل اولدی .

قبريس جزيره سنك فتحى

وندیك جمهوريتى اداره سنده بولنان « قبريس » جزيره سى خلق اوته دنبرى بين الدولتين موجود اولان معاهده يه مخالف اوله رق مصر، سوريه وفنيكه سواحلنه كيدوب كلان سفاين اسلاميه يه تعرضدن خالى قالميوب، حتى حضرت پادشاه شهزاده لكلرى هنگامنده كوتاهيه ده ايكن مصره سپارش ايتمش اولدقلرى اسب و پرنج وسائره يى اثناى راهده قبريس قورصانلرى ضبط ايتمسيله استردادنده خيلى زحمت چكمش ايدى .

بونكله برابر قبريس اطه سى امويه زماننده عربلر طرفندن ضبط اولنه رق، برمدت دار اسلام قالمش ايدى .

جمهوريت اطه ليلرك اسائتلرينى بر رصورتله تأويل ايدرك رشته ٔ معاهده نك قيرلماسيچون چالشمقده ايسه ده، سفاين تجاريه نك وحجاج مسلمينك قورصانلردن محافظه سى ضمننده قبريس اطه سنك ينه ممالك محروسه ٔ اسلاميه يه الحاقنه پادشاه وبعض وكلا طرفندن لزوم

کوسترلەرك ، شیخ الاسلام ابو السعود افندی دخی بو بابدە فتوای شرعی ویردیکندن ، اشبو ٩٧٧ سنەسی اواخرندە ، اطەنك استیلاسنە مقتضی سفائن حربیە وعساکر کلیە ترتیب ، و بشنجی وزیر لالا مصطفی پاشا سردار وفن بحریدە مهارتی مسلم اولان قپودان سابق اوچنجی وزیر پیالە پاشا ایلە حالا قپودان مؤذن زادە علی پاشا ، واناطولی ، قرمان ، سیواس ، مرعش ، و حلب بکلربکیلری اسکندر ، حسن ، بهرام ، مصطفی ودرویش پاشالر ایلە شهرزول بکلربکیلکندن معزول مظفر پاشا ، وترحالە ، یانیە ، مورە ، ایلبصان و پرزرین سنجاقلری بکلری ، و پای تختدن بش بیك یکیچری ، یکیچری کتخداسی و دیکر بلوکلردن مقدار کافی نفرات دخی سردار معیتنە تعیین اولندی .

ذی الحجە اواسطندە سردار مصطفی پاشا و پیالە وقپودان علی پاشالر پای تخت عسکری و ٣٦٠ پارچە سفائن متنوعەدن مرکب دونغای همایون ایلە استانبول لیمانندن حرکتلە ، اناطولیدن مرتب عسکری

الماق اوزره ' اطه نك قارشوسنده واقع « فنيكه » اسكله سنه عزيمت ' و يكرمى كون ظرفنده اورادن عساكر مجتمعه يى كيلره الهرق ' ٩٧٨ سنه سى صفرينك يكرمنجى كونى « طوزله » اسكله سنه مواصلت ايتديلر ، و درحال عساكر بريه يى وطوپلرى قره يه دوكديلر ·

اولا « لفقوشه » نك تسخيرى تنسيب اولنمغله ' سيواس بكلر بكيسى بهرام پاشا طوزله نك محافظه سنه براغيله رق ' دشمنك بحراً كله جك امدادينه مانع اولمق ، وشام وحلب ايالتلرندن كلمسى انتظار اولنان عساكر عثمانيه يى اطه يه كچيرمك اوزره ، پياله پاشا دخى دونغاى همايون ايله دكزه چيقاريله رق ، سردار اكرم محاربات بريه ده تجربه و ملكه سى بولنان قپودان پاشا ايله برلكده اردويى لفقوشه اوزرينه يورتدى · اردو پيشدارلرندن قيرشهر واقشهر بكلرى لفقوشه قلعه سى جوارينه وارد قلرندن ، قلعه ده كى ونديكلر خارجه هجوم ايله ميدان محاربه سنه كير ايشمشلرسه ده ' قرمان بكلربكيسى حسن پاشا فرقه سى يتيشه رك ، دشمنى منهزماً قلعه يه رجعته اجبار ايتدى ·

ایرتسی کون دخی سردار اکرم عموم اردو ایله بالوصول، لفتوشه قلعه‌سی هر طرفندن محاصره اولندی .

الی بر کون محاصره دوام ایدوب، ربیع الآخر اواسطنده عساکر عثمانیه‌نك هجومیله لفتوشه جبراً تسخیر، ومحصورلر کاملاً طعمهٔ شمشیر ایدلدی .

اثنای محاصره‌ده جزایر بکلربکیسی « اولج علی پاشا » طرفندن بر سفینه ایله « قره‌خواجه » نام قپودان ورود ایدوب، اولج علی پاشانك، تبر یسه کلك اوزره سفائن متعدده ایله جزایردن حرکت ایتدیکی حالده، یولده مالطه دونغاسنه تصادف ایدرلك، شدتلی بر محاربه‌دن صکره مالطه‌لیلرك درت قطعه قدرغه‌لرینی ضبط ایتدیکنی وفقط بو صره‌ده جزایر کیلرینی دخی زده‌لنمسیله، کیلری تعمیر ایتمك ایچون ینه جزایر لیمانه رجعته مجبور اولدیغنی متضمن مکتوب کتیردی .

سردار اکرم اوجاله مرعش بکلربکیسی مصطفی پاشایی « کرنبه » و « باغ » قلعه‌لرینك تضییقنه

مأمور ايتمشيدى؛ مصطفى پاشا بورالرى تضييق ايدركن لفقوشه تسخير اولنه‌رق، سردار جانبندن كرنيه و باف اهاليسنه اطاعت تكليفى كوندرلديكندن، بوقلعه‌لر دخى استيماناً استيلا اولندى .

سردار اكرم اردوينى لفقوشه‌دن ساحلده واقع « ماغوسه » قلعهٔ مستحكمه‌سى اوزرينه قالديروب، قره طرفنى تحت محاصره‌يه آلديغى كبى، مقدمجه دريايه اچيلان پياله پاشا، حلب وشام عسكرينى قبريسه يه كچيردكدن صكره، دشمن دونغاسنه ميدان اوقور جه‌سنه « كريد » جزيره‌سنه قدر كيدوب، وكريدك بعض سواحلنى دونغا عسكرينه غارت ايتديروب، عودت ايلمش اولديغندن، او دخى ٢٠٠ پاره سفائن حربيه ايله ماغوسه‌نك دكز طرفنى ابلوقه ايتدى .

بواره‌لقده، مقدمجه قبريسه ذخيره كوتوروب ذخيره‌يى بعد التسليم، ايچنده اسرا ومغتنمات سائره طولديريله‌رق، استانبوله عزيمت اوزره بولنان وزير اعظم محمد پاشايه منسوب اولان بر قاليونك نصاسه جبخانه‌سى

آتش ایدرق ، ایچنده کی سکز یوز اسرا و اموال مغتنمه ایله برابر برهوا اولدیغی کبی ایکی طرفنده یتان ایکی قطعه سفینه یی دخی طوتشدیروب تلف ایتمشدر .

ماغوسه قلعه سی غایت متین و مستحکم اوله رق ، اویله آز مدت ایچنده تسخیری ممکن اوله میه جغی اکلاشلدیغندن ، وقیش موسمنده تقرب ایدوب ، عموم دونانمای همایون اوراده بارینه میه جغندن ، ردوس بکی عرب احمد بك قرق قطعه قدر ایله کمی سردار معیتنده براغیله رق ، پیاله وقپودان علی پاشالر دونانمای همایون ایله استانبول لیماننه عودت ایتدیلر .

سردار اکرم مصطفی پاشا قبریسده قشلایوب ، ماغوسه یی اون آیدن زیاده بالتضییق ، دفعاتله قلعه برجلرینی التنده لغملر ایشلادرك ، و عسکره هجوملر ایتدیره رك ، محصورلری صوك نفسه کتورمسیله ، ۹۷۹ سنه سی ربیع الاولنك سکزنده محصورلر بالاستیمان قلعه یی ایلدیلر .

وارلردن درت بیك قدر وندیکلر استیمان

شرايطى موجبنجه كريده كوندرلمك اوزره بزم سفينه‌لره اركاب اولنمشيكن، محصورلرك باش قوماندانى «براغادينو» نك تسليم قرارى ياپلدقدن صكره قلعه‌ده بولنان برچوق مسلمان اسيرلرينى غدراً اعدام ايتديكى كندى اعترافيله تبين ايتديكندن، وبو صورت نقض امان ديمك اولديغندن، براغادينو اهانته بناء، اشكنجه‌لى بر صورتده قتل اولنه‌رق، سائر وندكليلر دخى مملكتلرينه كوندرلمكدن صرف نظرله جمله‌سى دونغاى همايونده كورك‌ه قونلدى.

ماغوسه‌نك فتحيله قبريس جزيره‌سنك هرطرفى اله كيرمش ايسه‌ده، ماغوسه محاصره‌سنده پك چوق عسكريمز تلف اولمشدر؛ حتى بردفعه قلعه خندقلرى طپراقله طولدريله‌رق ايچرى‌يه هجوم اولندقده دشمنك ترتيب ايتمش اولديغى بربيوك لغمك آتش آلمسندن اوچبيك عسكريمز بردن شهيد دوشمشدر.

سردار مصطفى پاشا جزيره‌نك اسباب اداره

ومحافظه‌سنی بعدالاکمال ، حکومتنی مظفر پاشایه احاله ایدرك ، مظفراً درسعادته عودت ایلمشدر .

—co—

دونمای همایونك انهزامی

وزیر ثالث پاله وقپودان علی پاشالرك قبرسدن استانبوله عودتلرینی متعاقب ایصال ایتدکلری دونمای همایون ترسانهٔ عامره‌ده قیشی چیقاروب ، موسم بهار ایریشنجه ؛ وزیر ثانی پرتو وقپودان علی پاشالر قوماندهلرنده و ۲۵۰ قطعه سفاین متنوعه‌دن مرکب اولدیغی حالده ۹۷۸ سنه‌سی ذی القعده‌سی اواسطنده ینه بحر سفیده سوق ایدلدی .

فقط بو پاشالرك ایکیسنکده محاربهٔ بحریه‌ده معلومات کافیه‌لری یوغیدی . بونلر اولا ماغوسه قلعه‌سی اوکنه عزیمتله ، سردار مصطفی پاشا ایچون کوتورمش اولدقلری طوپ ومهمات وسائره‌یی تسلیم ایتدکدنصکره ، دشمن دونغاسنی ارامق اوزره ، کرید صولرینه طوغری یوریدیلر .

اثناى راهده جزاير بكلربكيسى اولج على پاشا يكرمى پاره قورصان سفينه‌ايله دوننماى همايونه التحاق ايتديكندن، ونديك جزيره‌لرندن « كفالونيه » و « قورفو » اطه‌لرينه كيدوب، اورالرى بعد التخريب « اولكون » وبار اسكله‌لرى اوزرينه واردیلر ٠

او سنه وزرادن احمد پاشا قره اردوسى سردارى تعيين اولنه‌رق، روم ايلى بكلربكيسى حسن پاشا ايله برلكده ارناودلقدن ونديك حدودينه مأمور ايدلمشلر ايدى ٠

احمد پاشا اردوسى برأ، ودوننماى همايون بحراً اولكون وبار قلعه‌لرينى، واوساحلده بولنان سائر بعض ونديك ممالكنى حصر وتضييق واستيلا ايتديلر ٠

دوننماى همايون اورالردن ينه دريايه آچيلوب، دشمن دوننماسنى تحرى ايدرك، براز كشت وگذار ايتديسه‌ده، قيش موسمى تقرب ايلديكى جهتله، اينه بختى ليماننه چكلدى ٠ بوصره‌ده ونديك، پاپا، مالطه، اسپانيا، ايتاليا، جنويز، پورتكيز وسائر

اوروپا حکومتلری سفاینندن ، وجمعاً ۲۰۲ پاره تکنه دن مرکب غایت منتظم ، و ۴۶٫۰۰۰ عسکری حامل بر متفقه دوننماسنك ، مقتدر امیرالر قوماندەسنده اولدیغی حالده ، دوننمای همایون اوزرینه هجوم ایتمك ایچون موره ملحقاتندن « حلومیچ » نام محلك قربنده واقع برونك ارقەسنه کلدیکی خبری الندیغندن ، پرتو وقپودان پاشالر ، اولج علی و طرابلس غرب بکلربکیسی جعفر وامرای بحریه دن مرحوم خیرالدین پاشا زاده حسن پاشالردن واون بش قدر سنجاق بکلرندن مرکب بر جمعیت عقدیله صورت حرکتی مذاکره ایلدیلر .

اولج علی پاشا — بوسنه دوننمای همایون استانبولدن ار کنجه چیقدیغی جهتله ، کورکجی ویلکنجی وجنکجی طاقمی ذاتاً ترتیبندن نقصان بولندیغی کبی ، موجودك برازیده روم ایلی سواحلنده چیقوب طاغلمش ، و دوننما التی آیدر دکزده بولنمق ملابسه‌سیله کمیلر بالطبع زده لنمش اولدیغندن بحث ایدرك — بو دوننما ایله اویله قوتلی ومنتظم دشمن دوننماسی اوزرینه کیدلك

خطا اولديغنى ، واينه بختى ليماننده حال تحفظيده قالنسه ، دشمنك بوغازدن ايچرى كيرمسنك احتمالى اولمديغنى سرد ايتدى ؛ پرتو پاشا دخى بو رأيى تصديق ايلدى .

لكن قپودان على پاشا — بهمه حال دشمن دونغاسنى بولوبده تنكيل ايتمسى ايچون كنديسنه پاى تختدن اكيد وشديد امرلر اولديغنى ، و هر كميدن بش اون نفر اكسك اولمقله دونغاى همايونك ضعفنه حكم اولنه ميه جغنى بيان ايله — همان خارجه چيقيله رق دشمنله چارپشلق رأينده اصرار كوستردى ؛ سائر امراده اكا اويدى .

خلاصه : ٩٧٩ سنه سى جمادى الاولاسنك اون يدنجى بازار كونى ١٨٠ پاره سفاين ايله اينه بختى ليماندن چيقوب ، دشمن دونغاسنك بولنديغى محله طوغرى يورديلر .

دشمن دونغاسندن اولا اللى قدر كمى ميدانه چيقمش اولديغندن ، دونغاى همايون اشبو اللى سفينه اوزرينه

هجوم ایله شدتلی طوپ دانه‌سی یاغدرمغه باشلادیغی صره‌ده دشمنك سائر سفاینی بردن بره یوریوب، سفائنزی اورته‌یه الدیلر .
قپودان پاشا غایت جری وجسور برذات اولدیغندن، تهلکه‌یی هیچ ملاحظه ایتمیه‌رك ، واوجه اوچ عاینك ترتیب ایتدیکی یولده گیتمیه‌رك ، راکب اولدیغی باشتردہ ایله همان دشمن سفاینك اورته‌سنه صوقولوب فدائیجه‌سنه برحربه گیرشدی . نه فائده که : باشترده‌نك علامتلرندن قپودان پاشا گمیسی اولدیغی بیلندیکندن ، متعدد دشمن گمیلری اطرافنی قوشادوب ، باشترده‌یی ضبط ایله قپودان پاشایی شهید، وبرلکده بولنان مخدوملرینی وسائر عثمانلیلری اسیر ایتدیلر .
پرتو پاشانك راکب اولدیغی گمی دخی طوپ ضربانندن قاینایوب ، کندیسی دکز اوزرنده یوزرکن محمود بکك سفینه‌سندن کوریله‌رك قورتارلدی .
دشمن دونغاسنك قوت وغلبه‌سی ذاتاً میدانده ایکن ، قپودان وپرتو پاشالر گمیلرینك اوصورتله فلاکته

اوغرامسى اولج على پاشادن ماعدا سفاين اسلاميه قپودانلرينى بسبتون دهشته دوشيرمش اولديغندن، بو انهزام فاحشله كيمى كميسنى قريه اوردوروب، طاغلره دوكلدى، كيميسنده دشمنه اسير اولدى. بو محاربه قارلى ايلى سنجاغنده «اناطولقوز» نام قريه اچنده و بريوكسك طاغ ديبنده وقوعبولمشيدى. بو طاغك ساحلنده قريه، اوغرايان وحرباً غرق اولاندن ماعدا؛ التمش قطعه سفاين اسلاميه دشمن ضبطنه كچمشدر.

اولج على پاشا ايسه مهارت بحريه‌سى ثمره‌سيله قوماندهسنده‌كى يكرمى قطعه قورصاندن هيچ برينى ضايع ايتمدكدن ماعدا، كنديسنك راكب اولديغى كمى يه «رانپه» ايتمك ايستيان مالطه سفينه‌لرى باش قپودانك كميسنى ضبط ايله برابر، قپودانك باشنى دخى كندى ايله كسوب، دها بر قاچ مالطه كميلرينى باترمش، وارقه‌سنه دوشن متعدد دشمن سفاين حربيه‌سيله دوكوشه دوكوشه سلامتجه اينه بختى ليمانه صوقوله‌رق قورتلمشدر.

برتو پاشا كنديسنى دكزدن قورتاران محمود بك سفينه سيله « پره وزه » ساحلنده قريه چيقوب، اورادن اينه بختيه كلمشدر .

اولج على پاشا ٩٧٩ سنه سى جمادى الاخره سنك اوچنده استانبول ليماننه كلدرك، پادشاه او وقت ادرنه ده بولنديغندن، بر آدمى ادرنه يه ارسال ايله قضيهٔ مؤلمهٔ انهزامى باب دولته بيلديردى .

بو دفعه ده قوهٔ بحريه مز كلياً محو اولمش ديمك اوله رق، دولت عليه نك بدايت ظهورندن او آنه قدر بحريه جه اويله انهزام كورلمامش اولديغى جهتله، پادشاه و وكلا وكافهٔ اهالى پك متأثر اولديلر .

بو خسار عظيمك تلافيسى ضمننده، حضرت پادشاه قپودانلق مأموريتنى اولج على پاشايه تفويض ايدرك، كنديلريده درحال استانبوله نقل ايله، ترسانه ساحه سنك زيانه دستكاهلر قورلسنه قابليت حصوليچون، ترسانه جوارنده كى حديقهٔ خاصهٔ شاهانه لرندن لزومى قدر محلى ترسانه يه ترك ايتديلر، وكلاى سفاين انشاسنه باشلانديلر .

« قپودان پاشانك اولج لقبی بو اره‌لقـده طرف پادشاهیدن « قلیج » لفظنه تحویل بیورلمشدر . »

وزیراعظم وسائر وزرا بتون همت واقـداملرینی گمی انشاسنه حصر ایدرك ، برغـیرت فوق العاده ایله چالیشورلرسـه‌ده ، قلیج علی پاشا — برچـوق گمیلر یاپلسه بیـله ، بونلرك تیز وقتـده دونادلمسی ممكن اوله‌ماز ظنـده بولندیغیچـون — بر گون وزیراعظمه « افندم تكنه انشاسی قولایدر ، لكن مثلا : یوز پاره تكنه‌یه بش التی یوز تیمور واكا گوره خـلاط و یلكن وسائره لازمدر ، بونلرك تدارك‌لسی محال گورینور . » دیمسیله ، وزیراعظم دخی « پاشا حضرتلری ! سز دها دولت علیه‌نك اقتـدارینی لایقیـله اكلایه‌مامشسكز ؛ گمیلرك تیمورلری گمیشدن ، یلكنلری اطلاسدن ، خلاطلری ایپلری ابریشیمـدن یاپلمق لازم گلسه ، دولت علیه‌نك مقتـدردر ؛ گمیلرك ادواتی یتشمز ایسـه بهاره قـدر دیدیكم صورتده بندن آل . » جوابنی ویرنجـه ، قلیج علی پاشا قالقوب ، وزیراعظمك الی اوپه‌رك ، « شمدی

اكلاندمكه بو دوننمایی سز بهاره قدر اكمال بیوره جقسكز .»
دیمكه مجبور اولدی .

فی الحقیقه : قوجه صوقوللو ، بهاره قدر مكمل
طاقیله ٢٧٠ پاره سفاین یتشدیروب ، ٩٨٠ سنه سی
صفرنده دونانما سرداری تعیین اولنان پیاله پاشا ایله
برلكده قلیچ علی پاشایی آق دكزه چیقاردی .

اوروپالیلر ایسه ، دولت علیه ارتق یقین وقتده
بحر سفیده برشی چیقاره ماز اعتقادنده ایدیلر ؛ پیاله
وقلیچ علی كبی دفعاتله ضربهٔ تدمیرلرینه اوغرادقلری
ماهر امیرالار قوماندهسنده اوله‌رق ، مكمل بر ترك
دونانماسنك ینه میدانه چیقدیغنی كورنجه حیرتده
قالدیلر ، و بر وجداتی عقد صلح چاره سنی ارامغه
باشلادیلر .

اشبو دونانمای جدیدمز ابتدا « ناوارین » صولرنده
دشمن دونانماسنه تصادف ایدرك ، اوزاقدن توزاغه براز
طوپلاشدیلرسه ده ، قلیچ علی پاشا ــ یكی سنه افراد
وضابطانی بحریه‌نك پك چوغی تف اولدیغی جهتله ،

موجود اولان عسكرك دها حرب كورمامش مبتدى طاقمدن اولديغنى ملاحظه ايدرك — دشمن دونغاسنه هجوم ايتمكى استمداديكى كبى ؛ دشمن دخى دونغاى همايونى كوزينه كسديره‌مه‌يه‌جكندن ، يكديكرندن آيريلدىلر.

دونغاى همايون اوغانيه ودالمانيه ساحللرندن « پوليه » بوغازينه چيقارك ، ايتاليا سواحلنى ياقوب ييقدبغى اثناده ، وندك جمهوريتى ايله مصالحه اولنديغى خبرى واصل اولديغندن ، واگرچه دونغانك اسپانيا سواحلنه سوقيله اسپانيالىلرك تضييق ايدلمسى امر اولنمش ايسه‌ده ، بو امرك وصولنده سفر دريا موسمى چكمش بولنديغندن ، پياله وقليچ على پاشالر دونغاى همايونى ترسانۀ عامره‌يه اعاده وايصال ايتديلر.

وندك جمهوريتيله تجديد صلح اولنديغى

وندكلر قبريس جزيره‌سنى حرباً غيب ايدوب ، اگرچه پاپانك اهل صليبى تحميلر عليهنه تحريكات

متواليه‌سی ثمراتندن اوله‌رق ، تجمع ایدن متفقه دونغاسی قوتیله ایکی سنه‌کی غلبۀ بحریه‌یی قزاندیلرسه‌ده ، هیچ اوممادقلری حالده بو سنه اسکیسندن دها قوتلی بر عثمانلی دونغاسنك بردن بره میدان انتقامه چیقمسندن طولایی ، جمهوریت ایشك صوکنی پك قورقنج کوردیکندن ، جمهوریتك قبل الحرب استانبولده مقیم بالیوسی یعنی سفیری اولوب ، اثنای حربده دخی استانبولده قالان « آنتونیو - باربارو » جمهوریتدن الدیغی تعلیمات موجبنجه باب عالی ایله مکالمه‌یه کیریشه‌رك ، تجدید مصالحه ومعاهده‌یه ، و ٩٨٠ سنۀ عربیه‌سنه مصادف اولان ١٥٧٣ سنۀ میلادیه‌سی مارتنك یدیسی تاریخلی آتی الترجمه عهدنامه‌یی امضالتدیرمغه موفق اولدی :

عهدنامه ترجمه‌سی (*)

١ وندیك جمهوریتی ، قورفو محاربه‌سی عقیبنده مرحوم سلطان سلیمانه ویریلان تضمینات مقدارینه

(*) المانیالی مورخ هامرك فرانسزجه‌یه مترجم عثمانلی تاریخندن اخذ وترجمه ایدلمشدر .

متساوى اوله‌رق ، قبريس صرفيات سفريه‌سيچون ، اوچ سنه ظرفنده اودنملك اوزره ، دولت عليه‌يه اوچ يوز بيك دوقا تضمين ويره‌جكدر .

۲ «صوپوتو» قلعه‌سى بتون طوپلريله جمهوريته اعاده اولنه‌جقدر .

۳ «زانتا» اطه‌سيچون جمهوريتك سلطنت سنيه‌يه ويرمكده اولديغى سنوى بشيوز دوقا ويركو سنوى بيك بشيوز دوقايه ابلاغ اولنمشدر .

٤ سلطان سليم ، مرحوم سلطان سليمان جانبندن جمهوريته ويرلمش ، وكنديلرى طرفندن تجديد ايدلمش اولان عهدنامه احكامنى حرف بحرف محافظه واجرايه متعهددر .

۵ جمهوريتك قبريس اطه‌سيچون ويرمكده اولديغى سنوى سكز بيك دوقا ويركو عفو اولنمشدر .

٦ طرفينك ارناوودلق ودالماچيا جهتلرنده بولنان مملكتلرى حال قديمنده قاله‌جقدر .

۷ دولتين معاهدتين تجارينك محاربهٔ اخيره اثناسنده

ضبط اولنمش اولان اموال وسفائن تجاریه‌سی اعاده وتضمین ایدیله‌جکدر .

—٥—

تونسك دولت علیه طرفندن ضبطی

تونس حکومتی « بنی حفص » سلاله‌سندن « سلطان حسن » اداره‌سنده ایکن ، مرحوم خیرالدین پاشا تونسی برارالق ضبط ایتمش ایدیسه‌ده ، سلطان حسن شارل کنه التجا ایدرك ، خیرالدین پاشا علیهنه اسپانیا دونغاسی جانب ایله محاربات متعدده‌دن صکره ، تونس ینه سلطان حسن یدینه کچمش ، واسپانیوللر طرفندن تونس لیمانی اغزنده « حلق الواد » نام بوغازه غایت متین برقلعه انشاسیله ایچنه درت اسپانیول محافظ قونلمش ایدی .

بونك اوزرینه خیلی زمان مرور ایدوب ، سلطان حسنك وفاتنده خلفی اولان اوغلی « سلطان حمید » باباسی کبی ظالم و بداخلاق برآدم اوله‌رق ، اهالی‌یی کندیسندن تنفیر ایتمسیله ، اهالی حالا قپودان دریا بولنان

جزایر بکلربکیسی قلیج علی پاشا ایله خفیاً سلطان حمید علیهنه اتفاق ایتدیلر .

۹۸۷ سنه‌سی خلالنده؛ ولالا مصطفی پاشانك قبرسه سفری اثناده، بر کون سلطان حمید بر عرب قبیله‌سی اوزرینه کیتمسیله، قلیج علی پاشا اهالینك قبولیله بلا مزاحم تونسی ضبط ایدیوردی؛ وامرادن جعفر پاشایی دولتجه تونس بکلربکیسی نصب ایتدردی؛ فقط حلق الواد قلعه‌سی اسپانیوللر ضبطنده قالدی .

سلطان حمید، مملکتك ضبط اولندیغنی ایشیدنجه اوده اسپانیایه قاچه‌رق؛ درت سنه صکره یعنی ۹۸۱ سنه‌سنده بوزاللی پاره سفاینڈن مرکب بر اسپانیا دونغاسیله تونس اوزرینه واروب؛ مملکتی شدیداً تحت محاصره‌یه آلدی .

بکلربکی جعفر پاشا مقاومته مقتدر اوله‌مدیغی ایچون « قیروان » جانبنه صاوشدیغندن؛ سلطان حمید مملکتی ینه ضبطنه کچیردی .

فقط هر نه مطالعه‌یه مبنی ایسه اسپانیوللر، بو سلطان

حمیدك برادری اولوب ، مقدما اسیردوشه‌رك «مسینا» ده محبوس بولنان «مولای محمدی» ی تونسه کتوروب ، حکومته آنی اقعاد ، وسلطان حمیدی اخذ وحبس ایتدیلر ، وتونسه سکز بیك اسپانیول وایتالیان محافظ براقدیلر .

تونسك بوصورتله اجنبی النده کچدیکی پای‌تختدن استخبار اولندقده استردادی ضمننده عساکر کافیه ترتیب وفاتح ثانی یمن التنجی وزیرسنان پاشا سردار اکرم تعیین اولنه‌رق ، قپودان دریا قلیج علی پاشاقوماندهسنده بولنان دونغای همایون ایله ۹۸۲ سنه‌سی محرمنك یکرمی اوچنده افریقا جانبنه سوق اولندی .

دونغای همایون ربیع الاول ابتداسنده تونس ساحلنه باغرعنول ، عساکر بریه خارجه چیقاریله‌رق ، اول امرده حلق الوادك استیلاسی لازم کورنمکله ، ایجاب ایدن مترسلر تیز الدن بالانشا ، حلق الواد قلعه‌سی براً بحراً طوپه طوتلدی .

محاصره اوتوز اوچ کون امتداد ایدوب ، نهایت ۹۸۲

سنه‌سى جمادى الاولاسنك التنجى ، و ١٥٧٤ سنهٔ ميلاديه‌سى اغستوسنك يكرمى دردنجى كونى عساكر عثمانيه‌نك هجوم شيرانه‌سيله حلق الواد قلعه‌سى جبراً ضبط اولندى .

محاصره وتسخير اثناسنده ٥,٠٠٠ قدر فرنك عسكرى تلف اوله‌رق، ٢,٠٠٠ قدرى دخى مولاى محمد ايله برلكده اسير ايدلدى .

بو قلعه‌نك ابقاسندن محاسنى خيرلى كورنديكندن ، قلعه بعد التخليه ديوارلرينك التنه دائراً مادار لغملر ياپيله‌رق ، برهوا وتخريب ايتديرلدى .

بوندن صكره نفس تونس محاصره اولنه‌رق ، آز زمانده ظرفنده بولنان « بحيرهٔ حلق الواد » و « معقل حلق الواد » نام استحكاملرله برابر استيلا ايدلدى ، و استحكاملر دخى نيقديرلدى .

حلق الواد قلعه قلعه‌سندن و استحكاملردن ايكى يوزدن زياده نفيس طوپلر اغتنام اولنه‌رق ، دونغاى همايونه تحميلا درسعادته كتيرلمشدر .

سردار ظفر شعار رمضان پاشایی تونسه والی تعیین،
وقلعه نك محافظه سی ایچون اسباب مقتضیه یی تتمیم ایدرلشه
زجب اوائلنده دونتمای همایونی سالماً وغانماً ترسانه
عامره یه ادخال ایلدی .

—oo—

ایا صوفیه جامع شریفنك تعمیری

ایاصوفیه جامع شریفی حین فتحدن بری لایقلی
بر تعمیر گورمدیکی جهتله خرابه یوزطوتمش،
وبر ارالق وقوعبولان شدتلی برزلزله دن
قبه ودیوارلری قاغشامش اولدیغی کبی، اطرافنده پك
چوق خانه لر انشا اولنمسندن ناشی، جامع شریف قرانلق
برحاله گیرمش اولدیغندن، جناب پادشاه دیانتپناه اشبو
معبد قدیمی مشهور معمارسنان معرفتیله مکملا تعمیر،
واضلاع اربعه سنه متین پایندلر انشاسیله تحکیم
ایتدیردی، واطرافنده کی خانه لری دخی قیمت محمنه لرینی

باتأدیه یقدیردی ، واتصالنده ایکی مدرسه و کندیلریچون
بر دَه تربه یاپدیردی .
بو انشـا آته ۹۷۹ ســنه سنده باشـلانیلوب ، ۹۸۱
سنه سنده رسیدهٔ حسن ختام اولمشدر .

سلطان سلیمك وفاتی

سلطان سـلیم ثانی حضرتلری ذوق بادهٔ گلگونه
زیاده‌جه مبتلا اوله‌رق ، بو اثناده عیش وطربدن توبه
وانابت بیورمشلرسه‌ده ، نه‌چاره که سوءاثرعشرت وجود
همایونلرینی مبتلای اسقام وعلت ایتمشیدی .
بوحال ایله برکون سرای همایونده یکی یاپیلان حمامی
گزرکن ایاقلرینه صوغوق مرمرك تأثیریله ، برشدتلی
خسته‌لگه دوچار ، وایدیلان مداوات مفید اوله‌میوب ،
نهایت ۹۸۲ سنه‌سی شـعبا ننك یکرمی سکزنجی کونی
طلوس شمس وقتنـده عازم دارالقراراولدیلر .
رحمة الله علیه

ولیعهد سلطنت شهزاده مراد صاروخان والیلکیله مغنیساده بولنوب، انلرك تشریفلرینه قدر وفات کیفیتنك مکتوم طوتلسی مهم اولدیغندن، پادشاه مغفورك نعش مغفرت نقشلری سرای همایونده بوزلقده صاقلانیله رق، وزیراعظم محمد پاشا درحال شهزاده جانبنه ینه حسن چاوشله عریضهٔ مخصوصه کوندردی . کیفیت ورود وجلوسلری التنجی جلدده بیان اولنور .

پادشاه مغفور حلیم وکریم، وصاحب طبع سلیم قدردان برشهریار معالی آثار ایدی . مدت سلطنتلرنده، اکرچه کندیلری ذوق وصفا ایله مشغول بولنه رق، ادارهٔ امور دولت ومملکتی وزیراعظم صوقوللی محمد پاشایه تفویض بیوردیلرسه ده، صوقوللو بحق اعتماده شایان بر وزیر عدیم الاقران اوله رق، پادشاهك ویردیکی نفوذی حسن استعمال ایتدیکندن، یوقاروده تفصیل اولندیغی وجهله، پادشاه مشارالیهك مدت سلطنتلرنده قبریس وتونس فتوحاتی، ویمن وبصره اصلاحاتی

حصوله کلدیکی کبی امور مملکت دخی پك كوزل اداره اولندی .

پادشاه مشارالیه ادرنه‌ده غایت مصنع بر جامع عالی انشاسی ومکهٔ مکرمه حرم شریفنك قبه‌لرینك تجدیدی واپا صوفیه‌نك تعمیری ومدارس عالیه تأسیسی کبی مبرات وخیرات جسیمه‌یه دخی موفق اولدیلر .

ولادتلری ۹۳۰ سنه‌سی شوالنك اون ایکیسنده وجلوسلری ۹۷٤ ربیع الاولنك طقوزنده و وفاتلری وجه مشروح اوزره ۹۸۲ شعبانك یکرمی سکزنده اوله‌رق ، بوتقدیرجه مدت عمرلری ٥۳ وسلطنتلری ۸ سنه ٥ آی ۱۰ کون اولمش اولور .

اشبو جلد خامسك ختام جمع وطبعی ، ملت عثمانیه‌نك مدارامن وسعادت حال واستقبالی ، وبالجمله اصدقای سلطنت سنیه‌نك صبح امید وآمالی اولان پادشاه عدالت پرور وشهریار فاروقی سیر شوکتلو قدرتلو پادشاهمز

و ولی نعمتمز « سلطان عبدالحمید ثانی » افندیمز حضرتلرینك جلوس همایون میامن مقرون شاهانه‌لری ایام سعادت انجامنه تصادف ایتمسیله ، بوندن طولایی کندیمی بختیار وسعادتمند عدایدرك ایفای وجیبهٔ شکر وتحمید ایله ، دعای فزونیٔ عمر وشوکت وموفقیت حضرت پادشاهینك تکرارینه ، وسایهٔ کمالاتوایهٔ ظل اللهیلرنده بالطفه تعالی دیکر جلدلرك دخی اکمالنه موفقیت عاجزانه‌م تمنیاتنه مسارعت قلندی .

الحمد لمیسر الختام والصلواة والسلام
علی خیر الانام

صور محررات

(١)

ممالك محروسه قاضيلرينه كوندريلان بلغراد فتحنامه‌سى

بعد المقدمة . . . . .

انكروس مأيوس كه ابا عن جد غذاى شبر دولت وطعمهٔ شمشير رفعتمز انلرك اعصاب و عظام ولحوم اعضاى عقوبت انجاملرندن پرورده اولمشدر انلر طرفنه راست ايديلوب اما سابقا سردارسركشان كروه اشقيا جانبردى باغى كه جملهٔ بقاياى شمشير پدرز جهانكيرمز ايدى (اذا قدرت على عدوك فاجعل العفو شكرا للقدرة) موجبنجه ترتيب عفو شاهى ايله نشو و نما بولمشيكن (من لم يشكر العبد لم يشكر الله) مضمونندن غفلت

کوستروب وسوسهٔ شیطانیه اعوجاج جبلتنه تقویت
ایتمکله کاسهٔ دماغی شرور وغروردن مملو اولوب
بیابان غفلتده تخیل ایتدوکی مال خولیا ی فاسده‌سی
(کسراب بقیعة یحسبه الظمأن ماء) الایه قبیلندن واقع
اولوب غایت غباوت ونهایت بلانتندن غروب آفتاب
مواد طلوع دیکر وظهور ظلمت معدنور آخر اوله‌جغنی
فهم ایتمیوب ملکی حفظهٔ ملتدن خالی خیال ایدوب
کفتی ترازوی کلمات حکمت مقاماتنده غلط ایتمك سببی ایله
(العجلة من عمل الشیطان) دامنه تشبث مقامنده
(الفرصة تمر مر السحاب) کریبانه متعلق اولدیغی
اجلدن «الفتنة نائمة لعن الله من ایقظها» فحواسیله عمل
ایتمیوب اثارت غبار فتنه وایقاد نار فساد ایتمکه مباشرت
ایدیجك (ولئن کفرتم ان عذابی لشدید) الایه
مقتضاسنجه کلزار عالمی انك خار وجودندن تجدید
ودامن جهانی لوث وجودندن تطهیر ایتمك واجب
اولدیغی سببدن بندکان درکاهمزدن بعضیسی ایله
اناطولی عسکرینه افتخار وزراء الکرام وزیر صاحب

تدبیر نصرت بشیر دولت مشیر فرهاد پاشا که خلق
شیرین شاه عادل هواسیله دلاورلك میدانی بیابانده
سودازدهٔ قهر اعدای دولت اولدقده خسروان کوه
وقار ودلاوران خصم شکار مقابله سنده پایدار اولمق
قبیل محالاتدندر فلذلك لشکر مذکوره سردار ایدوب
هدم اساس ارباب عدوان وقطع عرق اصحاب
عصیان ایتمك قصدینه متوجه اولیجق عند تقابل
الصفین زمرهٔ جمهور باغیان معرکهٔ قتالده بارگران
گرزینه تحمل ایده میوب (کأنهم حمر مستنفرة فرت من
قسورة) الآیه جادهٔ فراری اختیار ایتدکارنده منشور
نجاتلرینه طغرای (ان الموت الذی تفرون منه فانه ملاقیکم)
الآیه چکیلوب غزالیٔ واجب الزوالك رأس پر یأسی عتبهٔ
علیامه کلدی واشکر مذکور هنوز عساکر نصرت
شعارمه ملحق اولمدین (ومن یتوکل علی الله فهو حسبه)
الآیه مقتضاسنجه ترتیب عساکر گران بی کران و جمع
جیوش مالامال وفراوان ایتمك سوزن عتبهٔ علیامده
حاضر بولنان خاص قوللرم ایله مجرد روم ایلی عسکرین

غزانیتنه تکمیل ایدیب چون امواج یم و یا سیل عرم تلال و دهان و شوامخ اطواددن کذر قیلوب مدت یسیره ده مسافهٔ کثیره قطع ایدیب دار اعدا ایله مشترك سرحده قریب بوضعدن روم ایلی عسکرینی سراشکری احمد پاشا ایله که شهسوار معرکهٔ سربازی و سررشتهٔ سلسلهٔ سرفراز یدز کوندروب بکور دلان دیمکله معروف قلعه که نیزهٔ تیزندن کشمش شیران زخنه کیر و دارمردم شکارندمیر و هز بران اسیردر بی وسیلت طوپ وتفنك شهواریك حملهٔ خسروانی ایله فتح ایدوب بیت (نه حمله مقابل اکر قاف اوله ، یقز همتیله اکر آلاف اوله) عقبنجه اردوی همایون لشکر مذکوره ملحق اولوب کنار نهر صاوه که بیت (اکر جمع اولنسه فرات ایله نیل ، مهابتده اولمز بونهره عدیل) اطراف وجوانب نهر مذکور مخیم اردوی لشکر منصور واقع اولوب مدتی چند برای عبور از نهر مزبور وضع قنطره امرینه اشتغال کوستریلوب بیت (بو نهریله بو یادن اولور نشان ، سمایله اوستنده کی کهکشان)

و بلغراد نام قلعه که پای اساسی پنجۀ کیر ساق سمك
وقۀ قله سی پابوس فرقدان فلك وکوشی رازدار اسرار
اهل سما ومیخ بناسی سرکوب پایۀ سریر غبرا اولوب
قوت دست انسان بل زور بازوی امکانله دائرۀ تصرف
ابنای زمانده واقع اولاسی خرط قتاددن اصعب وخرق
معتادن ابعد ایدی لکن همت شهریار سعادت
شعاره عون ربانی دستکیر اولوب کیفیت تحصیلندن
خارجدن ظهیر ظاهر اولدین اول سور معسور محصوره
وقلعۀ محتاط محاط اولمق ایچون مقدما افتخار الوزراء العظام
وزیر اعظم پیر محمد پاشا که حامل تدابیر جماهیر امم وکامل
مصالح اکابر واصاغر بنی آدم مرآت جمال قوانین عثمانی
کنجینۀ درر معارف ومعانی دل مشکل کشاسی فلك
تاسع کبی واسع وطبع عالم آراسی عقل عاشر کبی حاضردر
واروب کاحاطة الهالة علی القمر احاطه واحصار
ایتدی ونهرین عجیبین بل بحرین مهیبین تونه ایله صاوه
مابینلرنده سر واقع اولان سرم اطه سی که معمورۀ دیار
ممالك اعدادندر ازسر تاپا مرةً بعد اخری نهب وغارت

اولنوب اطه‌ٔ مزبوره‌ده واقع قلاع و رسوم محل کلاغ و بوم واقع اولوب (کان لم یکن شیئاً مذکورا) الا یه قلندی وافراد عساکر منصوره‌دن هر فرد نفحات گلزار امانی ونسایم غنایم فراوانی وغلامان غلمان سرشت وکنیزکان رشك حور بهشت ما حصل ازیمین و یسار ظهور و خیول بل رهگذار مور و مار ارزاق بیشمار واموال مالامال ایله مملو اولوب خندان وفرحان اولدقدن صکره عنان عزیمت گیتی نورد و برق رفتار بلغرادطرفنه معطوف قلنوب قلعهٔ مزبوره‌نك هرطرفی رخنهٔ دخول وثقبهٔ وصول قلنوب اول هجومده وار وش قلعه فتح اولنوب بعده مدبر امور احوال جهان ومربی اهالی زمین وزمان صاحب العز والتمکین مرغم انوف المتمردین وزیرم مصطفی پاشا قلعهٔ مزبوره‌ده پایدار اولوب روز وشب گاه عقول عقلا یه عقال امور صعبه‌ده گره کشای عقد اشکال اولوب بیت (افتاب رأی او کرسایه برچرخ افکند، ماه راعار اید از خورشید کردن اقتباس) گاه مجمرهٔ طوب وتفنگك عطر دماغ داوری وگرد کرد

معركهٔ ضرب وحربی توتیای بصر بهادری ایدوب بیت (فلك مشام کسی خوش کند ببوی مراد، که خاك معرکه باشد عبیر عنبراو) اهالیسی انواع مکرله کروه اسلامی دفع ایتك قصد ایتدکارنجه پاشای مشارالیه توابعیله (کانهم بنیان مرصوص) الایه جادهٔ همتده ثابت قدم اولوب زلازل طوپ وتفنك اعدادن متحرك ومتزلزل اولمیوب کاکان افکار صائبه سی مقتضاسنجه مواضع متعدده دن طوپ وتفنك ایچون متریسلر وضع ایدوب اصل قلعه نك دخی (فجعلها عالیها سافلها) موجبنجه بعض دیوارن بدستیاریٔ طوپ مساویٔ روی زمین قیلوب وقلعه لرینك بعضیسنی طوپ لقاعله تخریب وبعضنی شرارهٔ آتش انتقام ایله تحریق قیلوب چند روز طرفیندن متوالی ومتتابع صاعقه‌های طوپ وتفنك وشراره‌های آتش بی درنکله جوانب ستجهات بل همه اجزای جو کائنات چون کرهٔ حدادین آتشین اولوب شراره‌های طوپ وتفنك جهانی قابلایوب باعث زلزله وسبب ولولهٔ زمین وزمان واقع اولدی وعساکر

منصورەدن یکیچری طائفەسی کە پلنك افکنان کوە داوری وصف شکنان میدان بهادری وشیران بیشهٔ شجاعت ونهنکان بحر جلادتدر برق وار اول قلعهٔ آسمان اساسك برج وباروسنە عروج ایدوب اول طائفهٔ طاغیەنك حیاتلرین خاکستر ایدوب ویاخود سمندوار طبقات هوادن کرهٔ نارە صعود ایدوب بازوی بازی تیز منقار پنچهٔ کیر نخجیر های دشمنان واقع اولوب برسبیل (اینما تکونوا یدرککم الموت ولو کنتم فی بروج مشیدة) الایه هیچ بر وجهلە اول حصن حصین وحصار متینه تحصنلری مفید اولیوب ناصیهٔ حیاتلرینه رقم (کل نفس ذائقة الموت) الایه چکیلوب حفظ شود وعصمت نمرودە ارتحال ایتدیلر واهل اسلامدن قتیل اولان شهدا (ماعندکم ینفد وماعندالله باق) الایه ملاحظەسیلە (فی مقعد صدق عند ملیك مقتدر) الایه دار جنان جوار رحماندە مقارن ساکنان خلد برین ومشاهد شاهدان اعیان حور العین واقع اولوب (کل نفس بما کسبت رهینة) الایه وفحوای (ان الله علی کل یسوق الاهل

الى الاهل) هر فريق شاننده صادر اولدی وطرفيندن هنوز قيد حياتله مقيد فئين ماينده مصادمات كثيره واقع اولدقدن عسكره صدق مضمون (لايستطيعون حيلة ولايهتدون سبيلا) الايه دشمن حقنده واقع اولوب و بعد الالتيا والتی كندو نفوس خبيثه لرنده قوت مقاومت وقدرت مدافعت فهم ايتميجك برموجب (فتصبحوا على مافعلتم نادمين) الايه اعدای مذكورەنك صيت وصدا وصولت وصلابت اصلندن بعضيسی امن نجا برأسه فتد ربح مسلكنه سلوك ايدوب (من يهدی الله فهو المهتدی) الايه مو جبجه و رطه هلاكدن نجات بولوب نفحات كارزار اسلاميله دماغ قلبی معطر و رشحات باران ايمانله چهره لرين منور قيلوب و بعضيسی قبول اسلامدن اعراض ايدوب جزيه قبول ايتمك اوزره طلب امان دامننه تشبث ايدوب لكن بو طائفه نك بعضيسی (يعرف المجرمون بسيماهم) الايه دلالتی ايله فرات مرآتنده (الشقی شقی فی بطن امه) زمره سندن اولسی معلوم اولديغی اجلدن اول مرجع مرده

طاغيان قرال پرضلال عصمتنه الحاق اولنوب بعضیسی (کل مولود یولد علی فطرة الاسلام) مقتضا سنجه (الشقی قدیسعد) ملاحظه اولنوب داراسلامه کوندرلدی واکرچه تیغ خون اشام سپاه کینه خواه خدام عتبهٔ علیهٔ عالیپناه بو اعدای عاد عناد ودشمنان نمرود نهادك قانلرینه تشنه اعناق اعدای اصحاب دین واغرق دشمنان ارباب یقین مقطوع اولمغیدی فاما قاعدهٔ شرع مصطفی وقانون طریقت اصحاب صفا مداعیون ارباب بیضا واقع اولوب امر طلب امان قتل اصحاب عدوانله جمع اولمغین ائمهٔ علماء دین تجویز ایتدکاری اجلدن اول زمرهٔ مجزومه رخصت وامان ویریلوب وسط ولایت اسلامیه یه سورلدی ماصل فاعده اکرچه اول مجمع سرکشتکان بادیهٔ ضلالت ومرجع کمراهان وادیٔ غوایت قرل مغرورك سرنکون ومنکدر اولمسی ایدی فاما برموجب (وشاورهم فی الامر) بو دیارك امراء نامدار وکبرای کامکار کار کذارلرندن تفحص اولندقده وقت طارد انشاءالله وقت وسعتده فرصت کوزدیلوب انتقام بهجت انتظام صورت

اتمام بوله بو اجلدن (فانقلبوا بنعمة من الله وفضل)
موجبنجه عنان عزیمت برق رفتار جهت استراحت
لشکر منصور وتشریف ملك مشکور ایچون طرف
دار الخلافه‌ه معطوف ومنصرف قلندی تحریرا فی
اواخر شهر رمضان المبارك ستة سبع وعشرین وتسعمائه
بیورت قصبهٔ بلغراد

(٢)

برویه قاضیسنه یازیلان ردوس فتحنامه‌سی

اقضی قضاة المسلمین اولی ولاة الموحدین معدن
الفضل والیقین حجة الحق علی الخلق اجمعین وارث
علوم الانبیاء والمرسلین المخصوص بمزید عواطف الملك
المعین مولانا عبدالقادر دامت فضائله توقیع رفیع
همایونم واصل اولیجق معلوم اوله که تسخیر واستخلاص
قلعهٔ ردوس منحوس ایچون اسباب قتال وابطال رجال
ایله مالامال بادسیر وکوه مثال سفائن ومراکب ایله

دستور مكرم مشير مفخم مؤسس قواعد الدولة والدين
والدنيا وزيرم مصطفى پاشانك دامت معاليه مقدما
ارسال ايدوب عقبنجه بندخى رفيق توفيق (والذين
جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا) الايه مرافقتيله
دار السلطنة العليه محروسهٔ قسطنطينيه دن اسكله ره
مرور وعبور ايتدوكم كبى افتاب رايات فتح آيات ايكى
كون برمنزلده قرار ايتميوب متصل يورييوب ومشاراليه
مصطفى پاشادخى فرمان قضا جريانم اوزره ذكر اولنان
كميلر ايله بالاقبال وشهرظفرى اچوب (وجرين بهم
بريح طيبة) الايه موجبنجه نصرت باريننك اوكنه
دوشوب مشيا على الهسام لاعلى الاقدام نيجه ايام
كيدوب اخر موافق روزكار ايله اولا جزيرهٔ قلعهٔ
مزبوره يه وصول بولوب دخى همان كميلرده اولان عسكرى
وطوپلرى وسائر الات ضرب وحربى اخراج ايدوب
ومسارعت اقدام اقدام تام واهتمام ايله بندخى منازل
ومراحل طى ايدوب ايرشمكده ايكن آيينهٔ جليهٔ
حسن تدبيرده مقرر اولان رأى صواب نمايم

مقتضاسنجه دستور مکرم مشیر مفخم فارس
میدان شجاعت مبارز معارك جلادت وزیرم احمد پاشا
ادام الله تعالی معالیه‌یی رایات ظفر آیاتمدن اقدم ارسال
ایلیوب مشارالیه دخی فرمان واجب الاذعانم اوزره همان
پای عزمی رکاب حزمه باصوب ایکی اوچ منزل بر
قالوب جزیرهٔ مزبوره‌یه واصل اولدیغی کبی جبلتنده
اولان جلادت ومردانه‌لکی وشهامت وفرزانه‌لکی
ظهوره کتوروب حسن تدبیر وفراستی برله نتیجهٔ فتحك
ترتیب مقدماتنه نصب نفس ایدوب حصار مسفورك
محاصره‌یه مناسب اولان یرلرینی کوروب دخی مشارالیه
مصطفی پاشا ایله وامیرالامراء العظام روم ایلی بکلر
بکیسی اولان ایاس پاشا واناطولی بکلر بکیسی قاسم پاشا
دام اقبالهما ومفخر الاماجد والاکابر یکیچری قوللری
اغاسی بالی دام علوه ایله و یانلرنجه بیله اولان روم ایلی
واناطولی عسکری ایله و یکیچری قوللرم ایله دفعة
حصاری قوشادوب اسباب کارزار وادوات کیرودارى
هرجانبندن قوروب جنك وجدالده ایکن الویهٔ نصرت

شعارمله بندخی لوای منتشاده مرمروس نام اسکله یه
کاوب دخی بر کون علی الصباح ملاح تقدیر فلك
فلکك نورانی بادبانی کشف ایتدیکی ساعت خورشید
صفت سعادت وحشمت ایله کشتیٔ هلال هیئتهٔ عسکر
ستاره شمارمله سوار اولوب جزیرهٔ مزبوره یه که طلوع
اعلام اسلامدن اقدم تا بودمه کانجسنه خوافر خیول
ولمعات سیوف سلاطین نامداردن پیرامن کوه وهامونی
مستور و مصوندر عبور ایدوب دخی حصاره حوالهٔ
خیام کردون قیام شرف ویردیکی محله نزول اجلال
وحلول اقبال واقع اولدقدن صکره حصارك جانب
شرقیسنی دخی دستور اعظم مشیر افخم مکمل مصالح
العالم وزیر اعظم پیر محمد پاشا ادام الله تعالی معالیه
بعض روم ایلی واناطولی سنجاقلری بکلریله و سپاهیلریله
و بعض یکیچری قوللرم ایله ومحروسهٔ مصر جانبندن
کلان چراکسه وکوکللو طائفه سی ایله محاصره ایدوب
وبالجمله قلعهٔ مزبورهٔ ردوسك که مادهٔ اضرار مسافران
بحار وعلت سفك دماء تجار و زوار اولوب ابتداء ظهور

دیندن الی هذا الحین تملکی ظفر خیالنده امتناع وفرض محال ایله موصوف ومنعوت وحصانت ومتانتنك کیفیت تعبیرنده عقول عقلا عاجز ومبهوت اولوب در ودیوارینك طول وعرضی تقدیرنده خرد خرده بین حکما قاصر وحایر در خندقنك غوری عبرت نمای وهم دوربین وجو سقفنك دوری غیرت افزای چرخ برین وکنکرهٔ باروسی افسر آفتابه همسر وقلعه سنك کله سی منزل سمایه برابر اولوب وایچنده اولان دشمنلرك بصر بی بصیرتلرنده سلاطین مشارق ومغاربك سیف قاطعلری مخراق لاعب کورنور بونجه ماه وسالدن برو هیچ بر پادشاه قلعه کشا وکشورکیر آیینهٔ ضمیرنده وجه تسخیرینی کورمك میسر اولمیوب بو حالتله حسرة الملوك اولوب قالمشدر جملهٔ اطراف واقطاری عساکر نصرت مقرونله مملو ومشحون اولوب هر جانبدن چوق چوق عسکر نصرت فوج ودریاموج سوق اولنوب مواضع عدیده دن صاعقه کردار طوپلر قوغیلوب اوزنه دار وکیر دروازهٔ چرخ اثیره ابر یشدیریلوب هر طوپك نره فیل بل سور اسرافیل آواز

واجب الاحتراز وموجب الاهتزازینی استماع ایدنلره
(یجعلون اصابعهم فی آذانهم من الصواعق حذر الموت)
الآیه فحواسیله کمال دهشت وخشیت مستولی اولوردی وهوایی
طوپلرینی شاهین بلندپرواز کبی اولنا کسانلرك سربی
دولتلری اوزره بری صعود و بری هبوط ایدوب صبح
وشام بام آسماندن باشلرینه طاش یاغردی جنك وآشوب
شهمندن وتفنك وطوب وهمندن بر جلری اوستنده
بدنلردن غیری بر شئ باشن قالنیرمغه جانی یوغیدی
والحاصل بو طریقله علی التوالی نیجه ایام ولیالی غره
غرای صباحدن طره مطرای رواحده دکین جنك وجدال
وحرب وقتال اولوب لکن ابواب فتوح کبی و اصلا
مفتوح اولمامغین آخر «همة الرجال تقلع الجبال»
مقتضاسنجه قلعه مزبورەنك اوزرینه کوه مثال طوپراقلر
سورلیوب برجلر بنا اولنوب وخندق واسواق
کسیلوب خندقنك اوزرینه وارلیوب اطباق قصور
وبیوت دورینك اوزرینه حواله اولوب دخی
سنه ثمان وعشرین وتسعمائه ذی القعده سنك اوچنجی

کونندہ بردفعه یوریش قلنوب طرفیندن تیر وتفنك
باران وتکرك کبی یاغدیریلوب عساکر جرار نصرت
شعار سیل کوهسار کبی حصار دیوارلری اوزرینه
آقوب هجوم قیلوب وبعض قلعه‌لرینه ودیوارلرینه دخی
لغملر قلنوب اوددیرلدکده (ان زلزلة الساعة شیء
عظیم) الایه دیواول برك حصارك بدنی برك خزان کبی
لرزان اولوب اوج ترفعده اولان سرکش قلعه‌لری
(فجعلنا عالیها سافلها) الایه مو جبنجه تواضع بلن
یوکوب ومادهٔ استظهارلری اولان محکم دیوارلری دخی
روز رستخیز (وتکون الجبال کالعهن المنفوش) الایه
مثالی یقلوب تارمار اولدی اما کیرو داخلنده اولان
اعدانك توافر برنبرد وتکاثر عدد وعدد برله سریر
شرورزنده غرورلری زائل اولمیوب (وظنوا انهم
مانعتهم حصونهم) الایه غزاة وکماتك اوزرلرینه سنك
وچوب وخبر ولوپدن غیر محسوب کیرو بولدیغنی
آتوب بوطریقله عصیان وطغیانلری هرآنده متزاید
اولوب قدم تعند وتمردی دخی دامن اطاعت وتقید

چکمك قطعا ممکن ومتصور اولمدی اکن عندلیبهٔ اخلاص کاملك شاخسارذلك مسرت حاصلمده (استعینوا بالله واصبروا ان الارض لله یورثها من یشاء) الآیه مفهوم بشارت انشاسنی دائما مترنم اولوب وملهم طرف توفیق کریمهٔ نصرت ضمیمهٔ (تحسبهم جمیعا وقلوبهم شتی) فحواسیله مشکل ضمیر تدبیرمی حل وکشف قیلوب (فاذا دخلتموه فانکم غالبون) الآیه مژده سن دخی جملهٔ عساکر نصرت التماعنه استماع ایتدیرمکین یوما فیوما تخریب وتهذیبلری (لایخفف عنهم العذاب ولاهم ینظرون) الآیه مضمونی ایله تضاعف وتزایدده اولوب طوپ وتفنك جنود مجنده (اینما تکونوا یدرککم الموت ولو کنتم فی بروج مشیدة) الآیه مفهومنی کوش بیهوشلرینه متصل اولاشدیروب ومذکور طپراق اوزرندن وخندق کنارندن کیر واژدرهاپیکر طوپلر قوریلوب ودهلیزلر ایله خندقك ایچندن دیوارینك التنه کیریلوب تمامندن قازیلوب حصارپچه سنك ونفس دیوارینك خیلی یرلری سراسرخا که برابر بالکلیه

منهدم اولوب فتح الابواب (انا فتحنا لك فتحاً مبينا)
معاونیله ابواب اچیلوب وهادی (ادخلوها بسلام آمنین)
دلالتیله همان بیوت واسواقك ایچنه کیریلوب
یصادفلری خندقلری ومترسلری بوزیلوب یقلغین
اشبو سنه تسع وعشرین وتسعمائه محرم محترمنك اوتنجی
کونی یوم عاشوراده بردفعه یوریش قلنوب (یوم
یغشیهم العذاب من فوقهم ومن تحت ارجلهم) الایه
مقتضاسنجه باران سهام وتیر بلا قهری انتقام کیرو
اول بدنامارك اوزرلرینه یاغوب طوپلرك دود شرر
آلودی عیوقه صعود ایدوب خروش جیوشدن طیور
ووحوشك هوشی کیدوب دور وقصورلری خراب
ویباب ومناظر ومصادرلری پرتراب قلنوب نظیر وعدیلی
اولمیان طابلری واطباقلری اگرچه یقیلوب خاك حقیر
ذلیله برابر اولوب اما حركة المذبوح مانندی پای تعندی
کیروصالوب « والغریق یتشبث لكل شیء » موجبنجه
جان ناسپاسلری هراسندن دست تطاوللرینی هر نسنه یه
صونوب آتش کبی سرکشلك ایتدکاری سببدن لهیب

غضب وحميت قهرمانی اشتعال بولوب زنبور بلا كبی
هرطرفدن كيرو بلاتأخير تفنك وتير وسائر ادوات
داروكير اوشوريلوب طوپ طاشلری نيچه سنك قدينی
چوكان كبی خم وكوی غلطان كبی باشنی هوايه پران
ايليوب موج خانهٔ بلا اوزرلرينه بروجهله استيلا
بولديكه انديشهٔ عناد پيشه لری انك دفعنی محيط
اولەميوب كثرت تزلزلدن اول كروه روباه وشياطين
اشتباه حصار ناپايدارلری ايله لجهٔ عماننده قالمش كشتیٔ
سركردانه دونديلر آخر الامر بو حال مصيبت مآلدن
دشمنلرك جهان ديری باشلرينه يقلوب چاكرينه اود
طيقاوب هر بری نهنك جويبار كارزار ايكن سوسماره
بلكه مور بيمقداره دونوب حصن حصين استيانه كيرمينجه
پنجهٔ قهردن خلاصه درمان يوق ايدوكن بيلوب
بالضروره اصل مقتدالری اولان «مغال ماءستوری»
سائر يارسپاهيلری ايله وقيلارلری ايله اركان دولت
نصفت شعار واعيان سلطنت مكرمت دثاريمك دخی ذيل
شفاعتلرينه ياپشوب قرع باب امان ورجاء

عفو واحسان ایدوب قلعه‌نك مفتاحلرین پایهٔ سریر عالم مصیرینه کتوروب تسلیم ایلدکین امر جلیل القدر مرتضوی که « اذا قدرت علی عدوك فاجعلوا العفو شکرا للقدرة » مقتضا سنجه علو همت شاهانه و سمو عاطف پادشاهانه‌دن مذکورلرك جنکدن خلاص بولنلرینك جانلرینه و مالارینه واولاد وعیالارینه امان شریفم احسان اولنوب دخی طائفهٔ رعایاسی سائر ممالك محروسه‌م رعایاسی کبی یرلو یرنده کیرو مرضی البال ومجمی الاحوال اولدقلرندن صکره اول منحوس دولت معکوس ورایت منکوسلرك اللرنده محبوس ومأیوس اولان مسلمان اسیرلردن قید حیاتده اولان صغیر وکبیر و برناو پیرلری قاچ نفر ایسه باسرهم قید اسردن خلاص اولوب ازاد قیلندیلر والحمد لله الملك المتعال بو نیجه ماه وسالدن برویدا عدادهٔ قلان قلعهٔ منیعهٔ « ردوس » بعنایة الملك القدوس اقدام و همم عساکر مظفرهٔ اسلام ایله تسخیر قلنوب (انما یعمر مساجد الله من امن بالله) موجبنجه معبدلری مساجد اهل ایمان اولوب ومعابر ومراصد

[بيت الحرام دخی اعدای بدنامدن مأمون اولدی وقلعهٔ
منبورهدن غيری « استانکوی » « تخته‌لو » « وبودرم»
وفلان فلان نام اون برقلعه‌لری دخی عموما جزاير ومعابرلری
واراضی ونواحيلری ولواحق وتوابع ومرابع ومرابعلری
وتلال وجبالنری ایله مفتوح ومسخر اولوب بجملتها
مضافات ممالك محروسه‌مدن واقع اولدی والحمد الله
حمدا دائما ابدا اذيسرلی ما لم یؤته احدا همیشة عرصهٔ
اسلام منجوق رایات فتح آیاتمدن مضبوط ومنور وعسکر
منصور ومظفر صفاتمه بسیط زمین مفتوح ومسخر
اوله آمين ياخير الناصرين اويله اولسه بوفتح ميمون وجسيم
وتسخير همايون وعظيمی سکا انبا واعلام ايدوب خرم
وخندان ومبتهج وشادان ايلمك ايچون فخر الامائل والاقران
قولم چاشنکير احمد زيد قدره ارسال اولندی انشاء الله
الاعز واروب تبليغ ايديجك انواع شنلکلر وشادلقلر
ايدوب شهری تزيين قيلوب اطراف وجوانبنه دخی
بو اخبار مسرت آثار وفتوح بهجت شعاری اد شا واعلان
ايليوب دوام ايام دولت قاهره وثبات اعوام سلطنت زاهرهٔ

روزافزونم دعاسنه اشتغال كوسترمسن شويله بيله سن عزمت شريفه اعتماد قيله سن . تحريرا في اواثل شهر صفر المظفر سنه تسع وعشرين وتسعمائه . « بيورت قلعهٔ ردوس »

—oo—

(۳ نومرولي مكتوب ، لزومزلغنه مبني ، چيقارلمشدر)

(٤)

دیار بکر بکلربکیسی خسرو پاشایه کوندریلان فرمان عالی

اميرالامراء العظام ظهيرالكبراء الفخام ذوالقدر والاحترام صاحب المجد والاحتشام المختص بصنوف عواطف الملك العلام ديار بكر بكلربكيسى خسرو ادام الله تعالى اقباله توقيع رفيع همايون واصل اولیجق معلوم اوله كه حاليا دركاه كردون اقتدار وباركاه عالم مدارمه مكتوب كوندروب شاه مقهورك پسرنا خلفي الآن تبريزده اولدیغنی وجانب خراسان و بغداده متعلق

اولان اخبارینی وسائر سرحدلرده اولان ایرانیلر دخی یرلو یرنده متمکن اولوب بو جانبه حرکتلری وجنبشلری یوق ایدوکنی وعلماء تبریز جانبندن دخی وارد اولان مکتوبی عینی ایله ارسال ایلدوکك ومخذول مزبورك وفرت ظلم وضلالتندن استغاثت وسدهٔ جهاپناهم جانبندن دخی استعانت ایدوب مدد وعنایت کلی استدعا ایلدکلرینی اعلام ایلمشسن بوبابده هرنه که دیمش ایسك ومکتوب مزبورك مضمونی هرنه ایسه علی سبیل التفصیل مفهوم ومعلوم اولدی وحالیا قدوة الامراء الکرام مولانا شمس الدین بیداری زید فضله دخی عتبهٔ علیامه کلوب امراء اکرادك آستانهٔ سعادت آشیانمه تمام محبت واخلاص وکمال عبودیت واختصاصلرین تجدید وتمهید قیلوب دین ودولت پاینده مجدومزدانه اولوب وطائفهٔ اعجامك قلع وقمعی خصوصنده کمال اقدام واهتمام ایله راسخ دم وثابت قدم اولدقلرینی اعلام ایدوب وبوبابده مهرلو مکتوبلرینی دخی ایراد ایلدی ایمدی سؤال ایلمدن بنم عنان عزیمت همایونم دیار حربه منصرف

اولوب بر وجهله يراغ اولنمشدر كه ان شاء الله الاعز
بو دفعه ولايت شرقده وارلدقده طائفهٔ مزبورهنك بالكليه
امرلرى تمام اولوب وجودمز دودلرندن اول ديار بتمامه
تطهير قلنميجه عودت اولنميه الحالة هذه بو جانبلره
متعلق اولان امور كليا مقتضاى رضاى شريفم اوزره
اتمامه ايرشدكين يمن واقبالله توجه همايون ظفر مقرونم
اول جانبه مقرر ومصمم قلندى اويله اولسه بيوردمكه
حكم شريفم واردقده برآن وبرساعت تأخير ايتميوب
همان كندو نفسكله وجبه لولركله حاضر ومهيا اولوب
وبكلربكيلكنده متعلق اولان سنجاق بكلرينه دخى كركى
كبى تنبيه ايدوب عموما جبه لرى وسائر الات جربلرى
ايله وبالجمله مرتب ومكمل دشمن يراغى ايله حاضر ومهيا
اولوب دخى وجه كوردوكك برمناسب محلده جمعيت
ايدوب جمله عسكرى يانكه جمع ايليه دسن بو سفر
خصوصنده زياده اهتمام واردر سندخى اكا كوره
مقيد اولوب عسكرك جمع واحضارنده انواع مساعى
جميله ظهوره كتورهسن وامراء كردستان ايله حسن

تدبیر ومشورت ایدوب کورهسن شویله که سعادتله
بن واروب عساکر نصرت مظاهرم ایله ملاقی اولمزدن
اقدم عدوی بدخویه متعلق اولان مواضعدن بعضنی
کوز یکزه پکدیروب فتح ایلك میسر اوله مجال ویرمیوب
فتح وضبط ایتمك بابنده دخی مجد ومردانه اولهسن اما
هر خصوصده احسن تدبیر اوزره اولوب بر ناموس
اکسکلکی اولمغدن دخی زیاده احتیاط ایلیهسن وکیرو
خبریکك عقبن کسمیوب متواتر ومتوالی مقهورلر کوره
وسائر اطراف وجوانبده تابع ولواحقی مردهسنه متعلق
اولان اخبار صحیحه یی مفصل ومشروح یازوب سدهٔ
سعادتمه اعلام ایلمکدن خالی اولمیهسن علامت شریف
عالم آرا وکشورکشایه اعتماد واعتقاد قبلهسن تحریرا
فی اواسط شهر رمضان المبارك سنه احدی وثلثین
وتسعمائه

—oo—

(٥)

مهاج محاربه‌سی ظفرنامه‌سی

بعد المقدمه ....

فرقۀ انکروس که : مملکتی ملاصق دار الاسلام اولمنین عنان عزیمت ظفرقران خسروانه‌م انلرك اوزرلرینه متصرف ومنعطف اولوب متوکلا علی الله العزیز الفتاح رایات ظفر نجاح والویۀ نصرت مفتاح ، آچوب عساکر دریا جوش وعمان خروش وجندیان جوشن پوش ایله منازل بعیده ومراحل عدیده قطع ایدرکن بهادران عدوشکار ودلیران خنجر گذاردن روم ایلی عسکری ایله پلنك قلعۀ شهامت وببر بیشۀ شجاعت صفدر دین پرور رستم میدان ظفر شیر غرین رزم جهانداری ودرثمین بحر کامکاری المجاهد فی سبیل الله العظیم وزیر اعظم وروم ایلی بکلر بکیسی ابراهیم پاشا ادام الله تعالی اجلاله فرمان شریفم ایله برکون ایلرو عزیمت ایدوب دار الفتح والنصر قلعۀ بلغراد اوکنده جاری اولان « صاوه » صویی اوزرندن عبور وغزاة

نصرت قرين ومرور مبارزان رزم آيين ايچون فرمان
همايونم ايله ترتيب اولنان جسر استوار و بناى دارالقراردن
عساكر انجم شمار جزيرهٔ « سرم » ه كچوب صحرا
و جبال پشته و تلال مخيم جاه و جلال عساكر دريا
مثال اولدقده عقبلرنجه بندنخى اقبال ودولت ايله وشيران
كوه هيجا وهزبران قلعهٔ وغا مشيد مبانئ دين ودولت
وممهد اساس عز و رفعت و زيران مكرمان مصطفى
پاشا واياس پاشا دامت معاليهما واميرالامراء العظام
اناطولى بكلربكيسى بهرام دام اقباله وسائر قپوم قوللرى
واناطولى دلاورلرى ايله عزيمت عالى نهمت ايدوب
جزيرهٔ مسفوره ظلال رايات سعادت آيات ايله مستسعد
اولدقده انكروسك حصون وقلاع متينه سندن قلعهٔ
« ورادين » كه حصانت بنيان پايدار و متانت اساس
استوار ايله اشتهار بولوب برج هوا مكانى جو سمايه
داخل و قلل آسمان اشيانى فلك البروجه مماثل درونى
مقر اعدا اولوب سنك راه جهاد اولمغين مشاراليه و زير
دولت مشير فرمان قضا تأثير ايله قلع وقمعى ايچون

عزیمت ایدیجك قلعه بانی « تومور پاولی » نام پاپاس اولوب عساکر یله قلعه اوکنده حاضر ایکن اهن پوش اولان دلاوران دریا جوشك هجومی کوش بیهوشنه وصول بولدقده قراری قالمیوب طونه یی کچوب مقابله سنده الایلر باغلیوب کمیلری کچیرمامك سوداسنه عربه ایله طوپلر وضربزنلر قوروب بو اثناده بعنایة الله تعالی صو یوزندن دخی سکز یوز مقداری سفائن نصرت قراین ایله ابطال رجال و بهادران رزم وقتال ایله ایریشوب حوالی حصار برأ و بحراً خیام ثریا نظام وفلك قیام ایله مالامال اولوب کروه انبوه غازیان وزمرهٔ مبارزان معرکه کیران ایله مشارالیه وزیر اعظم قره جانبندن حصارك واروشنه وکمیلرم دخی صو یوزندن اعدانك طوپلرینه ومترسلری اوزرینه هجوم ایتدکلرنده دلاوران شیر حمله و پلنك جنك و بهادران پیر صدمت وهزبر آهنك اعدایه جهان یوزینی طاروتنك ایدوب حق تعالی نك عنایتی ایله واروشنی فتح ایلیوب ایچنده بولنانلری تیغ آتشبار ظفر نکارله طعمهٔ شمشیر

آبدار ایدوب کیلرم دخی قطعاً کوز آچدیرمیوب صاعقهٔ
کردار ورعد آثا طوپلر اتوب وانلرک ابطال والایلرینی
تار ومار ایدیجک پاپاس وسواس توابع ناسپاس ایله اینی
المفر کویان فرار اختیار ایدوب صو یوزی کما هو المراد
فتح وکشاد بولدقده قلعه‌ده اولان طائفهٔ طغیان پیشه
وعندهٔ عصیان اندیشه (وظنوا انهم مانعتهم حصونهم)
قلعه‌لرینک متانت وحصانتنه اعتماد ایدوب احتراز
اوزره اولمغین جوانب اربعه‌دن طوپلر قوریلوب لیل
ونهار دوکیلوب قلل وبروجی آهنین سنک قلعه کیرانه
مانند کفکیر اولوب درودیواری صدمهٔ طوپ قلعه
کوب ایله ویران وخراب وقلل وبارولری ضربهٔ انجم
بنیان وآشوب ایله تالان ویباب قلنوب غیرت اسلام
سعادت انجام وحمیت دین سید الانامدن علیه الصلواة
والسلام غزاة نصرت فرجام (وعنده مفاتح الغیب
لایعلمها الا هو) صداسیله مغتنم اولوب جابجا امراء
کبار وکبراء ذوالاقتدار ایله بهادران میدان عربده
وجنک جویان مصاف معارکه دعای مستجاب ایراد

شمایه صعود ایدر کبی حصاره هجوم ایدوب دامن کیر قلعهٔ هوا آشیان اولدقلرنده ایچروده اولان زمرهٔ اعدا کدکارده آلات جنك وجدال واسباب حرب وقتال ایله حاضر ومهیا اولوب غازیلره تفنك بی درنك وحربهٔ ضرب آهنك ونفط وچوب وسنك حواله ایدوب کنش ضحوهٔ کبرایه وارنجه طرف جنك وآشوب اولاشوب طائفهٔ مسلمین دشمنه سهام خون آشام و پیکان اجل پیام ایله (فذوقوا العذاب بما کنتم تکسبون) پیغامن انها وشمشیر دشمن کیرمرك تأثیر وسنان وتیغ وتیر موت تدبیر ایله (اینما تکونوا یدرککم الموت ولو کنتم فی بروج مشیدة) خبرین انبا ایلدیلر اما اول کون تقدیر لایزالیده فتح اولنمق مقدر اولمیوب (استعینوا واصبروا) آیتنك مفهوم سعادت منظومی خواطر غزاة ظفر مبرآته لایح اولمغین توقف اولنوب تکرار طوپلر ومواضع عدیده‌دن لغملر تدارك اولنوب ماه شوالك اون یدنجی کونی که یوم جمعه‌در لغملره آتش ویرلدکده اول قلعهٔ آسمان همسر (فجعلنا عالیها سافلها)

موجبنجه خاكه برابر يقلوب هر رخنهٔ فتح مدار وهر
كوشهٔ نصرت شعارندن (نصر من الله وفتح قريب)
علامتی روشن و پیدا وظاهر وهويدا اولیجق اعدايه
رعب وهراس مستولی اولوب نیجه سی خشیت شمشیر
بران و هیبت تيغ وسناندن سراسیمه وحیران اولوب
كندولرینی بدنلردن اشاغی یران ابدوب عسكر جنك
جوى وصاعقه خوى دخی مجال ويرميوب هرطرفدن
قلعه يه قو يلوب دشمنك ذكورين علف شمشير واناث
واطفالن محبوس واسير ايدوب قلعه نك «يورقولای»
وسائر بنالری بر قله يه تحصن ايدوب جناب جلادت
مآبدن قرع باب استيمان ايتدكارنده (العفو شكر الظفر)
موجبنجه مزبورلره امان شريفم احسان اولنوب يوم
مزبورده مبشر فتح واقبال (انا فتحنا لك فتحاً مبيناً)
مژده سنی كوش جهانيانه ايرشدردكده فتاح ذوالمنن
تقدست الاؤه دركاهنه حمد اولنوب قلعهٔ مزبوره
اطراف واكنافيله مفتوح ومسخر اولوب كنايس
ومعابدی جوامع ومساجد اولوب واذان اوقنوب

جوامع شریفنده اول کون جمعه نمازی قانوب بعده
محروس مزبورك قبضهٔ تصرفنده اولان قلاع منیعه
وحصون رفیعه سندن قلعهٔ (ایلوق) که حصن شمك
بنیان و باروی فلك آشياندر تمهید سور استواری مرکز
ثنا که وصول وهر قلهٔ کردون کله سی اوج هوادن
بکرهٔ افلاکه وصول ایدوب وادیٔ خندق عمیق عبرت
نمای ارباب عقول اولوب ترتیب بنیاد سنکین نهادنده
مهندسین ماهرین خرج بدایع وتنظیم بروج اسمان
عروجنده استادان کامل صرف صنایع قیلوب درونی
ارباب نفاق واصحاب ضلالت وشقاق ایله مملو اولمغین
اول قلعهٔ کردون همتانك دخی عنایت حضرت
ذوالجلال ایله تعالی شانه استخلاصی ایچون مشارالیه
وزیر بزرکوار عظیم الشان ادام الله تعالی اجلاله فرمان
لازم الاذعانله جوانب بری خیام اسمان نشان وصوق
طرفی دخی سما بادبان کمیلرله محاصره قیلوب اژدرها
کردار و ثعبان آثار آتش فام و دشمن شکار طوپلر
قوریلوب شب وروز نائرهٔ حرب وقتال ظهورو بروز

ایدوب آنا فانا صدای زمزمهٔ هیجا وآواز ولولهٔ وغلغلهٔ
کنبد کردون پرخروش وساعت فساعت بخار خون دشمن
ودخان طوپ وضربزن قبهٔ خضرا دود پوش اولوب
ایچنده محصور اولان فرقهٔ اعدا غریق بحر خشیت
وحریق نار دهشت واقع اولوب آخر الامر اعلام
فتح پیسام اهل ایمان و رایات نصرت سمات وسعادت
نشانك آثار ظفر نماسی ایله دشمن خلاصلرینه امانندن
غیری راه بولمیوب مشارالیه وزیر آصف نظیرومبارك
تدبیرك دامن شفاعتنه تشبث ایدوب درکاه نصرت
پناه وبارکاه ظفر دستکاهم تراب‌ندن استدعای عنایت
وعاطفت ورجای شفقت ورأفت ایتدکارنده «اذا
قدرت علی عدوك فاجعل العفو شكراً للقدرة» مو جبنجه
قلعهٔ مزبوره اهالیسنه امان شربفم ویریلوب
ماه مزبورك یکرمی سکزنجی کوننده مشارالیه پاشا کندو
ایله اولان دلیران دشمن بند وعساکر دریا ماننده ایله
اول حصار آسمان کردار وقلعهٔ کردون مقداره داخل
اولمغچون عزیمت ایتدکلرنده امان طلب ایدن اهالی

هزار تذلل وانکسارایله قلعه قپوسن آچوب صدای
غیبدن تلقین (ادخلوها بسلام آمنین) کوش هوش
مسلمینه ایریشوب حق سبحانه وتعالینك عون وعنایتی ایله
ابواب فتوح مفتوح اولمغین قلعه لرینه رایات ظفر سمات
خسروانه م نصب اولنوب واذان اوقنوب کنیسازی
مساجده تحویل اولندی الحمد لله علی هذا وقلعهٔ
مزبوره دن غیری انکروسك نامدار قلعه لرندن
« اریك » و « غورغوربچه » و « جرویك » و « برقاص »
و « سوتیره » و « دکین » و « اردود » و « دیمتروفچه »
و « توکای » و « قوار » و « بوراج » و « اوسلك »
و « راچه » نام قلعه لریکه هر بری کلید ممالك اعدا
ایدی سکان هزیمت نشانلری لشکر اقلیم پیما و جهان
کشانك مهابت صیت وصدا سندن سرکشتهٔ بادیهٔ ضلالت
واقع اولوب کیمنك خلق بنات النعش کبی وادی و جباله
پریشان اولوب و کیمنك اهالیسی سدهٔ مراحم بخشم
خاکنه یوز سوروب استیمان ایتدکارنده قلاع مزبوره
جملهٔ ولایات واقطار وملحقاتی ایله سائر ممالك محمیهٔ

کردون حشم مضافاتندن اولوب بعد ذلك قره جانبندن
عساکر جرار گیتی ستان ودلاوران نامدار ظفر نشان
وصو بورندن دخی غزاة دشمن شکن وکماة مردم افکن
ایله مملوکیلرم قرال صو بنه عزیمت ایدوب «دراوه» دیمکله
معروف صوکه کثرتده نیل و جیحون و وفرتده فراتدن
افزوندر عسکر منصور مروز وعبور ایچون کمیلر اوزره
ایکی اوچ کون ایچنده بر جسر وسیع و بنای منع بنیاد
ایدوب ماه ذی القعده نك اون ایکنجی کونده جمله
اجناد نصرت معتاد و کروه غازیان ظفر نهاد ایله قرال
انکروس سمتنه شهباز بلند پرواز همتم بال و پر آچوب
معمورهٔ مملکت و ولایتی پایمال خیول غازیان سعادت
شمول اولدقده عدوی مخذولك کیفیت احوالنه اطلاع
حاصل اولدی که عزیمت عالی نهمتم کوش بیهوشلرینه
وصول بولدقده انکروس قرالی اولان «لاوسن»
قرال کندو ولایتنده وتخت حکومتنده اولان فرقهٔ
دشمنان وزمرهٔ معاندین خذلهم الله الی یوم الدین جمع
ایدوب دماغ ضلالات فراغنه خشیت شمشیر ممالك ستانم

اهـل ایمان مستولی اولمغین سائر فرنکستان بکلرندن
استعانت واستمداد ایدیجك انلردخی معاونت ومظاهرت
ایچون عسکر ویروب وبالجمله مقهور مزبور یوز اللی بیك
مقداری مسلح وآهن لباس عسکر یله تختی اولان بودیندن
یدی سکز کوچ برو « مهاج » دیمکله معروف صحراده
کلوب آراء باطله وافکار عاطله لری مقتضاسنجه عسکر
اسلام ایله مقابله ایتمکله طوپلر وضربزنلر قوروب اون
بیکدن زیاده تفنك انداز پیاده ایله مقابله جنود موحدینه
حاضر وآماده اولمشیدی بنم دخی آیینهٔ ضمیر خسرانه مده که
مدار الهامات زبابذر چهرهٔ ظفر بهرهٔ (عسی ربکم ان
یهلك عدوکم ویستخلفکم) الآیه مشاهد وظاهر ومرآت
خاطر عاطر جهانبانه مده لقاء سعادت ارتقاء (واورثکم
ارضهم ودیارهم واموالهم) کون کبی روشن و باهر
اولمغین عنـایت خالق کونینـه عرشانه اتکا ومعجزهٔ
سید الثقلینـه صلواة الله علیـه وسلامه التجا ایلیوب
تشکر کوه وقار وعساکر مور شمار وستاره مقدار ایله
ازرینـه بوریوب ماه مبارك ذی القعده نك یکرمنجی

كونى كه يوم ار بعسادر وقت عصـرده ذكر اولنان صحراده مقابله اولنوب جانبيندن نوايرحرب وقتال اشتعال بولدقده مجاهدان دلاوران چالاك زمزمهٔ تكبير وتهليلى مسامع مسبحان صوامع افلاكه ايرشدير وب صيحه ساز ورعد اوازطوبلرك مهابت وغريوى (اذازلزلت الارض زلزالها) آيتنـك مفهومنى اشـعار ايدوب شعلهٔ شمشير دشمن كير ايله شمع نبرد فروزان ونيزهٔ جانسـتان لمعهٔ آتش كبى ميدانده درخشان اولدقجه بهر طوپ وتفنك (يكاد البرق يخطف ابصارهم) موجبنجـه اعـدايه عـذاب اليم وعقـاب عـظيم ايليوب بو اثنـاده قرال عساكريله مشار اليه دسـتور مكرم دولت مشـيراعظم وروم ايلى بكلربكيسى ابراهيم پاشا ادام الله تعالى اجلاله ايله اولان روم ايلى عسكرينك اوزرينه هجوم ايديجك پاشاى مشاراليه خدمت شهامت منزلت وجبلت شهابت مرتبتنده مركوز اولان آثار مردى ونتيجهٔ هنرمنديى ظهوره كتوروب سيوف ابدار جوشن كذار ايله عسكر غـدارى طعمهٔ شمشـير آتشبار ونيزهٔ برق كردار ايله

وتیر آهنین منقارله جنود اعدای خواه وناخواه مقر ومنزللرینه
مراجعت ایتدیروب کشتهٔ اعدادن کوه وصحرا پشته
وجبال ومیدان معرکه وقتال ابدان دشمن ایله مالامال
اولوب اول جانبده صورت انهزام مشاهده ایدوب
(کأنهم حمر مستنفرة فرت من قسورة) فرار کوستریجك
مهابت آشوب وجنکدن بصربی بصیرتنه روی دنیا
چشم مور کبی تنك کورنوب « وللبا طل صولة »
مقتضاسنجه هرچند که عسکر منصورله مقاومت ایلدی
بعنایة الله تعالی دلیران پیل افکن وغازیان صف شکن
دشمنك حیاتلری خرمنن آتش قتال ایله (کان لم یکن
شیئاً مذکوراً) ایلدیلر اخر الامر نسیم فتح فیروزی
(لقد نصرکم الله فی مواطن کثیرة) مهبندن تنسم
ایدوب مبشر اقبال ایت فتح ونصرتی مسامع جنود
موحدینه ایرشدرمکین قرال بدفعال « من نجا برأسه
فقد ربح » قولیله عامل اولوب همان اول ساعت معرکه
کا ظفر دستکاهندن فرار ایدوب اول لشکر انبوه
شقاوت کروهی عسکر اسلامین تعقیب ایدوب اکثرینی

قلبجدن کچیروب وبعضیسنی دخی طونه یه . وکوب بانلرینك وسردارلرینك باشی کسیلوب علف شمشیر دشمن کیر وبقیة السیوف اولنلری محبوس واسیر قیلنوب اول منحوسلرك کلیاً عملری معکوس کتوریلوب یات ویراقی وطوپلری وجبه خانه سی النوب کندوسنك حیاتی ومماتی معلوم اولمیوب وکلیاً الله کیرن صغار وکبار طعمهٔ شمشیر اهن منقار ولاشه لری لقمهٔ مور ومار اولوب الحمد والمنة اعلام اسلام مؤید ومنصور واعدا مبتذل ومقهور اولوب سلاطین نامدار وخواقین ذوی الاقتدار بالکه اصحاب کرین خیر الاخیاردن کمسنه یه میسر اولمیان فتوحات جمیله حقك عنایتی ایله جناب جلالت مآبمه نصیب اولدی (فقطع دابر القوم الذین ظلموا والحمد لله رب العالمین) ایله اولسه بو فتوحات کلیه نك تاریخ سالی که کلام هدایت نظام نصرت الاسلام ایله موافقدر جماهیر اسلامیان دین خیر الانام مسرور وشادمان ومبتهج وخندان اولمق ایچون دارندهٔ حکم همایون ولدن ارسال اولندی انشاالله الاعز تبلیغ ایدیلك

شنلكلر وشادلقلر ایلیوب بو اخبار فتوح اثاری اطراف وجوانبه اعلان وافشا ایدوب دوام دولت ابدپیوند روز افزون ایچون دعایه اشتغال کوسترسز تحریراً في اواخر شهر ذی القعدة الشریفه سنه اثنی وثلثین وتسعمایة .

(٦)

سلطان سلیمان طرفندن فرانسه قرالی برنجی فرانسوایه

کوندریلان نامهٔ همایون

هوالعلی الغنی المعطی المعین

حضرت عزت جلت قدرته وعلت کلمته نك عنایتی ومهر سپهر نبوت اختر برج فتوت پیشوای زمرهٔ انبیا مقتدای فرقهٔ اصفیا محمد مصطفی نك صلی الله تعالی علیه وسلم معجزات کثیرة البرکاتی و درت یارینك که ابو بکر وعمر وعثمان وعلی در رضوان الله تعالی علیهم اجمعین انلرك و جمیع اولیاء اللهك ارواح مقدسه لری مرافقتی

ايله بن كه سلطان سلاطين و برهان الخواقين تاج بخش خسروان روى زمين ظل الله فى الارضين اق دكزك وقره دكزك و روم ايلينك وآناطولينك و قرمانك و رومك وولايت ذو القدريه نك وديار بكرك وكردستانك وآزربايجانك وعجمك وشامك و حلبك ومصرك و مكه نك ومدينه نك وقدسك و كلياً ديار عربك و يمنك ودخى نيجه مملكتلرينك كه اباى كرام واجداد عظامم انار الله براهينهم قوت قاهره لريله فتح ايلدكلرى و جناب جلالتمآبم دخى تيغ آتشبار و شمشير ظفرنكارم ايله فتح ايلدوكم نيجه ديارك سلطانى و پادشاهى سلطان بايزيد خان اوغلى سلطان سليم خان اوغلى « سلطان سليمان » خانم سنكه فرانچه ولايتنك قرالى « فرانچسقو » سن دركاه سلاطين پناهمه يرار ادمك « فرانقپان » ايله مكتوب كوندروب وبعض اغز خبرى دخى اصمرليوب مملكتكزه دشمن مستولى اولوب الان حبسده ايدوككزى اعلام ايدوب خلاصكز خصوصنده بو جانبدن عنايت مدد استدعا ايلمشسز هر نكه ديمش ايسه كز بنوم پايهٔ سرير عالم

مصیرمه عرض اولنوب علی سبیل التفصیل علم شریفنم محیط اولوب تمام معلوم اولدی ایمدی پادشاهلر صیمق وحبس اولنمق عجب دکلدر کوکلو کزی خوش طوتوب ازرده خاطر اولمیه سز اویله اولسه بزم آبای کرام واجداد عظامز نور الله مراقدهم دائما دفع دشمن وفتح ممالك ایچون سفردن خالی اولیوب بز دخی انلرك طریقنه سالك اولوب هر زمانلر ممالکتلر وصعب وحصین قلعه لر فتح ایلیوب کیجه وکوندز آتمز اکرلنمش وقلیجمز قوشانمشدر حق سبحانه وتعالی خیرلر میسر ایلیوب مشیت وارادتی نیه متعلق اولمش ایسه وجوده کله باقی احوال واخبار نه ایسه مذکور آدمکزدن استنطاق اولنوب معلومکز اوله شویله بیله سز تحریراً فی اوائل شهر اخر ازبیعین لسنه اثنتین وثلثین وتسعمائه •

بمقام دار السلطنة العلیه
قسطنطینیة المحمیة المحروسة

—○○—

(٧)

سلطان سليمان طرفندن بودندن اوله رق استانبولده
وزیراعظم سليمان پاشايه كوندريلان ظفرنامهٔ
همايون

دستور اكرم مشیر افخم نظام العالم مدبر امور الجمهور
بالفكر الثاقب متمم مهام الانام بالرأى الصائب مؤسس
بنيان الدولة والاجلال مشيد اركان السعادة والاقبال
المحفوف بصنوف لطايف عواطف الملك المنان وزير
اعظم سليمان پاشا ادام الله تعالى معاليه توقيع رفيع همايون
واصل اوليجق معلوم اوله كه سابقهٔ عنايت حضرت
واهب الامال قرين حال اولوب شمشير ظفرنوال ايله فتح
ايتدوكم انكروس ولايتنك دار الملكى اولان بودين تختى كه
اول زمانده ممالك اسلاميه دن بعيد وضبطى عسير اولوب
يانوش قرال خراجى التزام ايتمكين مزيد عاطفتمدن
انكروس قراللغى مزبوره توجيه اولنوب انك وفاتندن
صكره اوغلى استفان قراله عنايت ايلشيدم انكروس

مملكتی ایله همجوار اولان نمچه قرالی « قراندوش » که
اهل اسلام ایله بغض وعداوتده اصرار اوزره صاحب
کین برمفسد فسادقرین ایدی انکروس اقلیملرینه دخی قرال
اولمق سوداسنه دوشوب قرنداشی اولان اسپانیا قرالی
« قارلو » اتفاقی وسائر اعدا معاونتلریله دیارلرندن
مبالغه عسکر جمع ایلیوب وطونه صویی
اوزرنده دخی بی نهایه کمیلرایله طوپلر ویراقلر ترتیب
ایلیوب انکروس بکزادەلرندن « پیرنی پتری » دخی
اکا تابع اولوب گلوب انکروس ولایتنه مستولی اولوب
بودین شهرینی حصار ایتمشلردی بنده دخی حق سبحانه
وتعالی حضرتلرینك علوعنایتلرینه توکل وسید کائنات
وخلاصهٔ موجوداتك صلوات الله علیه وسلامه معجزات
هدایت سماتلرینه توسل ایدوب عساکر هیجا شناس
وقدریاقیاس ونصرت استیناسدن روم ایلی عسکری
وقپوم قوللرندن برمقدار تفنکجیان دشمن قهر وعدو
بنتاز ایله دستور شجاعت آثار وشهامت شعار وزیرم
محمد پاشا ادام الله تعالی معالیه‌یی بودین طرفلرینه ارسال

ایلمش ایدم وانهار عظیم الاعتباردن نهر صاوه اوزندن
دخی عبور لشکر سیل مرور ایچون جسر استوارمتین
الاساس بنا اولنمق لازم ومهم اولوب ذخایر عسکر فتح
مأثر ایچون دخی کیلر بنا اولنمق اهم واقدم اولدیغی
اجلدن متمم امور برایا وزیرم خسرو پاشا دامت معالیه
دخی کوندریلوب بندخی رایات نصرت آیات وظفر
ظلال واعلام عالمگیر وفتح نوالی آچوب وکتاب کریم
لازم التعظیم الهیده عزو جل مذکور ومسطور اولان
ایات بینات سعادت سمات نامتناهی مقتضا سنجه اوامر
علیهٔ خالق الکونینه عزشانه انقیاد واطاعت وسنن
سید المرسلینه صلواة الله علیه وسلامه متابعت ایلیوب
ذات ظفر نصیب ونصرت نصابمله فی سبیل الله تعالی غزا
نیتنه توجه وعزیمت ایلیوب پلنك قلهٔ هیجا وصفدری
ونهنك دریای شجاعت وبهادری وغضنفر میدان
مهابت کستری وزیرم رستم پاشا بلغه الله تعالی الی مایشاء
ایله واناطولی بکلر بکیسی امیر الامراء العظام سلیمان
پاشا دام اقباله کلیا اناطولینك امرای نصرت انتما

ومبارزان ممالك كشا واقاليم اراسبله وبالجمله شرق
سير ومغرب ستان وبهادران ثريا جمعيت وپروين نشانمدن
قپوم خلق وتفنكجيان قهر آموز واعدا سوزدن كليا
يكيچرى قوللرم ايله اقبال ودولت دار منازل ومراحل
قطع وطى قلنوب دار الفتوح والجهاد محميهٔ بلغراد ظفر
آباد اوكنده صاوه صوبى اوزرنده بنا اولنان كوپريدن
لشكر سيل شتاب ونصرت انتسابله مرور ايدوب
جزيرهٔ سرم ظلال رايات فتح منضم ايله مستسعد اولجق
تلال وجبال مخيم سرادقات اقبال واقع اولوب هامون
زمين اردوى همايونم ايله نمونهٔ فردوس برين اولمشيدى
بو اثناده مشاراليه وزيرم محمد پاشا كروه دشمن ستان
وقلعه كشا ايله محميهٔ بودينه وصول بولوب عقبنجه روم
ايلى عسكرى ايله ليث الوغا روم ايلى بكلربكيسى احمد
پاشا زاد الله تعالى اجلاله دخى ايريشوب هر جانبدن
حصاره طوپلر قوروب برج وبدنلريني ييقوب خراب
ايدوب جا بجا رخنه لردن اهالىٔ قلعه زبون وبى مجال
اولدقلرى وقتده عسكر فرخنده روز وفتح افروز دخى

ایریشدکاری کبی اعدا ال چکوب لشکر نصرت اثر برله مقابله ایتمك قصدینه حوالیٔ بودیندن بر جبل عسیرالمرور اوزره محکم اصطبور باغلیوب توبیسنه وارنجه خرق زمین ایدوب عمیق خندقلر کسوب جنك ایچون یریر بارولر پیدا غلنوب وطونه ایچنده بعض جزیره‌لرده قله یاپوب هر جانبدن اصطبور ینی حفظ و حراست ایتمك ایچون بادلو شقه‌لر قوروب حصن حصین ایلمشلر لشکر فیروزاختر بهادران غضنفر دخی کوز آچدرمیوب دشمن اوزرلرینه هجوم ایدوب دشمنلر دخی الای الای خندقلر ایچندن چیقوب اصطبورلری اوکنده واقع اولان صحرا جانبندن قوشه‌لر دوندرشمه‌لی اولوب دخان طوپدن جوف کنبد کردون پردود اولوب غازیلر صدمهٔ شمشیر جهانکیرله اعدانی شکست ایدوب قرق کوندن زیاده لیل ونهار جنك واشوب اوزره ایکن بندنی دولت واقبال ایله شب وروز یوریوب «اوسك» نام قلعه جوارنده دراوه صوینی اوزنده امر شریفله بنا اولنان کوپریدن زمین انکروسه

مرور ایلیوب بودینه اوچ درت منزل قالدیغی کبی ولولهٔ گیتی ستانله زمین و زمان مضطر ونعل عطایادن جرم وخاك افلاکدن کذر قیلنوب غبار سم سمندغزاتدن هوا مغبراولشیدی طنطنهٔ کشور آشوبدن قلوب اعدا مغلوب اولوب هیبت لشکر ظفر خاصیتمدن آرام وقراره مجاللری قالمیوب سنه ثمان واربعین وتسعمائه ربیع الاخرینك یکرمی طقوزنجی کونی دشمنلر کریزه قصد ایدوب فرنك بی تنك فراره آهنك ایتمشلر کیلری بودین مقابله سنده اولان « پشته » نام شهرجانبنه کچوب مرور وعبوره باشلدقلری کبی عسکر فوز انتباه خبیر اوا کاه اولوب کیجه ایچنده سواراولوب اصطبورلری قپولرینه هجوم ایدوب ایچرودن اعدا باداوشقه‌لر طوپلر وضربزنلر قوروب حربه اغاز ایدیجك غازیلر اصطبورلرینی یاصوب ایچرو کیروب ظلال لیل ظلمت ذیل اثناسنده طرفین یزبرینه قاریشوب زمرهٔ اهل اسلام دشمندن برق طوپ وشعله شمشیرایله معلوم اولورمش زمان جنك آشوب طلوع فجره دکین ممتداولوب آفتاب جهانتاب

ایله روی عالم منور اولدیغی کبی عنایت حضرت پروردکار لایزال قرین حال لشکر فرخنده فال واقع اولوب بازوی دولتم کمال قوتده بولوب لشکر فوزخاصیتم اعدایه غالب ومنصور وزمرهٔ اعدا کمال انهزام ایله منهزم ومقهور اولوب غازیلر فرقهٔ طغیانی طعمهٔ شمشیر ایلیوب بودین صحراسنی ابدان اهل عدوان ایله مملوقیلوب عدولر جانلرینه درمان ملاحظه سیله طونه یه دوشوب غریق اولوب ابادشوق معتادلری آتش طبع ابکون ایله حریق اولمش کیلرم دخی صویو زندن هجوم ایدوب اوته جانبه چکمك استیان ارباب شقاق شمشیر ظفر وفاق ایله قیروب دلیران دشمن شکندن برمقدار عسکر فوز نصیب فرار ایدنلری تعقیب ایلیوب طعمهٔ سیوف نصرت مألوف ایتشلر وبوخروش وآهن پوش دشمنلردن برنیجه سنی اسیر دخی ایلیوب حضرت حقك عنایتی وایکی جهان فخرینك صلوات الله علیه وسلامه معجزات سعادت آیتی واسطه سیله اهل اسلامه نصرت کلی کلوب اعدایه ما ینبغی ذلت وحقارت مستولی اولوب کندولره

تمام نکبت وانکسار واقع اولدی الحمد لله على هذا سعادت
واجلال ایله بودینه نزول همایون ایده جکم کون مبشر
فتح واقبال رایات نصرت آیاتمی استقبال ایدوب مشار
الیه وزیرم ایله روم ایلی بکلر بکیسی وسائر بکلرم
وقوللرم رکاب همایونم تقبیلیله مستسعد اولدیلر
مجارستان بل عموم فرنکستان قراللرینك اهل
عثمانیان قصدینه ترتیب ایتدکاری سنجاقلری والای
بیراقلری سرنکون ومعکوس طبل ونقاره سی وصورنا
ونفیرلریله کروه کروه الای الای بسته سلاسل
واغلال اولوب پایمال سمند لشکر نصرت خصال اولوب
اوتاغ همایونمده شرف نزول اولندیغی کبی اسیرلرك
وجود مردودلری صفحهٔ عالمدن شمشیر دلاوران ممالك
ستان یله تطهیر اولندی اصل مراد همایونم بودین
تختنی دار الاسلام ایدوب ممالك انکروس شمشیر ظفر
مأثوریله ضبط اولنمق ایدی بعنایة الله تعالی دشمن
رهزن دفع اولندیغی کبی بودینده اولان باوشی
قرالك وغلامی اونك اوجاغی اولان اردل ولایتنك

بانلغین احسان ایلیوب خزانۀ عامره یه بر مقدار مال
ویرمك اوزره اول جانبه کوندرلدی انکروس بکلرندن
سائر صداقت اوزره اولنلره سنجاقلر ویریلوب احسان
ایلیوب بودین شهرینی توابع ولواحقی ومضافات
اقالیمی ایله فتح وتسخیر ایلدم معظم کلیسالرینی جوامع
اهل ایمان ایدوب جمهور غزاة ملك ستان ایله جمعه
نمازی قلنوب اسم سعادت رسممه خطبه اوقوندی
ادای ناقوس ایله مأنوس اولان اقلیملری کابانك احمدی
وزمزمۀ پنج نوبت محمدی ایله علیه الصلوة والسلام
معمور وآباد قلدم اراضیٔ انکروس تمام قلعه‌لری وجمله
مضافات وملحقاتیله ورعایا وبرایاسی ایله سائر ممالك محروسه مه
منضم قلنوب قاضیلر ودزدارلر ومستحفظلر نصب اولنوب
حفظ وحراست ایچون لشکر کیتی ستاندن بر مقدار
عسکر فیروز بخت افراز اولنوب دستور اصف شعور
وزیرم سلیمان پاشا ادام الله تعالی معالیه تعیین اولندی
بو اثناده قرال نحوست احزان مزبورك وله ولایتی
قرالنك استان رفیع المکانه متعدد ایلچیلری وارد

اولوب درگاه عالمپناهمدن تضرع واستغفار ایدوب
خراجه مطیع اولدیلر حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك
علو عنایتلریله بو دفعه جناب دولتمابعده میسر اولان
فتوحات جمیله دخی کسنه یه نصیب ومقدر اولیوب
جمله اعمال فرخنده فال علی وفق البال درجهٔ وضوحده
اشکار اولوب لشکر مداین کشا ایله سالم وغانم بو
دیندن مراجعت همایون ایلیوب مقر سعادتمه توجه
اولندی ان شاء الله الرحیم عن قریب الزمان ظلال
زایات فتح ایاتم ایله اول جانبلر مستعد اولور اویله ایسه
بو فتوحات بهجت شعارك استماعندن جمهور مسلمین
وکافهٔ مؤمنین مبتهج وخندان ومسرور وشادمان
اولمق ایچون دارندهٔ منشور ومشهور موجب السرور
چاشنگیرمدن قدوة الاماجد والاکارم جامع المحامد
والمکارم کیوان دام مجده ارسال اولندی انشاء الله تعالی
الاعز واروب تبلیغ ایدیجك شنلکلر وشادلقلر ایلیوب
و بو خبر مسرت اثری اهل اسلامه تنبیه واعلان ایلیوب
ودوام دولت وسعادتم وثبات عز وشوکتم دعاسنه مشغول

اوله سز شویله بیله سز علامت شریفه اعتماد قیله سز
تحریراً فی جمادی الاخره سنه ثمان واربعین وتسعمائه

(٨)

اوستریالی ایله مصالحه‌یی متضمن عهدنامه

حق سبحانه وتعالی نك علو عنایتی وایکی جهان فخری
اولو عزیز پیغمبر یمزك صلواة الله علیه وسلامه معجزاتی
برکاتنده ✲ محل طغرای غرا ✲ بن که سلطان سلاطین
و برهان خواقین تاج بخش خسروان روی زمین ظل الله
فی الارضین مکه نك ومدینه نك وقدس شریفك واستانبولك
وآق دکزك وقره دکزك و روم ایلینك و اناطولینك
و رومك وقرمانك وارضروملك ودیاربکرك وکردستانك
ولورستانك وآزربایجانك وعجمك وذوالقدریه ومصرك
وشام وکلیاً عربستان و بغداد وبصره وعدن و یمن
مملکتنك وتاتار ودشت قبچاق و مغرب زمینك وافلاق
وبغدان و بودین تختنك واردل ولایتنك واکا تابع

اولان برلرك دخی قلیچمزله آلنمش نیجه مملکتلرك پادشاهی
وسلطانی « سلطان سلیمان شاه بن سلطان سلیم شاه بن
سلطان بایزید خانم » بو بزم مبارك عهدنامه مزی اوقیوب
ایشیدنلره معلوم اوله كه : رومالرك وا كا تابع اولان
یرلرك قرالی اولان « فرنندوش » قرال بنم عزتلو وعظمتلو
اولو درگاهمه یرار ایلچیسن وادمیسن كوندروب باب
سعادت مأبم جانبی ایله صلح وصلاح اولنوب مابینمزده
دوستلق اولمق اوزره عنایت همایونم رجا ایدوب
وكوندردیكی ایلچی دخی انك قرنداشی ولایت اسپانیه
قرالی « قارلو » طرفندن دخی وكیل ایدوكنی عرض
ایدوب بالفعل انكروس ولایتندن خرستیان طائفه سنك
الارنده اولان یرلر مقابله سنده هر یل سعادتلو درگاهمه
اوتوز بیك سكه مجار التونی كسم ویردك اوزره امان
شریفم طلب ایدوب استدعای عاطفت وتمنای شفقت
ایلدوكی اجلدن كمال عنایت پادشاهانه مدن كندویه
وشارالیه اسپانیه قرالنه بش یله دكین امان شریفم
احسان ایلیوب شول شرط اوزره بیان اولنمشیدی كه

ولايت انكروس كه حق سبحانه وتعالى حضرتلرينك
علو عنايتى برله شمشير ظفر تأثيريله فتح اولنمش مملكت
اولوب اول ولايتده شول قلعه لر و قشتلر كه بالفعل
بنم عسكرم و بكلرم تصرفنده اولوب نجه يراق وادم
قونيلوب ضبط اولنمش اوله اول اصل قلعه لره وقشتلره
تابع اولان كويلر و يرلرى و باغلرى و باغچه لرى و رعاياسيله
وبالجمله سرحدلرى وسنورلرى ايله كماكان اهل اسلامك
تصرفنده اوله وقره جانبندن ودريا طرفندن دخى بنم
ممالك محروسه مه وقلعه لره و يرلره ورعايامه وقلان خلقه
ومغرب جانبنده اولان اهل اسلامك دخى مملكت و رعايامه
ياشدن وقرودن اصلا ضرر وكزند ايرشدرميوب هيچ بر
وجهله دخل وتعرض اولنميه هر كيم ضرر وزيان ايده جك
اولورسه حقلرندن كلنوب جزالرى وسزالرى ويريله
ووقوع اولان ضرر وزيان نه ايسه يرينه كتوريله
وولايت انكروسدن شول قلعه لر وقشتلر كه رعاياسى
ايله اهل اسلامك تصرفنده كلمامش اوله انلرك
مقابله سنده هر يل خزانهٔ عامره يه [illegible] توز يك سكه

التون کاو – واصل اوله بش بیله دکین مابینمزده اولان
معاهدۀ همایونم مقرر اولوب مادامکه انك طرفندن
وقرنداشی «قارلو» قرال جانبندن عهد شریفمزه
مخالف ایش اولمیه بروجانبدن بنم بکلر بکیلرمدن وعسکر
ظفر پیکرمدن اول یرلره دخی کسنه دخل وتعرض ایتمیه
ضرر وزیان ایرشدیرمیه وقره جانبندن ودریا طرفندن
دخی خرستیان طائفه‌سنك اللرنده اولان مملکت
ورعایاسنه دخل اولنمیه ومضرت وخسارت ایرشمیه ایکی
جانبدن بیله امن وامان اوزره اولنه ودریا طرفندن
دخی حرامی اولندیورمامکه کرکی کبی تنبیه وتأکید
اولنه ویساق اولنمشدر که هرکیم امر همایونمه مخالف
ضرر ایدجك اولورسه تفتیش اولنوب ظاهر اولدقدن
صکره محکم حقلرندن کلنوب ایتدکاری ایش ایچون
جزالری بیریله وبازرکانلر دخی امن وامان
اوزره ... کیده‌رز قانونامۀ همایونمزده مقرر اولدیغی
اوزره ... نك واسبابلرینك کرکی وحقوقی نه ایسه
النوب کیمسه ظلم وتعدی ایتدیرلمیه امن ... امانله تجارتلرنده

ورنجبرلكلرنده اولالر وممالك محروسه‌م خلقندن هركيم قچوب انلرك ولايتنه واررسه اكرمسلمان اكرخرستيان اكرديشى واكر اركك قاچ نفر ايسه وه قنده ايسه تعجيلا بولنوب بو جانبه كوندريله عذر وبهانه اولنميه انلر طرفندن دخى بنم ممالك محروسه‌مه قاچوب كلان امر شريفمله صوربلوب جزاسى وسزاسى ويريله وفرانچه پادشاهى ووندىك دوژى وبنم آستانهٔ سعادت مختشم جانبى ايله دوستلق اوزره اولنلره انلركله دوستلق اوزره اولنلر عهدنامهٔ شريفمده بيله داخل اولمق اوزره يازيلوب بو بابده وارد اولان ايلچى كندويه ارسال اولنمشيدى حاليا دركاه سعادت دستگاهمه كرو معتمد عليه ادملر كوندروب «باوش مانه پوشته» نام يار يازيجيسى عتبهٔ عالم پناهمه كوندروب امر شريفم اوزره بيان وتقرير اولنان شرط مقتضاسنجه واقع اولان معاهدهٔ همايونمى قبول ايليوب وجه مشروح اوزره هر ييل اوتوز بيك سكه مجاراتورى كسمى مارت آينك اولنده ادا ايتمك اوزره قبول ومعاهده ايليوب

مشار الیه اسپانیا قرالی طرفندن دخی کندو قراللری
مهریله عهدنامه لرین یازوب ومکتوبلرین گوندروب
سعادتلو آستانه م طرفندن وجه مشروح اوزره
عهدنامهٔ شریفم مقرر اولمسیچون عاطفت وشفقت
رجا ایتدکلری تفصیلیله عز حضور فایض الحبوره
عرض اولنوب معلوم شریفم اولدقدن صکره تکرار
بوعهدنامهٔ همایونمی ویردم و بیوردمکه : بعد الیوم
ولایت انکروسدن شول قلعه لر وقشله لرکه بالفعل بنم
بکلرم وعسکرم ضبطنده در انلره متعلق کویلر رعایاسی
ایله عسکر طائفه سی بکلرم ضبطنده اولوب انلردن غیری شول
قلعه لر وقشله لر که حالیا خرستیان طائفه سنك اللرنده
وضبطنده در قرار سابق انلر ضبطلرنده اولوب اول
ولایتلر مقابله سنده عهد وقبول اولندیغی اوزره اوتوز
بیك التون مادامکه مارت اولنده هر ییل سعادتلو
قپومه کلوب خزانهٔ عامره مه واصل اوله ویوقاریده
تفصیل اولنان جمله شرطلره رعایت اولنوب بکلرم
وعسکرم ضبطنده اولان یرلره وکویلر رعایاسنه انلر

جانبندن و بکلرندن ولشکرلرندن وحرامیلرندن ضرر
و زیان اولنمیوب کندو حاللرنده اولالر بزدن دخی اصلا
نسنه صادر اولمیه و بکلربکیلرمدن وسنجاق بکی قوللرمدن
وسائر لشکر ظفر پیکرم خلقندن خرستیان طائفه‌سنك
تحت یدلرنده وضبطلرنده اولان مملکته ورعایاسنه اصلا
وقطعا بر وجهله ضرر و زیان ایرشدیرلمیه وجمله
سرحدلرده واقع اولان یرلرده حدود طائفه‌سی ضبط
اولنوب اصلا وقطعا فساد وشناعت ایتمیه‌لر خصوصا
« کایس » ه متعلق اولان « سیره » قلعه‌سنك حدودی
کرکی کبی ضبط اولنه اول طرفده سرحدده واقع اولان
ممالك محروسه‌م سنورینه ورعایاسنه ضرر و کزند
ایرشدیرمیه‌لر شویله که جمله سرحدلرده اولان حدود
و « سیره » حصارینك حدودی فساد وشناعت
ایلیه‌لر عهده مخالفت اولوب عذر و بهانه وعلت بیان
اولندقده قبول اولنمیه وبودین جانبنده اولان مملکتلر
حالا امر شریفمله یازیلوب دفتر اولندقدن صکره
بنم مملکتم رعایاسندن قاچوب اول جانبه واردقده

قبول اولنمیوب قچن رعایایه ادملر قوشوب
کرو یرلرینه کوندرهلر بو بابده دخی شرط همایونه
رعایت اولنمزسه عهده مخالف اولوب صکره عذر بیان
اولنمیه ودریا جانبندن دخی مادامکه مشارالیه اسپانیه
قرالی طرفندن وعسکرندن ممالک محروسهمه ودیار
مغربده اولان اهل اسلامه دخی ایرو ولایتنده بالجمله
کندولرك بالفعل تصرفلرنده اولان یرلردن وکندولرله
دوستلق اوزره اولانلرك ولایتلرندن غیری مملکتمه
ورعایاسنه ضرر و زیان اولیه وبو جانبدن دخی کذلك
عهد شریفمه مخالف وضع صادر اولمیه وجه مشروح
اوزره ایکی جانبك بازرکانلری و تاجرلری امن وامان
اوزره اولوب کلوب تجارتلرنده اولان مالل بنه و جانلرینه
ضرر ایرشدیرلمیه هر کیمدنکه عهده مخالف وضع
صادر اوله ذکر اولندیغی اوزره ایکی جانبدن بیله
حقلرندن کلنوب جزالری وسزالری ویریله مادامکه
مشارالیهما قرالر طرفندن بو ذکر اولنان عهدوایچنده
اولان شرطلره مخالف ایش اولمیه ومقرر اولوب کسم

اولان التونی ارسالده عذر و بهانه اولنمیوب هرسال تعیین اولنان وقتده سعادتلو آستانمه کلوب واصل اوله بندن و وزیرلرمدن و بکلربکیلرمدن وسنجاق بکی قوللرمدن وسائر لشکر ظفر رهبرمدن عهد شریفمه مخالف نسنه صادر اولمیه شویله بیله‌لر علامت شریفمه اعتماد واعتقاد قیلوب محقق ومصدق دوته‌لر

بو عهدنامهٔ شریفم دارالسلطنة العلیه محروسهٔ قسطنطینیه شهرنده بزم اولو پیغمبریمزك صلی الله علیه وسلم تاریخنك طقوزیوز اللی دردنجی یلنك شعبان شریف آینك یکرمی اوچنجی کوننده که حضرت عیسی صلواة الله علی نبینا وعلیهك بیك بشیوز قرق بش تاریخنده واقع ماده وجه مشروح اوزره مجدداً عهدنامهٔ مزبوره تحریر اولنماغین وفق تاریخ اوزره ثبت ودرج اولندی

—oo—

(٩)

وزیر اعظم طرفندن شاه طهماسب جانبنه یازیلان مکتوب

حالیا بو جانبه مکتوبکز وارد اولوب حضرت سلیمان مکان کتی ستان پادشاهمز اعز الله تعالی انصارهنك جانبلرندن اولطرفه شرف صدور بیورلان نامهٔ همایونك مضامین عبرت قرینندن خواطر خشیت مظاهره طاری اولان حالاتك نتیجه سی بی ناموس و بی عار یدر صورت تقریرده اظهار اولنمش ارضروم حاکمی ایاس پاشا جانبندن صلح وصلاح ابا اولنوب سلطان خلافت آشیان خلدالله تعالی ملکه طرفلرندن جنك وخصومت اشعار اولندیغی اجتماع نقیضدر دنیلمش ایدی

پادشاهلر میاننده ایکی طریقدن برینه سلوك اولنمق قاعدهٔ مستمرهٔ شاهان عالیشان اوله کلمشدر استراحت رعایا ورفاهیت برایا ایچون « الصلح خیر » مقتضاسنجه عمل اولنمق شرائط وآیین خواقین مروت قرین اولدیغنده

اشتباه یوغدر بو جانبدن دفعاتله نامه‌لر کوندریلوب
پادشاهمز اعزالله نصاره حضرتلرینك آستان سعادت
مکانلری هر زمان مفتوح ومسلکشوئندر کمسنه‌نك
دوستلغندن نفرت وابالری یوقدر صلح وصلاحدن
قاچارلردی بیان اولنمشدر قطعا اول جانبدن رفاهیت
برایایه رخصت تجویز اولنمیوب هر زمانده اشاعت نائرهٔ
فساده سعی وجهد اولنمشدر سنهٔ مزبوره‌ده ممالك محروسه
رعایاسنه واقع اولان مظالم واوزارکه اول جانبدن ظهور
وبروز ایلمشدر البادی اظلمدر لابد غیرت وحمیت دین
مبین مقتضی اولدیکه اول طرفدن رعایه قویلان
نیران قهر وعدوان کندی ولایتلرنده مشاهده ایتدیریله
اکا بناء نتیجه آیلردرکه عساکر هیجااثرا کناف
آذربایجانده دوران ایدرلر سرزنش نام ونشان ناپیدا
اولوب کاهی مثال روباه روش جبالی مأوی کاهی
خشیت عساکر فیروز مظاهردن صعب المرور سنکستانه
آنکا ایدرسز آیین سلطنت وشاهی وقواعد حکومت
ومملکت پناهی بومیدر اکر شاه ایسه‌کز میدانه کلوب

رعایایه ایتدکلری مخالفك جزا وسزاسن مشاهده
ایلیك حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك مشیت ازلیه سنده
مقدر اولان امور ظهوره کله ولکن شاهلق وسرورلك
دائره سنده قصور ونقصانلری اولوب هر زمانده
غیرتسزلك اختیار ایدوب عسکر مظفر پیکر ایله روبرو
اولمغه اقتدارلری یوقدر جا کرلك وعدو خواهلق
طریقنه سالك اولوب آستان مکرمت آشیان شهنشاهیدن
استعفا ایتسه‌لر دائرهٔ قبولده قرین اولوردی ودفعات
عدیده‌در که ممالك شرق سم ستور لشکر منصور ایله پایمال
وغرق اولور هیچ بر زمانده ظهوره کلیوب بدنامق
وکریزجویلق اختیار ایدرسز بو درجه‌ده زاویهٔ
اختفاده مختفی اولدیغکزه شاید سبب وباعث طوپ
وتفنك خشیتندن عدم اقدام اوله دیو ملاحظه اولنوب
اول معنانك ازاله‌سیچون نامهٔ همایونده اشارت اولنمشدر
اول کلمات سعادت آیات اضطراب جهتندن ناشی اولمشدر
دیمشسز اضطراب نه جانبدن ایدیکی معلومدر حضرت
خلافت آشیان محضا احیای مراسم دین احمدی

واشاعت ناموس شرایع محمدی علیه الصلاة والسلام اجلیچون مسافهٔ بعیده‌دن عساکر دریانشان ایله بو جانبلره کلمشدر بودفعه طریق ومسالك احوالنه اطلاع تحصیل اولنوب انشا الله الاعز الاکرم موفقیتدار اولوب ثقبهٔ زمینه کیرسه‌کز دخی خواه ناخواه سزی میدانه چیقارمق امورینك اسبابی تهیه‌سی ایچون حدود ممالك محمیه‌ده قیشلامق نیت اولنمشدر سمت نخچواندن سعادت واقبال ایله شرف ومعاودت صورتنده اولنمغله ع شغال اندر اید بپیش دلیر مقتضاسنجه قوت قلب تحصیل ایدوب دائرهٔ وجودده اولدیغکز اظهار اولنمش هنوز بو دیارلر ظلال اعلام کشورستان ایله مستظل میدانه کلورسه‌کز اشارت اولندیغی اوزره لشکر نهنك آهنکدن طوپ وتفنك برطرف قنوب شمشیر عدوگیر میداننده لامع وتیغ جهان کشای ظفر تأثیر آفتاب جهانتاب کبی درخشنده وساطع‌در بیلمش اوله‌سین

—oo—

(۱۰ نومرولی مکتوب، لزومسزلغنـه ‌بنی ، چیقارلمشدر .)

(۱۱)

ارضروم بکاربکیسی ایاس پاشادرفنـدن شاه طهماسبك وكلاسنه

حالیا مکتوبکز وارد اولوب مقدما ارسال اولنان نامه‌یه جواب ویریلوب خلاصهٔ مضموننده تخریب تبریز واردبیل اخبارینك استماعندن تحصیل اولنان حرارتك انطفاسی وتسکینی ایچون صورت وعظ ونصیحتده بعض کلمات تحریر اولنمش ایدی اول خصوصده کانون سینه‌سنده مشتعل اولان نارغیرتك سبونمسی کمال اشکالده ونهایت صعوبتده‌در زیرا سلطان البرین خاقان البحرین حضرت ظل الله عالم پناه پادشاهمز اعز الله تعالی انصاره وضاعف اقتداره هرچند که اشکر دریا نشان ایله دیار شرقه دخول بیوردیلر سرزدن نام ونشان ناپیدا اولور کاهی جبال وبیابانه شتابان وکاهی بودی‌یه فرار

وشغال وار کریزان اولورسز سعادت واقبال ایله شرف معاودت بیوردقلری زمانده پردهٔ اختفادن ظهور ایدوب انواع جلادت ومردانکی اظهار ایدرسز بو احوال نامحمود واقوال نامربوط که شمدی ظهور ایتمکه باشلدی بوزمانه کنجه قنده ایدیکز تبریز واردبیل شهرلرینی قپایوب کوچه ودربندلرینه تحویل ایدوب قاچرمق ممکن وقابل دکلدر انشاالله الاعز الاکرم اوابانده قوت وقدرت کیمکدر معلوم اولور حق سبحانه وتعالی نك عنایتی ایله اولدملر قریب اولوب تیز مشاهده ایدرسز ارلك اولدر که شمدی اولان لاف وکزافده ثابت قدم اوله سز هم ازینلده اولا حضیره خصوصنده اسدالله الغالب مطلوب کل طالب امیرالمؤمنین امام المتقین ویعسوب المسلمین امام علی کرم الله تعالی وجهه ورضی الله تعالی عنه حضرتلرندن صادر اولان کلام درربار وجواهر انتظام درج اولنمش اول سوزلر راست مخلندهدر اما اك سرزه نه مناسبتی وحضیره یه نه مشاکلتی واردر آستانهٔ علویه یه انتسابکز محض تزویر ایدیکی کوندن

زوشندر ارواح طیبهٔ چاریار کبار سرزدن بی زار اولوب مقربان
حضرت الوهیت نقود بی بهرهٔ ناسره خریدار دکلدر
وهم مکنو بکرنده توسیع دائرهٔ میدان ایدوب ممالك محروسهٔ
پادشاهینك اطراف وجوانبی تباهیلردن برقومه توزیع
وتقسیم اولنوب نواب کامیاب بوجانبدن میرزالر بر
طرفدن خانلر وخلیفة الخلفا طرف اخردن هر مملکته
ارسال ایلمك بابنده واقع اولان ترتیب عجیب بیان اولنمش
زهی تصور باطل زهی خیال محال بونك امثالی تخیلات
فاسده نك عروضی اکثریا فساد دماغدن ومال خلیای
دیوانکیدن ناشی اولور ویاخود بی عار ونك اولنلرك
قلوب مغلوبلرینه کیفیت بنکدن عارض
اولور قضیه در بوایکی سبلردن برینك هجومی
ایله شاید بر نسنه ظهوره کلوب اقدام ایدرسه کز غایت
مقصود ومرام ونهایت مطلوب ظفر انجامزدر اول
فرصت وغنیمت کیمك النه کیرر که جبال عجمدن
چیقوب ممالك محروسه صحرالرینی مأوی ایلیه سز
کریز جبال قائیه خدام والامقام پادشاه ظفر احتشام

عزنصره‌نك عيد نوروزلری اول كوندر كاشكی اول سعادته دسترس میسر اوله وهم عساكر منصورهٔ پادشاهینك چارپالری زاد وعلفسزلكدن لاغر وپریشان اولوب انلره پیادهلك عارض اوله‌جغی ذكر اولنمش طائفهٔ مسلوب العقوله (ومامن دابة فی الارض الاعلی الله رزقها) مضموننده‌ن غفلت عجب دكلدر عساكر منصورهٔ كبتی ستان ایله اولان اشتران سرمست اوزرلرنده نیجه ایلق زواده حاضر وآماده اولوب دلاوران سرافرازك جست تك اندازلری خود «خراسان» و«سمرقند» طرفلرینه دكین كیدرلرسه سواران جهان پیا اولنلره آزادهلك كلمز قصور عقل وفتور ادراكندندر كه اراذل عسكر همایونك زبون وبیمجاللری دواب ضعفانك هلاكندن دیدهٔ اعدایه فتور لشكر منظور اولور كه بو مقوله بیهوده كلمات مزخرفه ابداعنه جرئت اولنور « غوك » قلعه‌سی طرفلرنده اولان یایلاقده صلح خبرلرینه انتظارده یوزدینمش و انتظار نه‌یه‌دن خدام آستان ملائك آشیان جانبلرندن سزك ایله صلح

وصلاحه طالب اولق رجا ایدرسه‌کز اول قپو مقفل ومسدوددر طلب صلح ناچار اولان غیرتسزلرکدر الحمدلله والمنه حضرت خلافتپناه بتون عسکر ظفر رهبر ایله حدود ممالک محروسه‌یه قریب یرده قیشلامق بیورمشلردر انشاالله العزیز اول بهار خجسته آثارده عسکر شیر افکن برله صد هزار بنایان کوه‌کن وبسیار استادان اساس افکن احضار اولنوب شوکت غضنفران زور آوران ایله ممالک عجم غبار انکیز اولوب «اردبیل» و«تبریز»ك اشکالی (فجعلنا عالیها سافلها) مقتضاسنجه وضع اخره تبدیل اولنور اما صلح وصلاح امرنده شویله عاقبت اندیش اولوب شور وشردفعیچون آستان خلافت آشیاندن استعفا ایلیوب تضرع ونیاز ایدرسه‌کز قبول صلحدن نفرت وابا ایدلمیوب قدر هر زمانده مراحم وشفقت شاهانه‌لری ارباب حاجاته مبذولدر

والسلام علی من اتبع الهدی

—oo—

(١٢)

شاه طهماسبدن كلان نامه

بعدالمقدمه (*) (سلطـان سليمان شاه) خان لازال ميامن سلطنته الزهرة مقرونة بالـدوام ومآثر عظمته وجلالتـه ممدودة لتقوية دين الاسلام آنكه كواكب ثواقب عز وعلا وشواهب جلية المراتب سپهر اعتـلا يعنى كتاب واجب التعظيم وخطـاب مستطاب لازم التكريم مصدوقهٔ كريمهٔ (انى القى كتاب كريم انه من سليمن وانه بسم الله الرحمن الرحيم) از مشارق سرادق شكوه سليمانى ومطالع مسعود السواطع عظمت وكامرانى طالع ولامع شده بود از ايراد عمدة الاعاظم والاعيـان « شاه قولى بك » قورجئ قاچار دراعز اوقات واشرف ساعات سمت ورود يافت و باشـارت بشـارت غيبيه كه از مورد فيـوض لاريبه فائض شده بود فائز كشت

(*) اشبو نامه‌نك مقدمه‌سى برچوق دعا واخلاص واشعار بليغه‌يى شـامل اولدرق ، اوزونلغنـه بنـاء ؛ تحريرندن صرف نظر اولندى .

چون از مضمون خير مشحون ان نور صلاح وفلاح
مملكتان وآثار فوز ونجات عامهٔ عجزه ومسلمانان لامع ولايح
بود مؤداى (هو الذى انزل السكينة فى قلوب المؤمنين)
نسبت بكافهٔ برايا بظهور پيوست لهذا وعد كريمش را
بشرائط اعزاز واكرام ولوازم تعظيم واحترام مقابله
داشته در مقابل آن اصناف تسليمات مسكية النفحات كه
شميم طيب آن بروفق (سلام عليكم طبتم) نسايم رياض
رضوان بمشام جان عالميان رساند والوف دعوات وردية
النسمات وفوايح روايح ازهار آن برحسب (واذا حييتم
بتحية فحيوا بها باحسن منها) عرصهٔ افاقرا چون
ساحهٔ حدائق جنات معمور ومعطر كرداند تحفهٔ مجلس
اعلا ومحفل والا كردانيده حقا وبعزة الله تعالى از بدأ
حال تا غايت همواره جهت اشاعت انوار عدل واحسان
وافاضت آثار رأفت وامتنان نسبت بعموم عالميان مضمون
حقايق مقرون (عسى الله ان يجعل بينكم و بين الذين
عاديتم منهم مودة) ملحوظ خاطر داشته ايم وهمكى همت
عالى نهمت بانتظام صلح وصلاح جانبين واستحكام

قواعد محبت ومصافات مابين كه بلاشك متضمن صلاح
حال عباد ومستلزم معمورهٔ ولايات وبلاد كافّه ودراين
ولا كه بمقتضاى «ارباب الدول ملهمون» از طرفين
بامضاى نيّت ارجمندى كه فى الواقع موجب سعادت دين
ودنيا ومحض رضا وخشنودئ حضرت حق جل وعلا
وحضرت رسالتپناه محمدى صلى الله عليه وآله وحضرت
ائمهٔ معصومين عليهم السلام توفيق يافته آن پادشاه
عاليشان آن مظهر لطف واحسان هم درطى نامهٔ نامى
وصحيفهٔ گرامى توجه واقبال تام باتمام اين مرامكه
بى تكلف از علاى مآثر الهامات ربانى وتوفيقات
سبحانيست فرموده اند غايت اميدوارى بر وثوق اعتماد
ورسوخ وثبات آن قاعده حاصل گشت وامارت مآب
حكومت نصاب «كمال الدين فرخ زاد بك» ايشك
اغاسى راكه ازمعتمدان ونزديكان اين درگاه هست جهت
تبليغ رسالت وتشييد مبانئ موافقت وتأكيد قواعد
دوستى وصداقت روانهٔ درگاه معلا گردانيديم
وتفاصيل احوالرا بتقرير او رجوع فرموديم كه معروض

رسانند چون از مهب لطف الهی و مکمن
فضل ونعم نامتناهی بنسایم قبول اقبال
بر ریاض نیت خیر آمال و زبدهٔ استدعا والتماس
آنست که بنای این امر مهم را بنوعی مؤکد و مستحکم
فرمایند که بعد الیوم عموم اهل اسلام از سپاهی و رعایا
در مهاد امن وامان آسوده و خوش حال و مرفه وفارغ البال
بوده از روی اطمینان خواطر بدعای دوام ابدی الاتصال
اشتغال نمایند و بواسطهٔ انتشار آثار لطف وترحم حاصل
مضمون « لوكانت لی دعوة مستجابة لصرفتها الی السلطان
العادل » از زبان کل واحد از ضعفا وکبار بندگان
خدای عز و جل بمسامع عز وعلا رسد وچون برحسب
رسوم وعادات بذبان مصادقات ومصافات بابلاغ رسل
ورسائل مؤكد ومستحکم است مأمول ومتوقع آنکه
همواره ابواب مکاتبات ومراسلات مفتوح دارند
باحدیت صلاح جانبین واصلاح ذات البین برجمیع
عجزه ومسلمانان ظاهر وهویدا گشته از سر فراغت خاطر
وامنیت بمراسم درویش واکتساب مصالح ومعاش

ومعاد وقیام واقدام توانند نمود واز روی حقیقت
وفراغ بال سعادت طواف زیارت بیت الله الحرام ومدینهٔ
مشرفه ومکرمه وسائر مشاهد مقدسه فایز گشته دران
امکنهٔ متبرکه که محل اجابت دعاست بدعاء دوام ابد
مقرون اشتغال توانند کرد وهر آینه آثار ومآل آن مقارن
بخت بیدار ومعاون دولت پایدار کرد (ان ارید الا
الاصلاح ما استطعت وما توفیقی الا بالله علیه توکلت
والیه انیب) همواره سریر عرش نظیر سامانی واورنك
سلطنت جهانبانی مقر عزت وجاه ومستقر حشمت
وتکیه گاه پادشاه جم جاه سلیمان مکان وخاقان اسکندر
نشان باد ·

نظم

الهی تانشان از بخت وتاجست
زتاج وتخت عالم را رواجست

بزیر پای تخت شاهیش باد
تبارك تاج ظل اللهیش باد

—oo—

(١٣)

جوابنامهٔ همایون

بعدالالقاب : ضمیرمنیر مهر تنویره وخاطر عاطر مشتری تأثیرلرینه مخفی اولیه که مقدما دارالفتوح والنصر محروسهٔ ارضروم ظلال ظفرلزوماىله مستسعد اولدقده عتبهٔ سامی مکانمز قبلنه سرزك طرفکزدن « قورجی قاچار » واسطه سیله نامهٔ کرامی وارد اولوب جناب جلالت مآبمز ایله من بعد مابینده موالات ومصافات اولوب صلح وصلاح اوزره متضمن آسایش خلق ومستلزم انتظام احوال جمهور ردر اول طریقه سلوك اولنمغی توقع واستدعا ایلمش ایدیکز رجاکز محل ارتضاده واقع اولوب اول زمانده کتاب مستطاب ایله مشارالیه ایلچیکز صوب صواب افزا کزه کوندریلوب ممالك محروسه مز حدودنده اولان حکامه فرمان جهان مطاعمز ارسال اولنوب خارجه دخل وتعرض اولنمه دیو تنبیه وتأکید اولنمشیدی حالیا اول طریق توفیق

زفیق کیرۆ مسلوك طوتیلوب آستان مخلدة الاقبالمزه
تأکیدمراسم تحیت وتشیید مبانیٔ مودت واتحادامیدینه
اول سلسله نك مقرب ومخصوصلرندن شرف الاماجد
والاکارم مستجمع المحامد والمکارم المختص بمزید
عواطف هادی السداد ایشك اغاسی « فرخ زاد بك »
زیدقدره رسالت طریقی ایله کوندریلوب سدهٔ
سعادت آشیانمز قبلنه کتاب مستطاب وخطاب مشکین
نقاب تحریر اولنمش ایمن اوقاتده واحسن ساعاتده
سدهٔ کردون عدهٔ مزه وصول بولوب شرف تقبیل
پایه وسریر خلافت مصیرمز ایله مستسعد اولوب کندیه
سپارش اولنان اموری سزك طرفکزدن عز حضور
فایض الحبورمزه عرض وتقریر ایلیوب نامهٔ نامی وصحیفهٔ
کرامی ضمننده مسطور اولان خلاصهٔ افاداته اطلاع
تحصیل اولندی تشیید مبانیٔ موالات وتمهید قواعد
مصافات باننده هرنه که دینلمش ایسه علم شریف عالم
آرامز محیط وشامل اولدی بومعنی عالم وعالمیانه آفتاب
جهانتاب ماننده روشن ومشهوردرکه حق سبحانه

وتعالى حضرت مالك الملك اولوب ممالك وسيعهٔ اطراف عالمى بالطول والعرض (اناجعلناك خليفة فى الارض) الايه مآلى مقتضاسنجه زمام تصرفاته تفويض ايدوب احوال بلاد وعباد رأى جهان آرامزه تسليم قلنمشدر الحمدلله على نعمته العميمه سروركائنات وخلاصهٔ موجوداتك صلوات الله عليه وسلامه مقارنت معجزات هدايت آياتلرى وارواح مقدسهٔ آل كرام واصحاب گزين و چهاريار سعادت قرينك رضوان الله تعالى عليهم اجمعين افاضهٔ بركات عميمة الاثارلرى ايله همواره نيت همايون خيرمقرونمز ترفيه احوال سلطنه مصروف اولوب دائما ميامن عليهٔ عدل آيينمز انتظام حال انامه معطوفدر چونكه ما بيننده موالات ومصافاتك استحكام وقرارى باينده عتبهٔ عالم مدارمز جانبى ايله صلح وصلاحه اشارت اولنوب نامهٔ دربار كرضمننده بوجا نبه وفور اخلاصكز منفهم اولور لابد متحابين مبانلرنده حسن موافقت واتحادلازمهٔ قواعد خسروانيهٔ نصفت آيندر ضماير نيرهٔ خورشيد تنويرلرينه روشن اوله كه بزم

اقصای مرام وغمدهٔ آمالمز اصحاب کزین وخلفای مهدیین که ضجیع سید المرسلیندرلر انلرك پردهٔ نا وسلری محفوظ اولمقدر وارداولان ایلچیکزه بومعنایی اشراب ایدوب تبرایی اول جانبده ممنوع ومدفوع اولمق ملحوظ خاطر عاطر بکر ایدیکین خبر ویرلر فی الواقع بوخصوص غایت امانی ومنتهای آمالدر نامهٔ نامیده آل سعادت مآل تذکر اولندیغی محلده سلطان الولایه برهان الکرامه امام علی کرم الله وجهه ورضی الله عنه حضرتلرینك رفعت شان شریفلرینه متعلق بعض کلمات ایراد اولنمش لاشك فیه انلرك علوشان سعادت نشانلری مرتبهٔ تحریردن افزون ودائرهٔ احصادن خارج و بیروندر لکن انلر علوجاه سعادت انتما او زره اولمغله سائر اصحاب کزینه بغض وعداوت لازم کلمز سرور کائنات وخلاصهٔ موجودات « اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم » بیورمشلردر اول سرورلرك جمله سنه وفور محبت مستلزم سعادت دنیا واخرت ایدیکنده اشتباه یوقدر و بالجمله سدهٔ سعادت بخشمز طرفی ایله مصافات

خصوصنده واقع اولان مأمولکز خیر قبوله قرین اولوب
مشار الیه ایلچیکر دخی شولکه شرائط ولوازم تبلیغ رسالتکز
کماینبغی مؤدی قیاوب حسن اجازت همایونمز ایله صوب
صواب افزاکزه مراجعت ایتدیرلدی انشاء الله تعالی
الاعز الاکرم من بعد روابط مصافات واتحاد مؤکد
وشرائط وداد مرعی ومشید اولوب مادامکه اول جانبدن
مصافات وموالاته مغایر اوضاع فتنه اصلا ظهور ایتمیه
اکناف ممالک محمیه مزه قونیلان ضابطان ملک وملت
وحارسان اقالیم وممالکت طرفلرندن اول سلسله نك
حدودینه ابواب تعرض مسدود اولوب اسبابه
مصافاتك مراعاتنده بر دقیقه فوت ایتمیه‌لر مقتضای صلح
وصلاح ومستدعای فوز وفلاح اوزره نامهٔ مستطابکزده
اشارت اولنان امورکه حجاج بیت الحرام وزوار مرقد
حضرت سید الانام علیه الصلاة والسلام رفاهیت
واطمینان ایله اول سعادته فائض اولملریدر اول خصوصه
دخی اجازت علیهٔ خاقانیه شرف نفاذ بولوب اماکن
مشرفه وقبلهٔ مطهره طرفلرینی طواف و زیارت قصدیله

ایدن عموم مسلمین و گروه موحدینه حافظان ثغور وسبل مانع وحائل اولیوب فراغ خاطر واطمینان بال ایله اتمام مرام ایلیه‌لر والسلام

—oo—

(١٤)

پیاله پاشایه یازیلان فرمان عالی

افتخار الامراء الکرام مختار الکبراء الفخام ذی القدر و الاحترام المختص بمزید عنایة الملك العلام کلیبولی سنجاغی بگی وقپودانم پیاله دام عزه توقیع رفیع همایون واصل اولیجق معلوم اولا که : بوندن اقدم حکم همایونم گوندریلوب عنایت حقله بودفعه دریایه چیقمق امرنا اولنان دونمنا گمیلرینه سردار تعیین اولندیك لوازم ومهماتك تدارك ایدوب گمیلری احضار ایلیه‌سز ودورغودجه دام عزه بله بیوراشدی حسن اتفاق واتحاد ایلیوب دولت همایون سعادت مقرونمه متعلق اولان امورده بذل مقدور ایلیه‌سز دیو بیورمشیدی اول امرنا

شريفم كير و مقرر قيلنوب در بابه امر اولنان آلتمش قطعه كميلره باش و بوغ تعيين اولنديغك اجلدن كميلرى معجلا اتمامنه ايرشديروب كوركجيلرين تدارك ايدوب لوازم ومهماتى تعجيلا كوندرمك ايچون دستور مكرم مشير مفخم نظام العالم وزيرم ابراهيم پاشا ادام الله تعالى اقباله ودفترداره حكم شريفم كوندريلوب و يكيچريلرم اغاسنه تعيين اولنان يكيچرى قوللرومى ويره سن ديو امر كوندريلوب در بابه سنكله بيله تعيين اولنان قوجه ايلى ومدللو بكلرينه دخى احكام شريفه كوندرلدى اويله اولسه بيوردمكه دركاه معلا چاوشلرندن محمود زيد قدره وار بجق اصلا تأخير و تراخى ايتيوب سنكله چيقه جق آلتمش كميلرى كيجه وكوندز اوزرينه اولوب اتمامه ايرشديروب كوركجيلرين تكميل ايتيوب تعيين اولنان يكيچرى قوللرومى الوب وسنجاق بكلرين دخى سنجاغى عسكريله كميه الوب وقت وموسمى ايله دريايه چيقوب مناسب اولان محلده فرانچه پادشاه » نك ... لربله جمع اولوب ... همايونه متعلق ولانه

مصالحنه حسن اتحاد ایله مباشرت ایلیه سن بو خصوص
موجب اهتمامدر اهمال ایتیوب کیملری معلا انتسابه
ایرشدیروب مقدم چیقارمق بابنده دقیقه فوت ایتمیه سن
مشارالیه قولم دورغود دام عزه در بانك جمله احوالی
وامورینه واقفدر اندکله مشاورهدن خالی اولمیوب
حسن زندکانی و کمال اتحاد ایدوب یکدل
و یکجهت اولوب شویله که لازمهٔ غیرتدر ظهوره
کتوروب سوء تدبیر ایله عرض ناموس سلطنته مغایر
وضع اولمامق بابنده انواع مساعیٔ جمیله ظهوره
کتورسز وکوکللو لوندکیلری دخی بیله کیتمك
بیورلشدر مشارالیه قولم زید قدره انلرك احوالنه
واقفدر انك معرفتی ایله کوکللو رئیسلری دخی
بیله الوب هر برینه اول وجه کوردیکی اوزره استمالت
ایدوب بکسمات لازم اولانه بکسمات ویروب انك معرفتی
ومشاورهسی ایله دولت همایونه متعلق مصالحنه استخدام
ایلیوب عنایت حقله یوزاقلقلرین تحصیل ایتمکه سعی
جمیل ایلیه سز هر کمی یه عادت اوزره یکرمی نفر الاتجی

قویوب وانلردن غیری غلطه عزبلرندن دخی یراقلری
ویساقلری ایله اوتوز نفر عرب تعیین ایدوب کمیلره
یراشدیروب بیله الوب کیدوب استخدام ایلیه‌سز
وترسانه محافظه‌سیچون وانده فلان اون قطعه کمیلر
مهمنه دخی کفایت مقداری ادم الیقویه‌سز شویله
بیله سز علامت شریفه اعتماد قیله‌سز تحریراً فی اواخر
شهر ربیع الاخر سنه اثنین وستین وتسعمائه

« بیورلدیٔ ترجان »

—co—

(١٥)

شهزاده بایزید حقنده شاه طهماسبه یازیلان

نامهٔ همایون

دولتپناه طهماسب شاه شویله معلوم اوله که کندو
خطك ایله مکتوب کوندروب سدهٔ رفیع مکانم بنده‌لرندن
قپوجی باشی حسن اغا ایله اغز سپارش ایدوب عهد
ویمینلر ایله دیمش سنکه بایزیدی اوغلاری ایله طوتوب

حبس ایتدوکم خاطر شریف پادشاه ایچوندر امر وفرمان همایونه اصلا مخالفتم یوقدر اما بونك کبی خدمت عظیمه مقابله سنده کلی احسان اومارم دیمشسن چون جمیع ادیانده عهد و یمین معتبر اولوب کفر ایله اسلام اراسی عهد و یمین ایله فرق اولنور بناء علی ذلك عنایت خسروانه مدن « طقوز کره یوزبیك التون » واسعد ارجمند اوغلم سلیم خان دخی « اوچ کره یوز بیك التون » ارضرومده کوندرمك اوزره یوز کرکدرکه سنده معتمد علیه ادملر ایله بایزیدی اوغلانلر یله کوندرهسن تا انده انعامی تسلیم ایدهلر وقارص التماس اولنمشیدی ویرلر مادامکه اولطرفدن تغییر وضع اولمیه نسلا بعد نسل واصلا بعد اصل مابینمزده مخالفت اولمیوب دوستلقدن غیری نسنه واقع اولمیه ارا اولاندن خلاف کلمزار اولانك سوزی اردر والسلام

—oo—

(١٦)

رستم پاشانك تركه سی دفتری

مصحف شریف باحسن خط	باجلد مرصع	كتب متنوعه
عدد	عدد	عدد
٨,٠٠٠	١٣٠	٥,٠٠٠

عبد مملوك	اسب	اشتر	دوابند	سكهٔ حسنهٔ
نفر	رأس	رأس	عدد	عدد
١٧٠	٢,٩٠٠	١,١٦٠	٨٠,٠٠٠	٧٨٠,٠٠٠

خلعت متنوعه	اسكوف زر	نمدیوك ٣٠٠٩
عدد	عدد	عدد
٥,٠٠٠	١,١٠٠	٢٩٠

جبه وجوشن سیم	اكر مرصع	النون كمر	ركاب زر
عدد	عدد	عدد	چفت
٢,٠٠٠	٦٠٠	٥٠٠	١٣٠

مرصع تیغ	طوغلغه سیمین	ششپر سیم	ذی قیمت جواهر
قبضه	عدد	عدد	دانه
٨٦٠	١,٥٠٠	١,٠٠٠	٣٣

نقدیه وكلچهٔ سیم وسبیكهٔ	اناطولی وروم ایلیده
سیم خام	چفتلك
تخمیناً یوك	عدد
١,٠٠٠	١,٠٠٠

استار دست	چرخ دكرمان
عدد	عدد
٤٧٦	٤٧٦
	تخمیناً قیمت
	١١,٣٠٠,٠٠٠

بساط متنوعه وتفاریق وسائر آوانی مقوله‌سی حسابه طوتیلامشدر .

—oo—

(١٧)

سلطان سليم ثانى طرفندن اوستریالی یه ویریلان عهدنامه

چونكه مالك الملك ملك متعال ومفيض الامال وواهب النوال جل شانه عن التشبيه والمثال وتنزه عن الانفعال والاختلال حضرتنك عنايت سعادت غايت ازليه وهدايت عزت نهايت لم يزليه سيله وحضرت سرور نسل ادم وسبب رحمت دوعالم شفيع عصاة امم منبع اللطف والكرم سيد انبياى كزين سند اصفياى اولين وآخرين حبيب حضرت اله « محمد رسول الله » صلى الله عليه وسلم افندمزك معجزات كثيرة البركاتى وسيله سيله * محل طغراى غرا * بنكه سلطان سلاطين ممالك روم وعرب وعجم وخاقان خواقين چين وخطا وختن وترك وديلم نريمان صولت كيروداری قهرمان ساحهٔ تخت كيرى وتاجدارى شهسوار عرصهٔ لشكركن وكشوركشايى شهريار اقاليم بخشاى ومملكت آرايى فرمان

قرماى قياصرهٔ عصر واوان صاحب قران نصرت
اقتران اولوب آق دكز اطرافنده أولان بلاد سپهر
ارتفاعك وقره دكز جوانبنده بولنان قلاع وبقاعك
ونادرهٔ عصر اولان مصر وصعيد اعلانك وبغداد
دارالسلام وبلاد حلب وشامك وبندرجده وبيت
الحرامك ومدينهٔ منوره وقدس شريف لازم الاحترامك
وولايت يمن وعدن وصنعانك وممالك حبش وبصره
ولحسانك وكردستان وكرجستانك ولورستان ووانك
ودشت قبچاق وديار تاتارك وكلياً اناطولى وذوالقدريه
وقرمانك وعموماً ممالك روم ايلى و افلاق و بغدانك
وبونلردن غيرى شمشير ظفر تأثيرمزله فتح اولنمش نيجه
ديار عظيم الاعتبارك خصوصا قوهٔ قاهرهٔ خسروانه مزله
تسخير اولنمش نيجه قلاع وبلاد ذلك مدارك پادشاهى
وسلطانى « سلطان سليم خان » ابن سلطان سليمان خان ابن
سلطان سليم خان ابن سلطان بايزيد خان ابن سلطان
محمد خان ابن سلطان مراد خانم بعناية الله الملك الاقدر
عنان سعادت مند ميدان صاحب قرانى قبضهٔ قدر

قدرته مقدر وصولجان ساحهٔ كشور كشايى وكبى
ستانى كف كفايت بخشمه مسخر وميسر اولوب عرصهٔ
ارض بالطول والعرض ديار شرق وممالك چيندن
تا باقصاى روى زمين لمعات بارقات شمشير قضا تأثيرم
ايله منور وجملهٔ ربع مسكون هفت اقليم زمام اقتدارمه
منعطف ومسخر اولوب بالجمله تخت عالى بخت سعادت
مأنوسمك ادنا پايه سنه نسبت قصر قيصر پرقصور وملك
موروث معدلت منشورمك برقبضه سى ملك ملك اسكندر
وشاه فغفوردر وخاتم ملك سليمانى شايستهٔ انكشت
جهانبانى اولوب صحايف روى زمين زير نكين معدلت
مكين سعادت قرينم اولمشدر حمداً على الائه الجزيلة
وشكراً على نعمائه الجميلة • وسنكه افتخار امراء
العظام العيسويه مختار الكبراء الفخام فى ملة المسيحيه
مصلح مصالح جماهير الطائفة النصرانيه ساحب اذيال
الحشمة والوقار صاحب دلايل المجد والافتخار «مقسيميليا-
نوش» قرال سن روما خلقنك كزيده سى وحرمتلوسى
والامان ولايتلرينك ايمپراطورى وچه و اصلاوين

وخروات مملكتلرينك وسائر بوكا معادل نيجه ممالك
حاكمی وقراليسی باب اعلامز که ملجأ سلاطين دوران
و جناب معلامز که ملاذ خواقين عصر واوان اولوب
سدهٔ سنيهٔ سعادت بنيانمز مقبل شفاه قياصرهٔ جهان
وعتبهٔ عليهٔ عدالت عنوانمز مزدحم اكاسرهٔ زمين
وزمان اولمشدر بناءعلى هذا مجدداً تمهيدقواعد معاهدت
وتشييد مراسم مصالحت ايچون ارسال ايتديككز مفاخر
الملة المسيحيه اكرى پسقپوسی التون زنجير « وقرشتوفر
توفياخ واليسوتوروز » (☼) نام يرار و كاررزار معتبر
ايلچيلريكزايله عهدنامه كز كوندروب حضرت عيسى نبى
على نبينا وعليه الصلوة والسلام تاريخنك ١٥٦٨ تاريخنده
اولان يناراًبى كه بزم اولو پيغمبريمز حضرت محمد مصطفى
عليه الصلاة والسلامك هجرتى تاريخنك ٩٧٥ سنه سنده
ماه رجب المرجبك غره سی واقع اولمشدر بوندن بويله
سكز يله دكين مملكت وولايت امن وامان وعامهٔ رعايا
وبرايا استراحت واطمينان اوزره اولوب مابينده دوستلق

(☼) اشبو ايلچيلرك اسامیٔ صحيحه سی درون تاريخده مسطوردر.

محکم و مقرر اولمق بابنده استدعای عنایت ایدوب سال
بسال آستانهٔ سعادت اتصالمزه هر بار بیقصور ولاکسوز
اوتوز بیك انکروس التونی ارسال و ایصال اولنمسی
عهده کزده اولوب شول شرطله که قرنداشلر یکز
« فرندوش » و « قارلو » و « شتریا » دوقه‌لردز
معاهده‌لرمزده بیله الوب مادامکه اول جانبده اولان
ولایتلرك وناحیه‌لرك وقلعه‌لرك اکر قره‌ده و اکر دکزده
واقع صولر قربنده‌در ضابطلری و حاکملری و عامهٔ
رعایاوکافهٔ برایاسی جان و کوکلدن اتفاق او زره محبتلری
ودوستلق شرطلرین محکم حفظ ایدوب عهد وامانه
متعلق اولان خصوص کرکی کبی صاقلیوب عزیز
طوته‌لر بن دخی سرحد ممالك محروسه‌مزده اولان بکلر
بکیلری وسنجاق بکلری قوللری یمزوعموماً عساکر منصوره‌مزه
باش و جانلری کرك ایسه اول جانبدن عهده مخالف
وضع صادر اولدقده یوجه درکاهمزه عرض واعلام
اولنمدین عهد وامانه مغایر ایش ایتمیه‌لر ودفتر خاقانیده
مسطور اولمیان قریه‌لرینه و جانلو و جانسز رزقلرینه

بو دوستلق زماننده اصلا دخل اولنميوب و رعايا كز
ضبطى ايچون واروب كلان ادملريكز مانع اولميوب
وامره مخالف يكيدن نسنه طلب اولنميوب دوستلغى
حفظايده‌لرديو محكم تنبيه اوانه واول‌جانبدن بودوستلق
ايچنده قرال اوغلانك اردل ولايتى واردلدن طشره
سائر ادملرينك و كندونك اللرنده اولان ملكلرينه
و يرلرينه كه حاليا متصرفلردز دخل اولنميه قرال‌اوغلنه
دخى تنبيه اولنوب مادامكه اول جانبدن عسكر جمع
ايدوب مغاير وضع اولنميه اول دخى سفر تدارككندن
وعسكر جمع ايتمكدن برى اولوب كندو حالنده اولوب
حقنه راضى اوله اصلا عهده مخالف كيزلو واشكاره
دشمنلك ايتميه بو دوستلق ايچنده بيله اولوب من‌بعد
دوستلق زماننده واكر كندو واكرا كا تابع اولنلردن
برى عهد وامانه مغاير وضع ايدرسه معاتب اوله‌لر
وقريه‌لريكزه آدم كوندروب ايارتمقدن وسكرتمه‌دن
وطوار سورمكدن برى اولوب ويساغى كوزتميانلرك ذكر
اولنديغى اوزره هر كيم اولورسه حقلرندن كلنه ومقدما

سغرلرده وغیری سبب ایله اولان بغض وعداوتلری
ایکی جانبدن دخی اکلیوب عفو اولنوب امین اولدلر
دیو تأکید اولنه وشمدی یه دکین نیجه دفعه نزاع اولنوب
فصل اولنمیوب قالمش و بر جانبه طایمش بعض کسنه لر
اولسه انلك کبیلر ملکلری وحصارلری یله طاپدیغی
وخدمت ایلمك ایستدیکی برده قالوب سوزکلیجی اولمیه
ومنع ودفع اولنمیه و قرال اوغلانك انکروس واردل
ولایتلرنده مشترك قیشلالری وواروشلری وغیری یرلری
اولوب بو دوستلق ایچنده ایکی جانبك اختیارلری یله
استبدال ایلمك مراد اولنسه علی الخصوص بر برینی
الداتمیوب وزیاده سن طلب ایتمیوب خیر و ایسه وایکی
جانبك ضبطنه انفع وآسان اولسه انلك کبیلر مفصلاً
استانهٔ سعادتمزه عرض اولندقده ایکی جانبه نافع
اولدیغنه عمل اولنه واهل اسلامدن وقرال اوغلوو بغدان
وافلاق و بودهلرندن مقدما اولان عداوتلری سببی ایله
ایلدکاری عرضلری پایهٔ سریر سعادت مصیره عرض
اولنوب تفتیش وتفحص اولنمدین مقبول اولمیوب اعتماد

اولنمیه رخلاف واقع قضیه عرض ایدنلر معاتب ومعاقب اوله‌لر و ایکی جانبدن اهل اسلامه تابع اولان اردل و بغدان واقلاق طرفندن وغیریدن انلر که کندی حاللرنده اولمیوب عهده مخالف ایش ایشلیوب فساد و شناعت اوزره اولوب طویونوب قاچدقده سعی اولنوب اله کتوریلوب حقلرندن کلدلر غیریلره موجب عبرت ونصیحت اوله وبو باریشقلق زماننده ایکی جانبدن دخی ضربیله یاخود اوغرولقله شهر و واروش قلعه ویاخود قله النورسه دوستلق شرطی یرینه قونیلوب کیرو صاحبلرینه ویریله انلر کبی فساده مباشرت ایدنلرك حقلرندن کلنوب اتدکاری فساد یانلرینه قالمیه وایکی جانبده هر کس کندو مملکتی داخلنده قلعه‌و برلر تعمیر وترمیم ایدوب ازیق قویوب حفظ ایلمك مراد ایدنسه مادامکه کندو حدودندن تجاوز ایلمیه کمسنه مانع اولمیه دیو یازمش سزاویله اوله اما بو بابده فرمان جلیل القدرم شویله صادر اولمشدرکه بوندن اقدم قوت قاهرۂ پادشاهانه ایله سکتوار سفرنده

النوب بالفعل خراب اولان قلعه‌دن « خورغق »
و « لنفش » و « سکد » و « ماجارجب » و « صوکن »
و « چاقان » نام قلعه‌لر واردل قرالی سرحدنده بوندن
اقدم عسکر اسلام واروب الدیغی « چه » و « اروپاپا »
و « اردوی » نام خرابه قلعه‌لر دخی تعمیر اولنیوب
حالی اوزره خراب قاله وبالجمله اول قلعه‌لر طپراغنده
وسنورنده یکیدن قلعه‌لر بنا اولنمیه ومن بعد اول
جانبده سرحد محافظه‌سنده اولان سرداریکز
و وکیلاریکزه محکم یساق وتنبیه اولنه که سرحدده
اوسقوق صقلامیوب وحایدود ولوند طائفه‌سنه یوز
ویرلمیوب معاونت ایلمیه‌لر بالجمله ایکی جانبدن علوفه
ایله درلکاه تعیین اولنوب بللو ذمتنده اولان
ادملردن ونوکرلردن غیری پالنلرنده وحصارلرنده بلورسز
ادم طوتمیه‌لر متنبه اولیوب انک کبی فساده معین
اولنلرک حقلرندن کلنه وبو دوستلق زماننده ایکی
جانبدن رعایادن بری اسیر اولوب وعسکر خلقنک
برینک النده اسیر بولنسه قوللاندرمیوب وصاتمیوب

باغشلامیوب بهاسز صاغ وسالم مملکتنه کوندریله
وطوتان کمسنه تفتیش اولنوب دوستلغی بوزوب جبر
ایله الدیغی ظاهر اولورسه جزاسی ویریله واسیرجی
طائفه‌سی بو دوستلق مقرر اولدقدن صکره سرحدلرده
کزوب اوغورلغله اسیر الیه‌لر اولورسه طویولدقده
کرکی حقندن کلنوب الدیغی اسیر الندن النه ومملکتنه
کوندریله وبعض اسیرلر عداوت ایچنده اسیر اولوب
زندانلرده وابقه‌لرنده تیمور اولوب عنایت حقله بو
دوستلقدن صکره قاچوب قورتلسه ایکی جانبدن دخی
طلب اولنمیه وبوندن بویله دوستلق مقرر اولوب هر
وجهله حفظ ایلك مرادکز اولوب استدعای عنایت
ایلدیککز اجلدن عظمتلو بارکاهمزده ایلچیلریکز
ومصلحت کذارلریکز یاخود وکیللریکز متمکن اولوب
وخیرخبر ایله اولان کلوب کیتمك لازم اولدقده
طوغری یولدن کلوب کیدوب کاغذلرینه وکمندولرینه
هرنه وقت اولورسه کمسنه مانع اولمیوب دخل وتعرض
ایلمیه‌لر واسندکاری یرده اوطوروب وطشره چیقوب

آت ودکز سیرینه واستدکلری دکلوتر جمان قوللانغه
کمسنه مانع اولیوب و بر نزاع ودعوی دوشدکده اول
جانبدن وکیللری نصب اولندقده بر و جانبدن « بودین »
بکلربکیسی وکالة دعوایی استماع ایدوب عتبهٔ علیایه
عرضه محتاج اولانی وقوعی ایله یازوب سدهٔ سعادتمه
عرض ایده واحسان اولنان عهدنامهٔ همایونمزك طغرای
اجلال افزای خاقانی ایله بر صورتی سدهٔ سعادتمزده
اولان ایلچیلریکزه صدقه اولنه لازم اولدقده کندوارده
بوله بالجمله سائر دوستلق ایدن پادشاهلرك ایلچیلرینه
وآدملرینه رعایت اولندیغی کبی رعایت اولنه وعتبهٔ
علیامزده متمکن اولان ایلچیلریکزك برینه اخر کمسنه
دخی معقول کوررسه کز هر قچان اولورسه دعوت ایلسه کز
کمسه مانع اولیوب اجازت و یریلوب دوستلق زماننده
وعداوت اولنیدر دینلوب مملکتکزه اولاشدرمغه آدم
قوشیله تا که آدمز ایلچی طریقیله واروب کلمکه
اختیار ایدهیله دیشسز اوله اوله و بوندن اقدم ایکی
جانبدن مشترك اولوب ویرکو ویرن رعایادن وکویلردن

دفتر خاقانیده مسطور اولنلردن ماعدا مزبور رعایایی
اهل اسلام ایکی دفعه چکمیوب دفترده اولمیان خارج
کویلردن و یرکو طلب اولنمیوب دردمند رعایانك
امن وامان اوزره اولەلر ومابینده نزع اولنسه هرکس
اتمام المقتضی ایچون سکرتمکه قادر اولمیه بالجمله ایکی
جانبدن دخی سرحدلرده اولان سردارلردن بر سردار
نصب اولنوب اهل اسلام جانبندن بودین بکلربکیسی
اونلر ناظر اولوب انك کبی عتبهٔ علیادن ارسال اولنان
مهرلو دفتر خاقانیده مسطور اولان قریه‌لر و یرلر
خصوصنده وغیری قضیه‌لرده نزاعلری اولسه ایکی
جانبدن دخی ناظر نصب اولنانلر دفترخاقانیله معاً محل
نزاعك اوزرینه واریلوب فصل اولنه بالذات کورلمك
ممکن اولمیانی ایکی جانبدن معتمد علیه وکیللر نصب
اولنوب اما نزاع اولنان خصوصك اوزرینه وارملو
اولدقده مقدما خبرلشوب اکا کوره ایکی جانبدن برابر
واریلوب وجه مناسب کورلدیکی اوزره عهدنامه
موجبنجه قطع اولنوب ایکی جانبدن دخی هرکس

برلو بربنی بولوب بر برندن امین وسالم ایریلوب دوستلق
محکملکنه سعی ایلیه‌لر ذکر اولنان ناظرلردن وکیللردن
صحیح خبر کلوب احواللری آستانهٔ سعادته مفصلا
عرض اولنمدن هرکس دشمنلکه جسارت ایلیه
و باریشقلق ایچنده کسه کیسه‌یی میدانه اوقومیه
وذکر اولنان دوستلغمز جان ودلدن محبت اوزره مقرر
اولوب دوستلق شرطلرین رعایت ایلدیکمزدن غیری برار
ادملریمزله کوندوره کلدوکمزده هر بنار آینده ارمغانمز ایچون
اوتوز بیك انکروس فوریسنی سدهٔ سعادتمزه تسلیم
ایلمك عهدمزده اوله دیو درکاه معلامزده اولان
ایلچیلریکزه مهریکز وامضاکز ایله تمسك کوندزوب
عهدنامهٔ همایون جلالت مقرونمز طلب ایلدوککزی
بیلدیرنکاری اجلدن بزم خاندان مرحمت بنیان ودودمان
موهبت عنوانمزه صداقت و اخلاصله اختصاص
کوستروب صمیم دلدن دوستلق طلب ایدن سلاطین
مخالصت آیین وخواقین مصادقت تمکین خصوصنده
ابواب مصافاتمز مفتوح اولوب بو عهدنامهٔ همایون

سعادتمقرونی ویردمکه من بعد سزك طرفکردن وسزه
تابع اولان قرنداشلریکزدن وغیری عسکریکزدن مادامکه
باعث اختلال عهد وامان اولور بر وضع صادر اولمیوب
دفتر خاقانیده مقید اولنلردن کچدك دیرسکز قریه لره
اصلا دخل اولنمیوب دفترده مقید اولدیغی اوزره
ویره کلدکلری ویرکولرین کماکان کتوروب ویره لر
وممالك محروسه مزده جدا آدملریکز وحایدودلریکز
کزمیه لر وذکر اولندیغی اوزره عنایت اولنان عهدنامهٔ
سعادتنما وبهجت فرامز مقتضاسنجه عمل اولنوب
سرحدده اوسقوق صقلامایوب وغیری سرحدلریکزده
حایدود طائفه سنه یوز ویرلمیوب واردل قرالنك واکا
تابع اولنلرك یرلرینه وملکلرینه وسرحد ممالك
محروسه مزده اولان رعایا وبرایایه وجهاً من الوجوه
دخل اولنمیوب دوستلق شرایطی مرعی ومحترم
طوتیلوب تمام عزتله رعایت اولنه بندخی یمین شدید ایله
یمین ایدرمکه یری وکوکی یوغیکن وارایدن پروردکار
وحدانیتی واولو عزیز پیغمبریمز معجزاتی ایچون بومعاهدهٔ

اولنان مدت ایچنده مادامکه اوجانبدن عهدة مغایر بر
حالت اولمیه بکلر بکیلرمزدن وبکلر قوللرمزدن
وقپودانلر وصو باشیلر وویوده‌لرمزدن بالجمله سرحد
ممالك اسلامیه‌ده اولان عساکر فیض مظاهرمزدن
وقوت قاهرهٔ خسروانه وشمشیر قضا تأثیر ملوکانه‌مزله
فتح اولنان اردل ولایتنك قرالی استفان قرالدن وافلاق
وبغدان وویوده‌لرندن وسائر خراجکذار قوللرمدنکه بو
دوستلغمزده بیله درلر سزه متعلق اولان مملکت وولایت
ورعایایه وتحت حکومتکزده اولان قلعه‌لره وقریه‌لره
اصلا دخل وتعرض اولنمیوب ضرر وزیان وتجاوز
وتعدی ایلمیه‌لر وفرانچه وله قراللری وونديك بکلری که
قدیم الایامدن عتبهٔ علیهٔ سپهرار تفاخمزه دوستلق
ایده‌کلمشلردر کیرو دوستلرمزدر اویله معلوم اوله محصل
کلام شویلکه تشید ارکان صلح وصلاحدهٔ رعایت
اولنمسی اولطرفه راجعدر دقت اولنه شویله که اول
جانبدن مراسم عهد وامانه رعایت اولنه انشا الله

الرحمن بو جانبدن خلاف عهد وپیمان بر وضع صادر اولمز تحريراً فى اوائل شهر رمضان سنه ٩٧٥

خبر صحيحك اشبو جلد خامسى استانبولده باب عالى جاده سنده ۷ نومرو ايله مرقم حاجى عزت افندى مطبعه سنده باصلمش و١٢٩٣ سنه سى شهر ذى القعده الشريفه سى اوائلنده حد ختامه ايريشمشدر

خبر صحیحك بشنجی جلدینك فهرستی

فصل اول

فصل ثانی

صور محررات

UNIVERSITY OF TORONTO
VELUT ARBOR ÆVO